

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
ДОКУМЕНТАЦИОНИ ЦЕНТАР
БАЊА ЛУКА**

**РАТНИ ЗЛОЧИНИ У БИХ
ПОЧИЊЕНИ ПРЕМА СРБИМА И ЈНА
ПРИЈЕ ОРУЖАНИХ СУКОБА И
ТОКОМ 1992. ГОДИНЕ**

Бања Лука, август 2001. године

**РАТНИ ЗЛОЧИНИ У БИХ ПОЧИЊЕНИ ПРЕМА СРБИМА И ЈНА ПРИЈЕ
ОРУЖАНИХ СУКОБА И ТОКОМ 1992. ГОДИНЕ**

ИЗДАВАЧ:

ДОКУМЕНТАЦИОНИ ЦЕНТАР РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ЗА
ИСТРАЖИВАЊЕ РАТНИХ ЗЛОЧИНА
БАЊА ЛУКА

ЗА ИЗДАВАЧА:

Др Пејо Ђурашиновић

КОМПЈУТЕРСКА ПРИПРЕМА:

Јанко Велимировић

ШТАМПАРИЈА:

"ГРАФИД" Бања Лука"

ТИРАЖ: 1.000

*Документациони центар је основан у циљу прикупљања података о
вршењу злочина против човјечности и међународног рајног права за
вријеме унутрашњих оружаних сукоба и грађанског рата на подручју
Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине.*

Web page: <http://www.dcrs.org>

e-mail: dcrs@blic.net

САДРЖАЈ:

1. Проф. др Перко Војиновић: Истина о Србима у бившој Босни и Херцеговини и о Републици Српској	5
2. Припрема Муслимана и Хрвата за организовани напад на српски народ у периоду док је Република Босна и Херцеговина била у саставу СФР Југославије	31
3. Напад хрватских снага на општину Брод у марту 1992. године	41
4. Геноцид оружаног снага Републике Хрватске над српским становништвом Купреса у априлу и мају 1992. године	55
5. Напад на војну колону припадника ЈНА у Добровољачкој улици у Сарајеву 3. маја 1992. године	91
6. Напад на војну колону припадника ЈНА у Скојевској улици у Тузли 15. маја 1992. године	109
7. Напад на колону Војске Републике Српске у кањону ријеке Жепе 4. јуна 1992. године	119
8. Геноцид почињен над српским народом на подручју субрегије Сребреница 1992. године	141
9. Прилози:	
<i>Хронолошки попис жртва сребреничке реџије</i>	<i>205</i>
<i>Списак становништва 1991. године у насељима у којима су живјели Срби у општинама Брајунац, Власеница, Милићи и Сребреница</i>	<i>223</i>
<i>Извод из кривичне пријаве против Алије Изетићбеговића - опис кривичног дјела</i>	<i>225</i>

Проф. др Перко Војиновић:

**ИСТИНА О СРБИМА У БИВШОЈ БОСНИ И
ХЕРЦЕГОВИНИ И О РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ**

Проф. др Перко Војиновић:

ИСТИНА О СРБИМА У БИВШОЈ БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ И О РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Постоје многобројни извори и обимна литература о Босни и Херцеговини у нашој и страниј историографији, али се често могу наћи ненаучни и површни, као и злонамјерни погледи на прошлост српског народа у бившој Босни и Херцеговини (у даљем тексту БиХ). Овај мој напор је покушај да се без страсти и мржње, **научно** прикаже историја српског народа од најстаријих времена до данашњих дана, у бурној историји БиХ, као могућа историјска синтеза. Овај мој напор се темељи на мојим дугогодишњим истраживањима историје Босне и Херцеговине и Југославије објављеним у десетак књига и стотињак научних радова. Нико до сада у нашој и страниј историографији није оспорио моје погледе и судове из ове проблематике, па их треба прихватити као научно верификоване. Историографија не смије бити судија, већ објективно посматрач.

У овако замишљеном раду могуће је **најкраће** приказати средњовјековни словенски период БиХ, период турске окупације, аустроугарску окупацију, период старе Југославије, НОБ (1941-1945), период социјализма, распад Југославије и стварање Републике Српске.

1. Словенски период средњовјековне Босне

За све озбиљне истраживаче - научнике, Босна и Херцеговина представља **најсложенију** словенску област на Балканском полуострву. У етничком погледу, сем малог броја дошљака, становништво су задуго чинили већински православни Срби, а нешто католици, касније конституисани као Хрвати.

Прве вијести о Босни потичу из 10. вијека, помиње је византијски цар Порфирогенит 949. године у свом дјелу "De administrando imperio". Формирала се на словенској етничкој основи као мала област у средњем и горњем току ријеке Босне, најприје у саставу јачих сусједних држава, а затим као полувисна и на крају самостална држава.

Историја срењовјековне самосталне државе Босне била је предмет пажње многих историчара, али је увијек остајало неријешено питање чија је Босна, а касније и Херцеговина. Страни извори, повеље и писма босанских банова и краљева, као и други разни списи и дјела недвосмислено показују да је у новој постојбини Срба била и Босна.

Стари Босанци и Херцеговци називају себе и своје Србима, без обзира на вјеру. Срби су једини имали етнички идентитет. Из политичких разлога ова чињеница је избјегавана или се тежило вјештачким симетријама.

Као представници домаће властеле у 12. вијеку се јављају банови, као насљедни господари. Први се помиње бан Борић, а касније бан Кулин (1180-1204.) Прве вијести о богумилима као хришћанској секти јављају се око 1200. године. Успон државе нарочито је дошао до изражаја у вријеме босанског бана Стјепана Котроманића. Његов насљедник, синовац Твртко крунисао се, 1377. године са титулом: "Стефан краљ Србима у Босни и Херцеговини и Приморју и Западним Странама". У вријеме највећег успона 1390. године носи титулу краља Рашке, Босне, Далмације, Хрватске и Приморја.

Као Србија послје цара Душана, тако и Босна послје краља Твртка нагло опада. Послје краља Твртка, Босна се нашао између двије непријатељске силе: Турске и Мађарске. У Босни се појављује политичка анархија и неслога, па се јављају истовремено два краља (Стјепан Остоја и Твртко II). Отпочели су унутрашњи сукоби у којима се јављају посредници Турци или Мађари. Босанска властела, љуто завађена, служила им је као оруђе за њихове политичке интересе. Лични интереси почињу да доминирају у простачкој јагми за власт. Исто тако, између Србије и Босне вођена је политика ситних интереса, више сукобима него сарадњи у вријеме када се турска опасност надвила над српским земљама. Српски народ ће у својој историји скупо платити те политичке неслоге и сукобе који ће оставити трага до данашњих дана. Краљ Стјепан Томашевић (1461-1463.) није покушао да пружи отпор Турцима, па ипак је платио главом као и бројна босанска властела. Тако је Босна 1463. године изгубила државну самосталност, а Херцеговина је пала под турску власт двадесетак година касније.

Херцеговина се под тим именом јавила послје Босне, а име је добила по Херцегу Стјепану. У ранијем раздобљу дијелила се на области: Неретва, Захумље и Требиње. Некадашњи господар Херцег Стјепан и његов син Владислав називали су своје поданике Србима. Стјепан Косача је дошао у сукоб са сином и позивао је Турке да му помажу. Узалуд су они касније устали заједно за одбрану земље, јер су Турци већ били добро закорачили у Херцеговину. Послје смрти Херцега Стјепана 1466. године, његова три сина заступала су различите концепције и нијесу знали заступати интересе отаџбине. У завади са браћом један од њих, Стеван, примио је Ислам и као Ахмет Херцеговић доконтчао независност Херцеговине 1482. године.

Стара Херцеговина захватала је територију до Дрине, обухватајући Фочу, Горажде и Чајниче, као и Пиву, Дробњак, Никшић и Бањане. Док је Босна кроз читав 19. вијек задржавала неизмјењене границе, Херцеговина је на Берлинском конгресу 1878. године изгубила једну трећину територије.

Покушаји Мађара да преотму Босну од Турака завршавали су се неуспјехом. Понесени успјесима, одлично организовани и сигурно вођени Турци, у напону снаге,

нијесу могли бити сузбијени. Под њиховим ударима пала је Сребреничка бановина 1512, а Јајце 1528. године. При томе треба имати у виду да су турску власт радо дочекали и неки домаћи елементи, јер су очекивали да ће бити ослобођени католичко-мађарског притиска.

Поред православних и католика, постојало је богумилство, а тек од 15. вијека појављују се муслимани. Те су вјере међусобно супротстављене и непријатељске, а водиле су неријетко и праве "крсташке ратове". Све три вјере стварале су своје културне кругове, без сагледавања словенске народносноне цјелине. Општре вјерске подјеле онемогућавале су било какво озбиљније политичко и национално повезивање. Срби су се идентификовали са православљем, Хрвати са католицизмом, а муслимани са исламом и, зачудо Турцима иако су чисто словенског поријекла, више српског, а мање хрватског. Њихов језик је био само српски. У вријеме национално-ослободилачке борбе у 19. вијеку муслимани су без изузетка гледали у хришћанским устаницима не своју браћу по крви и језику, него мрске кауре који су се дигли против ислама и султана у Цариграду. Иако су мрзели Османлије (Туркеше) и од њих доживљавали тешке погроме, никада се нијесу поколебали у свом протурском одређењу. Сви "братски" позиви да се прикључе устаницима остајали су узалудни.

2. Период турске окупације

Турским освајањем у Босни и Херцеговини инсталиран је Босански папалук и **ислам**, а од 1565. године појављују се и шпански јевреји (Сефарди). Становништво се постепено дијели на три религиозне заједнице: православну, католичку и исламску. Вјерски живот постаје доминантан. Мислимани (исламизирани Срби, а мање Хрвати) су **каналемили** словенски менталитет, карактеристике орјенталне културе и цивилизације као јавашлук, бахатост, осиноност, самохвалисавост и сакољубље. Они су све до 1918. године, углавном посједници феудалних имања, али исламско друштво не познаје насљедну аристократију. Тек од 1858. године муслимани добијају право посједа. Данас је тешко наћи објективне историчаре, од њихових потомака, који објективно истражују поријекло муслимана у Босни и Херцеговини, иако су све до скоро званично употребљавали српско-хрватски језик.

Ко су, заправо, муслимани, у Босни и Херцеговини?*

* По свим хабсбуршким пописима становништва у БиХ, све до 1913. године сва етничка имена називана су "српска", "латинска", "турска" (а тек од 1918. године, католици усвајају назив "хрватски"). Османлијска империја је покушала да прогласи "Османлијску" нацију 1868. године, али неуспјешно. У другој половини 19. вијека босански муслимани су **девет пута** силом закона мијењали своје име. Названи су мухамеданцима и муслиманима, а од 1882-1903. године називани су Босанцима.

Српска историографија није, из мени непознатих разлога, уложила довољно напора да се детаљније истражи поријекло наших муслимана иако је наука сагласна да су већина њих Срби који су примили ислам, а мањи дио су хрватског поријекла. Ту у науци нема ништа спорно. Тај процес исламизације ишао је доста споро и више вијекова. У Црној Гори је спријечен духовним и борбеним отпором и тзв. "истрагом потурица" која је опјевана у сјјеву Петра Петровића - Његоша *Горском вијенцу*. О свему томе постоји обимна литература и извори.

Босански пашалук је дуже вријеме заузимао пространи склоп територија од Шапца до Јадранског мора и од Звечана до Вировитице. Као средиште представљао је неку врсту матице, која је имала посебан значај, а тај значај се није умањило ни када је Босна постала периферни пашалук Турског царства. Турским освајањем у Босни и Херцеговини је заведен турски административно-управни систем, са врло малим процентом турског становништва. Могло се рећи да је домаће становништво било главни ослонац турске власти.

У настојању да очувају посједе, привилегије и да се обезбиједи од прогона, многи босански великаши су прешли на ислам. Исламизација је била дуготрајни и доста

Када је створено *Краљевство Срба, Хрвати и Словенаца* 1918. године, муслимани су сматрани, а то су и они прихватили, као вјерска група-конфесија, која се исказала као Срби исламске, а мањи дио као Хрвати исламске вјероисповјести. Имали су своју политичку странку која се звала *Јужнословенска муслиманска организација*. Признали су нову државу, династију, српски језик и своје словенско поријекло, а вјерски су били равноправни. Ово стање из темеља ће се измијенити у Другом свјетском рату. Већи дио муслимана ће ступити у квинслиншке војне формације, посебно усташке, а један мањи дио ће ступити у партизанске јединице. Они су званично прихватили хрватску државу и хрватско име.

Стварањем социјалистичке Југославије 1945. године проглашено је *братство и јединство*, да би се заборавио геноцид над Србима, а у новој федеративној држави створено је, умјесто три пет нација: Срби, Хрвати, Словенци, Македонци и Црногорци. Муслимани су сматрани, као и раније, као вјерска група која се могла изјашњавати као Срби и Хрвати, или као "неопредељени". Тако је било до 1971. године када су муслимани декретом проглашени за нову нацију у Југославији. За разлику од других муслимана у свијету они су означени у језичкој пракси, као Муслиман (обавезно са почетним великим словом). То је изгледа важило само за босанско-херцеговачке муслимане, јер су се муслимани у Македонији изјаснили као Македонци.

Збрка је настала, не само језичка, него и политичка, када је од те нове муслиманске нације, која је била изум Брозове диктатуре, требало у тадашњем антисемитском социјализму створити нову социјалистичку нацију на вјерској основи. Код тадашњих "комуниста" све је било дозвољено да се тобоже сузбије "великосрпски хегемонизам". То је, између осталог, "породило" екстремне национализме на југословенског простору, па и код муслимана. При свему овоме треба водити рачуна и разликовати исламску вјероисповјест од исламског екстремизма.

компликован друштвени процес. Сви они Срби који су примили ислам сачували су српски језик као матерњи, а писмо им је било све до аустро-угарске окупације ћирилица. Преласком на ислам, босанска властела је добрим дијелом спасила своје посједе, и од њих су, углавном, постали бегови. Обрађивачи земље били су кметови, углавном православни Срби, нешто католика - Хрвата и незнатан број муслимана. Постојало је и нешто слободних кметова-закупаца. Поред муслиманских, постојале су и хришћанске спахије.

Турска власт је у почетку била подношљива, али она почиње да слаби па је и положај најбројнијег становништва почео да слаби. Код православних Срба јавила се мржња и отпор према турској власти. То су од 16. вијека очајанички вапаји беспомоћне "раје". Стање се још више погоршава када је дошло до сукоба између домаћих муслимана и досељених Османлија "Туркеша", који су вршили разне војне и административне послове. Они су потцјењивањем гледали на полуобразовану домаћу елиту.

Економски притисак, социјална неједнакост, правна несигурност, вјечити сукоби и власт иновјераца, нагонили су Србе да улазе у све комбинације против опстанка турске власти на Балкану. Скоро да нема хришћанског покрета на Западу против Турака, који није нашао одјека код Срба у Босни и Херцеговини. Од 17. вијека Босна и Херцеговина постаје периферијска област турског царства. Муслимани се у њу склањају са сјевера и са запада. Муслимани из Лике, Далмације и Славоније бјеже у Босну на штету православне српске раје. У вријеме Првог српског устанка многобројни муслимани се насељавају у Босну, и често су организовали безуспјешне нападе на Србију. Узрок свих устанака Срба у БиХ била је тежња да се **уједине** са својом браћом у слободној Србији и Црној Гори.

Деветнаести вијек историје Босне и Херцеговине под турском влашћу карактерише борба босанског беговата за аутономију Босне и Херцеговине и против султанових реформи. Тај покрет је доживио пораз и крваво угушен од Омер-паше Латаса 1851. године. Овдје напомињем једну занимљиву чињеницу, да су неки истраживачи тога периода тумачили тај покрет, а неки у својим дјелима и не спомињу Србе, него употребљавају неадекватне изразе као хришћани, православци, раја и каури.

Од друге половине 19. вијека учестали су устанци православне раје, нарочито у Херцеговини, јер су подстицани из Црне Горе. Самоувјереност кметова подигле су знатно и посљедње беговске буне, јер су обје стране наоружавале "рају" и придобијали их за своје циљеве. Нада за ослобођење долазила је из Србије, када је кнез Михаило Обреновић развио широки национални план за ослобођење свих српских покрајина. У току босанско-херцеговачког устанка 1875. године Срби из Босне су се недвосмислено изјаснили да желе уједињене са Србијом, а Срби из Херцеговине су тежили уједињењу са Црном Гором. Тај историјски задатак није остварен.

Пред сам крај турске владавине извршено је неколико покушаја да се осавремени политичко-територијална организација. Тако је 1865. године од два везирлука (босански и херцеговачки) формиран један - Босна вилајет, са седам санџака. Берлинским конгресом

1878. године, којим је завршена источна криза, Аустро-Угарска је добила право да окупира Босну и Херцеговину.

Стална досељавања, исељавања и унутрашње миграције, што су се вјековима вршиле у Босни и Херцеговини за вријеме турске управе, биле су узрок што се број становника у оим крајевима стално мијењао. Па и поред свих недаћа Срби су остали најбројнији народ у Босни и Херцеговини у вријеме Турске владавине. Према званичном прорачуну из 1865. године, православни (Срби) су били неупоредиво најбројнији - 46,3%, а у католике су се убрајали и други народи: Мађари, Нијемци и друге католичке скупине, па би се могло закључити да је број Срба у Босни и Херцеговини тада би једнак броју Хрвата и муслимана.

3. Босна у вријеме Аустро-Угарске окупације

Окупација Босне и Херцеговине 1878. године имала је судбоносни утицај на српско становништво. Аустро-Угарска католичка монархија потиснута са запада тражила је свој животни простор на Балкану. О томе постоје бројни извори и обимна литература.

Аустро-угарска власт у Босни и Херцеговини трајала је четрдесет година (1878-1918). За то вријеме десиле су се крупне друштвено-економске промјене које ће битно одредити судбину српског народа. Главна намјера окупационе власти, нарочито у вријеме владавине Бењамина Калаја (1883-1903) била је да угуши српску националну свијест и угаси сваку помисао о њиховом уједињавању са Србијом. Званична власт жели да оствари некакву "босанску нацију", па његује "босански патриотизам", забрањује назив српски језик, а уводи босански, уводи босанску заставу, забрањује књиге, новине и часописе који имају српско национално обиљежје, а у школама уводи планове и програме са антисрпским идејним усмјерењем. Насупрот томе форсирају се листови и часописи католика и муслимана. Када је званична власт увидјела да је национална и вјерска свијест код Срба дубоко укоријењена, тада је кренула у повезивање мањинских муслимана и Хрвата против Срба. Велики јаз нетрпелјивости муслимана и Срба био је историјски заснован, а као оруђе сукоба Срба и Хрвата послужили су им језуити који су познато по моралном начелу да циљ оправдава средства. Овда је природно што је код Срба дошло до оштрих протеста против такве политике.

Аграрни терени су кроз читав 19. вијек били главни узроци многих буна и устанака. Аустроугарска власт није битније промијенила аграрне односе. Према статистици из 1910. године у Босни и Херцеговини је још увјек било 111.093 кметова са 650.664 чланова породице, што је чинило 46% становништва. Од чистих кметова су 74% православни, 21% католици и 5% муслимани. Истовремено је било 10.463 аге са кметлцима и са 40.460

чланова, а од тога аге су били 91% муслимани. Срби-кметови су тек 1918. године добили економску слободу, национално и вјерско уједињење са Србијом.

Послије анексије Босне и Херцеговине, царевим патетном санкционисан је Устав 1910. године. Према том Уставу Босна и Херцеговина постала је посебно управно подручје, којим управља заједнички аустроугарски министар финансија преко босанско-херцеговачке владе, чији су сви законски пројекти морали имати претходни пристанак аустријске и угарске владе и царевој санкцији последице изгласавања. Најјача опозициона политичка група, у овом периоду, била је група око Петра Кочића, са аграрним програмом ослобођења кметова без икакве накнаде.

Уочи Првог свјетског рата јавио се политички и књижевни покрет "Млада Босна" која је заступала радикални отпор туђинској власти и уједињење Босне и Херцеговине са Србијом. Родоначелник тог покрета био је Димитрије Митриновић, а главни теоретичар Владимир Гађиновић. Код те српске омладине умјесто нарицања над тешком судбином српства, јавља се протест и индивидуална акција која се завршава атентатом Гаврила Принципа, на аустро-угарског престолонаследника Франца Фердинанда.

Послије сарајевског атентата и почетка рата против Србије, у читавој Босни и Херцеговини настају тешке прилике за српско становништво. Генерал Поћорек је организовао по злу познату помоћну милицију *Schutzkorpus*, у коју је мобилисао хрватски и муслимански градски и сеоски олош, који се са одобрењем власти најсуровије обрачунавао са незаштићеним српским народом. Најмасовније уништење српског народа извршено је у затворима и концентрационим логорима, као и присилним пресељавањем становништва. Ради застрашивања и деморалисања српског народа извршен је политички и културни геноцид над српским становништвом.

Послије уједињења 1918. године није довољно урађено на истраживању геноцида над Србима у Босни и Херцеговини. У новоформираној држави српске жртве су заборављене, а борци и солунски добровољци остали су неадекватно награђени. У геноциду над српским становништвом учествовао је један број Хрвата и муслимана, али су им Срби то опростили за зарад заједничког живота у новоформираној држави.

На крају Првог свјетског рата развила се шира агитација за уједињење Босне и Херцеговине са Србијом. Од 52 среза 42 су се изјаснили за безусловно уједињење са Србијом. У прокламацији су изразили своју политичку вољу 27. новембра 1918. године да се српски народ "сматра саставним и нераздроживим дијелом Краљевине Србије". Даљи догађаји су довели до уједињења на други начин, 1. децембра 1918. године.

Срби су под аустроугарском окупацијом, незвисно од њихове антисрпске политике, знатно унаприједили просвјетни, културни, умјетнички и научни живот. Број основних и средњих школа знатно се повећао и тако су створени услови за бројну - српску интелигенцију. Посебно је значајно оснивање друштва "Просвјета" 1902. године, која је одиграла веома значајну улогу у стварању српских просвјетних кадрова. Она је била

матика цјелокупног културно-просвјетног живота и рада. Из тих редова израстају Јеремић, Урош Круљ и други.

Прва књижевност се јавила послје окупације, а посебно у центрима Сарајево, Мостару и Бањалуци. Бројни листови и часописи били су знак духовног и националног буђења као Шантић, Дучић, Ђоровић, Кочић и њихови другови и сарадници, који су ударили темеље књижевном и културном животу са изразитим националним особеностима.

За вријеме аустро-угарске окупације почело је планско досељавање становништва из других дијелова Монархије, а нарочито у крајеве гдје је живјело компактно домаће српско становништво. Досељаване су различите вјере, али највише католици, а најмање православни. Било је и иселавања, најчешће муслимана и Срба. Према првом попису из 1879. године у Босни и Херцеговини је живјело 1.158.164 становника. Трећи попис извршен је 1895. године и видљиво је да се проценат становништва знатно повећао на 1.568.092 становника, од чега 42,9% православних, 21,3% католика и 35% мухамеданаца. У односу на претходни попис, по попису из 1910. године повећано је учешће православног становништва и износило је 43,4%, тако да је православно становништво чинило већинско становништво, а у неким крајевима, као у Босанској Крајини, имало апсолутну већину. Процењује се да је у Првом свјетском рату страдало око 200.000 Срба.

4. Босна и Херцеговина у саставу Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и Краљевине Југославије

У току Првог свјетског рата доминирала је идеја да су Срби, Хрвати и Словенци један народ, а три племена. На тој претпоставци грађени су ратни циљеви Србије и доста колебљива политика Николе Пашића који је знао за предлоге Русије да се створе двије југословенске државе и то једна католичка од хрватских и словенских области, а друга православна од Србије, Црне Горе, проширене Босном и Херцеговином. Послије пробоја Солунског фронта Пашић је казао да је Србија ушла у рат да ослободи Србе, Хрвате и Словенце, да је због тога поднијела жртве и да је задатак Србије да ослободи "Србе најприје, они хоће с нама, Хрвати и Словенци нека се определијеле ако хоће с нама, ако не ништа". Међутим, српски званични фактори нијесу ни тада, а ни касније одредили српски етнички простор, што ће скупо стајати српски народ. Тако је без разрађене и јасне концепције власти, Александар прогласио 1918. године јединствено Краљевство Срба, Хрвата и Словенаца.

Раздобље од доношења овог акта до изгласавања Видовданског устава правна литература третира као прелазну фазу државног провизоријума. Од тог акта па до изгласавања Видовданског устава испољена је широка политичка дјелатност у којој су

политичке партије, групе и појединци изразили своје ставове о питању државног уређења и положаја Босне и Херцеговине. Већина политичких странака изјаснила се да Босна и Херцеговина уђе као цјеловита у новоформирану државу, изузев Јосипа Смодлаке који је подијелио на области Крајине са Бањалуком, Босна са Сарајевом и Приморје (гдје спада и Херцеговина) са Сплитом. Међутим, Босну и Херцеговину, као аутономну или федералну јединицу нијесу прихватиле водеће српске странке и неке мање групације поткрепљујући то чињеницом да и под турском управом није била ништа друго него вилајет, у чему није било ничега државноправног. Сматрало се да се иза захтјева за аутономијом Босне и Херцеговине у заједничкој држави обавезно крију хрватски националисти, који су у томе обавезно видјели могућност да уједињењи са муслиманима миноризирају Србе. Политичари свих српских грађанских странака били су јединствени у томе да интереси Срба у Босни и Херцеговини ниједног тренутка не смију бити доведени у питање и да у било каквим реорганизацијама, Босна и Херцеговина, као српска земља, мора бити у саставу Србије.

Под ванредним околностима, 28. јуна 1921. године, са већином од 13 гласова примљен је Конститутивни устав Краљевине СХС. У том уставу Босна и Херцеговина се помиње на једном мјесту, у одељку Прелазна наређења члан 135. који обавезује будући закон о областима да њихову подјелу изврши тако да Босна и Херцеговина остане у својим историјским границама. Касније, према Уредби о подјели земље на области, читава територија државе била је подијељена на 33 области, иако их је устав предвиђао 36. Од ових области само је седам премашивало пола милиона становника, а неке области нијесу бројале ни 200 хиљада. Босна и Херцеговина подијељена је на округе: Тузла (28), Сарајево (29), Мостар (30), Травник (31), Бањалука (32) и Бихаћ (33).

Завођењем шестојануарске диктатуре, трансформисана је Краљевина СХС у Краљевину Југославију, а држава подијељена на девет бановина и град Београд са посебном управом. На територији Босне и Херцеговине формирана је Врбаска бановина са центром у Бањалуци, са компактним српским становништвом. Остали дио Босне и Херцеговине био је раздијељен између Дринске, Зетске и Приморске бановине. Дринска бановина је формирана са центром у Сарајеву. Приморској бановини припали су срезови: бугојански, коњички, ливањски, љубушки, мостарски, прозорски, томиславградски и травнички, као и двије испоставе: Купрес и Посушје. Зетској бановини припадали су срезови: столачки, требињачки, невесињачки, билећки, гатачки, љубињски и фочански, као и двије испоставе: Чапљина и Калиновик.

Оваква административно-техничка подјела изазвала је критике са разних страна. Историчар В. Ђоровић је највише приговарао што је босанско-херцеговачка територија припојена Приморској бановини. Подјела државе на бановине није била само заснована на економско-географским факторима већ и на националном. Дравска бановина се поклапала са етничком територијом Хрвата, а свих осталих шест бановина је имало већинско српско становништво. Оно што зачуђује јесте чињеница да је овом

територијалном подјелом изостало трајно и дугорочно рјешење великог дијела компактног српског становништва у Далмацији, Лици, Кордуну и Западној Славонији, који је остао у Савској и Приморској бановини.

Убрзо су се показале погубне последице овакве подјеле и разбијања српског етничког корпуса, јер су хрватски политичари успјевали да се формира 1939. године Бановина Хрватска споразумом Цветковић-Мачек, када су дијелови са етничким српским становништвом остали Бановни Хрватској, а прикључене су и области: од Зетске бановине срез Дубровник, из Врбаске бановине Градачац и Дервента, из Дринске бановине Травник, Брчко и Фојница, а из Дунавске бановине Шид и Илок. Но, то није било дефинитивно рјешење територијалног питања, јер је у споразуму стајала и клаузула да ће се опет Бановина Хрватска одредити приликом преуређења државе. Од Босне и Херцеговине тада је одузето око 6.120 км² територије и око 720.000 становника.

У вријеме споразума Цветковић-Мачек формулисани су и захтјеви за статусом Босне и Херцеговине. Углавном су се сводиле на а) свесрпска концепција, по којој је Босна и Херцеговина требала бити прикључена Србији, б) великохрватска концепција по којој је требало велики дио Босне и Херцеговине припојити Хрватској, ц) концепција о аутономији Босне и Херцеговине и д) концепција о плебисциту.

Српска идеја, преко Српског културног клуба, састојала се у томе да се Босна и Херцеговина не може конституисати као самостална равноправна аутономна јединица. Изузев присталица Српске самосталне странке, све српске политичке странке и организације у будућем преустројству државе, Босну и Херцеговину су сагледаве у склопу Србије, односно српских земаља. Насупрот паролу "Срби на окуп", од стране хрватских националиста чули су се предлози да се Босна и Херцеговине припоји Хрватској и да се створи јединствен фронт "Хрвата исламске и католичке вјере". Муслимани у Босни и Херцеговини, изузев појединаца, без обзира на партијску одређеност и националну оријентацију, изјаснили су се за аутономију Босне и Херцеговине. За аутономију су се изјаснили и студенти, као и Комунистичка партија из својих политичких разлога. Концепција о плебисциту била је стално присутна у политичким комбинацијама Хрватске сељачке странке, јер је она рачунала с придобијањем муслиманског становништва, па је у том смислу вршена агитација и пропаганда. Комунисти су лансирали своју флоскулу о симетријама да је БиХ једнако српска, хрватска и муслиманска.

Српски политички фактори и странке нијесу имали јасан национални програм и циљ. Идеја о шест бановина, са српским већинским становништвом, као уједињеним будућим Српским земљама са центром у Скопљу, остало је само као идеја на папиру. Сви национални пројекти српских политичара завршили су трагично 1941. године, када је наметнуто паклено усташко рјешење. То ће водити у крвати расплет, када су усташе извршиле геноцид над српским народом у Босни и Херцеговини.

5. Босна и Херцеговина у Другом свјетском рату

Почетак рата 1941. године био је трагичан за српски народ. Пред налетом фашистичких сила Југославија се распала као кула од карата.

Српски народ у Босни и Херцеговини нашао се у монструозној фашистичкој творевини, Независној држави Хрвата. Спасевајући се до геноцида, српски народ је дигао устанак, али се Комунистичка партија жељела ставити као главна и руководећа снага. Дуже вријеме четничке и партизанске јединице сарађују и заједнички се боре на читавој територији Босне и Херцеговине. Од 1943. године четници су у НОП-у гледали најопаснијег непријатеља и супарника који угрожава суштинске интересе монархије. Истовремено је партизански покрет сматрао четнике за најљуће противнике и политичке ривале. Четници приказују комунисте као највеће непријатеље српских светиња, интернационални олош и туђинце којима је јефтина српска крв да би се они устоличили на власти. Комунисти су са различитим вокабуларом водили агитацију и пропаганду против четника. Тако се продубљивао јаз братске мржње, идеолошка и политичка искљученост и братоубилачка борба. То је само могло користити непријатељима српског народа.

Дража Михаиловић је у децембру 1941. године дао основне инструкције у којима су садржани главни циљеви четничког покрета. Као главни циљ означено је стварање "велике" Југославије и у њој "велике" Србије, која би захватала Србију, Црну Гору, Босну и Херцеговину, Банат и Бачку. Неке крајеве као Санџак, Босну и Херцеговину је требало етнички очистити од оних који су били криви за слом државе. Идеја о "великој" и "хогоменој" Србији подразумијевала је национално и вјерски чисту цјелину, па је проглашено уједињење и окупљање Срба у једну цјелину, у коју би требало укључити територије Кордуна, Баније, Славоније и Војводине, с границама до Карловца и Огулина, дозвољавајући да она таква буде федеративно везана са Хрватском и Словенијом.

Одлукама АВНОЈ-а 1943. године у Јајцу, комунисти су наметнули темеље новог послератног политичко-територијалног уређења државе са шест република, међу којима и Босна и Херцеговина. Било је предлога да се Босна прикључи као аутономна јединица Србији, а Херцеговина Црној Гори, али то је остало као приватна иницијатива неких комуниста из врха Партије. Преовладала је идеја о јединственој Југославији на федеративним принципима. Ова идеја нашла је упориште међу сељаштвом које је чинило масовну базу партизанског покрета, јер је идеја југословенства имала дубље романтичарске и историјске коријене.

Десио се историјски парадокс да су Срби били на удару фашистичких окупатора и свих несрба бивше Југославије, а Хрвати се боре заједно са фашистима против Срба и њихових савезника. Ново Титово југословенство (Братство и јединство!) грађено је на идеолошкој и политичкој основи. Западни савезници (Енглези и Американци) требали су повјеровати да се преко четничког покрета обнавља "великосрпска хегемонија". Ни

западни савезници, а ни угрожени Совјетски Савез нијесу прозрели игру великог манипулатора.

Америка дуго није била за обнову Југославије. Председник Рузвелт је у више наврата 1942. и 1943. године понављао те ставове. На састанку са Идном 15. марта 1943. године изјављује да Срби и Хрвати немају много заједничког и да је смијешно присилити тако два опречна народа да живе заједно у држави. Он је предлагао да се послје рата обнови Србија као самостална држава, а да се Хрватска стави под старатељство Уједињених нација. Идн је сматрао да треба створити заједничку државу Југославију, под заједничком династијом, али на принципима конфедерације.

На крају рата преовладала је идеја компромиса позната као борба за признање Нове Југославије, када је југословенска стварност подређена комунистичким илузијама. Устоличен је комунистички систем и човек без икакве традиције у српском народу, уз обилату помоћ Совјетског Савеза. Тај историјски компромис означио је и крај једне природне историјске епохе, када је искориштен федерални принцип у коме је српски народ остао раскомадан у социјалистичким републикама. Срби су били подијељени у рату 1941-1945. године на четнике и партизане, да би на крају рата и једни и други завршили у Брзовој диктатури.

Независна држава Хрватска била је створена у функцији довршетка обрачуна са Србима у Хрватској и хрватизације Срба мухамеданаца, које су називали "хрватско цвијеће". Муслимани су у Босни и Херцеговини постали плијен хрватске националне стратегије и учествовали у геноциду над Србима. Злу судбину су послје рата избјегли захваљујући српској "голубијој" ћуди и православном опросту, а богами и Титовој антисрпској политици. У току НОБ-е један број муслимана се одређио за партизански покрет.

Рачуна се да је у току Другог свјетског рата у Босни и Херцеговини страдало око 700.000 људи, од којих неупоредиво највише Срба. Ратни губици у Крајини и Посавини цијене се на око 430.000, у Семберији и Бирчу око 135.000 и источној Херцеговини око 85.000. Дакле, смао у ова три изразито српска подручја страдало је 650.000 становника.

6. Социјалистичка Република Босна и Херцеговина у социјалистичкој Југославији

Завршетком Другог свјетског рата 1945. године, у оквиру Федеративне Народне Републике Југославије успостављена је поново и политичко-административна јединица Босна и Херцеговина. Законом о територијалној подјели НР БиХ 1945. године простор ове републике је подијељен на седам округа: Бањалука, Бихаћ, Добој, Мостар, Сарајево, Тузла и Травник. Убрзо послје тога било је више територијалних промјена с циљем да се уведе

већи степен територијалне централизације. Нарочито је запажен развој републичког центра око Сарајева на рачун Бањалуке и осталих регија са претежно српским становништвом. Такву политику водила је Турска, Аустро-Угарска, стара Југославија, а настављена је и у вријеме Брозове диктатуре. Политички врхови су водили такву економску политику да се маргинализују српске области као економски неперспективне. Таквом политиком подстицано је иселавање српског народа из "пасивних крајева" иако су из њих црпили природна богатства. Стварањем бројних малих општина (109) видљива је тенденција да се у малим општинама Срби ставе у мањински положај. Тако је и Југословенска народна армија за своје полигоне изабрала српска насеља и потпуно их иселила, а насупрот томе огромна средства су уложена у војне гиганте у муслиманско-хрватским регионима: Витез, Травник, Бугојно, Коњиц, Горажде и друга мјеста.

Први послијератни попис становништва извршен је 1948. године. Већ у овом попису учешће Срба (православних) и Хрвата (католика) у укупном становништву значајно се смањује у односу на претходни попис (Срби: са 44,2 на 41,6% и Хрвати: са 23,6 на 22,6%), а повећава учешће муслимана (са 30,9 на 34,7%). Према попису становништва из 1961. године становништво се први пут изјашњавало по националној припадности, а не по конфесијама. Муслимани су имали право да се изјашњавају као Срби, Хрвати или неопредјељени, што је значајно утицало и на националну структуру. Процент Срба се повећао на 42,9%, учешће Хрвата је нешто смањено на 21,7%, а ниво муслимана је нешто смањен, на 34,1%. Тешко је рећи колико је проценат муслимана који се определио за српску или хрватску националност, али се види да је тај проценат незнатан. Исто тако треба рећи да је овај период 1948-1961. године вријеме интензивних миграција српског становништва из Босне и Херцеговине, усмјереним према Србији (позната као осма офанзива).

Према попису из 1971. године муслимани се први пут изјашњавају као нација и тада су, први пут у историји, постали бројнији од Срба. Муслимани имају 39,6%, Срби 37,2%, а Хрвати 20,6%. Пад учешћа Срба и Хрвата у односу на раније пописе, последица је миграција, смањеног природног прираштаја и повратка неких натурализованих муслимана у нову муслиманску нацију. У овом попису категорија Југословен је прошла лоше са свега 1,5% становништва. Треба рећи да је период 1961-1971. године период економске емиграције и у сусједне области, али и иностранство, а посебно српског и хрватског становништва.

Попис из 1981. године карактеристичан је по томе што је дозвољавао изјашњавање за категорију Југословен у националном смислу, равноправно са другим националностима, за разлику од ранијих пописа када се под тим појмом подразумијевало као национално неопредјељен. Тиме је настављено још веће опадање учешћа српског народа у укупном становништву у Босни и Херцеговини у свим њеним регијама. Нагли пораст броја Југословена смањено је удио српског становништва испод једне трећине укупног

становништва (31,6%). Појава Југословена у попису једино битно не утиче на пораст учешће муслимана - 38,8%.

Посљедњи попис из 1991. године недвосмислено је показао националну поларизацију и промјене у националној структури становништва. Настављен је тренд пораста учешћа муслиманског становништва у свим регијама Босне и Херцеговине. По том попису Срби су чинили 31,4%, Хрвати 17,3%, а муслимани 43,7% становништва.

Могло би се рећи и да је у току посљедњих 80 година број муслимана повећан 3,24 пута, а Срба и Хрвата 1,8 пута. Међутим, ако се анализирају сви пописи од 1910. године, јасно је да су Срби у Босни и Херцеговини већински народ све до 1971. године. У једном раздобљу 1961-1981. године Срби су постали мањински народ, а муслимани већински. Док је у турском ропству српски народ физички страдао, под аустроугарском духовно осакћањем, праву биолошку катастрофу доживио је у вријеме Брозове диктатуре. Неки чисто српски крајеви и градови остали су без већинског српског становништва, а у неким постали релативна већина. О том периоду тек треба вршити истраживања.

Под фирмом братства и јединства, националне равноправности и борбе против "великосрпског хегемонизма" почиње фаворизовање тек створених и неафирмисаних нација. Тако су босански муслимани почели развијати регионални босански патриотизам и историјску носталгију за турским вактом (постоје турски!). Жељели су створити босанску нацију и државу. То је политички формулисано у познатој Исламској декларацији. Ту је недвосмислено изражена жеља за стварањем муслиманске "филџан" државе, а Срби и Хрвати су требали да постану "немуслиманске мањине". Како то нијесу били у стању сами остварити посегли су за помоћи са стране у виду исламске солидарности, пошто су сви муслимани "браћа". Та идеологија је антисрпска, антисловенска, антиправославна и антихришћанска.

У периоду социјализма муслиманско питање није истражено, ни довољно проучавано из политичких разлога. Вјерски идентитет није могао бити споран, али су биле спорне националне и државне аспирације на рачун Срба и Хрвата. Врло вјешто је избјегавано да се објасни њихово етничко поријекло од Срба и Хрвата и чување вјерског идентитета, јер само на томе могу засновати национално осјећање. Узимајући назив Бошњак, они тиме претендују да прошире "мултиетнички" простор. Под изговором очувања цјеловите Босне и Херцеговине, желе створити своју исламску државу на Балкану, која би у будућности обухватала шири простор Косова и Метохије, Рашке области, Западне Македоније, дијелове Црне Горе, Грчке, Бугарске и цијеле Албаније, односно све територије гдје су муслимани у већини.

Исламска држава у Босни и Херцеговини, како су је замислили њени идејни творци, негира субјективитет српском и хрватском народу, што ће довести до грађанског, вјерског и етничког рата сва три народа, али су се из својих интереса и рачуна муслимани и Хрвати удружили против Срба. Многи српски интелектуалци нијесу схватили историјске

константе и намјере ислама и католицизма, па још увијек живе у илузијама о мултиетничкој и мултикултурној Босни и Херцеговини. Уједињује се само оно што је могуће ујединити. Религије у Босни и Херцеговини се нијесу могле ујединити и то је довело до рата. Примјењено на југословенски проблем, Хантингтонова глобалистичка запажања о сукобу мултиетничког и експанзивног ислама са другим религијама постају све више актуелна.

7. Узроци распада социјалистичке Југославије (главни процеси)

Расуло Социјалистичке Федеративне Републике Југославије припремано је споља и изнутра, дуги низ година. О спољним узроцима овдје није могуће говорити, јер је то посебно питање и спада у геополитику. Унутрашњи узроци су комплексни и разноврсни, па их је могуће само назначити. У публицистици, а и у науци, могу се прочитати пристрасни и упрошћени погледи на ово питање.

Сви истраживачи су сагласни да је федеративни устав из 1974. године афирмисао суверенитет република и отворио политичку кризу. Неозбиљно је за распад Југославије оптуживати само "великосрпски национализам", а посебно Меморандум Српске академије наука, јер то није усвојио ни један државни орган као национални програм, а није основана ни политичка странка са тим програмом. Једна група српских интелектуалаца размишља о судбини српског народа када су пољуљани темељи федеративне државе. Избачена је парола да и Срби требају створити своју државу од територије гдје Срби сачињавају већину. Срби на Косову и Метохији били су уgroжени од албанских сепаратиста. Почетком фебруара 1989. године албански сепаратизам достигао је кулминацију. Ескалација сепаратизма се претвара у кулминацију, али то је посебно питање.

Савез комуниста био је, тобоже, кохезиона снага јединства. Међутим, на 14. ванредном Конгресу 26. маја 1990. године, долази до расцјепка. Хрватска и Словенија су се одлучиле на властити пут. На парламентарним изборима 1990. године у Словенији и Хрватској су побједиле странке које су заговарале суверене националне државе.

Српско политичко руководство, на челу са Милошевићем, сматрало је да се у случају распада СФРЈ, унутрашње републичке границе требају сматрати као административне, а Срби треба да живе у једној држави. Нарочито су се Срби у Хрватској осјећали угроженим (искуство из НДХ), па су 19. августа 1990. године провели плебисцит, на коме су изразили потребу за аутономијом. Истовремено је почело наоружавање српске милиције и подизање барикада на путевима (Хрвати су то назвали "балван-револуција").

У току 1991. године одржано је шест сусрета председника југословенских република. Исполнене су двије супротстављене концепције: једна коју су заступале Словенија и Хрватска, а другу Србија и Црна Гора. На састанку у Сарајеву 6. јуна 1991. године Босна и Херцеговина и Македонија излазе са компромисним приједлогом о преуређењу Југославије: а) Савез југословенских република, или б) Савез југословенских држава. То је био посљедњи покушај да се ријешу Гордијев чвор југословенске кризе. Нико тада није пресекао замршено чвор.

Дилеме су разријешене између 15. маја и 26. јуна 1991. године када је послје Борислава Јовића требао доћи на чело председника Председништва СФРЈ Туђманов поузаник Стипе Месић, који је јавно изјавио да му је главни задатак рушење Југославије. У детаље није могуће улазити. Хрватска и Словенија су 25. јуна 1991. године прогласиле независност. Био је то почетак краја социјалистичке Југославије.

У вријеме када се довршавао процес политичке интеграције земаља Западне Европе, на југословенском простору је дошло до распада Југославије и до сепесије њених република. Овом приликом могуће је само таксативно набројати оне најважније спољнополитичке и унутрашње догађаје који ће довести до распада Југославије. Највише државно руководство (разједињено Председништво) покупавало је да помоћу међународних посредника помири завађене Републике и спаси федералну државу. Брионском декларацијом од 7. јула 1991. године прихваћен је став о мирном рјешењу југословенске кризе и затражене су "услуге добре воље" Европске Уније, а управо то је означило почетак интернационализације југословенске кризе. Послје неуспјелих покушаја да се криза ријешу мирним путем и без учешћа страних фактора она је препуштена међународним посредницима. Тако је у Хагу покренута арбитражан процедура такозване Бандетерове комисије експерата, 3. септембра 1991. године, а већ 18. октобра 1991. године одржана Конференција о Југославији на којој је дата могућност стварања заједничке државе од оних република које то желе. Србија и Црна Гора одбацују тај документ због изостављања принципа самоопредјелења народа.

Бандетерова комисија експерата остаће у међународној историји права као жалостан примјер свјесног напуштања међународних правних начела и афирмације волунтаризма и двојних критеријума. Југославију су распарчали, али Босни и Херцеговини су дозволили отцјепљење без референдума.

Европска Унија жртвовала је мир на Балкану подупирући њемачки авантуризам. Француска влада је попустила пред њемачким канцеларом. Исто је урадила из одређених интереса и Енглеска. Одлука о признавању ових бана-република услиједила је 18. децембра 1991. године. Хрвати су пјевали: "Данке Деутхланд".

Неприхватањем таквих ставова и одлука Европске Уније, по којима се авнојевске границе проглашавају као међународне, Србија и Црна Гора су се нашле у потпуној изолацији. Бандетерова комисија направила је правни преседан проглашавајући крајем

децембра 1991. године интерне границе република као спољне међународно признате. Као резултат спољне арбитраже у Риму новембра 1991. године од стране министара ЕУ донесена је одлука о увођењу санкција према остатку Југославије. Одмах иза тога услиједила је Резолуција Савјета безбједности бр. 721 о потреби слања мировних снага УН у Југославију. Тај акт је познат под називом Венсов план.

Са доношењем декларација о независности и самосталности донијет је ултиматум да ЈНА мора до одређеног рока напустити простор сецесионистичке републике. Прво Словенија, затим Хрватска, а потом и Македонија својим уставним одлукама проглашавају издвајање. Тим путем пошла је и муслиманско-хрватска коалиција Босне и Херцеговине. Тако је сецесионистичком политиком ријешена судбина Југославије.

8. Узроци кризе у Босни и Херцеговини и почетак рата 1992. године

Будући истраживачи питања утицаја страних држава и њихових тајних служби у Босни и Херцеговини, имаће много посла. То неће бити предмет овог разматрања. Указаће само на основне узроке и слијед догађаја.

На изборима у Босни и Херцеговини одржаним 18. новембра 1990. године највећи дио гласача одлучио се да гласа за своје националне партије. СДА је освојила 86 посланика (35,83%), СДС је добила 72 посланика (30%) и ХДЗ 44 посланика (18,33%). Три водеће националне странке освојиле су 202 мјеста у Парламенту, а све остале 38 посланика. Општа државна криза рефлектовала се на БиХ.

Муслимани БиХ се политички конституишу у СДА, муслиманску бошњачку организацију, а бивши муслимански комунисти се од њих идеолошки не разликују, изузев што конзумирају алкохол. Све муслиманске струје у БиХ (изузев Абдићеве) прихватиле су заставу муслиманског фундаментализма дефинисаног у **Исламској декларацији** Алије Изетбеговића. Он је њу написао 1970. године и она је двије деценије кружила у рукопису. (На суђењу аутору ових редова приговорено је што сам у разговору помињао бројне градње џамија, а зна се да се годишње градило по 20 џамија!)

У **Исламској декларацији** Алија Изетбеговић је отворено, недвосмислено и јавно заговарао исламску државу у Босни и Херцеговини, а Србима и Хрватима је била намијењена судбина "неисламске мањине". Изетбеговић је желио формирати исламску државу, са три вјере од којих је исламска темељна. Он је у тој **Исламској декларацији** посијао вјетар међу босанским муслиманима, а они су пожњели страховиту бурну грађанског и вјерског рата.

У Скупштини Босне и Херцеговине 15. октобра 1991. године посланици СДА и ХДЗ усвајају Меморандум о сувереној БиХ. Српски посланици организовани у СДС напуштају Скупштину. Они не желе одвајање Босне и Херцеговине од Југославије.

Послије усвајања Меморандума о сувереној БиХ, прегласавњем Коалиције, посланици српског народа у Скупштини конституишу 24. октобра 1991. године посебну Скупштину српског народа БиХ. Убрзо је организован и плебисцит српског народа у БиХ 9. и 10. новембра 1991. године за остајање у Југославији. Преко 96% народа се изјаснило за остајање у Југославији. Упркос томе Влада и Председништво, без Срба, 20. децембра 1991. године доноси одлуку да се упути захтјев ЕУ за признавање суверене, самосталне и независне БиХ, а 29. фебруара и 1. марта 1992. године Хрвати и муслимани спровели су референдум о сувереној Босни и Херцеговини. Тако је Устав Босне и Херцеговине био поништен.

Срби су као одговор на игнорисање права сва три народа 9. јануара 1992. године прогласили Српску Републику Босну и Херцеговину. Влада Босне и Херцеговине, без Срба, тражи међународно признање. Бандетерова комисија доноси закључак којим се тражи да се путем референдума позову сви грађани БиХ на изјашњавање под међународном контролом.

На муслиманско-хрватском референдуму гласало је 63% за независну БиХ, али то није двотрећинска већина, јер треба 66,6%, што је уобичајена пракса у међународном праву. То је изазвало онај набој који ће ескалирати од сукоба у рат. Повод је био напад на српске сватове. Трећина становништва Сарајева сачињавали су Срби. Срби су 2. марта подигли у Сарајеву 20 барикада. Почео је оружани сукоб, а Влада је прогласила општу мобилизацију 5. априла 1992. године.

Муслимани и Хрвати су од 1990. године изграђивали тајне војне формације. Већ у фебруару 1992. године било је регрутовано око 120.000 добровољаца. Данас покушавају да припишу колективну одговорност Србима за рат у Босни и Херцеговини, иако знају да нема колективне одговорности. Желе Србима да припишу злочине, иако се зна да су злочине правиле све три стране.

Европска заједница је 6. априла 1992. године признала Босну и Херцеговину као независну и суверену државу и мимо воље српског народа. То је преседан који није могао остати без ратних посљедица.

Крње Председништво је доносило нове законе и уредбе, што историја не познаје. Такав случај самовоље у ударању темеља нове државе је јединствен случај. Западне државе су прогласиле једну непостојећу за суверену државу. Оне се нијесу показале као "поштени" посредник. То је био запаљени фитиљ рата у коме су се сукобили Срби са Хрватима и муслиманима, муслимани са Србима и Хрватима и на крају муслимани са муслиманима.

9. Рат и политика у Босни и Херцеговини (1992-1995)

Код неких историчара и публициста у Федерацији може се прочитати теза о агресији ЈНА на Босну и Херцеговину, о српској агресији, о српском "четнитету" и томе слично. Све то има одређени идеолошки, вјерски и политички предзнак и не може бити предмет озбиљнијих политичких разматрања. Не може се озбиљно разматрати тврдња да је бивша ЈНА преименована у "војску Републике Српске". Исто тако не може се у овом раду дати детаљнији опис ратних операција 1992-1995. године, јер то спада у предмет истраживања војне историје. Овдје је могуће само указати на главне токове рата и политике који су довели до стварања Републике Српске, као једне могуће историјске реалности.

Међународна заједница је искористила повољан тренутак за разбијање Југославије, али није жељела да подијели Босну и Херцеговину. Увидјевши да међународно признање БиХ не значи много, ЕУ је формирала експертску групу која је требала да предложи рјешење политичко-територијалне организације. На челу групе био је португалски дипломата Кутиљеро. Предлог Кутиљерове групе познат је под називом "Лисабонски папир", од 20. августа 1993. године, кад је српска страна у рату била побједница и држала двије трећине територије. У основи овога рјешења била је кантонална подјела са федерално-конфедералним елементима државног уређења. Осим што је недоречен и правно нејасан, овај пројект за Србе је био доста неповољан и због тога што је српски простор разбијен на пет неповезаних кантона. Међутим, директно га је одбила муслиманска страна, јер га није потписао Алија Изетбеговић, а напуштен је и од предлагача.

Прерано призната Хрватска и Словенија, прерано у журби призната Босна и Херцеговина, показале су се као катастрофалне грешке ЕУ, па је Организација Уједињених нација преузела цио процес трансформације замршеног југословенског чвора. Одлуком ЕУ и САД су 6. априла 1992. године признали БиХ, већ 12. априла 1992. године извршен је напад на све објекте ЈНА у бившој БиХ. Чим је међународна заједница игнорисала српске захтјеве, у Бањалуци је 7. априла 1992. године проглашена Српска Република Босна и Херцеговина. Овај назив је био прави назив за новостворену српску државу, али он је касније измијењен. Лондонском конференцијом 27. августа 1992. године покушано је да се рјешење југословенске кризе посматра у пакету, али је дипломатска активност пренесена у Женеву. У Женеви је образован 15. септембра 1992. године управни комитет са 15 чланова, а копредседници су били у име УН Сарјус Венс, а у име ЕУ Лорд Дејвид Овен.

Југославија је 23. септембра 1992. године ускључена из Генералне Скупштине УН. Преговори су тако интензивирани са све три заинтересоване стране. Помињала се и подјела БиХ на посебне територијалне цјелине у конфедерацији, али је понуђен нови приједлог под називом "Венс-Овенов план", који је понуђен почетком 1993. године. По

овом плану БиХ подијељена на три српске, три муслиманске и двије хрватске провинције, као и територије под заштитом УН. Тада је први пут дошло до различитих ставова руководства из Београда и са Пала. Тај пакет-аранжман познат под називом "Женевски споразум" поднесен је преговарачима 20. августа 1993. године. Скупштина на Палама то није прихватила и касније је организован референдум српског народа када је дефинитивно тај план одбачен.

У вријеме разматрања планова које су нудили међународни посредници, ратни сукоб на простору БиХ је ескалирао. Ради раздвајања зараћених страна уведене су мировне снаге УН (УНПРОФОР). Тако је страни фактор постао политички и војнички доминантан.

Због неслагања око модела територијално-политичке организације, од половине 1993. до половине 1994. године, одвијају се крвави сукоби између бивших савезника, Хрвата и муслимана, који по бестијалности превазилази сукобе са Србима. Поред сукоба Хрвата и муслимана, почиње и муслиманско-муслимански сукоб. То је сукоб присталица А. Изетбеговића и муслимана Западне Босне коју је предводио Абдић, а сарађивао је са Србима (сада му муслимани желе судити као ратном злочинцу).

Свјетски медијатори, посебно САД и Њемачка присиљавају Хрвате и муслимане да прекину рат и прихвате тзв. "Вашингтонски споразум" о стварању муслиманско-хрватске федерације у БиХ, са могућношћу конфедералног повезивања са Хрватском. То је подстакло друге европске државе (Француска, Енглеска и Русија) да се формира тзв. Контакт група која би предложила нови план у рјешавању кризног жаришта.

Контакт група је основана 25. априла 1994. године са задатком да понуди приједлог цјеловитог рјешавања који би садржавао како пропорције територијалне подјеле, тако и државно-правне основе нових државних субјеката. Контакт групу сачињавали су министри иностраних послова: Русије (Козирјев), САД (Кристофер), Енглеске (Херд) и Њемачке (Кинкел). Контакт група је почетком јула 1994. године понудила прву верзију плана инсистирајући на подјели простора у пропорцији 49% за Републику Српску и 51% за муслиманско-хрватску федерацију. Овај план Контакт групе био је најнеповољнији за Србе како по предложеној територијалној подјели, тако и у државно-правном положају. Приједлог је био понуђен на принципу "узми или остави". Српска страна то није прихватила као принцип. Приједлог је био одбијен на референдуму одржаном у Републици Српској 27. и 28. августа 1994. године и Одлуком Скупштине Републике Српске на Палама 1. септембра 1994. године. Тако је Република Српска постала политичка реалност са којом се морало рачунати, иако је њеним представницима било онемогућено да сједе за преговарачким столом. Њену судбину кројили су други. Као што је био наметнут рат тако није могла ни бирати своју политичку опцију. Циљ њене борбе било је уједињење свих српских земаља, али о томе ће на крају одлучивати други.

10. Дејтон и Република Српска

Историографија је за вријеме рата код муслиманских историчара и публициста стављена у функцију дневне политике. Проглашено је да муслимани БиХ воде поријекло од хришћанске секте богумила, а не од Срба, да је османлијско царство примјер социјалне и вјерске хармоније, да су Срби у Првом српском устанку извршили геноцид над муслиманима, да су све устанке у БиХ Срби подизали да би пљачкали! Писало се без научне и моралне одговорности о томе да су српски историчари идеолози српског национализма и низ фактографски нетачних података, што ће млађи историчари, надам се, подврћи критици. На овом мјесту могуће је само указати на оне чињенице које могу бити судбоносне за српски народ и њену Републику Српску. Историчари треба да одговоре зашто је побиједила политика рата.

Америка је прокламовала да неће дозволити стварање проширене Србије. Она то није дозволила. Србима у БиХ је запријетила бомбардовањем ракетама НАТО-а и то је и учинила. Од побједника Срби су смишљено војно поражени. Умјесто остварења политичког циља да Срби добију државу, наметнута је опција: "Сви Срби у авнојевску Србију". Тако се све завршило крајем 1995. године Дејтонским споразумом. У цјелини гледано, Срби су поражени иако су жељели да остану своји на своме. Ипак је Република Српска свијетла тачка тога укупног српског пораза. Она је данас реалност иако су творци мира оставили нека отворена питања.

Историчар не може предвиђати будућност, али је историја од антике била поука политичарима "за политичку акцију". Чини се умјесним овдје указати на основне чиниоце који ће битно утицати на историјску перспективу Републике Српске. Прво треба рећи да су се сви ратови и сукоби рјешавали на крају идејом помирења. Истовремено, сви су учесници рата послје тога извлачили одређене историјске поуке. Из прагматичних разлога усвојен је назив Република Српска умјесто правилнијег Република Српска Босна и Херцеговина. Нико као Срби не полажу право на име Босне и Херцеговине. Срби у Босни и Херцеговини немају другу матицу. Они су матица и своји на своме. Створили су своју државу када и Хрвати. Србима је у овој наметнутој рату одузето око 23.000 км². Одузета су им чиста српска села и градови. Тога се Срби никада неће одрећи. Они на то увијек имају историјско право. Република Српска (Босна и Херцеговина) је историјски резултат борбе српског народа од стварања српске средњовјековне самосталне Босанске државе, па све до наших дана.

Основа историјског опстанка српског народа у његовој прошлости били су држава, православље, духовност и словенска солидарност. Обновљена и васкрсла српска држава као и српска држава Црна Гора утопљене су 1918. године у недефинисану југословенску заједницу. Када су наступили драматични догађаји распада Југославије, у којој је разбацани српски етнос имао заједнички кров, српска православна црква била је збуњена,

српска духовност угрожена двијема великим заблудама: југословенском и социјалистичком идејом, а четврти темељ: словенска солидарност, изгубио је сваки значај распадом СССР-а и слабљењем Русије. Српском народу запријетио је трећи геноцид у једном вијеку. Историјско искуство указало је на потребу стварања двије нове српске државе од којих је сачувана само Република Српска (Босна и Херцеговина).

У најтежим тренуцима за српски народ, Београд и Подгорица су се играли демократије. Ни позиција ни опозиција нијесу имали јасан циљ и концепт у новонасталој ситуацији. Крајем 1995. године сви су се порадовали миру једног диктата. У Дејтонском миру била је уграђена малодушност и недржавотворност српске политичке елите која је на себе преузела одговорност за судбину српског народа. Дејтон је донио мир када су Срби били етнички очишћени од многих својих простора. Тако је Дејтон тражећи тобоже "стабилна рјешења" казнио српски народ. Да ли су постојала друга рјешења? Наравно да су постојала. Дејтон је могао донијети мир на Балкану да је одмах отворио врата Европе свим југословенским народима.

У садашњим условима, основни задатак државне и националне политике Републике Српске био је да се супротстави лансираним неистинама, а да истину промовише као врховни принцип, јер она је на страни Срба. Ова политка не смије бити грађена на мржњи према било коме народу, па ни према онима са којима смо ратовали. Националним мањинама се морају гарантовати људска права према највећим европским стандардима. Омогућити повратак избјеглица према реципроцитету цјелокупног српског етноса. Свјетски интеграциони процеси захтијевају отворени систем и конфедерални оквир свим етничким цјелинама на бази самоопредјељења. Српска политика никада не може прихватити као свршен чин гуљење чисто српских територија. Тај проблем треба држати отвореним све док Европа не схвати своје грешке, јер се прилике у свијету релативно брзо мијењају. Не смијемо остати збуњени пред наших неспоразумима и неуспјесима.

Политика се мора ослободити свих идеолошких заблуда и уклонити оно камење о које смо се спотицали, не вјерујући да ћемо се само ослободити. Свесрпско уједињење и помирење мора и даље остати историјски циљ. Три српске државе: Србија, Црна Гора и Република Српска, оствариће историјски циљ формирањем Сједињених српских држава! Тако се једино може сачувати држава, без идеолошке, вјерске и националне искључивости.

Будућу политику треба тражити на свесрпској основи, демократским и слободарским традицијама, на економском и културном просперитету, отварајући се према демократском свијету; треба љубоморно чувати стечене државно-правне позиције. Државни и национални циљеви и интереси морају ући у свијест и крв сваког свјесног грађанина, и они морају бити изнад сваког појединачног, групног и партијског интереса. Српска политика се мора борити за мир и сарадњу. Овај рат је најбоље показао да је међусобно истребљивање народа, који воде исто поријекло и говоре истим језиком, знак помраченог ума. Мали словенски народи на Балкану сматрани су другоразредним народима којим имају једини задатак да својом крвљу зауставе продор Турака и бране

хришћанску Европу. Они су увијек служили великим силама за њихово политичко поткусуивање. Будућност малих балканских народа, а Срби су најбројнији, зависиће од њихове снаге и мудрости њихових вођа. Једино ће процеси мира и сарадње омогућити малим словенским народима да се међусобно не истребљују, да остану своји на своме и да не постану модерни хазари. Све друго била би историјска алхемија. Колико дуго желе мир тешко је рећи.

**ПРИПРЕМА МУСЛИМАНА И ХРВАТА ЗА
ОРГАНИЗОВАНИ НАПАД НА СРПСКИ НАРОД У
ПЕРИОДУ ДОК ЈЕ РЕПУБЛИКА БОСНА И
ХЕРЦЕГОВИНА БИЛА У САСТАВУ СФР
ЈУГОСЛАВИЈЕ**

ПРИПРЕМА МУСЛИМАНА И ХРВАТА ЗА ОРГАНИЗОВАНИ НАПАД НА СРПСКИ НАРОД У ПЕРИОДУ ДОК ЈЕ РЕПУБЛИКА БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА БИЛА У САСТАВУ СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ

Супротно амандману на Устав БиХ (Сл. лист СР БиХ број 21/90) према којем је забрањено, поред осталог, политичко организовање и дјеловање усмјерено на угрожавање територијалне цјеловитости СФРЈ, муслимани у БиХ заједно са Хрватима, припремали су се политички и војнички за насилно отцјепљење БиХ од СФРЈ. У току ових илегалних припрема, српски народ је увидио опасност од насилног отцјепљења БиХ према којем би у том случају, дошло до нестанка српског народа са својих вјековних простора, због чега је дошло до иступања српских посланика из Скупштине БиХ и организовања референдума за останак БиХ у Југославији.

На референдуму одржаном 9. и 10. новембра 1991. године одазвали су се углавном Срби и у апсолутној већини (преко 90%) изјаснили се за останак у Југославији. Од тог датума муслимани су преко муслиманске Странке демократске акције (СДА) унапријед припремљену илегалну оружану формацију "Патриотску лигу"¹ као своје војно крило ставили у функцију агресивног, репресивног и геноцидног уништења и етничког чишћења БиХ простора од српског народа, такође и других народа, свега што није исламско, ради стварања муслиманске државе по програму и моделу "Исламске декларације" Алије Изетбеговића, до које би дошло након насилног отцјепљења од Југославије.

Слиједeћи антисрпску коалицију на простору БиХ, средином 1991. године Предсједништво БиХ, супротно ставу представника српског народа формирало је тзв. Кризни штаб за БиХ, на чијем челу се налазио Ејуб Ганић, члан Предсједништва тзв. БиХ, а чланови штаба били су: Сефер Халиловић, Мустафа Хајрулаховић зв. "Талијан" и други. Главни задатак штаба био је да на тобоже "легалан" начин наоружа и припреми муслиманско становништво за оружану борбу против српског народа. Убрзо после тога (почетком септембра 1991. године) формиран су и кризни штабови по општинама, па чак и по исламским (вјерским) заједницама.

Оперативним радом центара за праћење безбједоносне ситуације у БиХ утврђено је да се почетком априла 1992. године штаб Исламске заједнице Хрватске и Словеније са сједиштем у Загребу, такође, бавио набавком и дистрибуцијом оружја за муслимане Босне и Херцеговине. Сви ови штабови били су састављени изричито од муслиманског и, рјеђе, хрватског становништва. Тиме су били остварени и формирану предуслови за

¹ "Патриотска лига" - паравојна илегална муслиманска организација

организовану припрему муслиманског и хрватског становништва као јединственог (издвојеног) "ентитета" за борбу против "одметнутог" српског народа у БиХ.

По наређењу "Главног одбора СДА за БиХ" у љето 1991. године почела је илегална набавка оружја и друге војне опреме, која је, преко општинских одбора СДА, огранака "Патриотске лиге" и општинских кризних штабова, дјеловала муслиманском становништву, односно припадницима "Патриотске лиге". Они су били сврстани у разне паравојне групе, често под називом "Зелене беретке" или су дјеловали у саставу јединица муслиманског дијела Министарства унутрашњих послова или муслиманске Територијалне одбране.²

По изјави Алије Изетбеговића за лист "Љилан" од 14. 12. 1994. године, јуна 1991. године, уочи почетка рата у Словенији и Хрватској, СДА је организовала велики скуп "одговорних људи" на коме је формиран Савјет за националну одбрану који је руководио радом "Патриотске лиге".³

Др Сафет Халиловић у својству предсједника Градског одбора СДА Сарајево изјавио је листу "Љилан" од 15. 6. 1994. године: "СДА је створила Патриотску лигу и групе формације које су послужиле као језгро будуће државне војске. У свему, улога предсједника Алије Изетбеговића и његових најближих сарадника била је у свим фазама одлучујућа - од организације, наоружања, међународне подршке и помоћи"...

У својој књизи "Лукава стратегија" Сефер Халиловић наводи да је у октобру 1991. године "Патриотска лига" формирала регионални војни штаб Патриотске лиге сарајевске регије, општинске војне штабове, просторне, маневарске, специјалне, диверзантске и противдиверзантске јединице, јединице родова, логистичке базе.

Политичким штабом Патриотске лиге руководили су Омер Бехмен и Ејуб Ганић, а војним - Сефер Халиловић. Они су били у тијесној вези са Алијом Изетбеговићем и другим највишим руководиоцима СДА.

Илегално наоружавање муслиманских и хрватских паравојски

Почетком јуна 1991. године "Патриотска лига" је на подручју Мостара и Херцеговине организовало тајно наоружавање муслимана, у координацији са илегалном војном организацијом на Читлику, у оквиру које је дјеловала група херцеговачких Хрвата. Наоружавање је до јесени 1991. године обухватило цијелу БиХ, а оружје је стизало разним каналима, највише из Хрватске. "Патриотска лига" организовала је у тајности одлазак муслимана из неких мјеста у БиХ на школовање у МУП Хрватске у Кумровец, Лучко и Ракитје, а од јесени 1991. године окупљала је и муслимански старјешински кадар који је дезертирао из ЈНА. У периоду од априла до септембра 1991. године из Сарајева су 3-4 пута послате групе од 15-20 младића на обуку терориста у Либију. "Патриотска лига" имала је

2 "Зелене беретке" - паравојна муслиманска организација

3 На челу Савјета изабран је Алија Изетбеговић, а за чланове Ејуб Ганић, Русмир Махмутчехајић.

кризни штаб који је сачинио шему штабова по регионима и општинама, са инструкцијама о саставу, средствима, начину везе и основним активностима. Шема и дате инструкције прилагођени су за илегално дјеловање. Истовремено су основане и специјалне јединице "Патриотске лиге". Унутар свог војног састава "Патриотска лига" имала је различите јединице: "Зелене беретке" (којима је руководио Емин Швракић), добровољачке јединице "муцахедина", специјалне, позадинске, санитарске и друге намјенске јединице, војну организацију "Босна" (под руководством Керима Лучаревића) и друге. Руководство и припадници "Патриотске лиге" приликом ступања у ову организацију били су дужни да положи "заклетву муслиманском народу". За команданте и извршиоце војних задатака на терену, у "Патриотској лиги" постављани су и познати предратни криминалци, међу којима су Јусуф - Јука Празина, Рамиз Делалић и други. "Патриотска лига" је постигла висок степен војне организованости и по изјави Сефера Халиловића, начелника Главног штаба Армије БиХ, за лист "Наши дани" од 25. 9. 1992. године, рат је затекао "Патриотску лигу" са 9 регионалних и 103 општинских штаба и 98.000 бораца (Република БиХ имала је укупно 109 општина). У мају и јуну 1991. године у Сарајеву једна јединица "Зелених беретки" у то вријеме још у цивилној одјећи, обучавала се у руковању оружјем у биоскопској сали Дома културе Бистрик (ул. Драгице Правице). Вјежбе су вршене у тајности, у вечерњим часовима, при чему су строго пазили да у салу не уђе неко непознат.

По изјави Муниба Бисића, једног од оснивача "Патриотске лиге", за лист "Ослобођење" од 14. 9. 1992. године, "Патриотска лига" је предлагала да се отпочне рат у БиХ онда када се разбуктио и рат у Хрватској. Приједлог је укључивао и рушење мостова на Дрини, али "политика" ово није дозволила, *"јер Босна није била сјремна ни војнички ни политички, ни психолошки за рат"*. Почетком 1992. године "Патриотска лига" је "изашла са планом блокирања комуникација и касарни ЈНА како би се спрјечила стратегијска операција извлачења ЈНА на борбене положаје", али *"политика"* није дала *"зелено свјетло"* остварењу овог плана *"не желећи конфликт са ЈНА"*. На крају, Бисић је признао да је *"Изетбеговићева варијанта"* била мудрија. Из наведеног јасно произилази да је план "Патриотске лиге", тада илегалне организације, био противустановно отцјепљење БиХ од СФРЈ употребом силе и да је у остварење тог циља био укључен и политички врх муслимана и Хрвата у БиХ, укључујући и Алију Изетбеговића, председника СДА и актуелног председника Председништва БиХ. Изетбеговић је био само "мудрији" у избору времена и метода за разбијање СФРЈ.

На састанку Колегијума Војне области и чланова Председништва БиХ, 20. 1. 1992. године у Сарајеву, представник Команде упознао је чланове Председништва о формирању војне области и указао на дужност војске да брани државу СФРЈ, наглашавајући да ЈНА не прихвата насиље и да о будућности земље треба да одлуче политичари. Такав став наишао је на жестоку реакцију чланова Председништва из редова Хрвата и муслимана. Алија Изетбеговић је рекао да он не прихвата Југославију *"јер ње више нема"*. (Ово је било знатно прије референдума о отцјепљењу БиХ од СФРЈ који је одржан 29. 2. и 1. 3. 1992. године и међународног признања БиХ - 6. 4. 1992. године).

Првог марта 1992. године, када је одржан референдум за тзв. "независну и суверену" БиХ (у коме су учествовали само муслимани и Хрвати у БиХ) убијен је први Србин у Сарајеву. Убили су га припадници илегалне муслиманске војне формације "Зелених беретки".

Сценариј за насилно отцјепљење БиХ од Југославије и припрема за етничко чишћење БиХ од српског народа, пратила је адекватна субверзивна дјелатност око илегалног наоружавања извршиоца, тих дјела -чланова "Патриотске лиге", "Зелених беретки", ХОС-а и других уз формирање потребних садржаја ратног корпуса, техничка опрема, храна, лијекови, болнице, војничка, смјештај, медијска пропаганда и друго што спада у ратну логистику. Централно мјесто у том илегалном припремању напада на српски народ је набавка савременијег наоружања и муниције. Извори снабдјевања ових нелегалних рушилачких "фронтова" показали су колико је земаља фактички укључено у насилно отцјепљење БиХ и уништење српског народа.

Организатор и координатор набавке оружја и опреме испред "Главног одбора СДА за БиХ" био је члан тог одбора Хасан Ченгић, а о реализацији набавке и дистрибуције оружја детаљно је било упознато највише руководство *"политичког животића СДА, од Алије Изетибеговића, Омера Бехмена, Русмира Махмутићехацића и других, те поједини членици МУП-а БиХ"*. Набавку и дистрибуцију оружја вршило је више лица или институција. Од септембра 1991. до краја марта 1992. године, по налогу Хасана Ченгића, за новац који је Ченгић тада донио из Аустрије, извршена је набавка око 5.000 аутоматских пушака, углавном типа "калашњиков" и око 1.400.000 метака. Оружје је купљено углавном у Мађарској и у Словенији - од фирме "Орбис" из Љубљане и, преко Хрватске, увезено у БиХ. То оружје је одмах по набавци подијељено преко кризних штабова и огранака "Патриотске лиге" у 85 општина на подручју БиХ и тзв. Санџака (подручје у саставу СРЈ). Све општине и центри снабђевани су оружјем и ратном опремом по истом обиму и структури која је зацртана од стране милитантног екстремног крила СДА.

Илустративан примјер је мостарско подручје огранка СДА и "Патриотске лиге". О томе се званично огласио и Суад Ђупина, оснивач Патриотске лиге Мостара и први командант самосталног Мостарског батаљона, који у свом интервјуу датом средствима информисања БиХ од 1. 10. 1993. године између осталог каже: *"Ми смо прво основали "Патриотску лигу" (војно крило СДА). Били су то углавном припадници резервног састава милиције тј. чланови и симпатизери СДА БиХ. У почетку смо организовали кризне штабове по махалама и селима, који су прерасли у војне штабове. Основна порука код подјеле оружја била је: "Селам ти је од СДА, пушка најешћеш, да одбраниш дом и комшију". Махале су биле подијељене по оперативним групама јер нисмо смјели користити системе везе. Могу потврдити да је прије почетка оружаног сукоба, практично до 10. 3. 1992. године у општини Мостар дошло око 1. 500 дугих цијеви и око 1. 400 ручних бомби, око 40.000 сухих оброка које су повјереници СДА смјестили у Мостар, Подвележју и Благају. Ту не рачунам оружје које је дистрибуирано из МУП-а РБиХ, а које је било намијењено резервном саставу милиције и грађанима, око 750 наоружаних милиционера у општини Мостар од тога 350*

Муслимани, као и оружје које је накнадно скупљено за њу намјену. О свему томе обиље података и доказа има Зикрија Ђонко који је МУП-ово оружје преусмјеравао на регионални СДА Херцеговине преко председника. Оружје које смо ми достављали СДА Мосћар, преузимали и даље дистрибуирали: за Дрезницу - Мујо Дејкић и Хајро Врчић, за подручје Бијело Поље, Врайчића и Пошхока - Адем Демић, Ахмет Барач - Бенабић, Емир Новалић, Јусуф Дроце и Вејсил Орхан, за подручје Жуље, Камена и Благај - Дервиш Каминић и Емир Коњо, Миралем Баћлак, за Повележје Ибрахим Максумић - Црићани и Мураћ Хуснић, за подручје Рашићана и Рудника - Осман Марић и Мустафа Чевра, за подручје Драчевица - Омер Шаранчић, за шире подручје Добрава (Б. Брдо, Губавица и Починље) - Исмет Летић, Салко Шуње, Салко Кодро, Шевко Торло и Мустафа Чевра, за подручје Ојличи - Пенава, за подручје Шеваш Поља - Кемо Шабановић, за подручје Стоца - Махмућчехајић Мирсад и Бајро Пизовић, за подручје Билећа - Миралем Балћак итд. Наглашавам да је "ТИМ" оружје предавао СДА Мосћар, а она је путем повјереника вршила дистрибуцију, којом је руководио Ариф Хаџиосмановић. Цјело вријеме док смо наоружавали Мосћар и Херцеговину, били смо у контакту са заповједницима "Патриотске лиге", "Зелених беретки" - организацијом "Босна" у Сарајеву, Брези, Горажду итд. У организацији са њима многа је оружја отишло у Босну. Прецизне податке не можемо сада дати (док се не сравни улаз и излаз) јер смо ми ту били веза са Дајном и обезбјеђење кроз Херцеговину, али знамо да је упућено на хиљаду дугих цијеви. Најчешће су са нама скупљали у контакту, Емин Швракић, Пушка Сакиб, Аџиф Шароњић - Емир, Кемо - Мехо Каришић, Сејо Јахић, Суле - Сулејман Вранић, Керин Лунчаревић Доктор, Халид Динаревић, Нусрет Шинић - Дедо, Мемић Сенаид, касније Рамиз Делалић - Ђело, Сенад Шахимашић - Шаја, Фикрет Превљак, Туфо Рефо, Зулфикар - Зука Алишића, Нихад, његов замјеник, Хасан Ефендија Ченџић, Шефко Ефендија Омербашић, Гарибовић Фахрудин, Сабљица Нијаз, Хамдија Јахић, Алија Делимустафић, Аџановић Руспир, Бездуб Енес, Сребрениковић Мирсад, Хаџија Омер Ефендија Бехмен, Мирза Лијовача, Зика из Вишеграда, Грџа и Ружица из Сарајева, Насих Рашићаџић, Хећо Фаид, Бајрамовић Исмет, Нако Ђубур, Ђићко - таксиста (погинуо у Пофалићима), Енвер Сакић, Сулејман Золи, Мухдин Маџода, Алија Миладина, Аска Празина, Мухамед Швракић, Пјаф Ено, Тока - Цека - Цацо, Синан Ченџић, Сточанин Мустафа - Жућин, Хајрудин Шуман, Заим Бацковић, Бакир Алисића, Асим Даућбашић, Јусуф Пушина, Исмет Дахић Јасмин Гуска, Мирсад Берберовић, Салих Ђурић, Халид Динаревић, Махир Муфић, као и многи бивши и садашњи команданти батаљона, бригада Армије и МУП-а РБиХ. Већ је 1. марта имао формацију, од 740 наоружаних плус резервиста и наоружање које је СДА у 1991. подјелила на око 200 личног наоружања. По списковима је било око 1300. Никад нисмо избацивали званично податке због ХВО који је у априлу инсистирао да се уозна са скупљањем а већ је неовјерење било присутно увелико због подјеле зона одговорности. Добили смо понуду 1. марта да доведемо 500 - 1000 младића за обуку у Драгљане и да по завршетку (петнаестодневна) са оружјем и опремом се врате у Мосћар. Међутим многи младићи који нису имали оружје су одбили и нису схватили историјски тренутак и та акција је пројала...

"

Поред набавке илегалним путем, оружје је у БиХ средином 1991. године, набављено легално - за потребе МУП-а, из резерви ЈНА. На примјер, за објекат МУП-а на брду Златишта, Сарајево, издато је 8. 7. 1991. године 356 аутоматских пушака М-36 и М-70, 78 пушкомитраљез М-72, снајпер, 120 пиштоља и 246.370 метака свих калибара, као и посебно 900 метака кал. 7,9 мм за снајпере. Крајем истог мјесеца, школи МУП-а у насељу Враца, Сарајево, издато је 920 пушака М-59/66 (зв. ПАП) са 133.560 метака и 18 ручних бацача. Истовремено је, такође у организацији МУП-а тзв. РБиХ, у Мостару наоружано 350 полицајаца - припадника муслиманске националности. Такозвани кризни штаб БиХ равномјерно је распоређивао све илегално набављено наоружање из земље и иностранства, по регијама БиХ почев од Херцеговине, средње Босне, источне Босне, Семберије, Посавине и Крајине, што је чињено иначе и од стране ХДЗ-а које је дјеловало преко ХОС-а и ХВО-а. Тако припремљена илегална војна армада омогућила је хрватско-муслиманској политичкој и војној олигархији да на више подручја БиХ отворе ратна стратишта нападом на српско цивилно становништво и прије званичног признања БиХ од међународне заједнице (6. априла 1992. године) и знатно раније од формирања легалне војске Армије БиХ. Да би могли смјештати ухапшене Србе цивиле извршили су припреме за отварање логора, затвора, а из постојећих затвора пустили су све затворенике и већи дио регрутовали у злогласне војне и паравојне формације. Своје намјере и моћ тестирали су на више подручја настојећи да провокацијама и барикадама за ограничење кретања грађана испровоцирају српско становништво како би имали разлога за дејствовање у складу са програмом СДА и војним крилом "Патриотске лиге" и других формација. Под страхом да не би дошло до дјеловања легалног система одбране, заштите и државне принуде за очување БиХ у саставу Југославије, како је та законска обавеза садржана у амандману ЛЦИЦ тачка 7. на устав СР БиХ донијета у јулу 1990 године (Сл. лист СРБиХ број 21 од 31. 7. 1990. године), унапријед илегално организовани фронт сепесионизма (отцјељења БиХ од СФРЈ) дејствовао је по српском народу прије одржавања референдума о самосталности БиХ 1. 3. 1992. године и признања БиХ 6. 4. 1992. године.

Оружане активности према српском народу у БиХ и ЈНА

Како се ради о кључном питању у оцјени како је почео рат у БиХ 1992. - 1995. године, ко је агресор а ко жртва, овим материјалним доказима уложен је напор да се пред стручну јавност и политичке структуре презентују факти о првим оружаним нападима.

У том смислу, у наредном тексту дају се на увид скраћене верзије оперативно обрађених доказа од стране надлежних институција гдје је, када и ко и којим средствима изазвао сукобе, ко је први напао на цивилно становништво без војне потребе, ко је починио ратне злочине. Најбољи примјер за то је напад хрватско - муслиманских илегалних оружаних формација на српско цивилно становништво Сијеговца општине Брод 26. 3. 1992. године, напад на српске цивиле општине Купрес 3. 4. 1992. године, напад на војну колону припадника ЈНА у Сарајеву 3. 5. 1992. године, а у Тузли 15. 5. 1992. године и кањону Жење 4. јуна 1992. године, те напад на Сребреницу и околину коју је под војном

контролом држала команда муслиманских војних формација субрегиона Сребренице на челу које је био Орић Насер.

Ови документи недвосмислено указују да су ничим изазвани први напади извршени од стране муслиманско - хрватских формација на српско становништво прије признања БиХ од међународне заједнице, тако да се све даље радње и збивања око сецесије БиХ могу ставити у контекст субверзивних дјелатности антисрпских коалиција и међународних фактора који су подстицали рат у БиХ. У овим нападима и злочинима над цивилним српским становништвом у којима је страдало на хиљаде цивила, жена, дјеце, старца, болесних и изнемоглих као и грађана који су у виду сеоских стража покушали да одбране своју кућу и село, непријатељ није поштовао ни минимум ратног права утврђених међународним конвенцијама и КЗ бивше СФРЈ него је уз то испољио невиђену мржњу и жељу за извршењем најмонструознијих злочина.

На крају треба истаћи да су на челу ових оружане формација и група стајали по избору кризног штаба и врховне команде, најчешће предратни криминалци. Сви дијелови БиХ под муслиманско - хрватском влашћу били су у наредним ратним годинама под контролом тих војних формација и наоружаних група које су формирале логоре у којима су Срби убијани и подвргавани различитим видовима физичког и психичког мучења и понижавања.

Само у Сарајеву су била 52 штаба војске и полиције са око 120 логора и у сваком од њих убијено је много Срба, а процјена је да је само у Сарајеву убијено око 7. 000 Срба, о чему се врше истраживања и ускоро ће се знати дефинитивни податци. Како је Предсједништво БиХ донијело одлуку о "предпочињавању" и резервног састава МУП-а Главном штабу оружане снаге БиХ и да је та одлука објављена у Службеном листу РБиХ број 8/92 неможе се говорити о постојању неконтролисаних група које су чиниле ратне злочине, од којих се покушавају оградити муслиманске вође, јер су све оружане снаге како у Сарајеву тако и на цијелој територији коју су контролисали муслимани и Хрвати биле под командом Армије БиХ.

**НАПАД НА ХРВАТСКИХ СНАГА НА
ОПШТИНУ БРОД
У МАРТУ 1992. ГОДИНЕ**

НАПАД НА ХРВАТСКИХ СНАГА НА ОПШТИНУ БРОД У МАРТУ 1992. ГОДИНЕ

Организовани и дуго припремани геноцид над српским народом од стране муслимана и Хрвата у Босни и Херцеговини са циљем истребљења и уништења српског народа ради насилног отцјељења од СФРЈ изведен је прије почетка оружаног сукоба у БиХ, и то у времену кад се БиХ налазила у саставу тадашње Југославије, у мјесту Сијевковцу и широј околини, општина Брчко 26. 03. 1992. године. Тог дана припадници муслиманско - хрватских оружаног формација, организовани у тзв. "Интервентни вод" Босанског Брода, напали су у 16,00 часова цивилно становништво српске националности и тог дана лишили живота 9 цивила српске националности а остало становништво незаконито лишили слободе, затворили у неусловне просторије. Приликом привођења мушкарце, жене и дјецу су батинали, мучили и кроз разне облике тортура нанијели им теже тјелесне повреде, проузроковали стравичне патње, након чега су их раселили са њихових огњишта а њихове куће (50 кућа) опљачкали, запалили или минирали.

Током оперативне обраде и прикупљања доказа о кривичном дјелу геноцида над српским народом, ЦСБ Добој утврђено је да су на челу војне формације ХОС и регуларне војске Републике Хрватске били Паркачин Анто и Обрадовић Радета и у садејству са паравојном усташко - муслиманском јединицом тзв. "Интервентни вод" из Босанског Брода, напад су изводили на тај начин што су на препад опколили село те истрављеном становништву, које се претходно сакрило у подруме, издали ултиматум да изађу из подрума.

Након ове наредбе из подрума куће у двориште су изашле жене Опачић Стојанка, Радановић Марица, Васић Недељка, Милошевић Миладинка, Зечевић Милка, Зечевић Љубица, Зечевић Јелица, дјеца Опачић Маринка, Милошевић Драган, Милошевић Сапа, Милошевић Жељко, Зечевић Горан, те мушкарци Радановић Вид, Зечевић Јово, Зечевић Милан, Зечевић Васо, Зечевић Петар и Милошевић Срето. Наредбено им је да полијежу на земљу, а потом их све премлатили кундацима пушака и ногама, пријетећи женама да ће их силовати а мушкарцима да ће их све заједно са дјецом побити, псујући им "четничку мајку" и сл. Након овог физичког малтретирања, нападачи су испалили више рафала и метака појединачном палбом у Зечевић Милана, Зечевић Васу, Зечевић Петра, Радановић Мирка, Милошевић Луку, те дјецу Милошевић Драгана и Милошевић Жељка, те их том приликом лишили живота. Зечевић Јову је Ковачевић Земир убио пиштољским хицем у главу из непосредне близине.

Напомињемо, да жртве нису давале ни вербални нити било какав други физички отпор, те да су убиства извршена док су они лежали на земљи окренути лицем према њој. Након наведеног, пријављени су на исти начин у сусједном дворишту убили Трифуновић Срету, након чега су извршили пљачку српских кућа у Сијевковцу, тј. њих око 50 и

запалили. Већину преживјелих мушкараца као и жене и дјecu су одвели у просторије основне школе у Сијековцу, гдје су их незаконито лишили слободе и држали их у притвору, у потпуно безусловним просторијама, и уз стална психичка малтретирања, и пријетње да ће их све заклати и сл.

Након неколико дана, Зечевић Бранислав, син Јове, који је дјелимично присуствовао критичном догађају, је посредством приватног погребника из Дервенте, на ливади у Б. Броду, између Дома здравља и Електродистрибуције пронашао лешеве своја три брата Зечевић Васе, Зечевић Петра и Зечевић Милана, те их допремио у Прњаворођен

За овај злочин и геноцид почињен над цивилима села Сијековац, сходно кривичној пријави ЦСБ Добој број 02-298/93 од 12. 04. 1993. године, достављене Војном тужилаштву Бијељине осумњичено је 68 припадника ХВО, Зелених беретки и Патриотске лиге.

Исти окривљени поновили су кривично дјело геноцида над српским цивилима 4. маја 1992. године у насељима Горња и Доња Мочила гдје су у истом стилу монструмских наступа након мучења жртава лишили живота 19 српских цивила и то:

1. Ћерић Мирко, син Николе и Марице рођен Пантић, рођен 20. 08. 1925. г. у Д. Мочилима, општина Брод, гдје је и настањен к. број 63,
2. Ћерић Душан, син Мирка и Маре, рођен 27. 08. 1954. г. у Д. Мочилима, општина Брод, гдје је и настањен к. број 63,
3. Ћерић Јелена, кћи Луке и Анђе, рођена 01. 11. 1922. г. у Грку, општина Брод, настањена у Д. Мочилима к. број 63,
4. Ћерић Босиљка, кћи Саве и Ангелине, рођена 12. 04. 1935. г. у Д. Мочилима, општина Брод, гдје је и настањен к. број 63,
5. Ћерић Богољуб, син Ђорђе и Милице рођен Гојковић, рођен 02. 01. 1914. г. у Д. Мочилима, општина Брод, гдје је и настањен к. број 1,
6. Бачић Милка, кћи Петра, рођена 02. 01. 1958. г. у Кострешу, општина Дервента, настањена у Д. Мочилима к. број 63,
7. Бачић Ристо,
8. Бачић Недељко, син Петра, рођен 02. 02. 1955. г. у Сијековцу гдје је и настањен к. број 93,
9. Ћерић Томислав, син Радивоја и Ангелине из Д. Мочила, остали подаци непознати,
10. Кушљић Ристо, син Недељка и Невенке рођен Томичевић, рођен 16. 08. 1936. г. у Д. Мочилима општина Брод, гдје је и настањен к. број 38А,

11. Кушљић Лука, син Душана и Даринке, рођен 28. 10. 1937. г. и Мочилима Д. општина Брод, гдје је и настањен к. број 38,
12. Рудеж Иван, син Мате и Пере рођен Раулић, рођен 13. 12. 1913. г., у мјесту Пољица општина Вргорац, Република Хрватска, настањен у Сијеровцу к. број 157,
13. Седлић Новак, из Сијеровца, идентификација у току,
14. Кушљић Димитрије, син Челе,
15. Томић Мара, кћи Пеје, рођена 23. 12. 1930. г. у Сијеровцу општина Брод, настањена у Д. Мочилима к. број 69,
16. Томић Петар,
17. Алић Мустафа, син Нумана и Фатиме рођен Пишић, рођен 26. 04. 1938. г. у Сијеровцу гдје је и настањен к. број 60,
18. Ковачевић Мустафа, син Хасана, рођен 05. 06. 1938. г. у Сијеровцу, гдје је и настањен к. број 134,
19. Миличић Слободанка, кћи Неде и Маре, остали подаци непознати.

Поред тога, у више наврата, од стране пријављених, српско цивилно становништво је одвођено на копање ровова, на прве борбене линије те на друге видове присилног рада тако да су, између осталих, одведени и Ђерић Саво син Миле, Ненадић Предраг и Горан, Томић Никола син Петра, Ђерић Паво, Јукић Вид, Трифуновић Бранко, те Бачић Милован син Мике, а о чијој судбини се ни до данас ништа не зна, мада су у више наврата тражени путем ЦК и преко размјене, а нити постоје оперативни подаци да су убијени нити да се евентуално знају локације покопа њихових лешева. Осим наведених радњи које су пријављени чинили, а које чине елементе бића кривичног дјела које им се ставља на терет, исти су цијело вријеме окупације наведених српских насеља, и српског живља на најразличитије начине малтретирани, тукли, плјачкали им имовину, драгоцјености и др.

У току оперативног рада на утврђивању починилаца кривичног дјела почињеног злочина против цивилног становништва, предвиђеном чланом 142. преузетог КЗ СФРЈ због учешћа у прогону српског становништва, плјачкању и паљењу њихове имовине, те одвођењу цивилног становништва у логор, на принудни рад, вршење убистава, мучењу и злостављању, осумњичена су слjedeћа лица из хрватско-муслиманских војних формација:

1. Чаушевић Нијаз, зв. Медо, син Муниба и мајке Ђуке, рођ. Омерагић, рођ. 13. 03. 1953. год., у Сијеровцу, општина Брод, гдје је био и стално настањен, пензионер,
2. Похара Армин, син Есада, рођ. 15. 06. 1958. год. у Сл. Броду, настањен у Брод к. број 113, у Ул. Радничкој,

3. Бризић Иван, син Илије и мајке Анђе рођ. Спахић, рођ. 15. 11. 1949. год. у Вукићевићима, општина Јајце, стално настањен у Броду, Ул. ЈНА Д-2,
4. Пркачин Анте, из Славонског Брода,
5. Обрадовић Раде, из Сл. Брода,
6. Ковачевић Земир, син Хасима, рођ. 08. 08. 1966. год. у Сл. Броду, настањен у Сијековцу, к. број 207, општина Брод,
7. Манот Андрија, син Антуна, рођ. 09. 05. 1956. год. у Сијековцу општина Брод, гдје је и настањен к. број 386,
8. Календеровић Јасмин, зв. Калц, син Наима и мајке Марије рођен Кључевић, рођ. 21. 02. 1966. год. у Сијековцу, општина Брод, гдје је и настањен к. број 143,
9. Календеровић Драго, зв. Калц, син Наима и мајке Марије рођен Кључевић, рођ. 08. 08. 1963. год. у Сл. Броду, настањен у Сијековцу к. број 143, општина Брод,
10. Пињагић Хибо, син Мустафе и мајке Џевиде рођ. Карић, рођ. 25. 09. 1964. год. у Сл. Броду, настањен у Сијековцу општина Брод на адреси "Колонија број 50",
11. Пињагић Хусо, син Мустафе и мајке Џевиде рођен Карић, рођ. 19. 11. 1955. год. у Сијековцу, општина Брод гдје је и настањен,
12. Дугалић Ејуб, син Ибрахима и мајке Зејине рођен Мливић, рођ. 16. 04. 1945. год. у Сијековцу, општина Брод,
13. Дугалић Идриз, зв. Гиго, син Ибрахима и мајке Зејне рођ. Мливић, рођ. 09. 05. 1939. год. у Сијековцу, општина Брод гдје је и настањен к. број 40,
14. Солдан Ивко, син Анте и мајке Ане рођен Павић, рођ. 29. 07. 1938. год. у Зборишту, општина Брод, настањен у Сијековцу к. број 142,
15. Ковачевић Селвер, зв. Суљо, син Хасиба настањен у Сијековцу,
16. Добојчић Бењамин, син Рефика и Мирсаде, рођ. 15. 11. 1966. год. у Сијековцу, општина Брод, гдје је и настањен к. број 301,
17. Ковачевић Салко зв. Дугоуш, из Сијековца,
18. Солдан Томо, син Шиме рођ. 23. 05. 1925. год. у Мочилима Г., општина Брод, гдје је и настањен к. број 28,
19. Балчин Рашид син Касима рођ. 01. 03. 1946. год. у Сијековцу, општина Брод, гдје је и настањен к. број 326,

20. Чаушевић Изет син Алаге и мајке Севлете рођен Конџић, рођ. 08. 05. 1964. год. у Сијеговцу, општина Брод, гдје је и настањен к. број 187,
 21. Ковачевић Блажан зв. Мурјак син Луке и мајке Руже рођен Мијић, рођ. 20. 11. 1950. год. у Новом Селу, општина Брод, гдје је и настањен к. број 386,
 22. Блажевић Драго,
 23. Ковачевић Семир, син Хасиба,
 24. Мемисевић Салко, зв. Ђогуша, син Салке, рођ. 04. 03. 1959. год. у Сијеговцу, гдје је и настањен к. број 217, општина Брод,
 25. Ковачевић Суад, зв. Меле, син Мује,
 26. Букета Иван, син Славка, рођ. 19. 08. 1958. год. у Сл. Броду, настањен у Сијеговцу бб, општина Брод,
 27. Беширевић Адем, син Абида, рођ. 12. 05. 1942. год. у Јелашу општина Фоча, настањен у Сијеговцу к. број 110, општина Брод,
 28. Добојчић Дино, син Рефика и м. Мирсаде, настањен у Сијеговцу,
 29. Рубил Горан, син Јозе, рођ. 27. 05. 1964. год. у Сл. Броду, настањен у Сијеговцу к. број 281, општина Брод,
 30. Кљајић Илија, из Кричанова,
 31. Стипић Недо,
 32. Кљајић Ранко, из Кричанова,
 33. Дугалић Амир, син Ејуба, рођ. 05. 03. 1975. год. у Сијеговцу, општина Брод, гдје је и настањен к. број 145,
 34. Адјуловић Ахмет, зв. Рата или Рака, син Мехмеда и м. Бадеме, рођ. 24. 11. 1970. год. у Сијеговцу, општина Брод, гдје је и настањен к. бројен,
 35. Гргић Шимо, син Пеје и м. Кларе, рођ. 28. 08. 1950. год. у Сл. Броду, настањен у Броду, Ул. Д. Видосавића бр 14,
- Након напада 26. 03. 1992. године наставили су са злочинима заједно са претходним од редног броја 1-35 на подручју Горња и Доња Мочила општина Брод и следећа лица:
36. Смајић Емир зв. Емко, рођ. 12. 08. 1952 год. у Сијеговцу општина Брод, гдје је и настањен к. број 253,
 37. Ђаковић Драган зв. Боксер,

38. Катинић Мирко, син Луке, рођ. 28. 04. 1934. год. у Кричанову општина Брод, гдје је и настањен к. број 73,
39. Катинић Шимо, син Луке, рођ. 10. 01. 1937. год. у Кричанову општина Брод, гдје је и настањен к. број 104,
40. Кључевић Фрањо, син Јакова, из Д. Мочила,
41. Кључевић Јозо, син Јакова, из Д. Мочила,
42. Чичак Јосип, син Луке и м. Руже рођ. 14. 02. 1963. год. у Добоју, настањен у Сијековцу к. број 332, општина Брод,
43. Беширевић Хакија, син Абида и м. Хане рођен Бајровић, рођ. 10. 11. 1951. год. у Јелашу, општина Фоча, настањен у Мочилима Доњим, к. број 80, по занимању пољопривредник,
44. Блажевић Пејо, син Стипе и м. Руже, рођ. 05. 09. 1957. год. у Новом Селу општина Брод, настањен у Кричанову,
45. Јашаревић Аго, син Касима, рођ. 11. 09. 1968. год. у Сл. Броду, настањен у Сијековцу к. број 74, општина Брод,
46. Чаушевић Мехо, син Алаге и м. Севлете рођен Концић,
47. Бајровић Салем, син Паше, наводно из Сијековца,
48. Фулан Хајрудин, син Мује и м. Алије рођен Машић, познат под надимком "Меее", рођ. 17. 03. 1960. год. у Сијековцу, општина Брод, гдје је и настањен к. број 225,
49. Кљајић Радолф, син Николе,
50. Кљајић Јозо, син Ратомира,
51. Мишић Смајо, син Ибрахима, рођ. 21. 04. 1967. год. у Сијековцу општина Брод, гдје је и настањен к. број 261, по занимању водоинсталатер,
52. Круљац Младен,
53. Челебија Рудо,
54. Челебија Перо,
55. Жепчан Рефик, зв. Рефо, син Ибре, рођ. 09. 08. 1937. год. у Колибама Горњим, општина Брод, настањен у Сијековцу, број 111,
56. Лукић Тадија, син Марка и м. Маре рођен Кључевић, рођ. 01. 10. 1928. год. у Кричанову општина Брод, гдје је и настањен к. број 149,

57. Лукић Недељко зв. Недо, син Тадије и м. Анице рођен Кљајић, рођ. 04. 03. 1951. год. у Крчанову општина Брод, гдје је и настањен број 148,
58. Мливић Смајо, син Сафета, настањен у Сијеговцу к. број 35,
59. Лапан Андрија,
60. Маринић Перо,
61. Ковачевић Јаков, син Анте,
62. Салчин Сулејман, син Касима и м. Бегане, рођ. 13. 03. 1949. год. у Сијеговцу општина Брод, гдје је и настањен к. број 325,
63. Извјесни Иво из Новог Села познат под надимком Зец,
64. Ереп Дамир, син Златка, рођ. 10. 12. 1970. год. у Сл. Броду, настањен у Броду, ул. Матије Гупца С-12/1,
65. Ереп Драган, син Златка рођ. у Ориолцу општина Сл. Брод, дана 16. 11. 1966. год., настањен у Броду, ул. Матије Гупца С-12/1,

У истом периоду, одмах по извршеним нападима на Сијековац настављени су напади на околину Сијековца и Брода тако да је континуитет напада настављен у априлу, мају па све до конца 1992. године о чему су сачињене одговарајуће кривичне пријаве за неколико стотина лица осумњичених за ратне злочине. Зато се ови злочини имају посматрати у тој цјелини времена и простора.

Краћом презентацијом неколико репрезентативних узорака кривичних пријава на почињена кривична дјела над српским цивилима у том и ширем подручју Посавине, у предратном периоду 23. 03. 1992. године и самом почетку априла исте године, може се аргументовано представити тежина, структура и метод монструозних наступа оружаног војних и паравојних снага.

Примјери из кривичних пријава за злочине прије почетка рата:

Примјер 1. - Дана 04. 03. 1992. године, пријављени Исламовић Алминко је још прије окупирације града Брода од стране хрватске војске, шиф. 108. славонско-бродске бригаде, ишло се догодило 13. 03. 1992. год., заједно са Кљајић Блажаном, Блажевић Пером, Славић Феридом и Хркач Златком, учествовао у неовлашћеном претресању стана Зеленовић Душана, тражећи наводне снајперисте и наоружање, нанијели Душановој сугрузи Милки психичке патње, иако да је ова покушала да изврши самоубиство.

Заједно са пријављеним под редним бројем 1 Кљајић Блажаном учествовао у противправном хапшењу Дуроњић Здравка, који од стране наведених пријављених одведен у нејојзном правцу, иако да се не располаже подацима о његовој даљој судбини.

Именовани је, заједно са својим браћом Исламовић Шемсудином учествовао у минирању више објеката на подручју Брода, извршених током периода окупације, као и православне цркве у Броду.

Примјер 2. - Дана 27. 03. 1992. године након окупације српског села Кричаново од стране хрватско-муслиманских формација, НН починиоци припадници тих формација су наведеног дана од куће одвели - бесправно лишили слободе Пајић Недељка, кога су поштом под непознатим околностима лишили живота, на тај начин ишло су му ступцима предметима нанијели тјелесне повреде, поломивши му вишеструко ребра у обје кључне линије, од којих повреда је Пајић преминуо, након чега је његов леш укопан у масовној гробници на локалитету градског гробља у Броду одакле је ексхумиран и идентификован.

Примјер 3. - Дана 25. 03. 1992. године Ђума Стјефан, у својству припадника паравојне групе, у којој су се поред њега налазили Кљајић Блажан, Ђума Дамир, Кожул Јозо, Кљајић Иво, Ђума Влашко, Ђума Станко и Маринић Миро наоружан аутоматским оружјем, око поноћи учествовао је у околвању, а поштом и минирању пословног дијела куће тј. два пословна простора приземље куће Маринић Андрије, која је лоцирана у улици ЈНА на броју 63 у Броду, након чега је заједно са Ђума Дамиром, Кожул Јозом и још неколико неидентификованих починилаца, насилно ушао у кућу, коју су пријављени тражећи новац и драгоцености претресли, а поштом из подрумске просторије, гдје су се покушали прикрићи, извели Маринић Момира, његову сугрупу Мериму, Маринић Андрију, Дујанић Душка и Дујанић Бранка, те им наредили да бјеже низ улицу ЈНА, у правцу бензинске пумпе, да би након ишло су ови кренули из аутоматског оружја на исте отворили ватру лишивши при томе живота устрелима у леђа Маринић Андрију, Маринић Момира и Дујанић Душка, док су Момировој сугрупу Мерими нанијели тјелесне повреде у виду протрелина и устрелина, док је Дујанић Бранко остао незлијеђен, иако да је помажавши Мерими да се прикрије у оближњем свињу устио да побјеђе са лица мјеста.

Примјер 4. - Дана 25. 03. 1992. године Кљајић Иво, као припадник групе коју су сачињавали осморица првопријављених учествовао у својству извршиоца у критичном догађају, тј. минирању куће Маринић Андрије те убиству Маринић Андрије, Маринић Момира и Дујанић Душка.

Примјер 5. - Дана 30. марта 1992. године Омеровић Нецад, након противправног лишавања слободе Грабовца Славка из Брода, од стране пријављеног Штуп Анђи и његовог довођења у зграду полицијске управе у Броду у канцеларију број 31, заједно са Штуп Анђом, Кљајић Блажаном, Одобашић Дедом, Бабић Јосифом и другим припадницима војне полиције ХВО учествовао у физичком бајтинању и мучењу као и психичком малтретирању Грабовца, ишло је у прекидима, у истој канцеларији гдје је Грабовца противправно задржаван, трајало од 30. марта до 05. априла 1992. године. Пријављени је заједно са другим именованим уштрелбавајући шаке, ноже и различите ступе предмете шукао Грабовца, те је уз остале својим радњама допринио наношењу Грабовцу тежких тјелесних повреда иако ишло су му била поломљена ребра са лијеве и десне стране грудног коша, сломљена десна пошкљеница,

нанесен му је пошрес мозга, ошићено му је лијево око и зорњи дио кичменог стуба, а поред тога у склопу мучења Грабовца наведени су да иржали зајавеном цицаретом по сљепоочници, сјекли му ножем кожу лијеве руке у иредјелу длана и подлакцице, а машиницом за сјајање иаира иробадани су му ирсци руку, сјечени су му бркови и био је ијеран да их једе. Грабовац је иакође током иоритуре након мучења ијеран да ирави склекове, а након ишо је скинути до ишчен је по глави и ишијелу војничким оисасачем.

Примјер 6. - Дана 09. 04. 1992. године око 21, 30 часова Маринић Здравко, у својству воће зрује у којој се поред њега налазило још шест неидентификованих полицајаца ХВО, дошао је у стан Вуковић Милорада, који је лоциран у Броду у улици Маршала Тита број 114, ие је након бесиравног уласка у стан, заједно са ириадницима зрује иредузео неовлашћено иретресање истог стана, иод изговором да ираже наводно снајперисту, иражећи иуику и одузевши бесиравно Вуковићу ишићољ који је имао на одобрење, наредили да се обуче ие да иоће са њима. Након Вуковићевог одвођења, исти је од стране иријављеног Маринића, или неког другог ириадника зрује, на неутврђеном мјесту и иод неутврђеним околностима, неидентификованим ваиреним оружјем једним хицем у иредјелу зруди, нанијевиши му усирелну рану на иредњој страни зрудног коша, лишио живоћа, након чега је Вуковић заједно са још једним неидентификованим лицем које је иакође лишено живоћа, везан жицом око руку, ирекришћених на леђа, ие су међусобно везани и обојица бачени у ријеку Саву, иако да су на страни Саве Републике Хрватске иронађени, извађени и доиремљени на иаилошко одјељење болнице у Славонском Броду, након чега је Вуковићев леш на неутврђен начин закопан на локацији масовне зрбнице на зрадском зрбљу у Броду, одакле је ексхумиран и идентификован.

Примјер 7. - Дана 04. 04. 1992. године Баринић Жељко, у својству зајовједника самосталне бојне у Кораћу у јуитарњим часовима, на магистралном иућу Брод - Дервента у мјесту Поље, на бензинској иуми "Код Веира" руководио је самоволно од стране ХВО, иосиављеном барикадом - кониролним иунктиом, када су из иравца Брода, у иуиничком возилу наишли Шкворц Ивица, Јузовић Недељко, Јузовић Драган и Милошевић Душко, који су од стране иријављеног, или по његовој наредби од стране НН неидентификованих ириадника који су се налазили на кониролном иункту, били заустављени и ирошвиравно лишени слободе. Поиом су четворица именованих по наређењу иријављеног Баринића возилом којим су се и крећали уз ираићу ириадника ХВО враћени у Брод и одведени уз насип Саве, иза зграде "Електиродистрибуције" у Броду, здје су од стране конкретни неутврђеног иочиниоца иод неразјашњеним околностима, а вјероватно по наређењу иријављеног Баринића убијени неутврђеном врстиом ваиреног оружја, иако да је Јузовић Драгану иуцано у десни сљепоочни дио главе више ка иијеменом иредјелу, ие је на овај начин задобивши усирелину у наведеном иредјелу главе лишен живоћа, Јузовић Недељку иуцано са више хићаца у иредњу страну ирбуха, од којих је усирелина лишен живоћа, Милошевић Душко је из ваиреног оружја више иућа иуцано у иредјелу иредње стране зрудног коша иако да је од задобивених усирелина на лицу мјеста лишен живоћа, и Шкворц Ивица је из ваиреног оружја иуцано у иредјелу иредње стране зрудног коша, чиме су му нанесене

уштрелне ране од којих је погледао на лицу мјеста. Сва четворица именованих су поштом недалеко од мјеста убиства, закопани без сандука и обиљежја уз сам насип ријеке Саве, а на локацији број 1 ископавања масовних гробница да би неуштрљено дана лешеве све четворице са поменутих локације били ексхумирани, сављени у лимене сандуке, и закопани на локалитету масовне гробнице на градском гробљу у Броду, одакле су ексхумирани и идентификовани током обављања истражне радње ексхумације обављене од стране истражног судије на подручју општине Брод.

Низ других примјера из оперативно обрађених пријава показују да је готово исти напад изведен на цијелом подручју Брода, Новом Граду, Одаку, који се налазе на ужем локалитету Посавине, са којег су последице убиства неколико стотина цивила, пљачкања кућа и паљења и уништавања непокретне имовине, цивили одвођени у логоре: Средњошколски центар "Фриц Павлик", Тулек, складиште робне куће "Београд", магацин грађевинског материјала предузећа "ГИК", логор Крндија (уз ватрогасни дом), логор поред ријеке Саве (кајак клуб), хале чарапане "Босна", логор у згради војне полиције (зграда бивше "Југобанке"), градски стадион ФК Полет - сви су се налазили на подручју Сијеговца и Брода. Распоред ових логора у које су одвођени српски цивили са подручја Сијеговца и околине, дат је у сљедећој шеми система логора.

**ГЕНОЦИД ОРУЖАНИХ СНАГА РЕПУБЛИКЕ
ХРВАТСКЕ НАД СРПСКИМ СТАНОВНИШТВОМ
КУПРЕСА У АПРИЛУ И МАЈУ 1992. ГОДИНЕ**

ГЕНОЦИД ОРУЖАНИХ СНАГА РЕПУБЛИКЕ ХРВАТСКЕ НАД СРПСКИМ СТАНОВНИШТВОМ КУПРЕСА У АПРИЛУ И МАЈУ 1992. ГОДИНЕ

Напад на Купрес 3. априла 1992. године (Доњи Малован)

У току оружаног сукоба на подручју бивше БиХ 1992-1995. године, оружане снаге Републике Хрватске на више мјеста извршиле су отворени и ненајављени оружани напади на српско цивилно становништво са циљем уништења српског народа и етничког чишћења са подручја на којим је живјело већинско српско становништво у вријеме када се Босна и Херцеговина налазила у саставу тадашње југослаvensке државе.

Један од првих напада изведен је на Купреску висораван 3. априла 1992. године у 06.00 часова од стране ХОС, ЗНГ и других формација из Дувна, Ливна, Лиштице, Посушја, Бугојна, Г. Вакуфа, Прозора и других мјеста. Оружани напад извршен је у селу Доњи Малован, општина Купрес.

У исто вријеме извршен је напад и на друга мјеста те општине у којем је живјело претежно српско становништво као: Благај, Занаглина, Равно, Вуковско, Рилићи, Купрес и Бегово село.

У нападу на Доњи Малован уништено је све што је српско. Убијани су људи, жене, дјеца без обзира на старост и пол, а све куће спаљене или уништене као и пратећи објекти. Од тих гранатирања и ватреног оружја нису поштеђени ни сакрални вјерски објекти.

Бројни заробљени цивили жене, дјеца, старци, инвалиди и друга лица одведени су у логоре гдје су мучени разним методама и средствима и наношене им тешке патње.

У кривичној пријави сачињеној од стране ЦСБ Бања Лука број КУ-11/93 од 23. 03. 1993. године, оперативном кривичном обрадом изложени су аргументи, кривична документација, имена са идентификационим подацима погинулих, страдалих, рањених, одвођених у логоре, заробљеништва углавном на подручје Хрватске

У току иживљавања и стравичних мучења затворених Срба у логору, многи су тјерани на тенкове из којих си пуцали на зграде Купреса, болнице, јавне установе, хотеле, трговинске и угоститељске објекте и др.

Логораше су тјерали голе, босе на пјешачења по киши а у току тортуре, тукли кундацима, кокулама, тјерали да држе руке изнад главе.

Жицом повезане мушкарце проводили су кроз колону војника, тукли их и убацивали у камионе, при чему су многи добили потрес мозга, ломове руку, ногу, ребара и др.

дијелова тијела. Многе су бацали у јаме у Томиславграду (Дувно), а један број одведен је у злогласни логор "Лора" у Сплиту. На путу у транспорту многи су умрли од тортура.

Одвожење заробљених цивила вршено је у преко 15 логора (логори у Еминовом Селу, Вргорцу, Касарна ЈНА у Задру, Томиславград, Стипанићи, Љубушки и др), а у логорима су многима сипали со уста, палили их жеђу, тукли тољагама, кољем, вршили гашење цигарета по тијелу, стављали бомбе уста, убадали тијело ножем, посипали гориво по тијелу а онда палили поједине дијелове тијела, наносили монстроузне психичке патње и др.

У кривичној пријави наведена су имена погинутих, рањених, умрлих, изломљених и лијечених у болницама од тешких злостављања, као и имена злочинаца који су тај геноцид спроводили над српским народом.

У овом подручју на површини од 550 км² у вријеме другог свјетског рата такође су спроведена слична а по обиму још и већа злодјела над српским становништвом. У то вријеме убијено је 1038 Срба масакрирањем, од тога 255 дјеце испод 10 година. У тој општини остало је преко 70% земљишта у српском власништву а пред овај рат 1992-1995 године 55% становништва чинили су Срби.

Поред наведеног из кривичне пријаве ЦСБ Бања Лука, треба истаћи да је о овом нападу и спровођењу геноцида обавјештена Савезна Влада Југославије од стране Комитета човечности и међународног права, гдје се у једном сегменту каже :

"Од 31. марта 1992. године униформисани и наоружани Хрвати почињу уједна у поједина предузћа у Кујресу, зајоседају их и постављају своје страве."

Рано ујутро 3 априла 1992. године из правца Малована, удаљеног од Кујреса око 12 километара изненада су се чуле дејонације и пуцава. Припадници хрватске војске су ушли у српска села у околини Кујреса и почели да убијају цивилно српско становништво које су зашлекли у селима или да их зашварју и истовремено пале села.

Истог дана 1992. године, око 06,00 часова, из правца села Шујица у коме је живјело искључиво хрватско становништво извршен је напад од стране припадника хрватских јединица ХОС и ЗНГ, као и припадника јединице која је била формирана од стране Хрвата у Шујицама, а чији су припадници носили црне униформе и ознаку "У", као усташе за време другог свјетског рата. Запечене мјештанине који нису успјели да побјегну убијали су на лицу мјеста. Тако су у Доњем Маловану убили тог дана 20 Срба.

Напад је био изненадан и изведен од стране војске Републике Хрватске (бивше Социјалистичке Републике Хрватске у саставу СФРЈ), заједно са паравојним формацијама, у ствари партијском војском Хрватске демократске заједнице Кујреса, Томиславграда (Дувна) и Ливна, као и паравојним формацијама Хрватске странке права. Напад је почео уједном хрватских јединица у село Доњи Малован на крајњем југозападном дијелу Кујрешке

висоравни. У том злочиначком геноцидном походу учествовале су следеће јединице: 106. осјечка бригада, 101. зајребацка бригада, Студентска бојна "Краљ Томислав" из Зајреба, Специјална јединица "Жути мрав" из Вуковара, Јединица за посебне задатке Министарства унутрашњих послова Хрватске ие бојна "Зрињски".

Злочиначки, ничим изазвани напад на мирна српска насеља је изведен у време када се Босна и Херцеговина још налазила у саставу тадашње југословенске државе и када је још постојала СФРЈ. У то време на културним просторима није било ниједног војника Југословенске народне армије.

Поред Доње Малована тога дана нападнути су и суседна српска села.

На дан 6. априла 1992. године, око подне, нападнути је и сам град Куљес од стране хрватских јединица којима су се прикључили Хрвати из Куљеса. Напад је извршен са три тенка "леопард", којим су уништени објекти Срба".

Из кривичне пријаве КУ-11/93 за коју су оперативном обрадом СЦБ-а прикупљени подаци о злочинима над српским становништвом Куљешке висоравни види се начин и метод напада као и број жртава те ко је починио злочин. Прије показивања тих података, илустрације ради дајемо на увид неколико извода из документације Центра о овом геноциду :

Дана 03. 04. 1992. године око 06,00 часова од стране хрватских формација ХОС, ЗНГ и других формација из Дувна, Ливна, Лишњице, Посушја, Буџина, Г. Вакуфа, Дрвара и других мјеста из Републике Хрватске извршен је оружан напад на село Доњи Малован, оштина Куљес.

Истовремено извршен је оружан напад и на друга села оштине Куљес у којима је живјело претежно српско становништво и то на: Блајај, Занагину, Равно, Вуковско, Рилић, Куљес и Бежово село. Наведеним формацијама по раније припремљеном оружаном нападу прикључили су се житиљи оштине Куљес хрватске и муслиманске националности. Изненађени оваквим нападом, лица српске националности по селима и засецима дружили су ситници и недовољно организовани ошорођен

На село Доњи малован дана 03. 04. 1992. године око 6 часова ујутро, извршен је оружан напад из артиљеријског и вјешадијског оружја и у том нападу уништено је све што је српско. Убијани су људи-старици и старице, жене и друга лица српске националности, без обзира на доб или пол, паљене су куће и други објекти у којима су живјели Срби. Згарицањем уништени су објекти где су живјели Срби. Од тог напада није поштеђена ни православна црква у селу Доњи Малован која је више пута поштеђена артиљеријским пројектилима. Заробљавани су цивили - жене, дјеца, старици, инвалиди и друга лица и одвођени у логоре где су мучени разним методама и средствима и наношене им тешке рањене.

Дана 05. 04. 1992. године између 15 и 16 часова хрватске формације извршиле су артиљеријски и пјешадијски напад на Бежово село. Приликом напада нанесене су огромне материјалне штете на објектима где су били срби. Вршено је заробљавање цивила.

Тако су заробљени старица Сиремо Стоја, те мушкарци Сиремо Миле звани "Миџац", Сиремо Пећар, Сиремо Недељко, Сиремо Драго, Сиремо (Михајла) Недељко, Сиремо (Пере) Предраг, Сиремо Милан, Јањић Јово, Јањић Живко, Колоња Бошко, Рудић Јанко, Рудић Пећар, Шикић Марко, Машић Драган, Машић Миљивој, Машић Рајко, Машић Марко, Рудић Милица и Рудић Боса. Заробљени срби из Бежова села одведени су у село Оцак. Дана 06. 04. 1992. године у вечерњим сатима именовани срби одведени су у сабирни центар у Творницу текстиле конфекције, изузев Рудић Милице и Босе, које су пуштене кући.

Дана 06. 04. 1992. године, понедељак, око 13 часова од стране хрватских формација извршен је комбиновани напад на жрадско насеље Кујрес из правца југа на насеље "Крајшељ". У том нападу коришћена су три оклопна возила - шенкови и самоходке, те већи број униформисаних и наоружаних и по лицу обојених припадника формација ХОС, ЗНГ, тзв "жути мрави" и других формација. За време тог напада нека цивилна лица су убијана и заробљавана. Код заробљавања лица нису бирани, није изнемогли, стари и болесни, жене и инвалиди, лица са било каквим оружјем или пак без оружја. Тако су тог дана заробљени : Луђоња Срећо, инвалид у оба двије руке, жене Каран Загорка, Боснић Минка и Десјинић Мира, старици Зубић стојан и Десјинић Јово. Најомиљемо да је дијете односно старији малолетник Канлић Перица заробљен 03. 04. 1992. године у нападу на село Доњи Малован. Осим заробљених инвалида, старца и жена дана 06. 04. 1992. године између 13 и 14 часова у насељу "Крајшељ" заробљени су сви Срби који су заштитени у својим кућама и то : свештеник Перковић Зоран, Живанић Жарко, Марић Ристије, Марић Душан, Марић Миро, Марић (Буре) Душан, Марић Маринко, Боснић Љубо, Баћо Бошко, Сиремо Пећар звани "Бурдуш", Бојанић Драгомир, Буквић Вукан, Иванковић Рајко, Каран Марко, Луђоња Владо, Луђоња (Борђе) Марко, Луђоња (Светко) Марко, Луђоња Лука, Луђоња Ристије, Малушић Недељко, Машић Предраг, Мандић Јово, Мишић Бане, Павлица Ристије, Шешум Лазо, Шебез Трифко, Шебез Милорад, Велаја Здравко, Зељковић Боро, Зубић Пећар, Зубић Милош, Марић Јово, Мишић (Небојие) Душан, Чивчић Мирко, Драгољевић Славко, Канлић Сасоја, Луђоња Рајко, Мишић (Стевана) Душан, Мишић Рајко, Мишић Љубо и Никић Душан.

Приликом убијања и заробљавања Срба у насељу "Крајшељ" артиљеријским нападом, као и из оклопних возила уништавани су објекти Срба, њихове куће, њихова имовина и одузимана превозна средства. Именовани заробљени Срби су присиљени да се изују и скину дојојасе и подиђу руке на врат иза главе и у таквим временским условима - киша, снијеж, изузетно хладно, углавном у клечећем положају заробљени Срби су по киши били у насељу "Крајшељ" од око 14 до око 20 часова. Неки од њих су извођени на слушавање и одмах по заробљавању заочито је са мучењем слушавањих Срба као што су : Перковић Зоран, Марић Јово, Каран Марко, Боснић Љубо и други.

Око 10 до 15 заробљени Срба, припадници ХОС, ЗНГ и других хрватских формација којима је у насељу "Краиљев" командовао извјесни Филиповић, представили су око шенка као живи ишћип и присилили их да тај шенк јуне жрнатима да би затим тим истим шенковима јалили српске куће и индустријске објекте као што су : зграда шумарства, Шумско индустријско предузеће "Кујрес", Удјелничко предузеће Хошел "Кујрес" Кујрес, објекти банке, објекти Службе друштвеног књиговодства, објекти Грађевинског предузећа, објекти Дома културе, објекти основне школе, објекти средњошколског центра, објекти Дома здравља - Болнице, објекти Ауто-сервиса и друштвеног предузећа "Штедиранс", објекти станице милиције, објекти ошћипине и других бројних приватних предузећа, приватних радњи - занатских, прџовачких, удјелничких, приватних кућа и других објеката. Између остало, извршили су ишћипно сјављање хошела "Кујрес" ујравне зграде Шумарства и бројних приватних објеката. Дана 06. 04. 1992. године око 20 часова заробљени Срби одведени су у сабирни центар до Творнице шекстилне конфекције уз најомену да су жене Каран, Боснић и Десенић одведене одвојено на друго сабирно мјесто у кућу Зрно Рује.

Луѓоња Срећо шешки инвалид са ишћипно јоломљеним и деформисаним рукама, лице које је сјановало у насељу "Краиљев" ишћипо је у ишћипу најада на насеље "Краиљев" видио како хрватске формације убијају недужне Србе и исте заробљавају сакрио се у канализациону цијев а затим ноћу ишћипо у јравцу Кујреског јоља шј. у јравцу јуѓа према Хошелу "Агри-ски". Код хошела "Агри-ски" дана 08. 04. 1992. њеѓа и роѓаке Мишић иресрели су припадници хрватских формација и заробили их.

Ноћу 6/7. 04. 1992. године око 04,00 часова заробљени Срби у јратњи униформисаних и наоружаних хрватских војника, дођадашњих комшија из Кујреса, одведени су у јравцу Шујице. Знајан број Срба извођени су голи и боси а неки су усћипно ударани кундацима, ноѓама, шакама, као нпр. Колоња Бошко, Сјремо Недељко и друѓи. Водећи их ишћипо према Шујици на Сјржању убијен је заробљени Живанић Жарко. По довођењу у Шујицу, заробљени Срби везани су јсицом а ишћипом је од њих захћипјевано да се иењу на камион, ишћипо су морали да улазе ишћипиначно на камион, да сјану и на ишћипављену флашу и иењу се на каросерију. Они који нису мођли на ишћип начин да се иењу на каросерију камиона ударани су кундацима, ноѓама и шакама. Тако су сјараца и инвалида Зубић Сјојана џурањем на камион оборили, којом иришком је именовани сјарац од јада на леђа ишћипо ишћипо. Жене Каран Загорка, Десенић Мира, Боснић Минка и Сјремо Сјоја дружим возилом одведени су на саслушавање у СУП Томиславград.

Јсицом ишћиповезани заробљени мушкарци - Срби доведени су до једне жараже у селу Дришник, ошћипина Томиславград. Захћипјевано је да излазе један ишћипо један кроз жрућу униформисаних и наоружаних хрватских бојовника, који су у рукама држали ишћипо. Један ишћипо један заробљеник силазио је са камиона и ишћиполазио кроз коридор ошћипаних бојовника који су их ишћипољаѓама - колац дебљине 5 цм, дружинр 1. 5 м ишћипо леђима, рукама, ноѓама, глави и дружим дијеловима ишћипјела ударали више ишћипо.

Неки су ударили ногама, неки кундацима, неки тољагама и неки шакама. На такав начин пројуштиен је сваки заробљени Србин па и инвалиди и сиротице, иако да су у таквом премалћивању неки заробљени Срби задобили тешке повреде мозга и друге тешке повреде. Ни то није било довољно. Сиротице су у једну тијесну гаражу а потом су у гаражу измученим Србима убризгали сузавац или неко друго задушљиво средство, иако да је код измучених заробљених Срба изазван јак кашаљ и надражај очију.

У тој гаражи боравили су краће вријеме. За вријеме док су боравили у истој гаражи заробљени Срби су чули прејирке појединих припадника хрватских формација који су жељели заробљене Србе бацати у јаме и жене које су заштијевале да се заробљени Срби воде из села Бришник и да не дозвољавају да се понавља 1941. година, када је бацањем у јаму више срба уморено на подручју општине Томиславград. Ипак су одустали од убацавања заробљених Срба у јаме, па су их утоварили у један камион и у пратњи униформисаних лица превезли до Силића до Лоре. По доласку у Силић одмах приликом истовара из камиона заробљене Србе ударили су разним предметима - кољем, кундацима, палицама, шишићима, металним предметима, металним цијевима, ногама, шакама. Иако је Сиремо Пећар ударцем у главу цијевастом полуом задобио повреде опасне по живот и иако му је наукла лобања главе. Од тако тешких удараца већи број Срба је био онесвијештен или иако повређен да није могао да стоји односно да су изгубили равнотежу. 1. поред тога хрватски војници су заштијевали да се заробљени Срби постоје а за оне који нису могли заштијевано је да их неки заробљени Срби држе измђу себе. Тада је извршен дефанант прејирес свих заробљених Срба и од заробљеника одузети новац, златни накит, драгоцености, документи и друге ствари које су имали код себе. Након тога распоређени су по хелијима. У заворским хелијима тошво без претанка настављено је са мучењем заробљеника ударањем разним предметима (тољагама, кундацима, шишићима, палицама, шакама и ногама). Осим тога мучени су поједини срби иако што им је присилно шрпана со у уста, полијевани су жоривом у смислу да ће их заштити, прикључивани на струјна кола и на друге начине, иако да су заробљеници шрпили најтеже болове.

Обзиром да је Сиремо Пећар од почетка од задобијених удараца у главу константно био онесвијештен, те да су тешке повреде задобили Колоња Бошко, Луѓања Лука и Канлић Сасоја, за дан -два из заворе у Лори сироведени су и превезени у болницу у Силићу где им је указна лекарска помоћ. Прије него што су дошраћени у болницу зашријешено је озлијешеним Србима, да не смију рећи како је дошло до њихових повреда и да морају рећи лекарима да су повријешени њиховом кривицом. Обзиром да је Сиремо Пећар био онесвијештен, другим повријешенима је зашријешено да морају лекарима рећи да је он својом кривицом пао са камиона, а ствари то није тачно.

Сви повријешени су у пратњи хрватских војних полицајаца прегледани од стране лекара болнице Силић, те су након лекарске помоћи враћени у завор у Лори. Сиремо Пећар и даље је био у тешком стању, па је поново из заворе вођен у болницу где је и умро.

Осим најријед наведеног мучења заробљених Срба у Лори - Силић заробљеницима није дајта храна. Понижавани су на разне начине. Присилјавали су их да ђевају усјашке ђјесме, на усјашке ђоздраве и слично, зајим су их ђрисиљавали да ђоворе искључиво на хрвајском језику. Уз ђучњавау до крајњих ђраница издржљивости заробљеници су саслушавани. Тучњавае и мучења није ђошћеђен ни ђешки инвалид Луђоња Сређо, којеђ су чак ударили ђо глави. Сјремо (Симе) Недељко и ђеђов браји Драђан у ђејеку ђуђињичкођ возила из Силића ђревозени су из Силића у Томиславђрад на саслушавање а у друђим возилима, ђакође у ђејеку - ђрђљажнику на саслушање у Томиславђрад ђревозени су свешћеник Срјске ђправославне цркве Перковић Зоран, зајим Боснић Љубо, Милишић Ране, Шебез Трифко, Шебез (Трифка) Милорад, Милишић Душан син Небођие, Луђоња Сређо, Милић Милан и Милић Рајко. У сјјаници милиције Томиславђрад ђриликом саслушавања заробљени Срби су ђешко мучени, ђиђо је ђосебно карактеристично за мучење свешћеника Перковић Зорана, који је од ђуче онесвијешћен лежао у води у ћелији све до укочености.

Из Томиславђрада ђоново су враћени у Силић у ђолицјску уђраву. У ђолицјској уђрави настљављено је са ојисаним мучењем. Изузев Перковића, Боснића и Милишић Ране остљали заробљеници вођсени су у ђравцу Задра. Уђлавном су вођсени нођу. Неки су усјуђино издвајани и ђремлаћивани да би их наредних нођи свиђу скуђа задржали у неком лођору бивше касарне ЈНА у околини Задра. 1. у Задру заробљени Срби су мучени као ђиђо је ђо и најријед ојисано. Дио Срба заробљеника је издвојен и остљављен у неким ђаражама у близини Задра и за ђих до данас није ђознајто.

Након боравка од око 7 дана заробљени Срби ђревозени су у лођор у Еминово село, ојишћина Томиславђрад. У Еминовом селу настљављено је мучење заробљеника, а некима од ђих је и у ђом лођору насилно сјљављана со у усјта, а зајим су исјишћивани. Из ђођ лођора ђревозени су у лођор у Врђорцу. 1. у ђом лођору је настљављено са мучењем. Из лођора у Еминовом селу у кођем су неки убадани нођсем било је досјта заробљених Срба који су ђешко ђодносили лођорске услове. У лођору у Врђорцу ђосебно је мучен Сјремо Миле звани Миђац који је од силних удараца у ђом лођору и ђодлеђао. Након боравка у ђом лођору заробљени Срби ђревозени су у Лођор у Љубушком. У ђом лођору боравили су све до размјене заробљеника до 14. 05. 1992. године односно Перковић Зоран, Боснић Минка, Каран Зађорка, Сјремо Сјоја и Десјенић Мира до 05. 05. 1992. године. Именовани заробљеници су нешћо мање мучени у лођору у Љубушком, вјероватно ради ђриђреме за размјену.

Чивчић Мирко, Драђољевић Славко, Канлић Сјасоја, Марић Јово, Милић Рајко, Милић Љубо, Милишић (Сјевана) Душан и Никић Душан измучени и ђешко ђовријеђени су нођу издвојени у околини Задра и ђихова даља судбина до данас није ђознајта.

Дувњак Никола, Дувњак Душан и Луђоња Рајко задржани су у лођору у Томиславђраду измучени и ђређјучени и ђакође ђихова даљња судбина до данас није ђознајта.

Машић Драђан, Миливој Рајко и Марко и Марић Ђоко измучени и ђређјучени задржани су у лођору Еминово село и од ђада до сада о ђима друђо нишћта није ђознајто.

Зубић Симојан синарац и инвалид након мучења и ударања из лоџора Лора-Силић одведен је у болницу гдје је побољше лијечен све до 14. 05. 1992. године када је извршена размјена и синараца Зубић Симојана, који је одмах по извршеној размјени примљен у болницу у Книну гдје је за око 7 дана и умро. У наведеној болници извршен је детаљан преглед и сачињена медицинска документација о задобијеним повредама и узроцима смрти.

Пућем Међународног црвеног крста породици Сиремо Петра достављена је медицинска документација и обавјештење да је именовани умро у болници у Силићу. Фото документација о лешу не постоји а фотокопија медицинске документације достављена је у прилогу наше кривичне пријаве број:28-03-230-КУ-63/93 од 17. 12. 1992. године.

На основу ојеративних сазнања осим оштећених наведених лица у лоџорима убијени су: Петар Пантић из Мосара, који је од посљедица мучења умро у Лори-Силић 22. 04. 1992. године. Боровић Душан зв. Дука од посљедица мучења умро је 18. 04. 1992. године у Томиславграду и Андријашевић Милорад убијен крајем априла у мучилишту Галчић код Шујице оштина Томиславград. У тим лоџорима мучена су и следећа лица : Кисо Недељко родом из Куреса, Зелен Бранко, Милисав Радован, Милисав нага, Савић Мирослав сви из Томиславграда, Бекан Руско из Чаљине, извесни Драго из Клејаца, Будућ Владо, Будућ Дамјан, Будућ Гавро, Зиројевић зв Беле Симовић Рајко, Јаковљевић Драган, Газивога Лука, извесни Појовић, Велемир Ненад из Баљака - Томиславград, Мајкић Радован, Мајкић Мирослав, Зечевић Ненад, Милисав Ненад, Милисав Радован, Милисав Мирослав, Важић Перо, Кос Рајко, Павловић Саво, Важић Обран, Важић Младен, Зечевић Миленко, Ућукало Слободан, Золен Здравко, Милош Вуковић сви из Томиславграда и Антић Стево из Коњица. Заробљени Срби су размијењени 5 или 14. 05. 1992. године и одмах по извршеној размени лијечени су у разним медицинским установама у Куресу, М. Граду, Бањој Луци, Београду, Новом Саду и другим мјестима и лијечењем је установљено да су људски сви заробљеници преживјели тешке душевне трауме и задобили тешке телесне повреде (повреде кичме, поломљен већи број ребара, пребијене руке, пребијене ноге, избијени зуби и др.) са тешким посљедицама по здравље заробљеника.

У лоџору у Силићанићима, оштина Томиславград заробљене Србе ослуживао је лекар Вила Марко, хрват из Куреса, који је учествовао од момента заробљавања Срба из Куреса па све до боравка у лоџору у Томиславграду.

Дакле, у Куресу у насељу "Крашљ" и у Беџову Селу кршећи правила међународног права за вријеме извршене агресије на подручје оштине Курес у дане 5. и 6. 04. 1992. године од стране ХОС, ЗНГ и других хрватских формација вршено је заробљавање цивилних лица - жене, дјеце, синараца, инвалидних лица и мушкараца који су без обзира да ли су посједовали било какво оружје, заробљавани и одвођени у лоџоре у Томиславград, лоџор Силићанићи и лоџор Еминово Село, у Силић у лоџор Лора-Република Хрватска, у околину Загра-Република Хрватска, лоџор Врџорац - Република Хрватска и лоџор Љубушки подручје шзв. Херцег-Босне.

Према заробљеним Србима у описаним лоџорима примјењиване су најсвирије методе мучења - ударањем пољагама, кољем, кундацима, ланцима, комадима каблова, шишићима, палицама, ножама и шакама, сивљањем шишића у зрло, сивљањем бомбе уста, присилним давањем соли, гашењем цигарета по шијелу, убодима ножем по шијелу, прикључивањем на електричну енергију, разним пријетњама, разним понижавањима, застрашивањем, посивљањем горива по појединим заробљеницима па паљењем, недавањем хране и воде и на друге сличне начине који су код заробљених Срба проузроковале теške душевне посљедице и теške тијелесне повреде. Осим тога, приликом заробљавања Срба у насељима Краићев и Беџову Селу паљене су српске куће и сиванови, паљачане покрећне сивари - возила, кућански апарати, новац и градоцјености, златни предмети и друге пошребне сивари те паљени објекти друштвених предузећа, друштвених и приватних прџовнихских и дружних радњи, објекти приватних предузећа и дружа имовина коју су смаирили српском.

Из изложеног произилази постојање основане сумње да су неознати учиниоци - припадници ХОС, ЗНГ и дружних хрватских формација из националистичких побуда, подмукло и на крајње нечовјечан начин извршили кривична дјела ратни злочин против цивилног сивановништва из члана 142. и ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144. преузетог КЗ-а СФРЈ.

Пример из кривичне пријаве КУ-62/92

- Дана 03. 04. 1992. године од сивране паравојних формација ХОС, ЗНГ и дружних хрватских формација из Купреса, Томиславграда, Ливна, Буџина, Г. Вакуфа и дружних мјеста Републике Хрватске извршен је оружан напад на подручје оштин Купрес, оружаном нападом на село Доњи Малован који је извршен дана 03. 04. 1992. године.

- У периоду од 03-10/ 04. 1992. године Сиремо Бранислав, његова мајка, Сиремо Сивојко и његова жена Анђа су се крили у оближњој шуми изнад села Бошун, по власништвој пројени долазили су до куће и хранили сивоку. Дана 10. 04. 1992. године пошито су шу ноћ боравили у кући Сиремо Сивојке, око 08,00 часова извршен је оружан напад од сивране паравојних хрватских формација на кућу Сиремо Сивојке. У том оружаном нападу учествовало је око 50 војника који су напад извршили из шешадишког оружја и ручним бомбама. Напад је извршен са свих сиврана.

У том шренућку у подруму куће налазили су се Сиремо Савица, Сиремо Анђа и Сиремо Сивојко а Сиремо Бранислав се налазио на шаванском дијелу куће. Нападаци су се приближили кући, насилно ошворили враића на подруму куће, активирали и убацили ручну бомбу у подрум, шом приликом су лишене живошћа Сиремо Савица и Сиремо Анђа. Један од нападача се и увјерио да су докрајчене -лишене живошћа и нису се задовољили шиме. Запалили су кућу. Кућа је у пошитоности изгорјела и лешеве дјелимично изгорјели. за шо вријеме Сиремо Бранислав се налазио на шаванском прештору. Међуштим и он је лишен живошћа, највероватније кад је видио пожар искочио је са шавана и убијен је хицем из шешадишког

оружја. 1. поред тога најважније се нису тиме задовољили него су Сиремо Бранислава највероватније посмртно ошишрим предметом исјекли по лицу. Сиремо Ситојко је у таквој пакленој ситуацији успио да се сакрије и да се по завршетку напада и паљења куће, удаљи према оближњој шуми.

Дана 13. 04. 1992. године пронађени су лешеве Сиремо Бранислава, Сиремо Савице и Сиремо Анђе. Прегледом леша на лицу мјеста, као и у Дому здравља Кујрес утврђене су просишрелне ране на Сиремо Браниславу и осипацима лешева Сиремо Савице и Анђе. Сахрана именованих извршена је на сеоском гробљу у Бежову Селу.

Крим. техничар СЈБ Шишово је фотодрафисао лице мјеста сахране и фоторафије настипрадалих ие начинио фотодокументацију.

Изузетти су изводи из матичне књиже умрлих Сиремо Савице, Сиремо Анђе и Бранислава. Са очевицем овог догађаја Сиремом Ситојком обављен је информативни раздговорђен

Дакле, непознати извршиоци - припадници ХОС-а, ЗНГ-а и других хрватских формација из националистичких побуда, из мржње и на крајње нечовјечан начин лишили су живота цивиле Сиремо Савицу, сипарицу, Сиремо Анђу, жену и Сиремо Бранислава сви из села Бошун, ошштина Кујрес. Из наведеног произилази постојање основане сумње да су непознати извршиоци - припадници ХОС-а, ЗНГ-а и других паравојних хрватских формација починили кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. преузетог КЗ-а СФРЈ.

Примјер из КУ-60/92

- У временском периоду од 04. -06. 04. 1992. године за вријеме оружаног напада на подручје ошштине Кујрес, изведеног од сипране непознатих униформисаних и наоружаних лица-припадника хрватских паравојних формација ХОС и др. из Бужојна, Ливна, Томиславграда и др. мјеста Републике Хрватске, прикључили се овим формацијама и заједно са овим лицима - иакође у униформама ХОС-а и наоружани, противно правилима међународног права, лишили живота из ијешадијског оружја, а из националистичких побуда, цивиле који нису били наоружани нити су имали средства за одбрану већ су приликом напада на Кујрес ианично бјежали и то : Контић Лазу, Контић Милорада, Драгољевић Тодора, Боснић Шициру, Павловић Трифка, Белебећи Драђу, Луђоња Сшеву, Панић Луку, Јарчевић Недељка, Марковић Драђана и Канлић Војислава - сви из Кујреса, српске националности.

Дакле, грубо кршећи правила међународног права за вријеме рата иј оружаног сукоба из националистичких побуда лишили живота 11 лица српске националности из редова цивилног становништва.

Дана, 03. 04. 1992. године око 06,00 часова из правца Шујице иј. Томиславграда и др. градова из Републике Хрватске извршен је оружани напад на подручје оштинине Кућрес, нападом на село Доњи Малован. Истовремено, с обзиром да су се претходно војно и организационо добро припремили, извршен је напад на сва села у којима су живјели мјештани српске националности од стране већег дијела мјештана хрватске и муслиманске националности - претежно лица такве старосне доби који су били способни за борбу. Та лица су обукла војничке униформе са ознакама ХОС-а, ЗНГ-а и др., узела хрватско оружје и прикључила се непознатим нападачима из Томиславграда и др. мјеста. Заједно са њима, дјелујући као јединствена војна организација са истим циљем - убијање и заробљавање мјештана оштинине Кућрес српске националности, те тежња за успостављање своје власти на овом подручју, пријављени су у униформама хрватске војске (ознаке ХОС, ЗНГ и др.) и наоружани дугом и кратким хрватским наоружањем заједно са нападачима, у граду Кућресу вршили заробљавање одређених цивила која су предавали нападачим или лишавали живота на лицу мјеста.

Код мјештана Кућреса цивила који нису били униформисани није наоружани, владала је паника. Углавном су се скривали по подручјима града с обзиром да су нападачи у граду дјеловали са три тенка "леопард" а поштово због страха због сазнања да су се неки домаћи мјештани хрватске и муслиманске националности прикључили нападачима.

- Дана 06. 04. 1992. године пређе пријављени је у униформи ХОС-а наоружан сједио на једном тенку "леопард" и показивао нишанцији тенка које су српске куће на које је нишанција испљивао гранате углавном гађајући подруме. Тако су постојеле куће Боснић Љубе, Сиремо Пејтра зв Бурдуш обадије из насеља Крајчељ у Кућресу и друге куће. Кућа Сиремо Пејтра је након тога изгорјела. Поред кућа чији су власници били Срби пређе пријављени Туралија Зоро је показивао и важније објекте у граду који су такође гађани из тог тенка и то : зграда СЈБ Кућрес, хошел "Кућрес", зграда СИЗ-а, банке, ситамбене зграде где су већином становали Срби, дом културе, дом здравља, основна школа, зграда шумарије и других.

Крим. техничар је фотодрафисао наведене зграде са општећенима.

У времену од 04. -06. 04. 1992. године, сви пријављени осим пређепријављеног су заједно са другим, за сада непознатим лицима, из хрватског оружја, из националистичких побуда лишили живота слиједече мјештане Кућреса, цивиле српске националности који нису били наоружани није су пријављени ошторођен

- Дана 04. 04. 1992. године око 16 часова испред куће Зубић Пејтра у Кућресу, пријављени су лишили живота из хрватског оружја ненаоружаног цивила Канлић Војислава сина Гојка и Боје рођен Ерцеџ, рођен 02. 01. 1955. године у Доњем Маловану, са пребивалиштем у Кућресу, улица Војина Зиројевића бб-Србин. Свјedoци-очевидци : Контић Предраг, Свишлица Раде, Бојанић Ранко, Машић Милорад, Лугоња Ђоко, Лугоња Бранко и Чеџар Радован - сви из Кућреса.

- Дана 06. 04. 1992. године око 12³⁰ часова за вријеме док су са уздигнућим рукама излазили из куће Контић Милорада у Кућресу, лишени су живота из његадијског оружја, од сјране пријављених и других неознатих лица, ненаоружани цивили :

- Контић Милорад зв. Ђиро, син Сјанка и Сјане рођен Ждеро, рођен 16. 11. 1958. године у мјесту Горње Равно, оштина Кућрес, са пребивалиштем у Кућресу, насеље Краићев, Србин.

- Драгољубић Тодор зв. Тоша, син Сјојана и Госаве, рођен 20. 06. 1958. године у селу Мушић, оштина Кућрес, са пребивалиштем у Кућресу, насеље Краићев, Србин.

- Боснић Широ, син Недељка и Симе рођен Зубић, рођен 07. 08. 1954. године у селу Бајрамовци, оштина Кућрес, са пребивалиштем у Кућресу, насеље Краићев, Србин.

- Павловић Трифко зв. Лола, син Сјанка и Руже, рођен 07. 08. 1954. године у селу Доње Вуковско, оштина Кућрес, са пребивалиштем у Кућресу, насеље Краићев, Србин.

- Јарчевић Недељко зв. Швабо, син Трифка и Сјане рођен Манојловић, рођен 21. 05. 1950. године у селу Горње Равно, оштина Кућрес, са пребивалиштем у Кућресу, насеље Краићев, Србин.

Свједок - очевидца : Луѓоња Саво из Кућреса.

- Дана 06. 04. 1992. године, у поодневним часовима, од сјране пријављених и других лица у униформама ХОС-а, из куће Луѓоња (Светка) Марка у Кућресу, насеље Краићев, изведен је ненаоружан цивил Контић Лазо, син Вукана и Савице рођен Живанић, рођен 03. 01. 1960. године у мјесту Горње Равно, оштина Кућрес, са пребивалиштем у Кућресу, насеље Краићев 2, Србин - који је одмах по извођењу из куће лишен живота из његадијског оружја. По лишењу живота Контић Лазо је једно неознато лице у униформи ХОС-а ножем одсјекло лијево ухо.

Свједоци-очевидци : Луѓоња Светка Марко, Луѓоња Ђорђе Марко, Зельковић Боро, Баћо Бошко, Буквић Вукан, Марић Мирко и Марић Душан сви из Кућреса.

- Дана 06. 04. 1992. године у поодневним часовима, пријављени су заједно са другим неознатим наоружаним лицима у униформама ХОС-а, пошто су извели из куће Сјремо Пејтра у насељу Краићев у Кућресу - из његадијског оружја лишили живота цивили :

- Челебић Драѓу, син Пејтра и Савице рођен Никић, рођен 05. 09. 1966. године у мјесту Горње Равно, оштина Кућрес, са пребивалиштем у Кућресу, насеље Краићев, Србин.

- Луѓоња Сјеву, син Бољуба и Љејосаве рођен Васић, рођен 02. 08. 1966. године у мјесту Доње Равно, оштина Кућрес, са пребивалиштем у Кућресу, насеље Краићев, Србин

Челебић Драго и Луѓоња Сћево, лишени су живојта испред куће Хусинбеџовић Омера из Кућреса која се налази унепосредној близини куће Сјремо Пејтра.

Свједоци-очевци: Каран марко, Зељковић Боро, Луѓоња Марко и др. из Кућреса.

- Дана 06. 04. 1992. године око 18,00 часова пријављени су заједно са групом непознатим лицима из бјешадијског оружја, лишили живојта ненаоружаног цивила Панић Луку, син Пејтра и Руже рођен Велимир, рођен 09. 07. 1946. године у селу Мушић, оштина Кућрес, стално насељен у Кућресу, ул. Друге пролетерске бригаде бб, Србин, за вријеме док је бјежао преко постока "Карићевац" у близини куће Чивчић Мишра из Кућреса.

Свједоци - очевици : Луѓоња Саво, Свићлица Раде, Тривуновић Ненад, Марић Сјанко зв. Дебели и др. из Кућреса.

- Дана 06. 04. 1992. године у поодневним часовима, пријављени су заједно са групом непознатим наоружаним лицима у униформама ХОС-а, из бјешадијског оружја лишили живојта ненаоружаног цивила Марковић Драгана зв. Гацу, сина Милана и Боје рођен Марић, рођен 05. 10. 1969. године у Кућресу, са преивалиштем у Кућресу ул. Маршала Тиша бб, Србин - у близини његове куће у улици Маршала Тиша у Кућресу.

Сва наведена лица која су лишена живојта пронађена су након оружаног сукоба од стране Војске Републике Српске и сахрањена :

- у сјомен парку у Кућресу, сахрањени су Канлић Војислав и Марковић Драган,
- на мјесном гробљу у Равном, сахрањени су : Конјић Лазо, Конјић Милорад, Челебић Драго, Луѓоња Сћево и Јарчевић Недељко.
- на мјесном гробљу у Мушићу, сахрањени су : Драгољевић одор и Панић Лука,
- на мјесном гробљу у Вуковску сахрањен је Павловић Трифко и
- на мјесном гробљу Шемановци сахрањен је Боснић Шишо.

Крим. техничар је фотографисао мјеста где су наведени сахрањени, као и њихове фотографије из евиденције личних карата у СЈБ Кућрес.

О извршеним фотографисањима крим. техничар је сачинио фото документацију.

Жртве хрватског геноцида

У обимној документацији дато је преко 80 кривичних пријава за ова злочина и геноцид у којим је наведено преко 70 идентификованих српских жртава.

У периоду између 3. и 7. априла 1992. године у Кућресу и његовој околини, убијени су, поред осталих и следећи српски цивили :

1. Баштић (Бастих) Предраг, из Купреса, ул. 9. крајишке бригаде бб, рођен 28. 08. 1971. године у Ливну, од оца Томислава и мајке Мирјане, рођене Боснић, затворен са групом Срба у подрум Миленка Виле 05. 04. 1992. године гдје су најприје били подвргнути мучењу, а касније постројени уз зид и убијени из ватреног оружја. Тијела убијених припадници ХОС-а су одвезли на брдо изнад села Оцак у близини Купреса, гдје су бачени у јаму. Њихова тијела су пронађена тек после 25 дана.
2. Боснић Шпиро, из Купреса, насеље Кратељ, рођен 07. 08. 1954. године у селу Бајрамовци, општина Купрес, од оца Недељка и мајке Симе, рођене Зубић, заклан 06. 04. 1992. године. (Жртва снимљена - 16 фотографија леша и налази се уз кривичну пријаву).
3. Ваван Илија, рођен 1950. године у селу Горњем Маловану, од оца Гојка, убијен 7 априла 1992. године у близини Чауше код Горњег Малована приликом бјекства из опкољеног Купреса.
4. Даниловић Влајко, рођен 1952. године у селу Мушић, од оца Јове, убијен 6 априла 1992. године у својој кући у Купресу.
5. Драгољевић Тодор, звани Тоша, из Купреса, насеље Кратељ, рођен 20. 06. 1958. године у селу Мушић, општина Купрес, од оца Стојана и мајке Госпаве, убијен пошто је претходно мучен и масакриран, 6 априла 1992. године (прилог - уз кривичну пријаву 17 фотографија леша).
6. Дувњак Владо, из Купреса, рођен 20. 07. 1945. године у Оцаку, општина Купрес, од оца Драгомира и мајке Стане, рођене Шешум, затворен са групом Срба у подрум Миленка Виле 05. 04. 1992. године гдје су били подвргнути мучењу, да би касније почели да пуцају по њима. Том приликом Владо је убијен. Тијела убијених припадници ХОС-а су одвезли на брдо изнад села Оцак у близини Купреса, гдје су бачени у јаму. Лешеви убијених цивила су пронађени после 25 дана.
7. Дувњак Владо, из Доњег Малована, рођен 1907. године у Доњем Маловану, од оца Аћима, убијен у Доњем Маловану код Купреса 03. априла 1992. године.
8. Дувњак Даринка из Доњег Малована, рођен 15. 03. 1935. године у Благају, од оца Драгуна, убијена у Доњем Маловану код Купреса 03. априла 1992. године.
9. Дувњак Милан, из Доњег Малована, рођен 1936. године, од оца Владе, убијен у Доњем Маловану код Купреса 03. априла 1992. године.
10. Дувњак Милош, из Доњег Малована, рођен 1925. године, од оца Митра, убијен са својим сином Митром у Доњем Маловану код Купреса 03. априла 1992. године.

11. Дувњак Митар, рођен 1940. године, од оца Дана, убијен у Доњем Маловану код Купреса 03. априла 1992. године.
12. Дувњак Митар, из Доњег Малована, рођен 1965. године, од оца Милоша, убијен са својим оцем Митром у Доњем Маловану код Купреса 03. априла 1992. године.
13. Дувњак Светко, из Доњег Малована, рођен 1960. године, од оца Симе, убијен у Доњем Маловану код Купреса 03. априла 1992. године.
14. Дувњак Цветко (доказ 714/95-7)
15. Живанић Жарко, из Купреса, рођен 1946. године у Доњем Вуковском, син Вуке, поведен са групом затворених Срба - цивила из Купреса ка Шујицама 7. априла 1992. године и у једном моменту, када је изашао из колоне, Анте Чичак му је пуцао у ноге а Иво Чичак у главу, па је тако убијен.
16. Зубић Јово, из Купреса, Маршала Тита 38/5, рођен 31. 03. 1950. године у Благају, општина Купрес, од оца Ристе и мајке Јованке, затворен са групом Срба у подрум Миленка Виле 05. 04. 1992. године где су били подвргнути мучењу, да би касније почели да пуцају по њима. Тијела убијених припадници ХОС-а су одвезли на брдо изнад села Оцак у близини Купреса, гдје су бачени у јаму. Лешеви убијених цивила су пронађени послје 25 дана.
17. Зубић Стојан, из Купреса, за вријеме боравка по логорима био је пребијан, тако да је умро приликом размјене 15. 05. 1992. године.
18. Јарчевић Властимир, из села Равно код Купреса, рођен 06. 09. 1956. године у мјесту Горње Равно, општина Купрес, од оца Марка и мајке Душанке, рођене Шешум, ухапшен у Купрес 03. априла 1992. године и одведен у подрум Миленка Виле гдје је био затворен са групом Срба који су били подвргнути мучењу, да би касније почели да пуцају по њима. Тијела убијених припадници ХОС-а су одвезли на брдо изнад села Оцак у близини Купреса, где су бачени у јаму. Лешеви убијених цивила су пронађени послје 25 дана.
19. Јарчевић Недељко зв. Швабо, из Купреса, насеље Кратељ, рођен 21. 05. 1950. године у селу Горње Равно, општина Купрес, од оца Трифка и мајке Стане, рођене Манојловић, убијен 06. 04. 1992. године.
20. Канлић Војислав зв. Кресо из Купреса, ул. Војислава Зубојевића бб, рођен 02. 01. 1955. године у Доњем Маловану, од оца Гојка и мајке Боје, рођене Ерцег, 04. априла 1992. године погођен из снајпера и рањен а затим убијен из непосредне близине од групе хрватских војника у маскирним униформама, међу којима је био и Перо Ивић.

21. Канлић Мирко, из Купреса, улица 27. јула број 7, рођен 01. 05. 1950. године у Доњем Маловану, општина Купрес, од оца Душана и мајке Анице, рођене Дувњак, затворен са групом Срба у подрум Миленка Виле 05. 04. 1992. године гдје су били подвргнути мучењу, да би касније почели да пуцају по њима. Мирко је тешко рањен. Лешеве убијених и рањене Мирка Канлића и Јову Павловића припадници ХОС-а су одвезли на брдо изнад села Оцак у близини Купреса, гдје су у јаму бачени најприје рањеници а преко њих лешеве убијених. Обојица рањеника су подлегли повредама. Лешеве убијених цивила су пронађени послје 25 дана.
22. Карајлић (Канлић) Нико из Купреса, убијен клањем 06. 04. 1992. године.
23. Каран Недељко из Купреса, рођен 22. 08. 1949. године у Благају, општина Купрес, од оца Станка и мајке Милице, рођене Ваван, затворен са групом Срба у подрум Миленка Виле 05. 04. 1992. године гдје су били подвргнути мучењу, да би касније били убијени из ватреног оружја. Тијела убијених припадници ХОС-а су одвезли на брдо изнад села Оцак у близини Купреса, гдје су бачени у јаму. Лешеве убијених цивила су пронађени послје 25 дана.
24. Каулић Марко, убијен 01. маја 1992. године, у селу Оцак, општина Купрес.
25. Керановић Марко, из Купреса, рођен 1948. године у Горњем Вуковску, засеок Бућевача, од оца Божа, убијен је 6. априла 1992. године на падинама Мале Плазенице, која се уздиже изнад Купреса, приликом покушаја бјекства из опкољеног Купреса.
26. Кнежић Раде, рођен 1926. године у селу Шеменовцима од оца Миленка, убијен 6 априла 1992. године у подножју Мале Плазенице, приликом покушаја бјекства из опкољеног Купреса.
27. Контић Лазо, из Купреса, насеље Кратељ 2, рођен 03. 01. 1960. године у мјесту Горње Равно, општина Купрес, од оца Вукана и мајке Савице, рођене Живанић, који је након заробљавања 06. 04. 1992. године био убијен. Он је једини био у војничкој униформи. Био је одмах убијен по наредби Зорана Радића, зв Зеко, Хрвата из Купреса. Била му је смрскана десна страна лица од ударца тупим предметом и одсјечено десно ухо (прилог уз кривичну пријаву 22-фотографија леша).
28. Контић Милорад, зв Тиро, из Купреса, насеље Кратељ, рођен 16. 11. 1958. године у мјесту Горње Равно, општина Купрес, од оца Станка и мајке Стане, рођене Ждеро, убијен 06. априла 1992. године, ископано му лијево око (Прилог уз кривичну пријаву 15-фотографија леша).
29. Лугоња Лазо, из села Равно, општина Купрес, убијен у свом селу.

30. Лугоња Стево, возач, из Купреса, насеље Кратељ, рођен 02. 08. 1966. године у мјесту Доње Равно, општина Купрес, од оца Богољуба и мајке Љепосаве, рођене Васић. Изведен из своје куће 6. априла 1992. године и по наредби Филиповића командната ХВО одмах је, на лицу мјеста, био стријелан, пошто су му претходно за живота извадили десно око (Прилог уз кривичну пријаву 21-фотографија леша).
31. Малеш Нико, рођен 1941. године у селу Рилићи, од оца Божа, убијен 7. априла 1992. године у шуми између риличког Црног Врха и доњевуковског засека Кудиљи.
32. Манојловић Ђорђе, рођен 1955. године у селу Горњем Вуковском, од оца Станка, убијен 6. априла 1992. године у подножју Мале Плазенице код Купреса, приликом покушаја бјекства из опкољеног Купреса.
33. Марић Спасоје, рођен 1933. године у селу Занаглини, од оца Јове, убијен у занаглинској шуми 9. априла 1992. године.
34. Марић Станко, рођен 1949. године у селу Рилићи, убијен 6. априла 1992. године у подножју Мале Плазенице код Купреса, приликом покушаја бјекства из опкољеног Купреса.
35. Марковић Драган зв. Гаца из Купреса, ул. Маршала Тита бб, рођен 05. 10. 1969. године у Купресу, од оца Милана и мајке Боје, рођене Марић, убијен 06. 04. 1992. године у Купресу, у близини своје куће у центру Купреса.
36. Милиновић Марко, из Купреса, улица Маршала Тита број 11, рођен 17. 08. 1959. године у Доњем Маловану, општина Купрес, од оца Пере и мајке Љубе, рођене Бошњак, затворен са групом Срба у подрум Миленка Виле 05. 04. 1992. године гдје су најприје били подвргнути мучењу, а касније постројени уз зид и убијени из ватреног оружја. Лешеве убијених припадници ХОС-а су одвезли на брдо изнад села Оцак у близини Купреса, гдје су бачени у јаму. Њихова тијела су пронађена тек после 25 дана.
37. Милишић Милан, рођен 1965. године, од оца Миленка, убијен 6. априла 1992. године када је током ноћи покушао да се извуче из опкољеног Купреса.
38. Павловић Јово, из Купреса, рођен 19. 01. 1951. године у Купресу, од оца Влада и мајке Анђе, затворен са групом Срба у подрум Миленка Виле 05. 04. 1992. године гдје је подвргнут мучењу и тешко рањен. Лешеве убијених и рањене и Јову Павловића, Мирка Канлића припадници ХОС-а су одвезли на брдо изнад села Оцак у близини Купреса, гдје су у јаму бачени најприје рањеници а преко њих лешеве убијених. Обојица рањеника су подлегли повредама. Лешеве убијених цивила су пронађени после 25 дана.

39. Павловић Трифко зв. Лола трговачки радник, из Купреса, насеље Кратељ, рођен 10. 11. 1957. године у селу Доње Вуковско, општина Купрес, од оца Станка и мајке Руже, убијен 06. 04. 1992. године. Ударцем тупим предметом по глави одваљен му је горњи дио лобање (прилог уз кривичну пријаву 20 и 20А-фотографије леша).
40. Панић Лука, из Купреса, ул. Друге пролетерске бригаде бб, рођен 09. 07. 1946. године у селу Мушић, општина Купрес, од оца Петра и мајке Руже, рођене Велемир, убијен у Купресу 06. 04. 1992. у близини куће Митра Чивчића.
41. Рудић Борислав, рођен 1934. године у селу Рилићи, од оца Љубомира, убијен 7. априла 1992. године у шуми између риличког Црног врха и доњевуковског засека Кудиљи.
42. Соро Душан, рођен 1934. године у Занаглини, општина Купрес, од оца Ђура, убијен 7. априла 1992. године у шуми између риличког Црног Врха и доњевуковског засека Кудиљи.
43. Соро Душан, рођен 1934. године у Занаглини, општина Купрес, од оца Ђорђа, убијен 10. априла 1992. године у занаглинској шуми.
44. Спремо Анђа, рођена 1935. године, од оца Илије, убијена априла 1992. године у својој кући у Купресу, где је потом заједно са кућом спаљена.
45. Спремо Бранислав, рођен 1950. године, од оца Мирка, измасакриран априла 1992. године пред својом кућом.
46. Спремо Милорад, рођен 1936. године, од оца Бранка, убијен 9. априла 1992. године у занаглинској шуми.
47. Спремо Савица, рођена 1920. године, од оца Јова, убијена априла 1992. године у својој кући у Купресу, где је потом заједно са кућом спаљена.
48. Спремо Симо, рођен 1930. године у Беговом Селу, општина Купрес, од оца Недељка и мајке Неђе, рођене Поповић, убијен од стране хрватских војника 7. априла 1992. године приликом повлачења из Купреса. Прије тога је зостављан тако што је ударан по целом тијелу чврстим предметима а онда је усмрћен ударцем маља у лобању (Прилог уз кривичну пријаву - 23 и 23а фотографије леша).
49. Спремо Страило, рођен 1909. године, од оца Стјепана, убијен 9. априла 1992. године у занаглинској шуми.
50. Челебић Драго, из Купреса, насеље Кратељ, рођен 05. 09. 1966. године у мјесту Горње Равно, општина Купрес, од оца Петра и мајке Савице, рођене Никић, изведен је заједно са Стевом Лугоњом из куће Спремо Петра и по наредби

Филиповића стријелан на улици, испред куће Омера Хусеинбеговића, 6. априла 1992. године (Прилог уз кривичну пријаву - 18 фотографија леша).

51. Шешум Момчило, из Купреса, рођен 13. 03. 1937. године у Занаглини, општина Купрес, од оца Милоша и мајке Милице, рођене Рудић, затворен са групом Срба у подрум Миленка Виле 05. 04. 1992. године гдје су најприје били подвргнути мучењу а касније постројени уз зид и убијени из ватреног оружја. Тијела убијених припадници ХОС-а су одвезли на брдо изнад села Оцак у близини Купреса, гдје су бачени у јаму, да би били пронађени тек послје 25 дана.
52. Шкобић Ненад, рођен 1954. године у селу Ботуну, од оца Петра, убијен 7. априла 1992. године код Чајуше близу села Горњег Малована, приликом покушаја бјекства из опкољеног Купреса.
53. Шкобић Стојан, рођен 1954. године у селу Ботуну, од оца Петра, убијен 7. априла 1992. године код Чајуше близу села Горњег Малована, приликом покушаја бјекства из опкољеног Купреса.
54. Шормаз Драган, из Купреса, ул. 27 јула број 7, рођен 15. 08. 1952. године у Рилићу, општина Купрес, од оца Јова и мајке Ане, затворен са групом Срба у подрум Миленка Виле гдје су били подвргнути мучењу. Сутрадан су их постројили уз зид и почели да пуцају по њима па је Драган био тешко рањен од чега је убрзо умро пред сведоком 446/96. Тијела убијених припадници ХОС-а су одвезли на брдо изнад села Оцак у близини Купреса, гдје су бачени у јаму. Лешеви убијених цивила су пронађени послје 25 дана.
55. НН, купрешки Србин, масакриран априла 1992. године у Купресу, од стране Хрвата, који су му претходно ударцима пребили прсте на рукама, а потом му маљем смрскили лобању (Прилог уз кривичну пријаву - 24 фотографија леша).

"Купрешка група"

Успут, између Дувна (Томиславграда), Сплита и Задра један број затворених Срба је био издвојен и њима се након тога губи сваки траг. Сва настојања да се они пронађу до сада су остала без резултата. Они су познати као "купрешка група" која се води несталима:

1. Драгољевић Славко, наставник из села Мушић, општина Купрес, рођен 13. 09. 1946. године у мјесту Равно, општина Купрес, од оца Стојана.
2. Дувњак Душан, зв. Дука, из Купреса.
3. Дувњак Мико (Марко), из Купреса, рођен 17. 05. 1947. године у месту Прибелја, општина Гламоч, од оца Милоша.
4. Дувњак Никола, рођен 30. 05. 1957. године у Доњем Маловану, општина Купрес, од оца Саве.

5. Канлић Пајо, из Купреса.
6. Канлић Спасоје, рођен 30. 05. 1957. године у Доњем Маловану, општина Купрес, од оца Јова.
7. Лугоња Ратко, из села Равно, општина Купрес, рођен 09. 11. 1962. године у Равном, од оца Богољуба.
8. Марић Ђорђе, зв. Буго, из Купреса, рођен 1932. године у Доњем Маловану, општина Купрес, од оца Рада.
9. Марић Јово, зв. Јоцо из села Занаглина, општина Купрес, рођен 1943. године, од оца Остоје.
10. Машић Драган, из Беговог Села, општина Купрес, рођен 01. 11. 1960. године, од оца Миљивоја.
11. Машић Марко, из Беговог Села, општина Купрес, рођен 02. 01. 1951. године, од оца Манојла.
12. Машић Миљивоје, из Беговог Села, општина Купрес, рођен 05. 05. 1954. године, од оца Мила.
13. Машић Ратко (Радован), из Купреса, рођен 1953. године, од оца Манојла.
14. Милић Љупко - Љубо, из Купреса, рођен 20. 07. 1941. године у Купресу, од оца Николе и мајке Тодоре, рођене Марић, ухапшен у Купресу 5. априла 1992. године.
15. Милић Ратко, из Купреса, рођен 12. 06. 1938. године у мјесту Брда, општина Купрес, од оца Николе и мајке Тодоре, рођене Марић, ухапшен у Купресу 5. априла 1992. године.
16. Милишевић Милош, из Купреса.
17. Милишић Душан, из Новог Села, општина Купрес, рођен 07. 03. 1951. године у месту Вуковско, општина Купрес, од оца Стевана.
18. Никић Душан, из села Кудри, општина Купрес, рођен 31. 05. 1951. године у месту Вуковско, општина Купрес, од оца Спира.
19. Чипчић Мирко, из села Равно, општина Купрес.

Према исказу једног свједока који је преживио голготу којој је био подвргнут, петорица људи са наведеног списка ("купрешка група") су сурово ликвидирани приликом транспорта ухапшених Купрешана из логора "Лора" до Дувна, односно Еминовог Села. Свједок 334/97-19 наводи :

... У шоку кретања према Дувну, негде око Дрниша, камион је сјао и видјела се у близини пушта ископана велика јама, тамо је радио неки булдожер, а било је људи који су имали и мошорне пистолете у рукама. Хрватски војници који су нас довели, скинули су са камиона 8 или 9 ухапшених Срба и ја сам видео када су их довели до те јаме и поубијали. У групи извојених били су Рајко Милић и његов брат Љубо, Душан Никић, Славко Драгољевић, један глухонијемци који се презивао Чивчић али му не знам име, а осталих имена се не сјећам. Не знам остале податке за поменута лица али поуздано знам да је 8 или 9 њих приликом убијено...

О стравичним последицама по физичко и психичко здравље преживјелих Срба из Купреса и околине, који су на разноврсне начине садистички злостављани у логорима у селу Типанићима код Дувна, у Дувну, Бришнику, "Лори" у Сплиту и у логорима код Задра, Вргорцу и Љубушком, у периоду од 3 априла до 16 маја 1992. године, сведочи и Извештај клинике за психијатрију Војномедицинске академије у Београду.

Осумњичени за геноцид

За ова кривична дјела геноцида над српским народом Купреса и околине осумњичена су следећа лица :

А. Наредбодавци:

36. Раић Божо (Божин), који је основао огранак странке Хрватске демократске заједнице у Купресу и њене паравојне формације, те позвао војне и паравојне оружане снаге из Хрватске и координирао њихово дејство у нападу на Купрес и вршењу злочина геноцида над Србима (доказ: 281/97-4).
37. Гласновић Давор, зв. Филиповић командант хрватске јединице "Жути мрави" која је заузела Купрес 06. 04. 1992. године (доказ: 373/94-2; 333/95-23; 234/95-6).
38. Филиповић Томислав, генерал Војске Републике Хрватске, који је у саставу бојне "Зрински" априла 1992. године учествовао у убиствима Срба у Купресу (доказ: 281/97-5).

Б. Непосредни извршиоци :

1. Антић Перо, нарочито се истицао у мучењу заробљених Срба у логору у Љубушком (доказ: 234/96-5).
2. Баришић Јозо, звани Јоца, трговац, рођен 1943. године у селу Олово, од оца браће, био је члан паравојних хрватских формација и учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 117/95-8; 333/95-20; 281/97-4).
3. Баришић Мирко.

4. Бошковић, капетан бивше ЈНА, један од мучитеља у Вргорцу (доказ: 333/95-23; 333/96-10).
5. Булут Мирко, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 333/95-22; 117/95-8).
6. Вила Бариша, звани Баре, ветеринар, из Вилиних кућа, рођен 18. 10. 1962. године у Вилиним кућама, општина Купрес, од оца Марка и мајке Анђе, рођене Ивковић (доказ: 492/96).
7. Вила Зорна зв. Чакија, бравар из Купреса, ул. Народних хероја бб, рођен 20. 06. 1964. године у Купресу, од оца Недељка и мајке Маре, рођене Јурић, ожењен, отац двоје дјеце, учествовао у убиству Срба из Купреса маја 1992. године (доказ: 373/94-1).
8. Вила Зоран, рођен 1960. године, од оца Матка, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 281/97-3).
9. Вила Игор, из Купреса, ул. Народних хероја 12, рођен 06. 10. 1972. године у Јајцу, од оца Мија и мајке Ане, рођене Језичић, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 194/97-5 прилог 8).
10. Вила Илија, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 194/97-5 - прилог 8).
11. Вила Марко, директор ИГО Купрес из Купреса, ул. 27. јула број 9, рођен 22. 01. 1954. године у месту Вилине куће, општина Купрес, од оца Драгуна и мајке Зденке, рођене Шимић, ожењен, отац двоје дјеце, командант Оперативног штаба паравојних формација странке ХДЗ Купреса, који је у циљу припреме геноцида наредио извођење практичне војне обуке и бојевог гађања у новембру 1991. године а учествовао у убиствима Срба из Купреса априла 1992. године (доказ: 281/97-4; 281/97-5).
12. Вила Мијо, бравар из Купреса, Вилине куће бб, рођен 27. 11. 1953. године у Купресу од оца матка и Мајке Руже, рођене Мршо, ожењен, отац троје дјеце, учествовао у убиствима срба из Купреса априла 1992. године (доказ: 373/94-1; 281/97-4).
13. Вила Миленко, звани Никола, шумарски техничар, запослен у ШИП-у Купрес, из Купреса ул. Народних хероја бб, рођен 11. 09 1946. године у Купресу, од оца Марка и мајке Јање, рођене Фрањић, ожењен, отац троје дјеце, учествовао у убиству Срба из Купреса априла 1992. године (доказ : 281/97-4).
14. Вила Мирко, љекар опште праксе, из Купреса, Вилине куће бб, рођен 12. 08. 1960. године у Купресу од оца Марка и мајке Анђе, рођене Ивковић, ожењен, отац

- једног дјетета, учествовао у заузимању Купреса и убиствима Срба из Купреса маја 1992. године. Није хтио да пружи помоћ тешко рањеном М. М (доказ: 333/95-23; 281/97-4).
15. Вила Никола, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 194/97-5).
 16. Вргоч Мирослав, трговац, из Купреса, ул. Маршала Тита бб, рођен 20. 04. 1945. године у Валпову, од оца Ивана и мајке Ивке, ожењен, отац троје дјеце, учествовао у убиствима купрешких Срба априла 1992. године (доказ: 281/97-4).
 17. Дујић Томо, управник логора "Лора" у коме су заробљени Срби свакодневно тешко мучени, злостављани на разне начине и сурово убијани (доказ: 333/95-20).
 18. Думанић Драгун зв. Јунац, руководиоцац у 33 Купрес, из Купреса, ул. Друге пролетерске бригаде бб, рођен 31. 10. 1958. године у Злоселу, општина Купрес, од оца Илије и мајке Маре, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године. (доказ: 492/96).
 19. Думанчић Перо, зв. Кличин, Хрват, земљорадник из Купреса, ул. Османлије бб, рођен 09. 04. 1943. године у Бугојну, од оца Твртка и мајке Маре, рођене Михаљевић, ожењен, учествовао у убиству 9 Срба које је довезао на трактору у Купресу ноћи између 6/7. 03. 1992. године, као и у убиствима Срба из Купреса маја 1992. године (доказ: 333/95-23; 281/97-4).
 20. Жуљ Бранко, зв. Бане, рођен у селу Злоселима, од оца Фране, учествовао у убиствима Срба из Купреса априла 1992. године (доказ: 373/94-1; 281/97-3).
 21. Жуљ Божо, из Злосела, општина Купрес, рођен 19. 09. 1951. године у Злоселу, од оца Дана и мајке Драге, ожењен, учествовао у убиствима Срба из Купреса маја 1992. године (доказ: 373/94-1).
 22. Жуљ Ивица, зв. Ико, возач из Купреса, М. Тита бб, рођен 17. 10. 1960. године у Злоселу од оца Фране и мајке Руже, рођене Михаљевић, ожењен, отац једног дјетета, учествовао у убиствима Срба из Купреса априла 1992. године (доказ: 373/94-1; 194/97-5 прилог 8; 281/97-4).
 23. Жуљ Божо, зв. Пајзин и Бошко, из Злосела бб, општина Купрес, рођен 03. 08. 1947. године у Злоселу, општина Купрес, од оца Анте и мајке Маре, учествовао у убиствима Срба из Купреса априла 1992. године (доказ: 373/94-1; 281/97-4).
 24. Зрно Борислав, зв. Боро, професор из Купреса, ул. Маршала Тита 19, рођен 14. 11. 1951. године у селу Рилић, општина Купрес, од оца Недељка и мајке Бранке,

- рођене Смољо, учествовао у убиствима Срба у Купресу априла 1992. године (доказ: 333/95-23; 281/97-4).
25. Зрно Иво, рођен 01. 01. 1955. године у селу Шујица, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 492/96).
26. Зрно Ивица, рођен 16. 09. 1971. године у селу Шујица, од оца Миле, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 492/96).
27. Зрно Јосип, зв. Нуно, шумарски техничар, из Купреса, ул. Маршал Тита 19. рођен 13. 03. 1954. године у Рилићу, општина Купрес, од оца Недељка и мајке Бранке, рођене Смоље, ожењен, отац двоје дјеце, био на дужности командира милиције у Купресу, учествовао у убиствима Срба у Купресу априла 1992. године (доказ: 373/94-1; 281/97-4).
28. Зрно Јуре, наставник математике, из Купреса, ул. Хасана Бркића бб, рођен 20. 11. 1944. године у Валшову, од оца Фране и мајке Перке, рођене Ребрине, учествовао у убиствима Срба у Купресу априла 1992. године (доказ: 333/95-23).
29. Зрно Марио, рођен 24. 01. 1971. године у селу Шујица, од оца Анте, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 492/96).
30. Ивић Марко, возач из Злосела, општина Купрес, рођен 28. 09. 1959. године у Злоселу, од оца Пере и мајке Фрањке, рођене Думанчић.
31. Зрно Стипо, рођен 1960. године у Купресу, од оца Славка, учествовао у злочинима над Србима априла 1992. године у Купресу, а лично пуцњима из снајперске пушке лишио живота Војислава Канлића, од оца Гојка и Луку Панића, од оца Петра. (доказ: 281/97-3;281/97-4).
32. Елез (Хелез) Мујука, рођен 1966. године у селу Доње Равно, од оца Муја, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 281/97-2;281/97-4)
33. Ереш Бранко, нарочито се истицао у мучењу заробљених Срба у логору у Љубушком (доказ: 234/95-6).
34. Ивић Драго, зв. Шпанац, ТВ механичар, рођен 1959. године у Купресу, од оца Ивана, учествовао у убиствима Срба у Купресу априла 1992. године (доказ : 281/97-4).
35. Ивић Марко, возач, Злосела, општина Купрес, рођен 28. 09. 1959. године у Злоселу, од Пере и мајке Фањке, рођ. Думанчић, учествовао у злочинима над србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 492/96).

36. Ивковић Марио, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 117/95-8).
37. Јахић Расим, милиционер ЦЈБ Купрес, из Купреса, ул. Марашла Тита број 25, рођен 24. 04. 1953. године у селу Кукавице, општина Купрес, од оца Џафе и мајке Бихе, рођене Угарак, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 117/95-8; 492/96).
38. Језићић Иван, машинбравар, из Купреса, ул. ЈНА број 14, рођен 23. 10. 1967. године у селу Млаква, општина Купрес, од оца Боже и мајке Славе, рођене Кекић, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 492/96).
39. Јелић Анте зв. Антић, из Купреса, рођен 14. 09. 1939. године у Јурићима, општина Купрес, од оца Јоза и мајке Ане, рођ. Бушић, ожењен, отац двоје дјеце, учествовао у убиствима Срба из Купреса априла 1992. године (доказ: 117/95-1).
40. Камински Мирослав, аутопревозник, из Купреса, ул. Омладинска бб, рођен 07. 07. 1947. године у Бугојну, од оца Маријана и мајке Иве, ожењен, учествовао у убиству Срба из Купреса априла 1992. године (доказ: 373/94-1; 194/95-8).
41. Канлић Бранислав зв. Генерал, злостављао и мучио заробљене Србе у Љубушком (доказ: 117/95-8).
42. Кметаш Ибро, рођен 1958. године у селу Доње Равно, од оца Мује, учествовао у убиствима Срба у Купресу априла 1992. године (доказ: 281/97-4).
43. Кметаш Ибро, рођен 1952. године у селу Доње Равно, од оца Ђулаге, учествовао у убиствима Срба у Купресу априла 1992. године (доказ: 281/97-4).
44. Корозовић Фадил, бивши официр авијације ЈНА, командир јединице муслиманске војске у Купресу и околини учествовао у злочинима над Србима априла 1992. године у Купресу (доказ: 194/97-5).
45. Кришто Иван, зв. Дугоњче, из Дувна, учествовао у нападу на Купрес. Најокорелији егзекутор у тортурама у Дувну (доказ: 333/95-20).
46. Куна Иван, рођен 1952. године у селу Османлијама, од оца Анђелка, учествовао у злочинима над купреским Србима априла 1992. године (доказ: 281/97-4).
47. Куна (Марте) Здравко, познат по надимку Чупо, рођен 1966. године у Купресу, учествовао у злочинима над купреским Србима априла 1992. године (доказ: 281/97-4).

48. Ледић Драгун, радник ЦЈБ у Купресу, из Купреса, Вилине Куће бб, општина Купрес, рођен 13. 06. 1965. године, од оца Емануела и мајке Станке, рођене Шимић, ожењен, отац троје дјеце
49. (доказ: 281/97-3; 281/97-4).
50. Ледић Маниел, из Купреса, Вилине Куће бб, рођен 05. 04. 1943. године у Купресу, од оца Драгуна и мајке Ивке, рођене Чичак, ожењен, отац четворо дјеце, учествовао у убиствима Срба у Купресу априла 1992. године (доказ: 373/94-1; 117/95-1; 281/97-3; 281/97-4)
51. Лобрић Марко, металски радник, из Купреса, ул. Маршала Тита број 30, рођен 02. 01. 1955. године у селу Османлије, општина Купрес, од оца Ника и мајке Драгице, рођене Грбеша, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 117/95-8; 492/96; 281/97-4).
52. Лозанчић Зоран, зв. Маџан, рођен 1960. године у селу Кукавицама, од оца Винка, учествовао у убиствима Срба и паљењу њихових кућа у Купресу априла 1992. године (доказ: 281/97-49).
53. Лозанчић Иво, зв. Ћива, био на хрватском тенку који је нападао Купрес, учествовао у злочинима над Србима у Купресу (доказ: 333/96-22).
54. Лозанчић Максим, зв. Гаран, рођен 1952. године, од оца Иве, учествовао у убиствима Срба у Купресу априла 1992. године (доказ: 281/97-4).
55. Лончар Божо, један од возача који је камионом превозио групу Купрешана од једног до другог логора (доказ: 333/95-23).
56. "Македонац", истицао се у мучењу ухапшених Срба у "Лори" (доказ: 333/95-23; 426/95-51).
57. Малеш Иво, трговац из Купреса, ул. Друге крајишке бригаде бб, рођен 25. 03. 1936. године у Купресу, од оца Мија и мајке Доче, рођене Сантро, ожењен, отац троје дјеце, учествовао у убиствима Срба у Купресу априла 1992. године (доказ: 194/97-5; 281/97-4).
58. Мамић Фрањо, рођен 01. 01. 1971. године у селу Зидине, општина Томиславград, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 492/96).
59. Манџука Зијад, зв. Зијо, возач из Купреса, ул. Симе Шолаје бб, рођен 01. 05. 1945. године у Купресу, од оца Илијаса и мајке Сафке, ожењен, отац двоје дјеце, учествовао у убиству Срба из Купреса априла 1992. године (доказ: 281/97-4).

60. Манџука Смаил, зв. Смајо, лекар из Купреса, ул. Симе Шолаје бб, рођен 25. 01. 1959. године у Купресу, од оца Ахмета и мајке Ремзе, рођене Терзић, учествовао у убиству Срба из Купреса маја 1992. године (доказ: 281/97-4).
61. Матић Драган, заповједник логора у Дувну, учествовао у мучењима заробљеника (доказ: 333/95-23).
62. Матић Недо, нарочито се истицао у мучењу заробљених Срба у логору у Љубушком (доказ: 234/95-6).
63. Мацић Неђо, из Љубушког, посебно се истицао у мучењу и злостављању заробљених Срба у логору у Љубушком (доказ: 234/95-6).
64. Мил Мијо, из Купреса, учествовао у убиствима Срба у Купресу априла 1992. године (доказ: 492/96).
65. Милићевић Недо, нарочито се истицао у мучењу заробљених Срба у логору у Љубушком (доказ: 234/95-6).
66. Миоч Вилим, рођен 1952. године у селу Османлијама, од оца Берислава, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 281/97-4).
67. Миоч Јозо, рођен 1956. године у селу Османлијама, од оца Берислава, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 281/97-4).
68. Миоч Пашко, рођен 1949. године у селу Османлијама, од оца Берислава, био припадник паравојних формација ХДЗ-а, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 281/97-4).
69. Миоч Фране, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 117/95-8).
70. Михаљевић Ико, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 194/97-5-прилог 6).
71. Павић Иван, рођен 1956. године у Злоселима, од оца Марка, учествовао у убиствима Срба у Купресу априла 1992. године (доказ: 281/97-4).
72. Парацић Крепо, зв. Ћупо, нарочито се истицао у мучењу Срба у логору у Љубушком (доказ: 234/95-6).
73. Перић Драго, зв. Врића (доказ 333/95-23).
74. Перковић Анте, зв. Пецо, милиционар из Купреса, ул. 27. јула бб, рођен 11. 11. 1954. године у селу Ботун, општина Купрес, од оца Јандре и мајке славке,

- рођене Лозанчић, учествовао у убиствима Срба у Купресу априла 1992. године (доказ: 492/96; 281/97-4).
75. Перковић Ивица, рођен 1959. године у селу Ботун, од оца Јандре, учествовао у убиствима Срба и паљењу њихових кућа у Купресу априла 1992. године (доказ: 281/97-4).
76. Пилић Екрем, аутомеханичар, запослен у ШИП-у Купрес, ул. Маршала Тита 1/1, рођен 01. 12. 1945. од оца Едхема и мајке Златке, рођене Жуљко, ожењен, отац двоје дјеце, учествовао у убиству Срба из Купреса априла 1992. године (доказ: 281/97-4).
77. Пилић Сафет, зв. Сафо, из Купреса, ул. Друге пролетерске бригаде број 23 власник аутошколе у Купресу, рођен 27. 07, 1949. од оца Едхема и мајке Златке, рођене Жуљко, ожењен, отац двоје дјеце, учествовао у убиству Срба из Купреса априла 1992. године (доказ: 281/97-4).
78. Пилић Сејо, возач из Купреса, ул. Друге пролетерске бригаде број 48, рођен 01. 12. 1945. од оца Едхема и мајке Златке, рођене Жуљко, ожењен, отац једног дјетета, учествовао у убиству Срба из Купреса априла 1992. године (доказ: 281/97-4).
79. Пилић Сулејман, учитељ у основној школи "Симо Шолаја" у Купресу, из Купреса, ул. Друге пролетерске бригаде број 19, рођен 24. 10. 1947. од оца Едхема и мајке Златке, рођене Жуљко, ожењен, отац двоје дјеце, учествовао у убиству Срба из Купреса априла 1992. године (доказ: 333/95-23; 281/97-4).
80. Раванчић Анте (Ивица), зв. Мајстор, конобар, власник кафића из Оцака, општина Купрес, рођен 26. 11. 1959, године у Оцаку, од оца Винка и мајке Финке, рођене Мршо, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 117/95-8; 281/97-4).
81. Радић Драго, зв. Пуће, приватни аутопревозник, из Купреса, ул. ЈНА бб, рођен 01. 05. 1962. године у Купресу, од оца Мије и мајке Финке, рођене Мршо, учествовао у злочинима над купрешким Србима априла 1992. године (доказ: 117/95-8; 281/97-4).
82. Радић Зоран, зв. Зеко, Хрват из Купреса, који је рођен у селу Отиновци код Купреса, наредио убиство Лазе Контића, учествовао у убиствима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 34/96).
83. Радић Ивица, рођен 1959. године у селу Горавцима, од оца Стипе, учествовао у злочинима над купрешким Србима априла 1992. године (доказ: 281/97-4).

84. Радић Ивица, зв. Сребрушин, из Горавца, рођен 22. 07. 1966. године у мјесту Горавци, општина Купрес, од оца Радослава и мајке Анђе, рођене Булат, прије рата конобар у кафићу "Рандеву" у Купресу, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 492/96; 281/97-4).
85. Радић Љупко, зв. Швабин, металски радник, из села Горавци, општина Купрес, гдје је и рођен 01. 02. 1960. године, од оца Стипе и мајке Финке, рођене Чичак, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 492/96).
86. Радић Стипе, зв. Дијегло или Дијетло, учествовао у убиствима Срба у Купресу априла 1992. године (доказ: 117/95-8; 222/95-23).
87. Рајић Анте, рођен 1952. године у селу Растичеву, од оца Ивана, учествовао у убиствима Срба априла 1992. године, као и у њиховој депортацији у логоре западне Херцеговине и Хрватске (доказ: 281/97-4)
88. Рамчић Амир, из Купреса, ул. Друге пролетерске бригаде бб, рођен 14. 05. 1965. године у Купресу од оца Мује и мајке Злате, рођене Хусић, ожењен, учествовао у злочинима над купрешким Србима априла 1992. године (доказ: 281/97-4).
89. Рамчић Руждија, из Купреса, ул. Друге пролетерске бригаде бб, рођен 23. 08. 1966. године у Купресу од оца Мује и мајке Злате, рођене Хусић, ожењен, учествовао у злочинима над купрешким Србима априла 1992. године (доказ: 333/95-23; 281/97-4).
90. Раштегорац Иво, зв. Тива, приватни вулканизер из места Горавци, општина Купрес, од оца Пере и мајке Стане, рођене Шарић, учествовао у убиствима Срба у Купресу априла 1992. године а приликом наступања хрватских снага, он се добровољно јавио да буде водич и да им показује српске куће и станове-попео се на тенк "леопард" и са њега позади тенка означавао мете по којима су дјеловали ватром (доказ: 117/95-1; 281/97-4).
91. Ребрина Марко, зв. Маркица, учествовао у убиствима Срба у Купресу априла 1992. године (доказ: 117/95-8)
92. Ребрина Ратко, директор ШИП Купрес, из Купреса, ул. Друге пролетерске бригаде бб, рођен 14. 03. 1949. године у Оцаку, општина Оцак од оца Анте и мајке Анђе, рођене Рајић, ожењен, учествовао у убиству Срба из Купреса маја 1992. године (доказ: 281/97-4).
93. Ребрина Јандра, зв. Скичо, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 117/95-8).

94. Слијепчевић Ивица, из Шујица, од оца Мирона, учествовао у злочинима над купрешким Србима априла 1992. године (доказ: 426/96-51).
95. Смољо Фрањо зв. Љуљак из Олова, резервни официр, био запослен у Омладинској задрузи у Купресу, рођен 02. 01. 1958. године у селу Олово, општина Купрес, од оца Живка и мајке Ивке, рођене Баришић, учествовао у убиствима Срба из Купреса априла 1992. године а непосредно је предводио паравојну формацију која је наступајући за тенком "леопард" упадала у српске куће и вршила масакре (доказ: 117/95-8; 281/97-4).
96. Солин Младен, нарочито се истицао у мучењу заробљених Срба у логору у Љубушком (доказ: 234/95-6).
97. Супец Иван, замјеник Драгана Матића командант логора у Дувну, учествовао у мучењу заробљених Купрешана (доказ: 333/95-6).
98. Супец Ивица, нарочито се истицао у мучењу заробљених Срба у логору у Љубушком (доказ: 234/95-6).
99. Томић Срећко, учествовао у мучењима Купрешана у логору у Дувну у Еминовом Селу (доказ: 333/96-2).
100. Туралија Амброзије, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 382/96-2).
101. Туралија Драго, зв. Шакан, рођен 1953. године у Беговом Селу, од оца Пере, радио као ловочувар, учествовао у злочинима против Срба у Купресу 1992. године (доказ: 281/97-4).
102. Туралија Зоро, зв. Зоран, из Беговог Села, рођен 26. 04. 1961. године у Беговом Селу, општина Купрес, од оца Славе и мајке Драгице, рођене Чолић, био запослен као чувар лова у ШИП-у Купрес, учествовао у убиствима Срба у Купресу априла 1992. године (доказ: 333/95-23;281/97-4).
103. Туралија Перо, рођен 1959. године у Беговом Селу од оца Карла, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 281/97-4).
104. Туралија Томислав, пољопривредни техничар од оца Томе, из Беговог Села, рођен 1956. године у купрешком предграђу Вилине куће, учествовао у злочинима над купрешким Србима априла 1992. године (доказ: 281/97-4).
105. Хорозовић Ибро, из Купреса, ул. Друге пролетерске бригаде бб, рођен 03. 05. 1953. године у Билом потоку, општина Купрес, од оца Османа и мајке Хамиде, рођене Ђурић, ожењен (доказ: 194/97-50-прилог 8;281/97-4).

106. Хусинбеговић Енес, рођен 1959. године Купресу, од оца Јозе, учествовао у злочинима над Србима априла 1992. године у Купресу (доказ: 281/97-4).
107. Чичак Иво, звани Зеџ, рођен у селу Отиновци код Купреса, од оца Винка био чувар у трговинском предузећу у Купресу. Учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године а лично је убио Жарка Животића (доказ: 333/95-23).
108. Чолић Јосип, зв. Јопа, рођен 1956. године у Османлијама, од оца Мирка, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 281/97-4).
109. Шарић Божо, из Беговог Села, од оца Станислав, хрватски војник, учествовао у злочинима над купрешким Србима априла 1992. године (доказ: 281/96-51).
110. Шарић Марко, звани Зрко, рођен у купрешком предграђу - Беговом Селу, од оца Винка, један од оснивача и предводника паравојних формација ХДЗ-а, учествовао у убиствима Срба у Купресу априла 1992. године (доказ: 281/97-3).
111. Шарић Недо, бравар, из Беговог Села, од оца Станислава, припадник паравојних формација ХДЗ-а од 1991. године а априла 1992. године учествовао у вршењу злочина над купрешким Србима (доказ: 281/97-4).
112. Шимић Дарко, из Купреса, ул. Друге пролетерске бригаде 28, рођен 07. 10. 1969. године у Купресу, од оца Ивана и мајке Ружице, рођене Чолић, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 281/98-4).
113. Шимић Дражен, из Купреса, ул. Друге пролетерске бригаде 28, рођен 10. 05. 1972. године у Купресу, од оца Ивана и мајке Ружице, рођене Чолић, учествовао у злочинима над Србима у Купресу априла 1992. године (доказ: 117/95-1; 281/97-4).

карта

**НАПАД НА ВОЈНУ КОЛОНУ ПРИПАДНИКА
ЈНА У ДОБРОВОЉАЧКОЈ УЛИЦИ У САРАЈЕВУ
3. МАЈА 1992. ГОДИНЕ**

НАПАД НА ВОЈНУ КОЛОНУ ПРИПАДНИКА ЈНА У ДОБРОВОЉАЧКОЈ УЛИЦИ У САРАЈЕВУ 3. МАЈА 1992. ГОДИНЕ

Припреме и организовање за напад на ЈНА

У серији напада на једину легалну, Уставом БиХ и законом засновану војну формацију ЈНА почетком 1992. године, од значаја је сагледати монструозне наступе дуго припремане илегалне пара војне формације БиХ тзв. "Патриотске лиге", "Зелених беретки", ТО, ХВО и ХОС на војну колону ЈНА приликом евакуације Команде друге армијске области у Сарајеву извршен 03. маја 1992. године око 17 часова.

О овом нападу и његовим појавним облицима, тежини и окрутности, лицемјерству и невиђеном злочину, сачињена је одговарајућа кривична документација и упућена основном јавном тужилаштву Сарајево под бројем 15-02-КУ7/96 од 19. 05. 1996. године (дио КП у прилогу).

Овај напад без преседана у новијој историји, дао је повода да се изучи и документује цјелокупни илегални фронт различитих војних и паравојних формација чији је циљ да етнички очисти БиХ од српског народа и да створи јединствену фундаменталистичку исламску државу на простору бивше Југославије.

Не улазећи у детаљнију генезу, аргументацију и анализу документационе основе за дијагнозу фундаменталистичке и клеро националистичке политике за рјешење уставног уређења бивше БиХ ради постизања сепесионистичких циљева, овом приликом за увод у геноцид над српским народом уз претходно елиминисање одбрамбеног механизма БиХ тј. легалне војске ЈНА, од значаја је истаћи да је напад на припаднике војске ЈНА изведен у складу са фундаменталистичком политиком Алије Изетбеговића, установљеној у његовој "Исламској декларацији", у којој се на једном мјесту каже: *"Најкраћа дефиниција исламског поретка дефинира га као јединство вјере и закона, одбоја и силе, идеала и интереса, духовне заједнице и државе, добровољности и присиле", или, још децидније и адресивније према свему што није исламско, где се каже да "нема мира ни коезистенције између исламске вјере и неисламских друштвених и политичких институција"* итд.⁴, и Програмом Странке демократске акције (у даљем тексту СДА) заснованом по наведеним принципима. У мају 1991. године основана је у Босни и Херцеговини тзв. "Патриотска лига", као војна структура СДА, која је имала задатак да организује и мобилише муслиманске масе, односно формира милитантне групе за борбу, како се на више мјеста наводи, против *"екстремних четника и других снага ЈНА"* или, како се још чешће наводи *"против*

4 (А. Изетбеговић, "Исламска декларација", стр. 3 и 19)

србијанско - црногорској агресора", а у суштини све је било уперено против српског народа у Босни и Херцеговини.

У складу са том политиком, средином лjeta 1991. године Предсједништво Босне и Херцеговине, супротно ставу представника српског народа, формирало је тзв. Кризни штаб за Босну и Херцеговину, на чијем челу се налазио Ејуп Ганић, члан Предсједништва тзв. РБиХ, а чланови штаба били су Сефер Халиловић, Мустафа Хајрулаховић зв. Талијан и други. Главни задатак штаба био је да на "легалан" начин наоружа и припреми муслиманско становништво за оружану борбу против српског народа. Убрзо иза тога (почетком септембра 1991. године) формирану су и кризни штабови по општинама, па чак и по исламским (вјерским) заједницама. Из постојеће документације види се да је почетком априла 1992. године постојао "Кризни штаб Исламске заједнице Хрватске и Словеније" са сједиштем у Загребу, који се такође бавио набавком и дистрибуцијом оружја за муслимане Босне и Херцеговине. Сви ови штабови били су састављени нарочито од припадника муслиманског и, рјеђе, хрватског становништва. Тиме су били остварени и формални предуслови за организовану припрему муслиманског и хрватског становништва, као јединственог (издвојеног) "ентитета" за борбу против "одметнутог" српског народа у Босни и Херцеговини.

По наређењу "Главног одбора СДА за Босну и Херцеговину", средином 1991. године почела је илегална набавка оружја и друге војне опреме, која је, преко општинских одбора СДА, огранака Патриотске лиге и општинских кризних штабова, дјелено муслиманском становништву, односно припадницима Патриотске лиге, који су били сврстани у разне тада паравојне групе, често под називом "Зелене беретке", или су дјеловали у саставу јединица муслиманског дијела Министарства унутрашњих послова (у даљем тексту МУП) или муслиманске Територијалне одбране.

Организатор и координатор набавке оружја и опреме испред "Главног одбора СДА за БиХ" био је члан тог одбора Хасан Ченгић, а о реализацији набавке и дистрибуције оружја детаљно је било упознато највише руководство "политичког живота СДА, од Алије Изетбеговића, Омера Бехмена, Русмира Махмућехајића и других, те поједини челници МУП-а БиХ. Набавку и дистрибуцију оружја вршило је више лица или институција. Један од набављача оружја и муниције био је Мемид Сенаид, син Хасана, рођен 19. 03. 1953. године у Храсници, општина Илиџа, гдје је био и настањен. Он је од септембра 1991. до краја марта 1992. године, по налогу Хасана Ченгића, за новац који је тада Ченгић донио из Аустрије, извршио набавку око 5,000 аутоматских пушака, углавном типа "калашњиков" и око 14,00,000 метака. Оружје је купљено углавном у Мађарској и у Словенији - од фирме "Орбис" из Љубљане и преко Хрватске увезено у БиХ. То оружје је одмах по набавци подјелено преко општинских одбора СДА и општинских кризних штабова и огранака Патриотске лиге у 85 општина на подручју БиХ и тзв. Санџака, подручја СРЈ.

Оружје и муниција су, по налогу "Главног одбора СДА" истовремено набављали и дистрибуирали тадашњи министар унутрашњих послова Алија Делимуштафић и Сенад Шахиншаић - преко њихове фирме "Ценекс" Сарајево, Сеад Ћупина преко Патриотске лиге Мостара, Хоџић Енвер зв. "Енкер" преко своје фирме у насељу Соколовић Колонија, Сарајево, Фикрет Превљак преко своје фирме у насељу Храсница, Сарајево, и др. као и као и наведени "Кризни штаб Исламске заједнице за Хрватску и Словенију" са сједиштем у Загребу, итд.

У једном интервјуу Суад Ћупина је изјавио да је у организацији тзв. Патриотске лиге практично до 10. 3. 1992. године у општини Мостар дошло око 15,00 дугих цијеви, око 14,00 ручних бомби и око 4,00,00 сувих оброка, које су повјереници СДА смјестили у Мостару, Подвележју и Благају. Такође, у истом периоду, преко Патриотске лиге Мостара набављено је, за општину Коњиц, око 9,00 дугих цијеви.

Фикрет Превљак је оружје набављао преко Патриотске лиге Мостара, односно њеног оснивача Суада Ћупине а доведено је у Храсницу преко Коњица и Игмана. Он је у једном транспорту, крајем 1991. године, довезао у Ласицу, општина Илица, 628 аутоматских пушака типа "калашњиков", са припадајућим борбеним комплетима муниције.

У прилог наведеним подацима и чињеници да је набавка и дистрибуција оружја за наоружање муслиманског становништва ишла и преко СДА, говори нпр. и податак да је Хасан Ченгић, 1. 04. 1992. године, од "СДА Сарајево" у готовом примио 59,000 ДМ, за исплату рачуна за примљено оружје.

Поред набавке илегалним путем, оружје је, средином 1991. године, набављено легално - за потребе МУП - а, из резерви ЈНА. За објекат МУП-а на брду Златишта, Сарајево, издато је 08. 07. 1991. године, 356 аутоматских пушака М - 50 и М - 70, 78 пушкомитралеза М - 72, 6 снајпера, 120 пиштоља "шкорпион" и 246370 метака свих калибара, као и посебно 9,00 метака калибра 7, 9 мм за снајпере. Крајем истог мјесеца школи МУП-а у насељу Враце, Сарајево, издато је 920 пушака М - 59/66 са 133560 метака и 18 ручних бацача. Истовремено је, такође у организацији МУП-а тзв. РБиХ, у Мостару наоружано 350 полицајаца - припадника муслиманске националности. Познато је да је, после парламентарних избора и подјеле ресурса у новој изванстраначкој Влади МУП (јавне и државна безбједност и остала служба) "припало" структурама СДА и Хрватска демократска заједница, које су већ почетком 1991. године заузела све кључне позиције у наведеном ресурсу, па је, према томе, јасно када је и како наведено оружје дјеловало.

Овим оружјем су углавном додатно наоружавани припадници муслиманско - хрватског дијела МУП - а, као и други грађани муслиманске и хрватске националности. Муслиманско - хрватски МУП, располагао је знатним количинама оружја, што потврђује да му је била повјерена значајна улога у акцији наоружавања - како свог састава, тако и паравојних јединица, односно муслиманског и хрватског војно способног становништва.

Поред набавке оружја и војне опреме, тадашње руководство МУП-а је још крајем 1991. и у јануару 1992. године старјешинском кадру муслиманске и хрватске националности у Центру за образовање кадрова МУП-а на Врацама, на којима је разматрана "безбједоносна проблематика" и, поред осталог, утврђен план праћења кретања и понашања старјешина српске националности. Поред тога, након првих мартовских барикада у Сарајеву, Мунир Алибабић, тада начелник Сектора СЛБ Сарајево и Бакир Алиспахић, у то вријеме начелник ДСБ Сарајево, у договору са Јусуфом Пушином и Авдом Хабибом, анимирали су и организовали старјешине Центра муслиманске и хрватске националности, који су прије запослења у МУП-у завршили Војну академију, да сачине "План одбране града" и да, у том смислу, војно обликују јединице.

У оквиру општих припрема муслиманског становништва за борбу против, како се наводи, "*српског агресора*", још средином 1991. године МУП БиХ, у организацији СДА и "Патриотске лиге", упутио је више група полицајаца - муслиманске и хрватске националности на специјалистичке војне курсеве у Загреб, "*ради припрема и обучавања за рат*". Знатан број ових курсиста били су добровољци родом из Савезне Републике Југославије, односно са подручја тзв. Санџака.

Како се из горе наложеног образложења види, муслиманско војно способно становништво било је врло добро наоружано и политички и војно организовано и од руководства СДА вођено у смишљено, агресивне, дрске и мучке нападе на тадашње објекте и припаднике ЈНА, односно на српски народ у цјелини, који се још раније својим плебисцитом једнодушно изјаснио за Југославију, а тиме и за њену Армију. Та агресивност посебно је дошла до изражаја у нападима на касарне ЈНА у Сарајеву, крајем априла и почетком маја 1992. године.

ЈНА - мета напада

Упркос агресивној политици СДА, политичким тензијама и напетости која је владала у граду Сарајеву, Команда 2. армијске области је тада као и раније у периоду уочи рата, чинила напоре да се избјегну међунационални сукоби на овим просторима. У том циљу иницирала је више састанака са истакнутим личностима из јавног и културног живота града Сарајева, као и консултације са вођама политичких странака. Међутим, муслиманско - хрватском вођству није било у интересу мирољубива опција, а ЈНА је представљала сметњу и, по њиховом схватању, реалну опасност за активности које је спроводила милитантна "Патриотска лига". Стога су се одмах у почетку ратних сукоба и током цијелог априла 1992. године, посебно окомили на касарне и друге војне објекте ЈНА, с циљем да их блокирају и онемогуће за дјеловање, те да се докопају опреме и наоружања које се налазило у тим објектима, да би крајем априла услједила и отворена оружана провокација према објектима ЈНА, посебно према касарнама. Тада су извршена и два јака напада на касарну у насељу Бистрик, Сарајево, у којој се налазила команда 2. армијске области ЈНА.

Након набавке огромне количине наоружања (о чему је дата уз КП документација) и извршене мобилизације људства уз припаднике војске ЈНА, спроведена је организација напада на све гарнизоне војске. Након сазнања о овој операцији, с циљем да се предуприједи ескалација оружаног сукоба на сарајевском подручју, Команда 2. армијске области припремила је евакуацију људства и опреме на касарне у насељу Бистрик - у касарну у насељу Лукавица, Сарајево. Међутим, већ 1. маја услиједио је општи напад на све касарне ЈНА у Сарајеву. Сутрадан 2. маја, у Улици Војводе Степе у Сарајеву муслиманске формације извршиле су напад на колону санитетских возила ЈНА, на тај начин што су помоћу камиона марке "Фап", жуте боје, повукли контактну мрежу под напоном (трамвајска и тролејбуска) и набацали на војна возила, па су на тај начин на лицу мјеста усмртили један број лица - припадника ЈНА, док су неке од преживјелих лица из те колоне на лицу мјеста убили припадници јединице Јусуфа Празине.

Ови напади услиједили су и поред низа претходних договора и споразума о мирној евакуацији људства и опреме.

Наиме, дана 03. маја 1992. године у пријеподневним часовима обављени су разговори са муслиманском страном и постигнут споразум о мирној евакуацији људства и опреме из касарне у Бистрику у касарну у Лукавици. Гаранције су добивене и од најодговорнијих представника Уједињених нација и Европске заједнице - Боба Дола и генерала Мекензија. Међутим, истога дана, у раним јутарњим часовима, Јусуф Празина је у рејону парка Цара Душана, оближњег објекта "Папагајка" Улица Мједенице и Добровољачка у Сарајеву, распоредио припаднике "Зелених беретки" - обучене у црне униформе и наоружане аутоматским оружјем. Нешто касније, иза 10,00 часова, Празина Јусуф и Рамиз Делалић осматрали су простор око Добровољачке улице и касарне Бистрик. Око 1.300 часова тога дана, наоружани припадници "Зелених беретки" блокирали су и Дом ЈНА у Сарајеву, на десној обали ријеке Миљацке, у близини наведеног рејона. Тиме су, како се види, биле остварене коначне припреме за напад на војну колону, који је услиједио тога дана, у времену између 15,00 и 17,00 часова.

Из насеља Бистрик кренула је договореном рутом, колона Команде 2 армијске области, иако није за то дала никакав повод, нападнута је у Добровољачкој улици, ватром из пјешадијског оружја, из правца насеља Бистрик и од ријеке Миљацке, одакле се према колони, у стрељачком строју, кретала велика маса наоружаних лица. На колону је из свих праваца и са прозора оближњих кућа, осута јака паљба из аутоматског оружја, уз употребу противоклопних пројектила (ручних бацача, тромблona, "зоља" и "оса"). Међутим, припадници ЈНА нису пружали отпор, већ су одлагали оружје и предавали се нападачима. У току овог напада, иако није пружан отпор од стране припадника ЈНА, један број официра и војника убијен је на лицу мјеста, а већи број је рањен, док су остали заробљени.

У току напада на колону погинуло је 33, рањено 47 а заробљено око 170 официра, млађих официра, војника и грађанских лица на служби у ЈНА, који су затим спроведени у

објекат ДТВ "Партизан" у Улици Мис Ирбина и у Центар служби безбједности, а потом у Централни затвор и друге муслиманске затворе, а неки теже рањени припадници ЈНА одвезени су у Војну болницу и у болницу "Кошево" у Сарајеву. Рањенике су, током вожње до болница, злостављали и тукли припадници муслиманске територијалне одбране. У току наредних неколико дана већина заробљених је, на интервенцију УНПРОФОР, размијењена и упућена у касарну ЈНА у Лукавици, док је један број (није утврђено који број) задржан у муслиманским затворима.

У просторијама ДТВ "Партизан" један број припадника ЈНА, прије него што су размијењени или спроведени у Централни затвор, злостављан је и свирепо мучен - батинањем у гимнастичкој сали, на ходницима и у тоалетним просторијама. Злостављали су их и свирепо мучили након што су им наредили да потрбушке легну на под, а онда их тукли гуменим палицама и осталим тврдим предметима. Посебно су злостављали и свирепо мучили војнике који су били под уговором и резервисте.

Од укупног броја заробљених официра, млађих официра, војника и грађанских лица на служби у ЈНА - један број (није утврђено који број) је издвојен и спроведен у Центар службе безбједности, а касније у Централни затвор (и друге муслиманске затворе у граду), гдје су такође подвргавани вишедневном злостављању и свирепом мучењу. Према изјавама преживјелих, у затворске ћелије су у току ноћи упадала униформисана лица и цивили, па чак и жене, који су их, док су били везани лисицама за радијаторе централног гријања и сл. тукли гуменим палицама, разним тврдим предметима и кундацима пушака. Стражари су их, такође, свакодневно тукли и злостављали.

Тијела убијених официра, млађих официра, војника и грађевинских лица на служби у ЈНА, посредством УНПРОФОР - а испоручена су између 14. и 20. маја Команди ЈНА у Лукавици, а затим су посмртни остаци 23 припадника ЈНА пребачени на ВМА у Београду - Одјелење за патологију, гдје је извршена идентификација и урађени обдукциони налази. Пет осталих убијених сахрањено је без претходно извршеног обдукционог прегледа.

У току напада на колону, рањено је више официра, млађих официра, војника и грађевинских лица на служби ЈНА као и грађана који су се затекли на улици (списак рањених даје се у прилогу). У Централном затвору, поред осталих, посебно су се истицали у злостављању и свирепом мучењу заробљених припадника ЈНА - Авдо Пењета, командир стране у поменутом затвору и Решад Јусуповић, који је, док су се заробљени припадници ЈНА налазили у просторијама ДТВ "Партизан", присиљавао поједине заробљенике да дуже вријеме стоје или чуче на врховима прстију, а када би они, услед тога напорног положаја, након извјесног времена на под, подвргавао их је свирепом мучењу и батинању.

Поједини су, као нпр. војник Вуковић Горан, пуковник Белошевић Славољуб и др. услед злостављања и свирепог мучења у муслиманским затворима, остали са трајним физичким посљедицама. Пуковник Белошевић је више дана злостављан и свирепо мучен.

Испитивао га је, поред осталих, и Бећирбашић Фикрет. Приликом испитивања, Бећирбашић је присиљавао Белошевића да по више часова непрекидно гледа у јако свјетло у њега усмјерене сијалице, од чега је скоро ослијепио. Белошевић је у затвору провео 10 дана, након чега је размјењен путем УНПРОФОР - а.

Преглед погинулих официра и војника у нападу на војну колону

1. пуковник Радуловић др Будимир (ВМА - патологија)
2. пуковник Сокић Миро (ВМА - патологија)
3. пуковник Петровић Градимир (ВМА - патологија)
4. пуковник Михаиловић Бошко
5. пуковник Јованић Бошко (ВМА - патологија)
6. кап. 1. кл. Лабудовић Марко (ВМА - патологија)
7. поручник Цветовић Ивица (ВМА - патологија)
8. поручник Кастрати Нихад (ВМА - патологија)
9. поручник Гвозденовић Обрад
10. војник Јелић Слободан (ВМА - патологија)
11. војник Церовић Предраг (ВМА - патологија)
12. војник Ђукић Милорад (ВМА - патологија)
13. војник Јованић Срећко (ВМА - патологија)
14. војник Поповић Бранко (ВМА - патологија)
15. војник Симић Ивица (сахрањен у гробљу), (в б)
16. војник (в/о) Витковић Драган (сахрањен)
17. војник Томовић Здравко
18. војник Ракић Жељко (ВМА - патологија)
19. војник Мојсиловић Момир (ВМА - патологија) 14. 5. 1992. године ВМА
20. војник Новић Перица (ВМА - патологија) 14. 5. 1992. године ВМА
21. ГЛ Шуко Нормела (сахрањен)
22. војник Ритан Стево (ВМА - патологија)

23. војник Петровић Властимир (ВМА - патологија)
24. војник Гајић Зоран (ВМА - патологија) 17. 5. 1992. ВМА
25. војник Кочиш Роберт (ВМА - патологија)
26. војник Јовановић Небојша (ВМА - патологија),
27. ст. водник Ротић Казафер (сахрањен на гробљу код кас. СПС)
28. ст. водник Јањић Миломир (Вила Лукавица) 15. 5. 1992. године
31. војник Лаловић Зоран 24. 5. 1992. ВМА
29. војник Дивовић Горан (сахрањен у Шеховићима) 10. 5. 1992. године
30. Нађен леш војника код Врбање моста
32. војник Врућина Фрањо 23. 5. 1992. године
33. капетан Цикарић Велимир тешко рањен, умро на ВМА 23. 5. 1992. године

Заробљена активна војна лица и војници који се воде несталим:

Из дома ЈНА Сарајево (заробљени 2. 5. 1992. године)

1. потпуковник Божиновски Богоје
2. ГЛ Дуцан Војислав
3. ГЛ Митровић Драгослав
4. војник Шурака Селвер
5. војник Бићо Цевад
6. ГЛ Соколовић Ђорђе
7. ГЛ Соколовић Тодор

Из састава 2В (колоне од 3. 5. 1992. године)

1. поручник Пелемић Богољуб
2. водник Степановић Драган
3. ГЛ Златовић Снежана (Хотел "Европа)
4. војник Николић Младен (болница Кошево)
5. војник Бешлић Круно

6. војник Николић Срђан
7. војник Благојевић Александар
8. војник Пајовић Радош
9. војник Микуш Ласло
10. војник Бајго Луга
11. војник Меховић Рамиз
12. војник Шанић Владан
13. војник Илић Душан
14. војник Младеновић Саша
15. војник Перић Миленко
16. војник Мрковић Симо
17. војник Марковић Небојша
18. војник Томић Зоран
19. војник Димић Недељко
20. војник Опић Иван
21. војник Адеми Јетон
22. војник Богдановић Радослав
23. војник Дурсун Милан
24. војник Стевановић Зоран
25. војник Глигорић Момир
26. десетар Милановић Горан
27. војник Ненадић Ацо
28. војник Марјановић Раденко
29. пуковник Тасо Енес (пуштен из болнице 11. 5. 1992. године)
30. капетан 1. кл. Правда Ласло
31. војник Пејић Милан

32. војник Пантић Драган
33. војник Анђић Зоран
34. војник Бојанић Слободан

Рањени, пуштени, из Болнице Кошево 8. 5. 1992. године

35. пуковник Ивановић Јосип
36. пуковник Лукић Љубинко
37. пуковник Каталина Ратко
38. пуковник Костић Мићо
39. капетан Станковић Драга
40. вод. 1. кл. Магазин Раденко
41. ГЛ Станковић Иванка
42. ГЛ Стаменковић Марко и супруга Симеонка која је из ЦСБ пушт. 6. 5. 1992 године
43. цивил Петровић Славка
44. војник Зрнић Зоран
45. војник Милијић Предраг
46. војник Крављача Славиша

Рањени, пуштени, из Војне болнице Сарајево

47. пуковник Васић Слободан
48. пуковник Ставњак Глигор
49. поручник Белић Горан
50. вод. 1. кл. Стојановић Добривоје
51. водник Јовановић Бојан
52. војник Николић Драгослав
53. војник Малевевић Александар
54. војник Никић Владица
55. војник Сушић Љубинко

56. војник Јелисавац Младен
57. војник Ковачевић Драган
58. војник Марковић Симо
59. војник Лазукић Драго
60. војник Станојловић Раде
61. војник Арбутина Дмитар
62. војник Нинковић Гавро
63. војник Тадић Симеун
1. војник Рускић Теодор
64. војник Дошло Александар
65. војник Гобелић Гојко
66. војник Матовић Бранко
67. резерв. Поповић Ненад
68. војник Тешановић Срђан
69. резерв. Гусак Милован
70. терит. Лалић Михајло - отпуштен са љечења
71. цивил Ковачевић Жељко - отпуштен са љечења
72. цивил Вукачевић - отпуштен са љечења
73. цивил Чеаковић - отпуштен са љечења
74. цивил Павић Милка - отпуштена са љечења
75. цивил Туцановић Душан - отпуштен са љечења
76. цивил Суботић Горан - отпуштен са љечења
77. цивил Николић Младен
78. цивил Матић Драган
79. цивил Марковић Верољуб
80. војник Савановић Гојко

АВЛ и војници пуштени из ЦСБ (били у притвору)

1. капетан Марковић Миодраг
2. капетан Петровић Срђан
3. војник Кусмук Милутин
4. војник Милутинов Милорад
5. војник Милинковић Бобан
6. војник Стаменковић Горан
7. војник Пајић Горан
8. војник Придикановић Золтан
9. војник Мишић Небојша
10. војник Николић Новица
11. војник Бордожић Момчило
12. војник Јовић Драган
13. војник Радивојевић Ђурђе
14. војник Стојановић Владиша
15. војник Бешир Александар

Осумњичени за кривично дјело ратни злочин (члан 144 и 146 КЗ РС).

Према прикупљеним подацима (изјава више свједока, видео и аудио материјала и др.), главни организатори овог подмуклог напада били су чланови Председништва тзв. РБиХ - Ејуп Ганић и Стјепан Кљујић, као и начелник Главног штаба тзв. Армија БиХ Сефер Халиловић и председник општине Стари град Сарајево Селим Хаџибајрић, а извршиоци на терену били су припадници тзв. "Патриотске лиге", "Зелених беретки", муслиманске ТО, муслиманског МУП-а које су предводили Мустафа Хаџулаховић зв. "Талијан", Алија Делимустафић, Јусуф Пушина и други.

Поред осталих, према првим обрађеним подацима за кривично дјело ратни злочин (члан 144 и 146 КЗ РС) осумњичена су следећа лица:

- Ејуп Ганић и Стјепан Кљујић, као чланови Председништва тзв. БиХ, сујројно раније постигнућом споразуму о мирној евакуацији Конавле 2. армијске области ЈНА, организовали су и пућем радио - веза, и на дрући начин, руководили, односно наредили команданћима на терену Мустафи Хаџулаховићу, Јусуфу Пушини и др. да нападну колону ЈНА у

Добровољачкој улици, чији припадници нису пружали отпор, и на тај начин непосредно учествовали у убијању и рањавању више десетина официра, млађих официра, војника и грађанских лица на служби ЈНА.

- Халиловић Сефер, као начелник Главног штаба шв. Армије БиХ и у то вријеме главнокомандујући оружаног снага, по својој функцији непосредно је одговоран за напад на колону ЈНА у Добровољачкој улици и за убијање и рањавање више десетина официра, млађих официра, војника и грађанских лица на служби у ЈНА.

- Делимуштафић Алија, као министар унутрашњих послова у Влади шв. БиХ у то вријеме, организовао је јединице МУП -а (специјалне и групе), које су, са јединицама шв. Армије БиХ и другим паравојним формацијама, по његовом одобрењу на подмукао начин нападе Команду 2. армијске области ЈНА, 3. маја 1992. године у Добровољачкој улици у Сарајеву, чији припадници нису пружили отпор нападачима, чиме је одговоран за убијање, рањавање и злостављања заробљених официра, млађих официра, војника и грађанских лица у ЈНА.

- Хајрулаховић Мустафа, зв. "Талијан", командовао је на терену јединицама муслиманско - хрватске ТО, наређивао и непосредно учествовао у подмуком нападу на колону Команде 2. армијске области ЈНА, 3. маја 1992. године у Добровољачкој улици у Сарајеву, односно у убијању, рањавању и злостављању заробљених официра, млађих официра, војника и грађанских лица у ЈНА.

- Пушина Јусуф, као помоћник министра унутрашњих послова, непосредно је командовао свим јединицама МУП-а (специјалне и групе полиције) у подмуком нападу на колону Команде 2. армијске области ЈНА, 3. маја 1992. године у Добровољачкој улици у Сарајеву, а по његовом наређењу полицајци су, уз припаднике осталих муслиманско - хрватских формација, убили, ранили и заробили више десетина официра, млађих официра, војника и грађанских лица на служби у ЈНА. Поред тога, Пушина је један од одговорних за злостављање једног броја заробљених припадника ЈНА, које су - нарочито припадници полиције - по његовом одобрењу подвргавани свирепом мучењу у просторијама ДТВ "Партизан", Центра службе безбједности, те Централном и другим муслиманским зајворима, где су их и по више дана бајинали, носећи ударце разним тврдим предметима и сл.

- Хаџихаџрић Селим, као предсједник општинске Сјари град Сарајево и оснивач "Патриотске лиге" у тој општини, учествовао је поред наведених у организацији подмуког напада на колону Команде 2. армијске области у Добровољачкој улици у Сарајеву којом приликом је убијено и рањено више десетина официра, млађих официра, војника и грађанских лица у ЈНА. Он је, поред тога, пред објектом ДТВ "Партизан", где су сprovedени заробљени припадници ЈНА, давао ујуства припадницима полиције и ТО који су у том моменту шукли и злостављали заробљене припаднике ЈНА.

- *Бећирбеџовић Фикрет*, саслушавао је и при том на веома свиреп начин тукао и злостављао заробљене припаднике ЈНА у просторијама Центра службе безбједности у улици А. Цесарца и у Централном затвору. Он је, приликом саслушавања, посебно мучио љуковника Славољуба Белошевића. Недеља је више дана и ноћи, поред осталога, присиљавао да гледа јаку електричну сијалицу због чега је Белошевић осљепио.

- *Палеџа Авдо*, као један од старјешина полиције МУП-а града Сарајева, посебно се истицао у мучењу и злостављању појединих заробљених припадника ЈНА у Централном затвору.

О овом нападу уз адекватну документацију, изјавама очевидаца напада, страдалих, свједочења заробљених, видео касете, дописа команди и архива о договорима и медицинске документације, како је већ наведено, дата је цјеловита документацијска основа за кривичну пријаву на осумњичена лица организаторе, наредбодавце и извршиоце напада на припаднике војске ЈНА у Сарајеву.

карта

**НАПАД НА ВОЈНУ КОЛОНУ ПРИПАДНИКА ЈНА
У СКОЈЕВСКОЈ УЛИЦИ У ТУЗЛИ
15. МАЈА 1992. ГОДИНЕ**

НАПАД НА ВОЈНУ КОЛОНУ ПРИПАДНИКА ЈНА У СКОЈЕВСКОЈ УЛИЦИ У ТУЗЛИ 15. МАЈА 1992. ГОДИНЕ

Припреме и организација напада на јединице ЈНА у Тузли

Почетком 1992. године, на подручју бивше БиХ извршавани су бројни напади на гарнизоне и војне колоне регуларне армије ЈНА, који су дуго и темељно припремани од стране исламских фундаменталиста.

Један од карактеристичних напада изведен је 15. маја. 1992. године на војну колону припадника ЈНА ВП 7954 лоциране у Тузли. Напад је извела муслиманска војна формација тзв. "Патриотска лига" која је основана 1991. године, а озваничена почетком 1992. године, са позиција исламског фундамента.

Сходно кривичној пријави број 02/2-177/95 упућене Војном тужилаштву при ВП 2082 - Београд, овај напад извршен је у складу са ранијом одлуком Команде "Патриотске лиге" о војном организовању у циљу стварања исламске државе на простору Босне и Херцеговине и да припреме уништење српског народа на просторима Тузле и да га иселе и униште. За ове операције, по наређењу Бешлагих Селима, председника општине Тузла, формиран је "Кризни штаб" за округ Тузла и бројни истурени штабови по општинама у околини и на подручју града. На челу штабова налазили су се муслимански екстремисти углавном из националне странке СДА. За потребе овог штаба израдили су прецизан план напада на војну колону бивши потпуковник ЈНА Кнез Жељко и Глигорић Славко, а финансирање вршили Шеховић Мирха и Фазлић Мунивера.

Након спроведених припрема за напад на колону која је излазила из касарне, кроз израду запрека на путевима, минирање терена, копања ровова и израду заклона, и исјецања жељезничких шина, истурања жежева и крстила, бушење и сјечење асфалта према Славиновићима и према Озрену, постављања ПТ мина, председник кризног штаба Бајрић Мехмед издао је наређење за напад на војну колону која је напустила 15. 05. 1992. године око 20 часова касарну "Хусинска буна". У кратком времену са око 3.000 припадника "Зелених беретки" и ТО Тузла из Лукавице, Живиница и других околних мјеста, напали су војну колону од око 200 моторних возила и око 600 војника и старјешина. Напад је изведен са ватреним оружјем и зољама и другим запаљивим средствима усљед чега је овом приликом рањено и погинуло 212 војника и старјешина ЈНА а 140 припадника ЈНА је заробљено и са поручником Тешић Тешом одведено у стари рудник у Тузли као заробљеници. Припадници ТО Тузла затим су ишли дуж заустављене колоне и рањене војнике убијали на разне начине, па су тако поред осталог рањеног Крстић Радована окренули на леђа и пуцали му у уста, али је он успио да одглуми смрт и остане жив, а затим су покупили 17 рањеника у санитарско возило и убили их ударцима чекића у чело на путу за болницу, док су остале рањене и убијене војнике покупили по ноћи и одвезли на

градску депонију смећа у Тузли гдје су их бацили, а преко њих набацали 5 метара смећа и поравнали булдожером. Заробљене припаднике ЈНА су мучили на најразличитије начине, тако су им одсијецали дијелове тијела и полне органе, метали им полне органе у уста и живе их драли, поједине су убијали тако да су им испаљивали маневарски метак у анус, услед чега су они умирали у највећим мукама за 4 до 5 сати, а исте вечери је Ливадић Нихад извео операцију тзв. "Крвава свадба" у Бановићима, којом приликом је издао налог да се ухапси 800 Срба, што су припадници ТО Тузле и реализовали и довели их у затвор са припадницима из колоне и подвргли их мучењу, па су тако извјесну Сњежану сваку ноћ силовали и тукли по 7-10 припадника ТО Тузле, услед чега она није могла да хода, већ је ишла на кољенима и лактовима, а код љекара су је водили босу и полуголу кроз Тузлу називајући је "четникушом" и обавјештајцем Србије и ЈНА.

За ово кривично дјело из члана 141, 142, 143, 144 и 145 став 1. КЗ СРЈ поднесена је кривична пријава са одговарајућом кривичном документацијом Војном тужилаштву при ВП 2082 и Београду против организатора, наредбодаваца и извршиоца кривичног дјела.

Жртве напада на колону ЈНА

Према до сада познатим подацима у нападу су убијени следећи припадници регуларне ЈНА из ВП 7954 Тузла:

1. Божановић (Анђелка) Ристо,
2. Божић (Данила) Мирослав,
3. Благојевић (Анђелка) Раденко, с. Мичијевићи - Лукавац,
4. Благојевић (Драге) Војо, рођ. 16. 02. 1942. год. у с. Подгора, Лопаре,
5. Благојевић (Симе) Војо, из Порјечине - Петрово,
6. Божић (Илије) Гордан,
7. Цвјетковић (Марка) Данило, рођ. 1972. год. у с. Д. Потпеш, Сребреник,
8. Цвијетковић (Милана) Жарко, рођ. 1970. год. у с. Смолућа, Лукавац,
9. Дангубић Желко,
10. Дреспотовић (Петра) Славко, Босанско Петрово Село,
11. Ђокић Јован,
12. Ђумић,
13. Ђурановић (Саве) Роби,
14. Ђурић (Милана) Марко, рођ. 1936. год. у с. Црно Блато, Тузла,

15. Ђурић (Илије) Живко, с. Црно Блато, Тузла,
16. Ђурић (Марка) Миленко, рођ. 1963. год. у с. Црно Блато, Тузла,
17. Ђурић Зоран, С. Црно Блато, Тузла,
18. Ђурић (Душана) Рајко, с. Дубице, нестао,
19. Ђурић (Раде) Душан, рођ. 1952. год. у с. Дубице, нестао,
20. Ђурић (Душана) Рад, с. Дубице,
21. Гаврић (Јована) Жарко, с. Кртова, Лукавац,
22. Гавриловић (Радивоја) Перо, с. Црно Блато, Тузла,
23. Гогановић (Жарка) Васкрсије, с. Сижје, Лукавац,
24. Илић (Стеве) Владо, с. Босанско Петрово Село,
25. Икић (Цвијетина) Мерица, с. Дубице,
26. Јањић (Љубе) Драго, рођ. 10. 10. 1956. год. у с. Колимер, Тузла,
27. Јовић Миленко, с. Лопаре,
28. Јовичић (Милорада) Мирослав, рођ. 22. 04. 1968. год., с. Пурачић, Лукавац,
29. Јовичић (Милована) Мирко, с. Пурачић,
30. Јовановић (Живана) Душко, рођ. 1972. год., с. Пожарница, Тузла,
31. Јокић (Нике) Горан, рођ. 08. 11. 1972. год. у с. Пожарница, Тузла,
32. Јосиповић (Крсте) Младен, Лукавац,
33. Јефтић Максим,
34. Кулишић (Васе) Милан, с. Сижје, Тузла,
35. Лазич (Јована) Ранко, рођ. 29. 09. 1973. год., с. Госпић, Тузла,
36. Латковић Слободан, рођ. 19. 08. 1963. год. у с. Петровац,
37. Лопатко Мирослав, Бања Лука,
38. Лукић Илија,
39. Лукић (Милорада) Саво, с. Дубице,
40. Љубојевић (Станимира) Ђорђевић, рођ. 02. 09. 1962. год., с. Ковачица,

41. Марковић Ранко,
42. Марковић (Цвијетина) Стојко, рођ. 26. 03. 1962. год. у с. Возућа, Завидовићи,
43. Максимовић (Милана) Јово, С. Дубице,
44. Модраковић Радивоје, с. Живинице,
45. Медић (Васкрсија) Милан, с. Сижја - Кртова,
46. Мекић (Миленка) Драган, рођ. 08. 09. 1959. год., Земун,
47. Мекић Зоран,
48. Мићановић (Миће) Владимир, рођ. 29. 08. 1968. год., Тузла,
49. Михајловић (Радована) Зоран, Босанско Петрово Село,
50. Михајловић (Радована) Милан, Босанско Петрово Село,
51. Митровић (Симе) Српко, с. Дубице,
52. Мркоњић (Ранка) Бранко, с. Смолућа, Лукавац,
53. Мркоњић Стојан, с. Сижје, Лукавац,
54. Модраковић (Трипуна) Радован, с. Кривача, Живинице, умро 08. 06. 1992. год. од последица рањавања 15. 05. 1992. год., тијело размијењено 16. 06. 1992. год.,
55. Медић (Васкрсија) Милан, син Петре, рођ. 1955. год., с. Сижја,
56. Недић (Неде) Радо, рођ. 13. 08. 1955. год., с. Смолућа, Лукавац,
57. Остојић (Јанка) Милорад, рођ. 21. 05. 1954. год., с. Д. Подпећ, Сребреник,
58. Панић Бранислав, Илијаш,
59. Пантић Стојан, Подпећ,
60. Перић (Ђорђија) Остоја, рођ. 1969. год., с. Смолућа, Лукавац,
61. Петровић (Сретка) Боро,
62. Поповић (Радивоја) Ненад, с. Врело, Калесија,
63. Савић (Бранка) Миленко, рођ. 13. 10. 1959. год., с. Пожарница, Тузла,
64. Сорајић (Бранка) Божидар, рођ. 10. 12. 1973. год., с. Љубиња, Љубиње,
65. Стојановић (Бранка) Сретен, рођ. 1955. год., с. Дубница, Калесија,
66. Стојановић (Василија) Чедо, с. Дубница, Калесија,

67. Стојановић Бранко, с. Дубница, Калесија,
68. Тадић (Милорада) Боро, с. Кртова, Лукавац,
69. Тодоровић (Душана) Драган, рођ. 07. 02. 1964. год., с. Кртова, Лукавац,
70. Тодоровић (Луке) Радомир, с. Кртова, Лукавац,
71. Тодић (Јове) Раде, рођ. 03. 10. 1970. год., с. Г. Потпећ,
72. Трифуновић (Цвијетина) Милован, с. Шпионица, Сребреник,
73. Тубић (Јована) Јеленко, рођ. 22. 04. 1953. год., с. Сижје, Лукавац,
74. Тубић (Јанка) Милорад, с. Сижје, Озрен,
75. Васић (Живана) Душко,
76. Васић (Ненада) Јово, рођ. 10. 03. 1953. год., с. Пожарница, Тузла,
77. Вујановић (Љубомира) Цвијетин, рођ. 17. 06. 1966. год., с. Пожарница, Тузла,
78. Вукојевић (Анђелка) Саво, рођ. 28. 01. 1965. год., с. Кртова, Лукавац,
79. Зец (Бранислава) Драженко, Приједор,
80. Живковић Тришко.

Поред наведених жртава напада на дан 15. 05. 1992. године, још је смртно страдало 132 припадника ЈНА, који су убијени у затворима, током привођења у затворе, међу којима је знатан број било рањених.

Осумњичени за организацију и извођење напада

За организацију и извођење напада на тузланску војну колону у Скојевској улици, осумњичена су сљедећа лица:

1. Бешлагић Селим, градоначелник Тузле,
2. Хацић Изет, предсједник округа Тузла,
3. Делибеговић Енвер, командант опш. ТО Тузла,
4. Бајрић Мехмед, зв. "Мешо", начелник центра безбједности Тузла,
5. Жилић Мехмед, зв. "Жила",
6. Заимовић Шери, руководилац "Патриотске лиге" у Тузли и организатор приватних затвора за Србе,
7. Прцић Фарук, директор Рударског института у Тузли,

8. Ранчић Хазим, начелник ЦСБ Тузла,
9. Кнез Желько, бивши потпуковник ЈНА,
10. Дервишевић Хамза, из Тузле,
11. Павалић Адо, рођ. 1970. год., из Тузле, улица Махмута Бушатлије,
12. Павалић Јасмин, из Тузле, улица Махмута Бушатлије,
13. Окановић Суљо, бивши возач ГСП у Тузли, из Тузле, ул. Дојчица Лукића,
14. Окановић Исмет,
15. Дедић Мухамед, из Тузле, командир одјелења станице милиције у Тузли,
16. Хамзић Хамза, бивши припадник ДБ у Тузли,
17. Пјанић Мефрудин, из Тузле,
18. Пјанић Мирсад, из Тузле,
19. Бекић Ћуса, из Тузле,
20. Благојевић Зоран, из Јасеница, са пребивалиштем у Тузли, ул. Махмута Бушатлије,
21. Башић Галиб, активни милиционар у Тузли,
22. Златановић Јасмин, замјеник начелника СУП-а Тузла, шеф крим. службе,
23. Алиловић Ђазим, из Тузле, ул. Вјекослава Тањића број 62.,
24. Чехајић Мусто, из Плана код Тузле,
25. Шепић Каме, из Тузле, власник приватне продавнице ауто дијелова у с. Славиновићи, код Чесме,
26. Брчвановић Јуро, из Крижана код Тузле,
27. Буковић Јакуб, из с. Славиновића код Тузле,
28. Дјуг Кемал, из Тузле,
29. Шеховић Мирха, из Тузле, снаха од др Шеховића,
30. Фазлић Мунивера, из Тузле, супруга доктора Фазлића,
31. Бајић Осман, бивши потпуковник ЈНА, саобраћајне службе,
32. Шадић Азим из Тузле,

33. Шарић Хамза, бивши поручник ЈНА,
34. Шарић Салих, бивши заставник ЈНА, управник пекаре у Тузли,
35. Шљивић Асим,
36. Делић Сеад, бивши мајор ЈНА,
37. Зулић Салих, поручник у резерви,
38. Делибеговић Мирсад, старији водник у резерви,
39. Бркић Мухамед, члан кризног штаба СЈБ у Тузли,
40. Николић Будимир, члан кризног штаба СЈБ у Тузли,
41. Јуришић Илија, члан кризног штаба СЈБ у Тузли,
42. Баца Ђорђе, бивши поручник ЈНА, техничке службе, начелник, техничке службе 2. корпуса А. БиХ,
43. Ливадић Нихад, бивши поручник ЈНА, начелник безбједности у Тузли,
44. Видић Младен, бивши поручник ЈНА, командир специјалне маневарске бригаде МУП-а за напад на колону, припадник 115 ХВО - Зрињски у Тузли,
45. Пекарић Кадро, милиционер, командир ИВ маневарске чете МУП-а за напад на колону,
46. Глигорић Славко, бивши потпуковник ЈНА, син Симе, рођ. 08. 02. 1942. год. у Српцу, у ЈНА од 25. 08. 1966. год., замјеник команданта логистичке базе у Тузли, А. БиХ,
47. Краснићи Агим, бивши капетан 1. класе ЈНА, син Халила, рођ. 24. 03. 1956. год. у Пећи, у ЈНА од 03. 07. 1981. год., завршио Војну академију КОВ - пјешадија, сада у 2. корпусу А БиХ,
48. Гаши Дамир, бивши старији водник 1. класе ЈНА, син Алије, рођен 28. 02. 1956. год. у Србици, у ЈНА од 15. 07. 1976. год., ком. МБ у 2. корпусу А. БиХ,
49. Зримић Мато, син Јакова, рођ. 24. 07. 1963. год. у Ђакову, Хрват, старији водник, у ЈНА од 17. 07. 1982. год.,
50. Бегановић Мустафа, бивши капетан 1. класе ЈНА,
51. Бједић Махмут, капетан 1. класе у резерви,
52. Мот Неда, снајпериста А. БиХ,
53. син Јукић Мије, снајпериста А. БиХ,

54. кћи Јукић Мије, снајпериста А. БиХ,
55. кћи Зарић Живана, снајпериста А. БиХ, из Пожарнице,
56. Бајрица Садија, снајпериста А. БиХ,
57. Салковић Нецад, пјевач,
58. Колар Иван, бивши подофицир ЈНА,

За горе наведене постоји основана сумња да су починили кривично дјело геноцида из члана 141. КЗ СРЈ, у стицају са кривичним дјелом ратног злочина против цивилног становништва из члана 142. КЗ СРЈ, ратног злочина против рањеника и болесника из члана 143. КЗ СРЈ и ратног злочина против ратних заробљеника из члана 144. КЗ СРЈ у вези са чланом 145. став 1. КЗ СРЈ и напад на војно лице у вршењу службе из члана ст. 206. став 4. у вези ст. 1. КЗ СРЈ.

**НАПАД НА ВОЈНУ КОЛОНУ ВРС У КАЊОНУ
ЖЕПЕ 4. ЈУНА 1992. ГОДИНЕ**

НАПАД НА ВОЈНУ КОЛОНУ ВРС У КАЊОНУ ЖЕПЕ

4. ЈУНА 1992. ГОДИНЕ

Војно организовање муслимана у Жепачкој регији

Организовани и дуго припремани напади на гарнизоне и војне колоне регуларне Југословенске народне армије (ЈНА) почетком и средином 1992. године од стране исламских фундаменталиста организованих у формације "Зелених беретки" и тзв. "Патриотске лиге" настављани су у истом облику и интензитету на регуларну Војску Републике Српске (ВРС), када за такве нападе није постојала војна потреба и када су постојали верификовани договори о пропуштању тих колона до војних одређишта.

Припремање и организовање подмуклих напада послје склопљених договора, текло је по истом поступку као и у већ претходним примјерима напада на војну колону припадника ЈНА у Тузли и Сарајеву са циљем да се уништи одбрамбени систем БиХ и створе услови за напад на српски народ ради његовог уништења и протјеривања - етничког чишћења са подручја БиХ. Напад на војну колону ВРС на подручју Жепе показао је лицемјерност, округлост, тежину злочина без преседана у ратовању гдје су на најсвирепији начин убијани рањеници, заробљеници, паљена возила и уништавана имовина.

Поред претходних договора између Команде ВРС и муслиманског и руководства у Жепи о слободном пролазу војне колоне ВРС до војног објекта и релеја Зловрх, муслимани, тада организовани у војне формације зв. "Патриотска лига" и "Зелене беретке", мучки су напали 4., 5. и 6. јуна 1992. године колону у кланцу у Жепи и при овом нападу смртно је страдало 45 припадника ВРС, војника и официра, а већи број је рањено и 30 заробљено. Том приликом запаљено је и уништено већи број возила и других материјално-техничких средстава а рањене војнике из нападнуте колоне, супротно правилима међународног права, на мјесту догађаја мучки ликвидирали (КП бр. 15-1/02-КУ 56/94-ДЦ-1/30).

Овај напад извеле су посебне диверзантско-терористичке групе формиране од стране централе СДА Сарајева и субрегије Сребреница за подручје ГОЂЕЊЕ, БРЛОЖНИК и СТОБОРАН и друга села у околини Жепе.

Иначе, све одлуке у муслиманском дијелу руководства у БиХ доношене су на састанцима најужег руководства СДА које су чинили: Алија Изетбеговић, Ејуб Ганић, Харис Силајџић, Русмир Махмутчеџајић, Омер Бехмен и дјелимично Ирфан Ајановић. Ово руководство формирало је "Патриотску лигу" као своје војно крило. Формирање "Патриотске лиге", као илегалне војне организације, почело је у априлу 1991. године, када је помоћник министра одбране БиХ, са Сулејманом Врањом и још неким муслиманима

направљено Упутство о организацији и дјеловању на терену, ослањајући се углавном на људе из СДА а у мају 1991. године организација је добила назив "Патриотска лига". У организовању и оснивању учествовали су и Сефер Халиловић и Русмир Махмутчехајић. "Патриотска лига" постигла је висок степен војне организације, тако да је рат затекао "Патриотску лигу" са 9 регионалних и 103 општинска штаба и 98.000 бораца (БиХ имала укупно 109 општина). Ту су и општине источне Босне, посебно оне које спадају у субрегион Сребренице, а за подручје Жепе и Хан Пијеска, све је ишло преко команданта регионалног војног штаба "Патриотске лиге" Чардаковић Раме, а његов непосредни командант одреда за организацију и командовање нападом на војну колону ВРС био је Павлић Авдо а за Жепу Бехо Куловац. Непосредни снабдјевач оружјем ових терористичких формација априла 1992. године био је Кустура Жељко који је тај посао обављао преко овлаштеног лица странке СДА (свједочење Чавчић Мехмедалије, син Мехмеда, рођен 1957. год. - ДЦ-1/30) извјесног Демонић Хазема, рођен у селу Осово, општина Горажде, а живио у Сарајеву. Преко ове двојице доведена је већа количина пјешадијског наоружања међу којим су најбројнији АП калашњиков. Сво оружје доведено је у кућу Кустуре Зајке. Други дио наоружања ишао је преко Османлић Исмета начелника СЈБ Рогатице иначе председника Општинског одбора СДА Рогатице. У дистрибуцији огромне количине тог наоружања помагали су им: Имамовић Мушан, Имамовић Амир, Ћеско Салем, Поцић Аго и др. Након извршеног наоружавања муслиманских диверзантских јединица организацију напада на војну колону вршио је командант бригада Омановић Хасиб са ужим руководством Шехић Мухаремом, Хасибом Мулићем, Мујкић Хамедом, Ибром Чардаковићем.

Прву групу диверзаната водио је и командовао Омеровић Хасиб, а у нападу су учествовали: Штитковац Енвер, Зимич Абид, Дивовић Хамед, зв. Див, Чавчић Мехо, Чавчић Боходил, Зимич Аго, Мехмедовић Алија, Зимич Рамиз, Омановић Ибро, Зимич Осмо, Поцић Џевад, Чавчић Хамза, Поцић Аго, Ручић Химзо, Качевић Омер, Ручић Омер, Храљо Хамид, Храљо Ћеман, Имамовић Есад, Чавчић Синан, Имамовић Амир, Чавчић Хамдија, Имамовић Мушан, Качевић Сејдалија, Ручић Ахмо, Качевић Охран, Качевић Галиб, Качевић Хамед, Качевић Едхем, Качевић Кемал, Чавчић Бего, Качевић Адил, Чавчић Смајо, Хоџић Рагиб, Хруља Осман, Брђанин Аго, Зимич Ибро, Брђанин Авдо, Зимич Хасан, Глухић Химзо, Зимич Мустафа, Глухић Ћамил, Зимич Мехмед, Глухић Зулфо, Зимич Хамдија, Ћеско Синан, Меашновић Решид, Куловац Сабид, Мешановић Ћамил, Куловац Незир, Хоџић Решид, Куловац Неџиб, Хоџић Халил, Ћеско Салим, Зимич Самедин, Диздаревић Аго, Чавчић Зејнил, Диздаревић Хасан, Рамић Хајрудин, Диздаревић Мујо, Бичић Нумо, Рамић Сакиб, Мујчиновић Мујо, Ватреш Мустафа, Богиловић Авдо, Омановић Нусрет, Лисић Халил, Кустура Химзо, Качевић Хамза, Чавчић Химзо, Хајрић Мехмед, Чавчић Омер, Ћеско Неџад, Удовчић Јасмин, Куловац Сеад, Отајагић Ферид, Чавкушић Фуад, Хољић Фадил, Чавкушић Шефко, Бранковић Муниб, Куловац Бењамин, Салић Џемал, Жигић Асим, Карахоџић Исо, и Човчић Мехмедалија.

Другу групу из правца Гођења, водили су и командовали Шехић Курем и Несиб Мулић а у нападу су учествовали: Ђурић Зејнил, Лилић Бајузин, Лилић Зајко, зв. Жути, Лилић Сејдалија, Лилић Селим, Џебо Хајрудин, Лилић Сафет, Омерспахић Абид, Лилић Соћан, Кулић Хасиб, Лилић Сејо, Хоџић Ибро, Лилић Шефик, Џабо Исмет, Лилић Ремзо, Поџић Едхем, Поџић Рамиз, Џебо Суад, Лилић Ибрахим, Џебо Неџад, Муратовић Неџад, Омерспахић Агоња, Муратовић Сафет, Смајић Захид, Каменица Хамза, Авдић Суад, Каменица Мујо, Омерспахић Мехмед, Каменица Ахмет, Лилић Зајко, Авдић Бесим, Авдић Зенадил, Шахић Елсадет, Лилић Наско, Муратовић Хамед, Џебо Рахман, Муратовић Емин, Накић Хасан и његов брат Авдић Мехо, зв. Перо, Жигић Нијаз, Џебо Мушан, Жигић Расим, Лилић Химзо, Жигић Зајим, Лилић Абид, Омерспахић Хурија, Џебо Мехо, Омерспахић Нусрет, Џурић Мехмедалија, Лилић Ахмет и Муратовић Џевад зв. Ћиро.

Трећу групу организовао је и командовао из правца села БРЛОЖНИК Мујкић Хамед зв. Хајва, а у нападу су учествовали: Мујкић Хасиб, Мујкић Мухамед, Мујкић Ахмо, Мујкић Мехмед, Мујкић Химзо, Нухановић Сахман, Мујкић Кадија, Нухановић Хамзо, Мујкић Ибрахим, зв. Алкан, Ферлак Хајрудин, Нухановић Сабрија, Нухановић Мустафа, Нухановић Неил, Нухановић Мевлудин, Нухановић Јусуф, Нухановић Мехо, Нухановић Сарија и Мујкић Селман.

Четврту диверзантску групу из правца СТОБОРАНЕ, потпомогли са учесницима из Поцегоље, водио је и командовао Ибро Чардаковић, а у нападу су учествовали: Рамиз Чардаковић зв. Зоран, Чардаковић Алсад, Сафет Чардаковић, Јусуфовић Рашид, Битић Мујо, Рикал Рамиз, Сејфић Сеад, Гушић Рамиз, зв. Цајнер, Хоџић Хасан, Хоџић Зејнил, Хоџић Алија, син Заима, Хасановић Екрем, Џебо Химзо, Ивојевић Јусуф, Чардаковић Емин зв. Брацо, Јусуфовић Хајрудин, Хоџић Хамдија, Хоџић Зејнил и Хасановић Салко, Крешталица Мехмед.

Засједа у кањону ријеке Жепе

У кривичној пријави бр:15-1/02-КУ56/94, изнијети су непобитни докази о почињеном ратном злочину.

4. јуна 1992. године у раним јутарњим часовима кренуо је са Пала преко Хан Пијеска у правцу Жепе са више војних возила један борбено опремљен батаљон припадника ВРС под командом мајора Шукe Драгана, са циљем да доставе храну, воду, санитарски материјал и другу потребну опрему припадницима ВРС који су на подручју Жепе обезбјеђивали војни објекат и ТВ релеј на брду званом Зловрх. 1. поред претходног договора са муслиманским руководством у Жепи о слободном пролазу колоне до војног објекта и релеја Зловрх, муслимани, тада организовани у тзв "Патриотску лигу" и "Зелене

беретке", мучки су напали колону у једном кланцу у Жепи. Том приликом смртно је страдало 45 припадника ВРС.

Многи од бораца убијени су као рањеници и заробљеници у условима када су одложили оружје у знак предаје. Тако су двојица припадника "Зелених беретки" пуцали у српског борца Томић Миленка, иако је био бацио оружје и дигао руке у знак предаје, али је стицајем околности остао у животу. Док је тешко рањен лежао, Томић је слушао јауке других српских заробљених војника који су молили муслимане да их не муче већ да их убију. Према постојећој изјави очевидаца овог догађаја, једног неидентификованог, беспомоћног, тешко рањеног припадника ВРС убио је Лилић Наско а другог такође неидентификованог тешко рањеног припадника ВРС убио је Качевић Едхем (остали подаци наведених извршилаца ових злочина налазе се у диспозитиву пријаве под редним бројевима 3. и 4.). Није се могло утврдити ко су убијени рањеници, пошто су након убијања лешеве паљени и великим дијелом били угљенисани.

Према прибављеним доказима и индицијама, главни организатори мучког напада на наведену колону ВРС, а затим убијања појединих заробљеника и рањеника и на крају масакрирања и спаљивања лешева били су: Чардаковић Рамо, Шахић Хурем, Лилић Наско, Качевић Едхем, Палић Авдо, Мујкић Хамед, Јусуфовић Рашид, Риџал Рамиз, Џебо Рахман, Муратовић Хамед, Чардаковић Емин, Куловац Бенјамин, Омановић Хасиб и Диздаревић Аго (остали подаци за ова лица наведени су у диспозитиву пријаве). Они су супротно одредбама Женевске конвенције о поступању са ратним заробљеницима од 12. 08. 1949. године, наређивали убијање или су убијали беспомоћне рањенике и заробљенике, а затим вршили скрнављење и палење њихових лешева за што постоји фотодокументација под бројем од 1-13 и налази љекара-патолога, тако да се у највише случајева увиђајем стручне комисије није могао утврдити начин уморства, а за 9 лешева усљед великог општећења тијела спаљивањем није се могла извршити ни њихова идентификација.

У току оперативне обраде овог злочина саслушани су бројни свјedoци, прибављена фотодокументација спаљених и ескумираних тијела младих војника и медицинска документација који чине саставни дио ове оптужнице за осумњичене злочинце. Међу свједочењима од значаја је и сагледати изјаву коју је дао **Лилић Смаил**, син Идриза, рођен 1949. године у Гођењу, општина Хан Пијесак, активни учесник у муслиманској војној формацији у нападу на колону и Тодоровић Милорад, син Борише, рођен 1954. године у Прачи, општина Пале који је у нападнутој колони доживио дио голготе овог батаљона ВРС.

У својој изјави Лилић Смаил наводи: *"Недје почетком маја 1992. године са радницима из Гођење, Поджељја и Жеје ишао сам у Хан Пијесак да примим ишау и тада смо враћени назад. Недје по мом доласку из бање у Гођењу одржавани су састаници у жељ руководства СДА. У почетку је формирана јединица ТО за подручје Гођења и Поджељја и осталих муслиманских села са подручја општине Хан Пијесак. Главни у том ишабу био је Чардаковић Рамо, а са њим у ишабу су били Шахић Хурем и Хасановић Салих. Наоружање*

за јединицу је прибављено и раније и то преко Мујкић Химзе, председника СДА за општину Хан Пијесак. Свако ко је добио оружје морао је то и плаћити, неки и до 8,00 ДМ. У то вријеме није било никаквих акција, само су држане страве. Негде током маја 1992. године за командантша одреда ТО за ово подручје постављен је Палић Авдо, а за командантша регионалног штаба ТО за цијело подручје Жейе и Хан Пијесачког дијела постављен је Чардаковић Рамо. Командант одреда за подручје Гођења и Поджсейља био је Палић Авдо, а за Жейу Бено Куловац. Штаб је пресељен у Жейу. Истовремено је формирана јединица милиције којом је руководио Шахић Хурем. Од истакнутијих у руковођењу био је Османовић Хасиб из Жейе.

Тада је извршено пописивање заклетве и сви војни обвезници су морали пописати заклетву. Ја сам пописао заклетву. Тада сам распоредан у радну обавезу и мој задатак је био да радим физичке послове. У то вријеме су у јединици која је била на нашем подручју била 2 снајпера које су носили Каменица Хамзо и Чардаковић Емин. У том времену по екстремности истиници су се Рицаил Рамиз, Цебо Рахман, Мурашовић Хамед и Лилић Наско.

Негде почетком јуна 1992. године жейски одред је блокирао Зловрх где се налазила ЈНА. Ујутро је у штаб у Гођењу где је био Чардаковић Рамо дошао курир из Сребренице који је рекао да се њиме креће колона возила и тенкова војске, према Жейи. Знао да је Рамо рекао у више наврата да се колона њима и да је нико не стрављава, односно да се мирно њима. Рамо је наредио да свако своју породицу евакуише у склоништа и то је учињено. Колона војске је нашла из Штаборана према Гођењима негде прије подне. Било је око 30-так возила, неколико тенкова, теретних и путничких возила, аутобуса. Војска је мирно прошла кроз села и том приликом су се смијали и викали нам да не бјежимо и том приликом су бацали цигаре. Од Гођења колона возила је њиме отишла према Брлежнику. Када је прошла колона, мене је срео Чардаковић Рамо и наредио ми да са моторном пилом оборим три штабла преко њима да би се закрчио пут којим је колона прошла. Ја сам на путу у мјесту зв. Шећеров лађер пронашао Лилић Сеју који је обарао штабла али није умјо да их обори преко њима, те сам ја од њега узео моторну пилу и оборио три штабла преко њима. Циљ заштити њима је по мом мишљењу био да се колона која је прошла више не може вратити ни да може ко истом доћи у помоћ. Када сам завршио, ја сам се вратио жени и дјеци. У то вријеме чула се жестица њима. Ја сам од штабале гледао борбу између војске која је прошла у колони и засједе која је раније припремљена у мјесту зв. Луке. Засједа је била припремљена на раскршћу њима за Гођење, за Пуриниће и за Хан Пијесак, када је дво возила прешао дрвени мост на путу за Луке. Вођа акције, односно, те засједе био је Мујкић Хамед са својом војском из Брлежника. Касније у помоћ је дошла јединица под командом Јусуфовић Решица из Поджсейља. Ту борба није дуго трајала, а колона је без већег задржавања прошла њиме према Лукама и све вријеме њеног проласка на њу се њуцало. Колона возила се кретала њиме испред куће Мујкић Химзе и негде у то вријеме сам видио Чардаковић Раму и Шахић Хурема који су са војском из Гођења и Штаборана и других села, најмање њих 150 укључили у борбу нападајући колону из правца Гробића и дуж ријеке.

Најжешћа борба је започета у мјесту зв. Кулевкина ограда, када је колона заустављена и задржана са једне и са друге стране пута. Ту је изведен најжешћи напад на војску из колоне. То је мјесто где се налази мајдан негде на граници општина Хан Пијесак и Рођаица, прије мјеста зв. Берак. Напад је изведен са свих страна јер је то мјесто веома погодно за засједу јер је пут где је колона заустављена у кланцу. Жейски одред под командом Куновац Бене је напао од мјеста Берак, а наш одред под командом Палић Авде са сувојне стране.

Од Радаве напад је изведен под командом Мујкић Хамеда, а са стране Гођења јединица под командом Чардаковић Рама и Шахић Хурема. Поджешљаци, Плањани и Кривачани су напали заједно са Брложником. Борба је трајала све до 20.30 часова када је завршена коначним поразом војске која је ишла у колони. Чуо сам да је у току борбе Сарија Нухановић из Брложника заузео зуму од ауто и отишао је право међу возила. Тада су се задржало и возила. Ја не знам шта се тачно током борбе дешавало, јер сам ја у то вријеме био у њеним испод куће Хамде Смајића. Касније сам чуо да су се у борби истакли Хакић Хасан који је имао пушкомитраљез М53, Мурашовић Хамид, Цурић Зејнил, Аго Диздаревић.

Увече када је завршена борба ја сам био у селу Гођење и тада је у школу доведен 31 заробљеник које сам све видио. Заробљенике је довела војска под командом Сахић Хурема и Чардаковић Рама. Међу заробљеницима је било неколико рањеника од којих је један био теже рањен. То су носили на шаторском крилу. Тај је касније односно ујутро умро. Заробљенике су смјестили у школу и једну малу просторију у коју не може stati више од 10-так људи те не знам како је било њих 30. Рањеници су превијени од стране болничара Џибо Химзе. Одатле сам отишао кући. Лешеви изгинуле војске и заузета возила остала су на лицу мјеста. Том приликом је заузета већа количина оружја и муниције. Знао сам да су два возила - возило прве помоћи и још једно претходно доведена, возило прве помоћи је довео Цурић Зејнил а друге Хамза Каменица.

Ујутро су нас из радне обавезе - нас 20-так под командом Џебе Мушана послали на лице мјеста. Ко је имао оружје носио га је са собом. Ја ништа нисам носио ни сам имао шта од наоружања. Са мном су између осталих били: Лилић Химзо, Лилић Ахмед, Лилић Абид. Када смо дошли на лице мјеста ту смо нашли Лилић Наска, највише је било њих из Брложника - било их је око 50. Ту је био читав хаос - мртваца пуно, било је заузетих и узљенисаних лешева. Ми смо претресали тај терен тражећи оружје, муницију и другу опрему. Када сам ја дошао видио сам једног рањеника војника који је стајао још жив наслоњен руком на шталу. Ја сам прошао поред њега, након 10-15 минута сам чуо пуцањ и видио да је овај рањеник убијен, како сам чуо од Качевића коме не знам име, који је пуцао у тог војника. Тај Качевић је млађи, 20-так година, из Пурчића је, плаве косе. Браћу му је радио у СИП "Планинско" зове се Качевић Хамед.

У то вријеме на цести сам нашао на другом рањеника, који је био сав крвав. Када сам пролазио поред њега замолио ме је да му извадим цигаре из његовог џепа, што сам и учинио и извадио начету кутију цигара из његовог џепа и уљач, те извадио једну цигару, прихватио и дао му је. Он ми је рекао да и ја узем да прихватим и касније ми је дао оне цигаре што су

остале и рекао ми: "Узми, мени више неће требати". Тада ме је позвао Цурић Зејнил и ја сам отишао од њега и у том моменту сам чуо хитац из пушке и одмах се знало ко је тога рањеника убио - Лилић Наско који га је из ПАП захао у зруди. Ја сам одмах отишао да видим шта је било и видео сам да је овај рањеник убијен а међу првима му је стајало пола припадника циљаре. Након што је покуљено оно што је било оржуја и ојреме ми смо се вратили у село.

Тога дана, како су ми причали моја жена, отац и снаја, поред њихине у којој су се они налазили наишло је 5 војника са оружјем који су бјежали са лица мјеста. Ту су само отишли за најкраћи пут до првог српског села и свој дјеци (седморо) дали су свима по чоколаду и моја их је снаха извела и упутила у правцу Мислова. Касније сам чуо да су они ударили на Беровца и том приликом је један од њих погинуо а остали су се извукли. Том приликом у Беровцу погинула су 2 наша војника - Нурко Брзуља и Јусуф Думећић. У самој акцији нико од наших није погинуо али је било рањених. Послије акције блокирани војници на Зловрху су се предали Жељацима и знам да су касније ослобођени и дошли су преко Гођења и Спобрана на Јеловце.

За два три дана уследио је најав српске војске и они су се пробали све до мјеста где је била засједна и где су издигли војници из колоне. Тада није било већег отпора наше војске. У том најаву од стране српске војске зганаћена је провајница и том приликом су се извукли заробљеници из школе. Овом приликом су покуљени лешеви које је српска војска пронашла и враћени. Чардаковић Рамо је касније говорио да су најавили зрешку што су најавили колону војске и да то нису требали чинити. Касније је по том догађају одред назван "4. јуни"...

Ово виђење напада из перспективе Лилића као нападача умногоме се поклапа са изјавом припадника ВРС Молорада Тодоровића као браниоца у нападу, који у свом исказу наводи:

"У раним јуларњим сањима 4. јуна 1992. године моја чења у којој сам се налазио као војник Републике Српске је пошла на подручје Жење, на Зловрх ради доставе хране, санитарског материјала и сл. припадницима Војске Републике Српске који су се тамо налазили и обезбјеђивали рејентор. Прије поласка, од стране команданта батаљона мајора Шукe смо упознали да је он претходних дана био на том подручју и да је са мјештанима договорио пролазак наше колоне, да је очекивао да неће бити никаквих проблема. Колону возила пратио је један њенк, два транспортера и једна "трага" за сваки случај те доласком у мјесто Јеловце, отишла Хан Пијесак наишли смо на прве зајреке на путу од балвана тако да ми није било јасно јесу ли их поставили наши или муслимани са овог подручја. Након преласка тих првих зајрека прошли смо кроз прво муслиманско мјесто прије уласка у кањон где нисмо примјетили никога од мјештана те смо наставили даље крећући се кањоном у правцу Зловрха.

Примјетио сам да се обје стране, на околним линијама постоје направљени бункери и зрудобрани али нисам примјетио никог од људи у бункерима. Негде на том правцу видео сам два младића и једну жену с којима смо се поздравили у пролазу и убрзо стигли у једно село где има цамија где смо с главном пути скренули за пут према Зловрху. Након тога, кроз село у ком нисмо примјетили мјештане осим један број жена и људи који су журили према шуми, стигли смо на један мост на ријеци који је био срушен. Ту смо изашли с намјером да мост поправимо и приликом правке моста муслимани са тог подручја су нас назвали из бјелоруског наоружања без икаквог упозорења. Ту смо узели заклоне и одговорили на ватру коју су муслимани отворили на нас, те пошто се мост поправио а њихов напад престао, ушли смо у возила и кренули даље. Ту смо имали прва рањавања неких од наших другова.

Након преласка ријеке дошли смо до једног усјека између два брда где су нас муслимани жестоко назвали са свих страна тако да смо морали изаћи из возила, узети заклоне око возила и одговорити на ватру. Настала је паника и пометња јер су многи моји другови ту били рањени и ту су почели да гину први војници. Муслимани су првенствено гађали возаче у возилима тако да су нови возачи долазили на њихова мјеста и наставили даље пути а нека возила су се морала склањати са пута јер су била оштећена. Након преласка кроз усјек изашли смо на једну чистину где је највећи број мојих другова поједино и где смо дуго водили борбу са муслиманима са тог подручја. На том мјесту је дошло до пресецања колоне због тога што су нека возила остала у квару па се није могло проћи а ја сам остао на зачељу првог дијела колоне те смо тако успјели проћи чистину. Крећући се даље налазили смо на барикаде које смо склањали а чули смо испред себе како муслимани са моторним пилама обарају букова стабла на пут правећи нам запреке, док су раније то испланирали и припремили тако што су стабла засјецали са стране која је на путу, а како смо ми долазили па стабла су моторним пилама обарали на пут.

Нисмо дуго ишли када се испред нас појавила велика барикада од балвана коју није било могуће уклонити ни моторним пилом па је покушано да се уклони помоћу шенка што није успјело и на том мјесту шенк је слетио у један пројектил и заглавио се тако да даље нисмо могли. Командант мајор Шук је узео око двадесет људи и са осталим отишао према Зловрху који наводно није био далеко с намјером да се пробаци и да успостави везу са командом у Палама јер је наша веза била оштећена, како би се договорили о даљем постојању и изражењу помоћи. Након извесног времена Шук се са тим људима вратио носећи једног мртвог војника а један је остао, нису га могли извући, рекавши нам да није успио проћи до Зловрха јер је нашао на њихове бункере где су их дочекали муслимани из бјелоруског наоружања.

На том подручју у то вријеме није било никаквих борбених дејстава па нас је изненадило с обзиром на договор са мајором Шуком да су нас тако мучки назвали а да смо то очекивали пошто смо са друшћом формацијом у борбену акцију те нас не би толико настрадало. На том мјесту смо заостали у четвртак на петак и цијелу ноћ је падала јака

киша, рањеници су били испод возила и у транспортерима а мртви на камионима док смо ми око возила колико смо могли заузели положаје и чували страву.

И на том мјесту су нас напали. С обзиром на конфигурацију терена, стрме литице са обадвије стране, на том мјесту су муслимани у току ноћи и следећег дана на нас и возила оптискивали балване и велико камење тако да је услед тог рушења дошло до оштећења многих возила а и неки људи су повријеђени.

У току следећег дана муслимани нас и даље нападају из јешадјског наоружања а ми смо успјели да успоставимо везу са командом у Палама одакле нам је речено да ће стићи помоћ. У току те прве ноћи нама је из задњег, одсјеченог дијела колоне успио да дође Мићо Томић који нам је испричао да је сво људство у том дијелу колоне побијено, да су изгорјели и заљани испод камиона, а да је он успио побјећи. Међутим, у том дијелу нису изгинули сви људи јер је један број људи био заробљен, које су наши успјели ослободити приликом доласка у помоћ.

У суботу прије подне 06. 06. 1992. године стигла нам је помоћ из правца Хан Пијеска, успјели су се пробити само до мјеста где је колона пресјечена и где је тај друџи дио колоне остао, те нам је мајор Шука рекао да се морамо пробити до њих са преосталим возилима која су остала исправна што смо и учинили, смјестивши рањене војнике у транспортере а мртве на возила. Након повратка назад поново наилазимо на запреке које су муслимани у међувремену поставили обарањем стабала. Приликом доласка на ријеку на којој смо поправљали у проласку мост исти је поново био срушен те смо морали да станемо како бисмо исти поправили и преко истог прешли. Цјело вријеме муслимани са обљжњих литица пуцају на нас. Приликом поправке моста и на том дијелу су нас такође жестоко напали где су нам погинула тројица младића што су нам дошли у помоћ али ми није познато да је неко рањен. Након преласка моста на ријеци успјели смо да се извучемо на слободно подручје општинe Хан Пијесак и у току дана у последиједневним сатима је само један мањи број нас који смо преживјели успио да стигне на Пале.

Желим да нагласим да смо приликом доласка до мјеста где је нас је чекала помоћ, а где је пресјечен друџи дио колоне где смо нашили на ужасан приказ, где су наши другови лежали по цести и око цесте мртви а већи број лешева је био уљенисан јер су исте муслимани полили нафтом из возила и заљали. 1. њих смо покупили и убацили на возила тако да нико ни мртав ни рањен ко се нашао у близини шта није остао осим једног дијела оних који су се изљубили и који су остали".

Послије напада на колону српске војске сутрадан, тј. 05.06.1992. године Назиф Поцић из Жепе и Хабибовић Хамдија организовали су напад на војни објект на Зловрху. Хабибовић Хамдија је предводио мјештане Крушевдола и Лука. Поред горе наведене двојице у нападу су учествовали Сеад Поцић, Адем Поцић, Аго Поцић, Тамил Поцић и Салем Ђеско. Том приликом на објекту је заробљено 11 припадника ЈНА које је исто вече

из Жепе извео Имамовић Мушан и упутио их у правцу Хан Пијеска јер су се бојали одмазде ВРС иако је Ћеско Салем предлагао да их ликвидирају.

Жртве злочина

А. Убијени припадници ВРС

1. Бабић Душана Ристо, рођен 09. 06. 1939. године, последње мјесто пребивалишта Хреша (остали подаци непознати),
2. Боровчанин Ристе Раденко, рођен 25. 05. 1937. године, са последњим пребивалиштем у Сарајеву (остали подаци непознати),
3. Цаић Миланка Слободан, рођен 20. 02. 1952. године у мјесту Неправдићи, општина Соколац, био настањен у Палама, ул. 3. април 66,
4. Церовина Ранка Младе, рођен 29. 11. 1958. године у мјесту Прача, општина Пале, био настањен у Палама, ул Маг. пут 29.,
5. Цицковић Грује Мићо, рођен 11. 12. 1953. године у мјесту Сјетлина, општина Пале, возач, био настањен у Палама, ул. 3. април 49,
6. Гаћо Милоша Ново, рођен 14. 01. 1951. године, (остали подаци непознати),
7. Јокић Неђе Новица, рођен 07. 01. 1959. године у мјесту Кошаре, општина Пале, био настањен у мјесту Бјелогорци, општина Пале,
8. Југовић Павла Драго, рођен 22. 04. 1947. године, са последњим пребивалиштем у Сарајеву (остали подаци непознати),
9. Клачар Максима Драган, рођен 05. 05. 1960. године, са последњим пребивалиштем у Сарајеву, (остали подаци непознати),
10. Клачар Максима Миле, рођен 07. 12. 1957. године, са последњим пребивалиштем у Илијашу (остали подаци непознати),
11. Клачар Тадије Недељко, рођен 01. 01. 1951. године у мјесту Љубогошта, општина Пале, био настањен у Палама мјесто Доња Љубогошта,
12. Комадан Крсте Васо, рођен 28. 05. 1960. године, са последњим пребивалиштем у Палама, Љубогошта, (остали подаци непознати),
13. Костовић Љубе Нико, рођен 14. 09. 1948. године у мјесту Врањевићи, општина Фоча, био настањен на Палама, ул. М. Симовића 7,

14. Лазаревић Јована Драгослав, рођен 22. 01. 1951. године, са посљедњим мјестом пребивалишта у Љубогошти -Пале (остали подаци непознати),
15. Лазаревић Мирка Драго, рођен 29. 10. 1948. године у Палама, по занимању био возач, био настањен у Палама, ул. Романијска 41.,
16. Лазаревић Томе Радомир, рођен 03. 12. 1965. године у мјесту Љубогошта, општина Пале, где је био и настањен,
17. Лазаревић Владе Неђо, рођен 01. 04. 1951. године у мјесту Доњи Прибањ, општина Пале, по занимању био металостругар, био настањен на Палама, 3. април број 12/2,
18. Лопатић Срете Петар, рођен 21. 04. 1954. године у мјесту Доња Љубогошта, општина Пале, где је био и настањен,
19. Лучић Саве Вука, рођен 20. 02. 1951. године у мјесту Баре, општина Пале, по занимању био саобраћајни инжињер, био настањен на Палама, 3. април број 35,
20. Мастило Јове Томо, рођен 09. 09. 1943. године у мјесту Укшићи, општина Фоча, био настањен у мјесту Кременита брда општина Пале,
21. Михаљовић Момира Новица, рођен 24. 01. 1965. године, са посљедњим пребивалиштем на Палама (остали подаци непознати),
22. Милутиновић Војислава Бранко, рођен 31. 05. 1968. године у Сарајеву, био настањен у Палама, ул. С. В. Чиче број 3.,
23. Мухаремовић Спасоје Новак, рођен 20. 02. 1956. године у мјесту Калаузовићи, општина Соколац, возач, био настањен у Палама, ул. С. В. Чиче број 8.,
24. Окука Момчила Милован, рођен 16. 07. 1957. године, са посљедњим пребивалиштем у Сарајеву, возач санитетског возила,
25. Пандуревић Спасе Срђан, рођен 11. 01. 1960. године у мјесту Јасик, општина Пале, био настањен у мјесту Јасик, општина Пале,
26. Павловић Боје Здравко, рођен 02. 10. 1959. године у мјесту Горње Пале, општина Пале, био запослен на Палама, ул. 3 априла број 41.
27. Павловић Ненад, син Боје и мајке Зорке, рођене Зељаја, рођен 17. 08.. 1959. године у мјесту Горње Пале, општина Пале, био настањен на Палама, 3. април број 41,
28. Петронић Милана Бранислав, рођен 04. 07. 1955. године у Сарајеву, био настањен на Палама, улица 3. април број 11, нестало

29. Љешић Марка Дражен, рођен 26. 07. 1967. године, са посљедњим мјестом пребивалишта у Сарајеву, (остали подаци непознати),
30. Радовић Момчила Мирослав, рођен 30. 04. 1970. године у Сарајеву, био настањен у Палама, Маг. пут број 31,
31. Радовић Слободана Обрен, рођен 1950. године са посљедњим пребивалиштем у Сарајеву (остали подаци непознати),
32. Радоња Драгомира Мирко, рођен 1965. године (остали подаци непознати),
33. Самарџија Малише Деливоје, рођен 17. 08. 1959. године у мјесту Рогатица, општина Рогатица, био настањен у Палама, ул. 3. април број 109,
34. Симанић Гавре Комљен, рођен 02. 07. 1938. године у мјесту Хоточина, општина Пале, возач, био настањен у Палама, ул. Јахоринска бб,
35. Срдановић Сретка Радомир, рођен 15. 10. 1969. године у Сарајеву, био настањен на Палама, ул. 3. април број 75,
36. Станишић Бошко, рођен 06. 02. 1945. године у мјесту Доња Љубогошта, општина Пале, био настањен у мјесту рођења,
37. Станишић Петра Радислав, рођен 23. 03. 1952. године у мјесту Љубогошта, општина Пале, био настањен у мјесту Доња Љубогошта, општина Пале,
38. Станишић Светозара Раденко, рођен 14. 07. 1953. године, са посљедњим мјестом пребивалишта Козја Ћуприја-Стари град Сарајево (остали подаци непознати),
39. Тадић Васе Предраг, рођен 1965. године (остали подаци непознати),
40. Томић Нове Стана, рођена 22. 04. 1955. године, са посљедњим пребивалиштем у Палама, (остали подаци непознати), болничарка,
41. Вељовић Стјепана Миломир, рођен 21. 07. 1956. године у мјесту Подложник, општина Пале, возач, био настањен у мјесту рођења,
42. Веселиновић Млађана Лазар, рођен 15. 03. 1941. године, са посљедњим пребивалиштем у Сарајеву (остали подаци непознати),
43. Веселиновић Саве Мирослав, рођен 22. 11. 1965. године у Сарајеву, био настањен у Палама у мјесту Љубогошта, по занимању био економски техничар,
44. Вукадин Косте Бранислав, рођен 10. 06. 1956. године у мјесту Грабовица, општина Пале, био настањен у Палама, ул. С. В. Чиче број 11,
45. Вуковић Илије Момчило, рођен 02. 03. 1943. године у мјесту Љубогошта, општина Пале, био настањен у мјесту Љубогошта,

Рањени припадници ВРС

1. Бабић Петра Драган, рођен 1950. године.
2. Благојевић Гаје Радомир, рођен 01. 02. 1960. године, у мјесту Горњи Прибањ, општина Пале, настањен на Палама, улица Трифка Грабежа бб.
3. Божовић Здравка Миле, рођен 13. 02. 1962. године у мјесту Рогатица, настањен у Палама, ул. Милана Симовића бб.
4. Брезо Гојка Никола, рођен 11. 11. 1949. године у мјесту Буђ, општина Пале, настањен у Палама, ул. Пере Косорића број 4.
5. Церовина Вељка Бранислав, рођен 05. 02. 1966. године у мјесту Доња Љубогошта, општина Пале, гдје је и настањен.
6. Ћосовић Секуле Драго, рођен 01. 08. 1969. године у мјесту Глуховићи, општина Пале, настањен у Палама, ул. Омладинска број 24.
7. Драгаш Душана Боро, рођен 1946. године.
8. Дробњак Раденка Витомир, рођен 04. 09. 1962. године у мјесту Ресићи, општина Рудо, настањен у Палама, ул. Пере Косорића број 16.
9. Горета Мирослава Јовица, рођен 13. 08. 1971. године у Сарајеву, настањен у Палама, ул. С. В. Чиче број 9.
10. Грчић Рајка Вељко, рођен 06. 03. 1961. године у мјесту Неправдићи, општина Соколац, настањен у Палама, ул. С. В. Чиче 161.
11. Јокић Петка Мирко, рођен 1967. године.
12. Космајац Панте Горан, рођен 1965.
13. Кусмук Борише Милкан, рођен 09. 12. 1957. године у Палама, настањен у Палама, ул. Врело Миљацке бб.
14. Лазаревић Милана Спасо, рођен 21. 10. 1955. године у мјесту Љубогошта, општина Пале, настањен у Палама, мјесто Љубогошта бб.
15. Лазаревић Милорада Милинко, рођен 07. 09. 1952. године у мјесту Љубогошта, општина Пале, настањен у Палама, Љубогошта.
16. Лопатић Николе Арсо, рођен 24. 05. 1954. године у мјесту Љубогошта, општина Пале, гдје је и настањен.
17. Лопатић Секуле Слободан, рођен 1969. године.
18. Лучић Ристе Томислав, рођен 1963. године.

19. Милинковић Милана Дарко, рођен 19. 02. 1970. године у мјесту Осијек, Хрватска, настањен у Палама, ул. Михајла Чворе 105.
20. Мојовић Новака Десимир, рођен 25. 03. 1969. године у мјесту Врбица, општина Фоча, настањен у Палама, ул. Кременита брд бб.
21. Обрадовић Неђе Александар, рођен 1969. године.
22. Павловић Небојше Славиша, рођен 1963. године
23. Пољаковић Млађе Зоран, рођен 15. 11. 1963. године у мјесту Љубогошта, општина Пале, гдје је и настањен.
24. Самарацић Ранка Здравко, рођен 1957. године.
25. Самарцић Вељка Миодраг, рођен 02. 11. 1959. године у Сарајеву, настањен у Палама, ул. Коран бб.
26. Савић Крсте Ненад, рођен 1948. године.
27. Симовић Остоје Милош, рођен 20. 07. 1957. године у мјесту Јабука, општина Фоча, настањен у Палама, ул. Врело Миљацке бб.
28. Шарац Драге Симо, рођен 28. 02. 1954. године у мјесту Боговићи, општина Пале, настањен у мјесту Горње Пале бб, Пале.
29. Тимотић Манојла Радослав, рођен 25. 06. 1958. године у мјесту Вучија лука, општина Стари град - Сарајево, настањен у Палама, ул. Дрварска бб.
30. Томић Ђорђа Бошко, рођен 20. 01. 1949. године у мјесту Забојска, општина Трново, настањен у Палама, ул 3. април број 41.
31. Веселиновић Љубе Слободан, рођен 27. 07. 1961. године у мјесту Љубогошта, општина Пале, настањен у Палама, ул. Омладинска број 11.

Починиоци злочина

У обради напада на војну колону 4, 5, и 6 јуна 1992. године, утврђено је да постоји основана сумња да су злочин према рањеним и заробљеним војницима - припадницима ВРС починили:

1. Чардаковић Бега Емин, звани Брацо, рођен 11. 02. 1964. године у Хан Пијеску.
2. Чардаковић Османа Рамо, рођен 18. 04. 1957, у селу Стоборани, општина Хан Пијесак.
3. Диздаревић Мушана Аго, Хаске, рођен 01. 12. 1954. године у селу Боровац, општина Рогатица, по занимању шумар

4. Џебо Химзе Рахман, рођен 10. 05. 1941. године у селу Гођење, општина Хан Пијесак.
5. Јусуповић Муја Решид, рођен 10. 05. 1940. године у селу Поджепље, општина Хан Пијесак.
6. Качевић Сејдалије Едхем, рођен 20. 11. 1970. године у селу Прутићи, општина Рогатица.
7. Куловац Шабана Бењамин, звани Бено, рођен 01. 11. 1963. године у Рогатици, по занимању лекар
8. Лилић Незира Наско, рођен 16. 01. 1952. године у селу Гођење, општина Хан Пијесак, био запослен у ШИП "Планинско", стално настањен у мјесту рођења.
9. Мујкић Авде Хамед, рођен 25. 07. 1937. године у селу Брложник, општина Хан Пијесак.
10. Муратовић Хасиба Хамед, рођен 14. 11. 1931. године у селу Гођење, општина Хан Пијесак.
11. Омановић Асима Хасиб, рођен 08. 08. 1941. године у Жепа, општина Рогатица.
12. Палић Мурата Авдо, рођен 04. 04. 1958. године у селу Кривача, општина Хан Пијесак, по занимању машински инжењер, био запослен у Средњошколском центру у Власеници.
13. Риџал Шахира Рамиз, рођен 12. 02. 1951. године у селу Гођење, општина Хан Пијесак.
14. Шахић Мурата Хурем, рођен 10. 07. 1960. године у селу Гођење, општина Хан Пијесак, по занимању милиционар, био запослен у СЈБ Хан Пијесак.

Горе наведени осумњичени су да су починили кривична дјела ратни злочин против рањеника и болесника и ратни злочин против ратних заробљеника (члан 143. и 144. КЗ-а РС).

Оружане активности муслиманских формација након изведене засједе

Осим описа засједе у кањону Жепа, Лилић Смаил је у својој изјави навео и неколико акција наоружаних муслиманских формација које су изведене на подручју Жепа у другој половини 1992. године:

"Дана 20. 06. 1992. године у извиђање су ишли Каменица Хамзо, Хакић Хасан, Цурић Зејнил, Риџал Рамиз и то према српским положајима према Брестовачама. Од њих, када су се вратили, чуо сам да су током приликом убили Симић Дебра, а не Борисава Њежовић браћу. Они су током

приликом причали како им је овај правио засједу али да га је први видео Хакић Хасо који је пуцао у њега и највероватније га убио.

Дана 07. 07. 1992. године чуо сам да је ишла једна наша група према Црној Ријеци и да су њу у засједи убили једног официра који је ишао сам у аутомобилу а током приликом су рекли да су пропусили јун комби. Знам да су то урадили Кривачани али тачно не знам ко. Чуо сам да су од њега донијели 1 радио станицу и један пистолет.

У августу сам са породицом отишао за Радаву. Знао сам да се припрема акција у којој ће се најасније брзо Жей где се налазила српска војска. Ту акцију је планирао Палић Авдо. У извођењу акције у помоћ нашем одреду дошло је 20-30 најекстремнијих из Сребренице. Ја сам чуо када је напад почео, то је било рано ујутро и тада су најаднућа села Боровине и Јеловци. Палић Авдо је водио људе у напад на Жей, а у нападу из Боловце и Боровине ишла је помјешана војска - наши, Сребреничани и Жељаци. То је било 07. 08. 1993. године. Знам да је заузет Жей и током приликом заробљено 10-12 војника и наоружање. У Боровини како сам чуо да су заклали Славака Боровину, болесног и неокрећног, ње оца му Марка и Славокову мајку. Сви од наших су говорили да су то урадили Сребреничани. Знам да је на Боровинама једну групу водио Мурајновић Џевад зв. Ђиро са којим су били претежно Гођевић Џебо, Лилић Наско, Лилић Бајрузин, Чардаковић Ибро, Мехмедалија Чардаковић, Халимановић Исмет, Омерсјахић Агоња, Авдић Салко зв. Див, Лилић Рамиз, Туфе Лилић, био је и Енес Јусуфовић, Сјефић Исмет зв. Црпа који је тада рањен ње је тада рањен и Лилић Теуфик, звани Туфе.

Знам да је у тој акцији био и Брђанин Хрустем, Шахић Хурем је водио одред милиције и мислим да је сигурно учествовао у тој акцији - у његовој јединици били су Авдић Мехо, Џебо Хајрудин, Омерсјахић Хамдија, Поцић Едхем, Хакић Хасан, Жићић Нијаз, Лилић Шемсудин, Чардаковић, Сејфић Исмет зв. Црпа. Сејфић Исмет зв. Црпа је рањен од гранате тачно испод Јеловаца када су се повлачили. Ту је тада рањен и Лилић Теуфик.

Послије тог догађаја заробљени војници са Жеја су размјењени за брашно и гориво. Након тога извршен је напад српске војске на нашим пољима.

Када су извлечени лешеве српских војника изинулих 4. јуна 1992. године у акцији српске војске на наше пољима поинули су: Авдић Мехо, Џебо Хајрудин, Омерсјахић Нурија, Омерсјахић Хамдија, Жићић Нијаз. У каснијим борбама поинули су Лилић Шемсудин, Лилић Шефик, Звездовић Самија, Лилић Рамиз, Авдић Салко, зв. Див, Цурић Зејнил, Мурајновић Хамед.

Негде касније у Споборанима у засједи су убијена два српска војника, касније сам сазнао да се ради о Мишировић Рагенку и Рубеж Сими. За њих не знам ко их је убио али претпостављам да је у засједи био Рицал Рамиз и да је он убио Мишировића. Од њега сам лично чуо да је рекао: "Синоћ сам имао једну добру акцију". Синоћ сам сигуран да је Рицал Рамиз био и у нападу на Боровине.

У више наврата из Брестовача су Хакић Хасан, Каменица Хамза и Каменица Ахмед дознили току - краве коју су крали од Срба. Знам да су тада украли краве од Добриловић Пере.

Крајем августа 1992. године био сам у Сребреници где сам култовао кукуруз за прсиње и оџрлице од моје дјеце. Тада сам чуо да су наши напали Србе и да су неки побијени. У Радави сам био све до фебруара 1993. године са женом и дјецом. Када је дошла хуманитарна помоћ и вршена је подјела исхране у Жети, ја сам отишао да подиђем исхрану за моју породицу. Списак за помоћ је био код Јусуфовић Јусуфа и он је рекао да ме нема на списку и да идем команданту Палић Авди, који ме је одбио јер нисам у војсци. Ја сам се вратио у Радаву жени и све јој испричао. Тада смо се договорили да идемо у Хан Пијесак и да се предамо јер нам нема спаса. Ја сам из Радаве са женом, дјецом и оцем кренуо до Цавчића и ту смо преноћили код зетља Хамде Смајића. Тада смо у пола дана кренули према Јеловцима да се предамо, али смо заустављени на улазу у Гођење, од стране Зимих Осме и Хруља Ибре и они су нас вратили назад. Ја сам жени рекао да ја одох да се предам, а да се она како зна пребаци са дјецом у Сребреницу, те сам кренуо и дошао у Подгосеље где сам се предао Српској војсци.

Знам да се Шахић Хурен у више наврата пробацио за Горажде ради шверца одакле је доносио дуван и мијењао га за брашно. "

карта

**ГЕНОЦИД ПОЧИЊЕН НАД СРПСКИМ
НАРОДОМ НА ПОДРУЧЈУ СУБРЕГИЈЕ
СРЕБРЕНИЦА 1992. ГОДИНЕ**

ГЕНОЦИД ПОЧИЊЕН НАД СРПСКИМ НАРОДОМ НА ПОДРУЧЈУ СУБРЕГИЈЕ СРЕБРЕНИЦА 1992. ГОДИНЕ

Антисрпска коалиција из бивших сепаратистичких република бивше Југославије, земаља у окружењу, те познате сатанизације Срба од противничких страна и "свјетске заједнице", перманентно су користили и користе Сребреницу као "илустративни" примјер наведеног српског геноцида над муслиманским народом, а да при томе, из само њима познатог разлога прикривају велику и тешку истину да су прије опалења и једне пушке од српског становништва на том простору, муслиманске паравојне и војне снаге (ТО и Армија БиХ) извршили изненадни и ненајављени напад на Сребреницу и ширу околину и у периоду од маја 1992. до јануара 1993. године убили преко 1.300 Срба цивила међу којима су претежно дјеца, жене и старци. Овај геноцид изведен је врло сурово и монструозно да су и највећи противници српског народа, згражавани над тим чином окорјелих фундаменталиста и екстремиста СДА.

Један од експерата за стратегију сатанизације Срба **Јан Хониг** и **Норберт Бот** у књизи "Сребреница"⁵ на страни 90 констатују:

"Од маја 1992. до јануара 1993. снаге из Сребренице најале су и уништиле многа српска села. У тим најадима зостављали су Србе. Велики дио анимозитета према Сребреничанима потиче из тог периода. Срби су уложили огроман напор да би прикупили доказе о ратним злочинима које су Муслимани починили у селима као што су Брежани, Залазје, Рајковићи, Факовићи и Глодова. Ти докази су указивали да су Србе мучили и сакаћили а остале живе остављали убацујући им бакље у куће. Током тог периода убијено је, наводно, више од 1.300 људи.

Крајем децембра 1992. Орић и његови људи контролисали су 95% сребреничке општине и пола општине Брајунац. Иако су освојиле и етнички очистиле једну огромну област, Орићеве снаге нису биле тако јаке као што је изгледало, јер им је недостигајало и хране и муниције а и даље су били окружени Србима. Цивилни војни лидери у енклави, који су се у јулу удружили и формирали ратни савјет, знали су да Сребреница не би могла да преживи концентрисану српску офанзиву уколико не би успоставила везе са другим територијама које држе Муслимани у источној и централној Босни.

У септембру 1992. године, снаге из Сребренице повезале су се са Жейом, јужном енклавом под муслиманском контролом. На сјеверу, у енклави Церске, подједнако очајничку битку водили су Муслимани под командом видовњака Фериде Хоџића.

⁵ Јан Вилем Хониг, Норберт Бот: "Сребреница-Репорд оф а вар црме", издање Пенгуин Лондон 1996. -страница 90 и 91.

... Током љета Хоџине снаге су се пробиле на сјевер, према централној Босни под контролом босанске Владе и јужно, ка Сребреници. У октобру, његове снаге покушале су да се сусретну са босанским снагама из Теочка, којима је командовао капетан Хајро Мешић... Две недеље по доласку конвоја УН 1992. год., муслиманске снаге из Сребренице предузеле су велики напад на ријеци Дрини. Рано ујутро 14. децембра неколико стотина муслиманских бораца спустило се у село Бјеловаци, по шврћењу српских извора, убило око 50 Срба.

Почела је да се назире сложена игра у којој је босанска влада покушавала да искористи безнадежну ситуацију у енклавама. Један службеник УНХЦР касније је Лорду Овену објаснио зашто мисли да је Орић напao тако брзо по доласку конвоја...

Нема сумње да су политичари у Сарајеву користили енклаве у источној Босни као тачке прилисака на међународну заједницу. Ипак, тај напад, за којим су слиједили нови у децембру и јануару, имао је и војни логички темељ. Орић (као и Хоџић у енклави Церске) извео је једну диверзију која је подржала 2. корпус босанске војске у главној офанзиви пресијецања коридора Посавина који је Србију повезивао и са дијелом западне Босне под српском контролом и са Крајином у Хрватској.

Миралем Турсуновић учествовао је у овој операцији: "Циљ је био да се разбије српски коридор а највише један за нас између Тузле и Хрватске. Брзо смо најредовали и код Крешића средили хрватске снаге из Орашја. Петнаест дана смо контролисали коридорођен "

Овакви текстови, иако ублажавају окрутност фундаменталистичке оружане силе на овом подручју, указују да све више продира истина о сребреничким ратним збивањима.

Готово сви злочини почињени на овом подручју током 1992. год. над српским народом обрађени су у Центру Службе Безбједности Зворник, и достављени надлежним војним тужилаштвима РС, који недвосмислено указују на чињеницу да српски народ није дао никаквог повода за сукобе с Муслиманима и да у том периоду ниједан Србин није напао Муслимана.

Очито, ријеч је о смишљеним, добро припремљеним плановима да се етнички очисти Сребреница, Братунац, Коњевић Поље, Власеница и друга подручја у источној Босни ради стварања исламске државе. За те намјене формиране су јаке муслиманке оружане снаге и лоциране на подручју Сребренице. Ове снаге састављене од претходно припремљених паравојски ("Зелене беретке", "Патриотска лига", разне муслиманске братије) те тзв. ТО БиХ а потом тзв. Армије БиХ све под руководством идеолога СДА са сједиштем у Сарајеву, Тузли и сребреничком подручју претежно екстрема србомрзаца. Ове војне формације имале су јединствену команду за подручје Сребренице, Братунца, Милића, Коњевић Поља, све до Горње Каменице и Грађанског брда према општини Зворник. Регрутовање у ове формације вршено је не само са тих локалитета него и са подручја Жепе па све до Горажда. На челу војне команде за тзв. Субрегион Сребренице био је Орић

Насер, а ближи сарадници и чланови команде су били команданти јединица истурених команди на цијелом простору субрегиона Сребреница.

Ове оружане формације од преко 10.000 добро наоружаних припадника муслиманских оружаног снага под наведеном командом, само у периоду мај-децембар 1992. год. нападе су 21 српско село општине Сребреница и извршиле масакр над цивилним становништвом, углавном женама, дјецом и старцима. У том периоду убијено је преко 400 лица, а у нападу на 22 српска села у општини Братунац убијено је на најбруталнији начин 560 лица. За овај геноцид уз извјештај ВРС, дати су обдукциони налази Дома Здравља у Братунцу као и фото документација у Комесаријату за избјеглице Републике Српске.

У оружаном походу на Србе у општини Сребреница потпуно су уништена и спаљена српска села: Црквине, Опаци, Ораховица, Бибићи, Биогора, Турија, Подрици, Постоље, Гарешница, Црни Врх, Карно, Грубановићи, Јасенова, Сапт, Цицевци, Привичевац, Дворишта, Дучиши, Полимци, Горњи и Доњи Ратковци.

У општини Братунац, такође су потпуно уништена и спаљена следећа села: Раковац, Залужје, Дилча, Цикирић, Пирићи, Ђелапа, Побрља, Борићи, Загони, Редовац, Михаљевићи, Ријечани, Плана, Паићи, Градина, Сува, Радијевићи, Бољавићи, Брадићи, Поповићи, Грујучићи и Познановићи.

Ова разарања извршена су без икаквог војног оправдања.⁶

Примјери злочина почињених према српском становништву на простору субрегиона Сребренице

Дана 6. маја 1992. год., на српски православни празник Бурђевдан, муслиманске оружане формације нападе су на заселак Гниона у општини Сребреница и том приликом смртно су стирали цивили:

1. Симић (Миливоја) Лазар, рођен 1936. из Студенца (Поточари)
2. Милошевић (Рајка) Радојко, рођ. 1928. из Гнионе, бољешљив и полуслијеп човјек, запаљен у властитој кући

Ово село је прво село у сребреничкој општини које је спаљено, а затим до темеља разорено. Гниона је заселак села Госпиљ у којем је живјело 113 Срба и 35 Муслимана

⁶ (извор ДЦ Београд И-085)

Дана **6. маја 1992. год.**, муслиманске оружане формације напале су на село **Бљечева** у општини **Братунац** и током приликом смртно су страдали цивили:

1. Зекић (Новака) Косана, (рођ. 1928 у Реповцу), заклана у својој кући
2. Јовановић (Лазара) Гојко, рођ. 1917. год., спаљен у кући
3. Зекић (Милка) Милан, син Косане, тешко рањен и лијечен у Београду, умро 9. јула. 1992. год.

Куће ових жртва су ољачкане и спаљене.

За ово кривично дјело осумњичени су:

1. Омеровић (Хакије) Салих, рођен 17. 06. 1944. г. у Глоговој општина Братунац
2. Ђелић (Раме) Екрем, рођен 18. 08. 1966г. у селу Бљечева, општина Братунац
3. Бабајић (Мехмеда) Сабрија, рођен 13. 01. 1971. г. у Глоговој општина Братунац
4. Голубовић (Раме) Сенад, из села Пале општина Сребреница
5. Муратовић (Ибре) Хамед, рођен 13. 08. 1946. г. у селу Бљечева општина Братунац
6. Јахић (Хусе) Мехмед, рођен 10. 10. 1938. г. у селу Бљечева општина Братунац.⁷

Дана **6. маја 1992. у селу Јошева, општина Сребреница**, заробљен је **Марковић (Јове) Мирко** зв. Милко рођен 20. 08. 1946. год., гдје је мучен на разне начине: боцањем ножем, дјелимичним клањем, ложењем ватре на тијелу заробљеника.

Осумњичени за наведене злочине су:

1. Орић Насер, рођен 1967. године у селу Поточарима, општина Сребреница, припадник паравојне формације "Зелених беретки" Сребренице у својству команданта, и
2. Омеровић Сафет зв. Миш, син Јашара, рођен 08. 04. 1971. год., у селу Вољавица општина Братунац, са пребивалиштем у мјесту рођења, по националности Муслиман.⁸

⁷ (КУ-10/94 од 28. 03. 1994. ДЦ 1/14).

⁸ КП бројен 13/02-230-КУ-67/97 ДЦ1/13

Дана **14. маја 1992.** год. заробљено је 10 лица српске националности и одведени су у затвор у згради суда **Сребренице**, а **Газић Љубица** рођ. 1951. год. се отворила у затвору док су остали размијењени.

Након напада села су ољачкали и сјалили.

Осумњичени за наведене злочине су:

1. Орић Насер,
2. Бектић Нецад, син Есада, рођ. 05. 08. 1967. год. у Караџићима, општина Сребреница, прије рата 1992. год. је био поручник ЈНА, по националности Муслиман,
3. Мехољић Хакија, син Хусеина, рођ. 07. 04. 1949. год. у Сребреници, са пребивалиштем у мјесту рођења, у насељу Петрића, по занимању милиционер СЈБ Сребреница а од 28. 04. 1993. год. и начелник СЈБ Сребреница,
4. Сејдиновић Шабан, син Ахме, рођ. 25. 03. 1962. год. у Прохићима, општина Сребреница, са пребивалиштем у мјесту рођења,
5. Сејдиновић Хакија, из села Прохићи, општина Сребреница,
6. Турсумовић Зулфо, рођен 1923. год. у селу Сућеска, општина Сребреница, са пребивалиштем у истом мјесту, по националности Муслиман.

Дана **15. маја 1992.** год. муслиманске снаге по наредби **Орић Насера** нападе су српско село **Међе**, оштинина Сребреница а по командом **Бекић Нецага**,

Смртно је стигло лице српске националности

Андреј Петрија, рођена 1951. год.,

а његово рањен

Суботић Видоје

Дана **20. маја 1992.** год. у селу **Гребен** заробљен је

Суботић (Ђорђа) Радивој рођен 12. 03. 1954. год. који је затим убијен.

Дана **21. маја 1992.** год. на регионалном путу Милићи-Сребреница, у мјесту Жутица, од стране муслиманских снага по наређењу **Меканић Бећира**, извршен је оружани напад на

камион власништво **Петковић Млађена** и током приликом убили су 8 цивила, а ауто палињем уништили. Страдали цивили су:

1. Петковић Млађен, возач, рођ. 1952. год.
2. Ковачевић Миленко, рођен 1960. г.
3. Кондић Недељко, рођен 1956. г.
4. Лазаревић Мићо, рођен 1974. г.
5. Обрадовић Миљана, рођена 1938. г.
6. Илић Обренија, рођена 1958. г.
7. Зечић Слободан, рођен 1966. г.
8. Шарац Војислав, рођен 1924. г.

Осумњичени за наведени злочин су:

1. Меканић (Јакуба) Бећир, рођ. 15. 04. 1957. год. у Бешићима општина Власеница
2. Муратовић (Решида) Есад, рођ. 01. 01. 1961. год. у Нурићима, општина Милићи
3. Ахметовић (Охрана) Јусуф зв. Јука, рођ. 02. 10. 1960. год. у Власеници
4. Османовић (Османа) Мухидин зв. Брацо, рођ. 20. 07. 1963. год. у Штедрићу, општина Милићи
5. Вејзовић (Суље) Сулејман, из Јоховаче општина Милићи⁹

Дана **21. маја 1992. год.** муслиманске формације напале су цивиле српске националности док су обрађивали њиву звану "**Забраница**", оштина Браћунац и убили на њиви:

Симић (Светолика) Војислава, рођ. 1941. год. из Сикирића општина Браћунац

За ово кривично дјело - рајини злочин према цивилном становништву, осумњичен је:

Машић (Незира) Ибрахим зв. Малћо са пребивалиштем у селу Брезовице, општина Сребреница са којим је било још неколико извршилаца злочина.¹⁰

Дана **25. маја 1992. год.** у селу **Гребен** су заробили и мучили

9 (КП-КУ-6/93 ДЦ-1/13)

10(КУ-12-6104-230-КУ-119/94 од 04. 08. 94. год. ДЦ-1/14)

Гагић Милојка рођеног 5. 2. 1950. год. који је ипак убијен.

У том периоду откривена је заједничка гробница у којој су пронађена сљедећа лица српске националности:

1. Ђурић (Симе) Војислав, рођен 1919. год. из Међе
2. Ђурић (Војислава) Новак, рођен 1955. год. из Међе, глухонијем и ментално ретардиран
3. Петровић (Радована) Крсто, рођен 1942. год. из Међе
4. Јевтић (Радоје) Радоја зв. Рацо, рођен 1942. год., из Међе.

Дана **26. маја 1992.** год. под командом **Орић Насера** рањен је а ипак мучен иљењем и сјечењем тијела српски цивил из села **Чизмићи**:

Ранкић (Боре) Ненад, рођ. 1967. год. у Обадица општина Сребреница. Тијело је размијењено.

Осумњичен за ово кривично дјело:

Орић Насер,¹¹

Дана **27. маја 1992.** год. на магистралном путу Зворник-Милићи, у мјесту Коњевић Поље, организована је засједа на колону камиона од стране муслимана. Камioni су власништво ДД Боксид-Милићи. Засједа и напад су изведени по налогу главкомандујуће за Церску, **Хоцић Ферид**. Том приликом животи је изгубило 5 лица, возача, док је један камион заљен. Животи су изгубила сљедећа лица:

1. Сушић Новица, рођен 1962. г.
2. Поповић Зоран, рођен 1959. г.
3. Вујадиновић Миломир, рођен 1960. г.
4. Симић Стево, рођен 1953. г.
5. Мијатовић Ђорђе, рођен 1950. г.

Осумњичени за наведени злочин су:

1. Хоцић (Авде) Ферид, рођ. 02. 12. 1959. год. у селу Друм општина Власеница

¹¹ (КУ-26/93 од 29. 03. 1993. год. ДЦ-1/14)

2. Салиховић (Смајкана) Шемсудин, рођен 06. 08. 1964. год. у селу Маћеси општина Власеница
3. Алић (Адема) Муниб, рођ. 19. 04. 1963. год. у селу Маћеси општина Власеница
4. Алић (Мушана) Мехо, рођ. 22. 04. 1960. год. у селу Маћеси општина Власеница
5. Мехмедовић (Мурадифа) Рамиз, рођ. 17. 10. 1967. год. у селу Маћеси општина Власеница
6. Ахметовић (Шабан) Сафет, рођ. 24. 06. 1965. год. у селу Рапчево општина Власеница
7. Мустафић (Салке) Салим, рођ. 03. 01. 1971. год. у селу Скугрићи општина Власеница
8. Османовић (Мехе) Мушан, рођ. 01. 09. 1967. год. у селу Маћеси општина Власеница
9. Османовић (Ибрахима) Џемал, рођ. 11. 09. 1965. год. у селу Скугрићи општина Власеница
10. Хасановић Хајрудин из села Маћеси општина Власеница
11. Нукић (Саде) Алија, рођ. 15. 03. 1968. год. у селу Скугрићи општина Власеница
12. Јашаревић (Фејзе) Хуссин, рођ. 29. 02. 1964. год. у селу Маћеси општина Власеница
13. Дедић (Хусеина) Фадил, рођ. 22. 01. 1961. год. у селу Побуђе општина Братунац
14. Мујчиновић (Ибре) Сулејман, рођ. 02. 03. 1957. год. у селу Побуђе општина Братунац
15. Мухаремовић (Хусеина) Хасан, рођ. 07. 03. 1967. год. у селу Побуђе општина Братунац
16. Омеровић (Дервиша) Хамед, рођ. 14. 06. 1961. год. у селу Побуђе општина Братунац
17. Шабић Велид из Коњевих Поља општина Братунац
18. Османовић Адем зв. Кобра из Коњевих Поља општина Братунац.¹²

¹² (КП-КУ-7/93 ДЦ-1/13)

Дана 27. маја 1995. год. у ширем региону **Рујовоџ Брда**, оштинина Милићи припадници муслиманске војске БиХ су из засједe ликвидирали 5 цивила српске националности који су вршили превоз одревног дрвета за своје потребе. Муслиманска војска је из заштићене зоне Сребренице, из вјештачијског наоружања, на исте ошворила ватру, и том приликом животи су изгубили:

1. Голић Љубиша, рођен 1946. г.
2. Петровић Миљисав, рођен 1948. г.
3. Мишић Милош, рођен 1961. г.
4. Николић Бранко, рођен 1950. г.
5. Савић Миладин, рођен 1957. г.

Засједу је извело 5-6 припадника муслиманске војске који су наредбу за извођење засједe добили од **Турсуновић Зулфе**.¹³

Дана **1. јуна 1992. год.** јаке муслиманске снаге напале су српско село **Ошарци**, оштинина Сребреница и том приликом су убиле 6 цивила српске националности и то:

1. Илић (Драгутина) Драгић, рођен 1939. год.
2. Илић (Момчила) Ратко, рођен 1942. год.
3. Илић (Момчила) Угљеша, рођен 1939. год.
4. Петровић (Драге) Милорад, рођен 1923. год.
5. Петровић (Драге) Дикосава, рођена 1932. год.
6. Петровић (Цвијетина) Живојин, рођен 1917. год.

Након пада, село је ошљачкано и сшљено. Осумњичени за наведени злочин су:

1. **Салиховић Хусо**, из села Мошевићи, општина Сребреница, припадник муслиманских формација Сребренице,
2. **Халилхоџић Хајрудин**, из села Мошевићи, Сребреница, припадник муслиманских снага из Сребренице,

3. **Алић Абдулах**, звани Дуле из села Брезовица, општина Сребреница, припадник муслиманских снага из Сребренице,
4. **Бегих Севдалија**, из Пирића, општина Сребреница
5. **Хукић Велказ**.¹⁴

Дана **1. јуна 1992. год.** оружане формације под командом муслиманских оружаних снага Сребренице, извршиле су напад из засједи на аутомобилско возило "Мазда" ЗВ 271-01 у мјесту **Глозову**, оштина Братунац и из ватреног оружја убили цивиле српске националности и то:

1. Милановић (Миливоја) Милана, рођ. 1966. у селу Оправдићи општина Братунац
2. Милошевић (Боже) Радомира, рођ. 1956. год. у селу Брана Бачићи, општина Братунац
3. Јокић (Јована) Миодрага, рођ. 1967. год. Оправдићи општина Братунац.

Возило је до темеља унишћено.

За ово кривично дјело осумњичена су следећа лица:

1. Голић (Латифа) Ејуб, рођ. 17. 05. 1958. год., Глогова општина Братунац
2. Мерџић(Исмета) Незир зв. Кезо, рођ. 17. 04. 1953. год., Глогова, општина Братунац.¹⁵

Дана **9. јуна 1992. год.** муслиманске оружане снаге из **ОШ Тегари**, оштина Братунац заробиле су учитеља те школе **Ковачић (Николе) Бошка**, рођен 1939. год., и одвеле га у затвор у Сребреници (вођен као несташа), а у селу **Тегаре** из ватреног оружја смртно је стрљао

Зарић (Сретена) Живорад зв. Милун, рођ. 1956. године.

За ово кривично дјело осумњичен је:

Механовић Захид, син Ахме, рођен 15. 04. 1969. год. у Даљегошти општина Сребреница са пребивалиштем у Тегарима општина Братунац, по националности муслиман, припадник тзв. Армије БиХ¹⁶

14 (КР бројен 59/93 ДС 1/13)

15 (КУ-72/93 од 02. 11. 1993. год. ДЦ-1/14)

16 (КП бројен 13/02-230-122-95 ДЦ 1/13)

Дана **02. јуна 1992.** год. јаке муслиманске снаге, по наређењу главкомандујућег Хоџић Фериде, а под вођством Аљукић Бешира извеле су јак њешидијски напад на српско село **Мешаљка** општина Милићи. У том нападу муслимани су пређо са собом уништавали све што је српско, палили куће, штале, поможне објекте, рушили надгробне споменике, а покретну имовину оћачкали.

Осумњичени за злочин су:

1. Хоџић (Авде) Ферид, рођ. 02. 12. 1959. г. у селу Друм општина Власеница
2. Аљукић (Бече) Бешир, рођ. 14. 07. 1960. г. у Неђиљштима општина Власеница
3. Дедић (Рамиза) Ејуб, рођ. 01. 03. 1957. год. у Скугрићима општина Власеница
4. Дедић (Хамдије) Неџад, рођ. 09. 01. 1961. год. у Скугрићима општина Власеница
5. Дедић (Незира) Нијаз, рођ. 02. 01. 1972. год. у Скугрићима општина Власеница
6. Дедић (Хамдије) Кемал, рођ. 25. 05. 1969. год. у Скугрићима општина Власеница
7. Дервишевић (Хамида) Хамдија, рођ. 03. 08. 1952. год. у Скугрићима општина Власеница
8. Дервишевић (Шабана) Самир, рођ. 17. 06. 1972. год. у Скугрићима општина Власеница
9. Хусеиновић (Хашима) Хусеин, рођ. 15. 11. 1963. год. у Скугрићима општина Власеница
10. Хајдаревић (Мехмедалије) Мирсад, рођ. 15. 03. 1974. год. у Неђиљштима општина Власеница
11. Селиновић (Џемала) Заим, рођ. 10. 08. 1968. год. у Скугрићима општина Власеница
12. Селиновић (Џемала) Едо, рођ. 15. 09. 1971. год. у Скугрићима општина Власеница
13. Сејмановић (Алије) Џемаил, рођ. 01. 11. 1961. год. у Ровашима општина Власеница
14. Сејмановић (Шабана) Алија, рођ. 14. 10. 1960. год. у Ровашима општина Власеница
15. Сејмановић (Алије) Емин, рођ. 07. 08. 1957. год. у Ровашима општина Власеница
16. Мушкић (Хусе) Минић, рођ. 28. 04. 1954. год. у Церској општина Власеница

17. Бећировић (Расима) Мевлудин, рођ. 05. 01. 1971. год. у Неђиљинштима општина Власеница
18. Бећировић (Хабиба) Халих, рођ. 02. 01. 1964. год. у Неђиљинштима општина Власеница
19. Бајрић Асим
20. Бајрић Шемсудин
21. Бајрић Авдо
22. Велић (Ћамила) Ћазим, рођ. 05. 01. 1971. год. у Церској општина Власеница
23. Курјак (Мује) Асим, рођ. 20. 06. 1975. год. у Церској општина Власеница
24. Челебић (Мује) Хасиб, рођ. 15. 05. 1958. год. у Церској општина Власеница
25. Челебић (Хамеда) Хамдија, рођ. 02. 09. 1962. год. у Церској општина Власеница¹⁷.

Дана 04. јуна 1992. год. на путу Брајцунац-село Обади, брдо Чауш општина Сребреница, смртно је стрељан из ваздуха оружја-снајпером:

Цвјетиновић Ратко зв. Раде, рођен 1971. год.

од стрељане најознајених извршилаца¹⁸.

Дана 08. 06. 1992. год. у селу Поздановићи општина Сребреница, води се као несћао:

Марковић (Андрије) Огњен зв. Бато, рођен 1950. од стране НН нападача.

Дана 10. јуна 1992. год. најоградуто је српско село Руйово Брдо, општина Милићи, од стране јаким муслиманских снага којима су руководили и командовали:

- Турсуновић Зулфо,
- Адемковић Ибрахим,
- Бектић Мујо,
- Меканић Бећир и

17(КП број 13/02-230-123/95 ДЦ-1/13)

18(КП број 12-6/04-230-КУ-94/94 ДЦ 1/13)

- Турковић Фадил.

Приликом овог напада муслимани су убили следеће житеље села и њо:

1. Жугић Ковиљку, рођ. 1922. г.
2. Милинковић Рељу, рођ. 1941. г.
3. Милинковић Радоју, рођ. 1952. г. и брачни пар
4. Милинковић Војислав, рођ. 1938. г.
5. Милинковић Мирјана, рођ. 1938. г.

Брачни пар су зајалили у њиховој кући.

Истио дана рањени су:

1. Жугић Миломир и старица
2. Милинковић Вукица

Истио дана одведени су:

1. Милинковић Владо, те отац и син
2. Жугић Комљен, рођ. 1925. г. и
3. Жугић Трифко, рођ. 1951. г.

а који су највероватније побијени.

Након напада село је ољачкано и сјаљено а зајаљена је и ОШ и ујравна зграда ДП"Бирач" Власеница.

Осумњичени за наведени злочин су:

1. Меканић (Јакуба) Бећир, рођ. 15. 04. 1957. год. у Бешићима општина Власеница
2. Турсуновић Зулфо, из села Сућеска
3. Адемковић Ибрахим зв. Цакура из села Ђиле општина Власеница
4. Бектић Мујо из села Подгај општина Сребреница
5. Турковић (Халила) Фадил, рођ. 02. 03. 1953. год. у Назди општина Власеница
6. Адемковић (Бега) Хасан, рођ. 08. 06. 1937. год. у Ђилама општина Власеница
7. Адемковић (Хасана) Неџад, рођ. 15. 04. 1970. год. у Јоховачи општина Власеница
8. Вејзовић (Суље) Сулејман, рођ. 20. 07. 1969. год. у Јоховачи општина Власеница

9. Јусуповић (Омера) Цемаил, рођ. 09. 04. 1966. год. у Нурићима општина Власеница
10. Мемешевећ (Мехмеда) Зулфо, рођ. 27. 05. 1968. год. у Бешићима општина Власеница
11. Маловић (Емина) Ифет, рођ. 22. 09. 1967. год. у Ђилама општина Власеница
12. Маловић (Емина) Сифет, рођ. 22. 09. 1967. год. у Ђилама општина Власеница
13. Мемешевећ (Махмута) Азем зв. Фаца, рођ. 05. 05. 1957. год. у Бешићима општина Власеница
14. Бећировић (Мешана) Алага, рођ. 14. 08. 1966. год. у Помолу општина Власеница¹⁹.

*Дана 20. јуна 1992. год. оружана лица на територији општине Брајтунац која је била под контролом војне команде муслиманских снага Сребренице убили су из ваљреног оружја у мјесту **Тежарска Ријека** цивиле (док су ови возили трактор) :*

1. Јовановић (Војислава) Раду, рођ. 1959. год. у селу Тегаре
2. Мићић (Милисава) Милована, рођ. 1958. год. у селу Тегаре.

Убиство је учињено из засједе, починиоцу су неизнати²⁰.

Дана 20 јуна 1992. године уочи српског празника Прве Тројице, извршен је, од стране припадника муслиманских оружаних формација, улаз у кућу Милановић Рајка у селу Лозница општина Брајтунац, у којој је претучен са суругом Миладиновић Милевом. Обоје су лијечени у Лозничкој болници од тежких повреда. Концем године тачно 14.12.1992. године у нападу на Бјеловац муслимани су овој породици убили:

1. Миладиновић Мирка и
2. Миладиновић Чеду.

За ово кривично дјело рајини злочин према цивилном становништву осумњичени су:

1. Хасановић Шабан, син Едхема, рођен 24.02.1958. године у селу Пирићи, по занимању палилац мина,

19 (15-17/02-КУ-1/93 ДЦ-1/13)

20 (КУ-60-93 од 30. 08. 1993. ДЦ-1/14)

2. Хасановић Мевлудин, зв. Кико, син Едхема, рођ. 02.08.1963. год. у Пирићима,
3. Бегзодић Мехмедалија зв. Мешо, син Шахмана, рођ. 03.02.1955. год. у Пирићима, општина Братунац²¹,

*Дана 21. јуна 1992. год. муслиманске снаге из састава Сребреничких формација извршиле су оружани напад на српска села: **Рајковићи, Дучићи, Дворишћа, Рачићи и Полицие**, оштина Сребреница и у овом нападу убили следеће цивиле српске националности:*

1. Павловић Ј. Милована, рођ. 17. 10. 1919. године са пребивалиштем у Ратковићима
2. Ранкић Г. Милутина, рођ. 15. 05. 1944. године са пребивалиштем у Ратковићима
3. Продановић П. Живан, рођ. 16. 01. 1967. године са пребивалиштем у Ратковићима
4. Богичевић В. Обрена, рођ. 19. 06. 1931. године са пребивалиштем у Ратковићима
5. Станојевић М. Раденка, рођ. 14. 10. 1941. године са пребивалиштем у Ратковићима
6. Продановић Д. Зору, рођ. 10. 03. 1941. године са пребивалиштем у Ратковићима
7. Ранкић О. Ранка, рођ. 09. 08. 1933. године са пребивалиштем у Ратковићима
8. Ранкић О. Видоја, рођ. 08. 08. 1930. године са пребивалиштем у Ратковићима
9. Максимовић М. Драгомира, рођ. 24. 04. 1948. године са пребивалиштем у Ратковићима
10. Максимовић М. Радомира, рођ. 10. 04. 1926. године са пребивалиштем у Ратковићима
11. Станојевић Тодора Николу, рођ. 18. 09. 1958. године са пребивалиштем у Ратковићима
12. Милановић Ристе Борку рођ. 1918. године са пребивалиштем у Ратковићима
13. Максимовић Филипа Винку, рођ. 1927. године са пребивалиштем у Ратковићима
14. Ђурић Душана Радославу, рођ. 1929. године са пребивалиштем у Ратковићима

21 (Доказ: КУ 12-6/04-230-КУ86/94 од 24.06.1994. год. ДЦ-1/14)

15. Станојевић Пере Десанку, рођ. 1922. године са пребивалиштем у Ратковићима
16. Максимовић Милорада Ратка, рођ. 1946. године са пребивалиштем у Ратковићима
17. Павловић Милорада Десанку, рођ. 1935. године са пребивалиштем у Ратковићима.

Дио овог сџановништва је масакрирано ошкидањем жлага, а имовина је ошљачкана, куће и дружи жрађевински објекти унишћени.

Након тада село је ошљачкано и сџаљено. Осумњичени за наведени злочин су:

1. Малкић Цевад, син Османа, рођ. 11. 08. 1958. год. у Поздановићима општина Сребреница, гдје је живио, по националности муслиман,
2. Малкић Абдураман, син Рушида, рођ. 11. 06. 1964. год. у селу Поздановићи општина Сребреница, гдје је и живио до рата²².

*Дана 27. јуна 1992. год. на исти начин и исте јединице напале су српска села **Брађевине, Мађаговиће, Калугре**, ошћина Сребреница и убили:*

1. Гајић (Предрага) Љубишу, (спаљен кукурузовином)
2. Стевановић (Драгомира) Стојана, син (масакриран, одсјечен полни уд и стављен у уста)
3. Станојевић (Витомира) Новицу, (1951)
4. Павловић (Обрена) Драгана,
5. Павловић Новку
6. Јовановић (Радс) Обрадина, (1969)
7. Стевановић (Радивоја) Стевана,
8. Јовановић Славка.

Рањени су:

1. Павловић Борислав и
2. Букић Драгиња.

22 (КП број 13/02-230-КУ-165/97 ДЦ 1/13)

Дана **28. јуна 1992.** год. на српски православни празник *Видовдан* извршен је напад од стране муслиманских формација из Сребренице на српско село **Лозницу** из правца Цјейале, Пирићи, Долови и Брда и у том нападу убили 8 грађана цивила и то:

1. Стојановић (Живојина) Јелену, рођ. 1952. село Лозница општина Братунац
2. Рончевић (Миће) Милорада, рођен 1960. г. село Лозница општина Братунац
3. Филиповић (Живана) Верицу, рођ. 1975. г. село Лозница општина Братунац
4. Вучевић (Сретена) Светозара, рођен 1957. г. село Лозница општина Братунац
5. Николић (Недељка) Миленка, рођен 1963. г. село Лозница општина Братунац
6. Лукић (Милана) Радована, рођен 1950. г. село Лозница општина Братунац
7. Филиповић (Миливоја) Ђорђа, рођен 1949. г. село Лозница општина Братунац
8. Дамјановић (Митра) Милоја, рођен 1961. г. село Лозница општина Братунац

Приликом убијања вршено је мучење и масакрирање цивила а број жртва био би већи да се нису сасавали бјежањем.

За ово кривично дјело осумњичени су:

1. Ибрић (Мује) Алија зв. Курта, рођен 28. 07. 1947. г. у Пирићима општина Братунац
2. Хасановић (Едхема) Фахрудин, рођен 30. 09. 1965. г. у Пирићима општина Братунац
3. Хасановић (Едхема) зв. Кокан из Пирића општина Братунац
4. Синановић (Раме) Рахман, рођен 04. 12. 1925. г. у Подлознику²³

Дана **29. јуна 1992.** год. истиа сребреничка муслиманска јединица напала је дио села са српским становништвом **Вранешеве** и засеок **Риљевиће** и уништили их до темеља, ољачкали имовину а становништво је успјело да побјеже према Дрини.

Дана **30. јуна 1992.** године око 04,50 паравојне формације "Зелених беретки" Сребренице извршили су јачи напад на српско село **Брежани**. У нападу је учествовало око 1,000 муслиманских војника.

23 КУ-38/93 од 26. 03. 1993. год. ДЦ-1/14)

При нападу муслимани сребреничких формација, којима је командовао Орић Насер, убили су 22 лица. Међу убијеним су углавном били старици, жене. Један дио убијених мушкараца се налазио у улози сеоске страже. Поменутог дана Орић Насер као командант муслиманских снага Сребренице са командирима чети Крђић Сакибом, Бектић Негом, Мехољић Хакијом, Табаковић Сенахидом, Тихић Ахмом, Турсумовић Зулфом и Дудић Мирсадом околили су село Брежани са свих страна и то рано, а затим их засули рафалима из својег расположивог наоружања. У селу се налазило у том моменту око 60 лица рачунајући жене, старе и дјецу.

Начин како су припремали напад био свјесно планиран и изведен, а дозвољавајући да се неко жив извлачењем спаси.

Наведеног дана муслимани су заузели село Брежани како куће тако и друге објекте уз прелазно сву ољачкану српску имовину из овог доста великог српског села. Дио становништва се успио спасити бјежећи у правцу села Језеро, Рајиковићи и Факовићи.

Палењем је уништено 64 куће, 87 помоћни објекти-шћала, ошћерали су око 118 крава, 18 пари волова, 147 комада јунага, 236 оваца, 150 свиња, 11 коња, одвезли су 4 нова трактора и 17 косачица различитих марки. Село је до темеља уништено.

Погинути цивили и сеоске страже дана 30. 06. 1992. године у селу Брежани:

1. Ранкић Мирослав, рођен 1947. године
2. Ранкић Мирко, рођен 1972. године
3. Ранкић Драгослав, рођен 1974. године
4. Јосиповић Љубомир, рођен 1975. године
5. Милошевић Станко, рођен 1908. године
6. Милошевић Видоје, рођен 1974. године
7. Новаковић Милош, рођен 1956. године
8. Петровић Радован, рођен 1923. године
9. Драгичевић Миленко, рођен 1947. године
10. Крстајић Перо, рођен 1935. године
11. Крстајић Милош, рођен 1937. године
12. Митровић Миливоје, рођен 1930. године
13. Митровић Станоје, рођен 1963. године
14. Лазић Достана, рођена 1919. године

15. Лазић Видоје, рођен 1937. године
16. Лазић Ђула, рођена 1935. године
17. Стевановић Миломир, рођен 1946. године
18. Стјепановић Драган, рођен 1961. године
19. Лазић Кристина
20. Јовановић Обрен
21. Крстајић Новак
22. Арсић Боривоје

За ово кривично дјело рајног злочина осумњичена су слједећа лица из састава муслиманске оружане формације:

1. Орић Насер
2. Кршић Сакиб бивши милиционер СЈБ Сребреница, рођен и живио у селу Осмача општина Сребреница.
3. Бектић Нецад из села Карачићи општина Сребреница, поручник бивше ЈНА.
4. Мехољић Хакија бивши милиционер СЈБ Сребреница, син Хусеина, са пребивалиштем у Сребреници.
5. Табаковић Сенахид из села Стожерско општина Сребреница.
6. Тихић Ахмо син Мује рођен 04.01.1955. године у Љешћу општина Скелани гдје је и живио.
7. Турсумовић Зулфо из села Сућеска општина Сребреница.
8. Хукић Сабахудин син Мује рођен 1963. године у Осмачама општина Сребреница гдје је и живио.
9. Хукић Сафет син Абида рођен 1960. године у Осмачама општина Сребреница.
10. Бурић Сафет син Салиха рођен 1960. године у Осмачама општина Сребреница.
11. Дудић Мирсад син Шукрије рођен 1960. године из села Осмаче општина Сребреница.
12. Хукић Сакиб син Мује из Осмача општина Сребреница.
13. Мехмедовић Кемал зв. "Кемо" из села Пале општина Сребреница.

Дана 5. јула 1992. год. муслиманске оружане снаге из Поточара, Бљаче и Чизмића извршиле су изненада и ничим изазван напад на село **Загани** општина Браћунац и док су изводили пољопривредне радове најданији су из више праваца и том приликом на њиви убијени:

1. Милошевић (Илије) Рада, рођ. 30. 07. 1968. год. у Загонима
2. Дмитрић Милева, рођ. 1914. у Загонима
3. Пауновић Душанка, рођ. 1954., општина Чачак
4. Димитрић Марко, рођ. 1974. у Загонима
5. Гвозденовић Рајко, рођ. 1927. Загони
6. Јашински Матијас
7. Гвозденовић Благоја
8. Танасијевић Чедомир
9. Гвозденовић Драгољуб
10. Маловић Миодраг

Иза војске су ишла ненаоружана лица и пљачкали куће а поштом палили.

Осумњичени су:

1. Орић (Несиба) Мехо, рођ. 16. 09. 1969. год. у Поточарима општина Сребреница
2. Муратовић Муриз из Бљачеве, засеок Чизмићи
3. Муратовић (Нурије) звани Шпицо из Бљачаве општина Браћунац²⁴

Дана 05. јула 1992. године припадници оружаног снага "Зелених беретки" под командом Орић Насера извршили су оружан напад са око 1,000 припадника "Зелених беретки" на село **Кружуће** и том приликом на свиреј и окрутан начин, без икаквог повода и разлога, убијали цивилно становништво које се налазило код својих кућа обављајући разне пољопривредне послове по њивама. Том приликом су убили 18 лица и 12 лица теже и лакше ранили. У непосредној близини вјерског објекта цркве убили су свештеника Лазаревић Слободана зв. "Бобан" и то у тренутку док је обављао обред вјерске молитве везано за сахрану Симић

24 (КУ-28/93 од 29. 03. 1993. год. ДЦ-1/14)

Неђе које су муслимански екстремисти убили из засједе испод села Радовчића на дан 03.05.1992. године исто су масакрирали у бодима ножем, затим су убили Мичић Миљу из Крњића када је покушала бјежањем да сачува живоћ, била је постођена из ваљреног оружја с леђа, Јовановић Мирославу су убили док је намиривала стоку у шћали и највјероватније да је извршено силовање над Мирославом јер су је браниоци села након неколико дана нашли постојно нагу у шћали, а Вујић Соку суругу Вујић Миле су убили док је кућила сијено на свом поседу. Учитеља Парачанин Васу рођеног 1912. године, који је због тешке болести био непокретан 10 година, живог заљалили у његовом стоану, остале цивиле су убиљали из ваљреног оружја када су бјежали из села.

Убиљени цивили су:

1. Парачанин Васо, рођен 1912. године,
2. Тримановић Раде, рођен 1961. године у Крњићима,
3. Јовановић Средоје, рођен 1947. године у Крњићима
4. Симић Вељко, рођен 1953. године у Крњићима
5. Лазаревић Бобан Слободан, свештеник за подручје Крњића,
6. Максимовић Радош, рођен 1968. године,
7. Димитријевић Драгутин, рођен 1961. године,
8. Аксић Српко, рођен 1972. године,
9. Владић Влајко, рођен 1934. године
10. Вујић Сока, рођена 1933. године у Крњићима,
11. Печеница Драгољуб из Крњића,
12. Ивановић Ивана из Крњића,
13. Милошевић Небојша из Бујаковића,
14. Милошевић Милан из Бујаковића,
15. Јовановић Мирослав из Крњића,
16. Мићић Милија из Крњића,
17. Симић Илија из Крњића и
18. Максимовић Миленко из Крњића.

Рањени цивили у нападу на село Крњиће дана 05.јула 1992. године:

1. Јовановић Драги из Крњића,
2. Мићић Станимира из Прибојевића,
3. Арсеновић Кристина из Крњића,
4. Арсеновић Загорка из Крњића,
5. Владић Дикосава из Крњића,
6. Блажић Станка из Крњића,
7. Јовановић Станка из Крњића,
8. Блажић Александра из Крњића,
9. Максимовић Милан из Крњића,
10. Петровић Станко из Крњића,
11. Јовановић Миломира из Крњића,
12. Глигић Алекса из Скелана.

Припадници "Зелених беретки" су након убијања недужних цивила и рањавања цивила вршили пљачкање имовине, палење којом приликом су запалили 33 куће, 30 помоћних објеката, запалили нову и стару школу са шест друшћвених станаова, демолирали цркву, унишћили иконе и друге црквене предмете, оћачкали цјелокућну имовину села Крњића, оћјеравши неућврћени број крућне и сћћне сћоке.

За ово кривично дјело ратног злочина осумњичена су сљедећа лица из састава муслиманске оружане формације:

1. Орић Насер,
2. Мустафић Таиб, син Мехмедалије, роћен 1951. године у селу Радовчићима засеок Катанићи, Општина Сребреница,
3. Бектић Нецад, роћен у Карачићима бивша општина Сребреница,
4. Крчић Сакиб роћен у селу Осмачама, Општина Сребреница,
5. Мехољић Хакија, син Хусеина, роћен 1949. године у Сребреници,
6. Мехмедовић Рамо зв. "Хљебара", роћен у селу Гладовићима, општина Сребреница,
7. Тихић Ахмо, син Мује, роћен 04.01.1955. године у селу Љешће, Општина Сребреница,
8. Смајић Рефик, син Омера, роћен 1960. године у Токањацима,

9. Смајић Јакуб, син Јусе, рођен 1963. године, у селу Токаљацима,
10. Тихић Самир, из Лијешћа, Општина Сребреница,
11. Смајиловић Бајро, рођен 1938. године у селу Токаљацима, Општина Сребреница,
12. Аљаковић Бехајис, рођен у селу Сулицама, Општина Сребреница,
13. Мустафић Нурија зв. "Фендо", син Бекте, рођен 1942. године у селу Радовчићи, Општина Сребреница,
14. Мустафић Ибро, син Раме, рођен 1960. у селу Радовчићима, Општина Сребреница,
15. Мустафић Вахид, син Нурије, рођен 1966. године у селу Радовчићима, Општина Сребреница,
16. Нукић Решо, син Хамдије, рођен 1938. године, у селу Радовчићима, општина Сребреница,
17. Мустафић Мујо, син Раме, рођен 1957. године у Токољацима, Општина Сребреница,
18. Мустафић Мурат, син Раме, рођен 1955. године у Токољацима, Општина Сребреница,
19. Селимовић Шабан, син Алије, рођен 1952. године у Токољацима, општина Сребреница,
20. Гурдић Нурија, син Атифа, рођен 1952. године у Токољацима, Општина Сребреница,
21. Смајиловић Ибрахим, син Шевке, рођен 1957. године, у селу Токољаци, Општина Сребреница.

*Дана 12. јула 1992. год. на Петровдан најодрнуто је српско село **Залазје** и засеок **Обади**, од стране муслиманских снага под командом **Насера Орића** и током приликом заробљено 8 лица српске националности која се воде као несћали и то:*

1. Илић (Милана) Слободан, рођ. 1946. год. село Гостиљ
2. Симић (Гојка) Бранко, рођ. 1959. год. у Сребреници
3. Симић (Гојка) Петко, рођ. 1963. год. из Гнионе
4. Ракић (Миодрага) Љубомир, рођ. 1959. год. у Залазју
5. Тубић (Раде) Миладин, рођ. 1963. год. у Сасама

6. Вујадиновић (Милорада) Драгомир, рођ. 1947. год. у Оседак
7. Цвјетиновић (Ранка) Иван, рођ. 1953. год. у Залазју
8. Илић (Сретена) Милисав, рођ. 1959. год. у Сребреници

Након напада више села је ољачкано, сџаљено и унишћено. Осумњичени су:

1. Орић Насер
2. Туркумовић Зулфо из села Сућеска, са пребивалиштем у Сућеској, општина Сребреница,
3. Мехољић Хакија, син Хусеина, рођ. 1949. год., бивши милиционер СЈБ Сребренице, са пребивалиштем у насељу Петрича општина Сребреница,
4. Мехмедовић Амир зв. Геза са пребивалиштем у Сребреници,
5. Хусић Нурија зв. Сенахид, син Раме, рођ. 26. 05. 1951. год. у селу Подчауши општина Братунац, бивши милиционер СЈБ Братунац, раније пребивалиште у Братунцу ул. Андрије Марковића бб,
6. Мулалић Азем зв. Бено из села Бајрамовићи, општина Сребреница,
7. Отановић Митхад зв. Мијач, син Бахрије, са пребивалиштем у Сребреници ул. М. Тита бб,
8. Халиловић Сејад син Асима, надимак Креја, са пребивалиштем у Сребреници насеље Петрича бб,
9. Делић Велид, син Суље, са пребивалиштем у Сребреници ул. Црни Губер бб,
10. Мулалић Сарија из села Бајрамовићи општина Сребреница,
11. Ахметовић Хариз зв. Ћело са пребивалиштем у Сребреници насеље Казани бб.²⁵

*Дана 18. јула 1992. год. од стране муслиманских војних формација из Сребренице на регионалном путу у правцу Братунца извршена је засједа на штактор у селу **Тежаре** ошћина Братунац и током приликом убијени су на возу:*

1. Илић Цвијетин (1957) из Тегара
2. Илић Радојко (1969) -Цвјетинов брат

25 (КП број 12-6/04-230-КУ-87/94 ДЦ 1/13)

3. Вучериновић Милојко, (1968) из Тегара.

Осумњичени за овај злочин:

1. Халиловић Решад син Реџе, из Тегара
2. Алић Салих син Фазлије, из Тегара
3. Мујић Зуријет зв. Злоћо из Скенеровића општина Сребреница
4. Шећић Енвер, из Вољавице
5. Халиловић Решад, син Реџе из Тегара
6. Шукрија Табаковић зв. Шуле из Стожерска општина Сребреница
16. и још 3 учесника без потпуних података:
7. Табаковић зв. Мањо из Стожерска,
8. Фикрет из села Диминци општина Сребреница,
9. Хазим из Вољевице.

Дана 20. јула 1992. год. јаке муслиманске снаге извршиле су изненада и ничим изазван напад на српско село Горњи Маџашићи општина Брајчунац у вријеме када су мјештани села радили свакодневне пољопривредне послове. Муслимански војници су пуцали по свему што се креће. Приликом овог напада животи су изгубила сљедећа лица:

1. Поповић Благоје, рођ. 1907. год.
2. Поповић Љепосава, рођ. 1918. год.
3. Илић Марјан, рођ. 1963. год.
4. Илић Миленија, рођ. 1944. год.
5. Илић Зорка, рођ. 1947. год.
6. Илић Љубинка, рођ. 1952. год.
7. Илић Љиљана, рођ. 1975. год.
8. Милановић Љубица, рођ. 1929. год.

Упоредо са прогањањем и убијањем цивила ишла је и група ненаоружаних муслимана која је бачкала српске куће и палила заједно са праћећим објектима, па су на тај начин побијене све куће у засецима Илићи, Божићи, Деноњићи и Појовићи.

Осумњичени за наведени рајини злочин према цивилима:

1. Османовић (Јунуза) Шабан, рођ. 21. 07. 1966. год. у селу Магашићи, општина Братунац
2. Хасановић (Мехмеда) Ђамил, рођ. 06. 06. 1947. год. у Глоговој, општина Братунац
3. Авдић (Идриза) Сенад, рођ. 03. 03. 1963. год. у селу Глогова, општина Братунац
4. Османовић (Јунуза) Мехо, рођ. 13. 02. 1960. у селу Магашићи, општина Братунац
5. Смајиловић (Хашима) Мехидин, рођ. у селу Шушњари, засеок Јаглићи
6. Ибрахимовић (Ибрахима) Ахмо, рођ. 04. 01. 1973. у селу Магашићи, општина Братунац
7. Ибрахимовић (Омера) Осмо, рођ. 03. 02. 1962. у селу Магашићи, општина Братунац
8. Османовић (Ббрахима) Хајрудин, рођ. 11. 05. 1962. у селу Магашићи, општина Братунац
9. Османовић (Муниба) Неџиб, рођ. 22. 11. 1969. у селу Магашићи, општина Братунац
10. Османовић (Муниба) Цврко, у селу Магашићи, општина Братунац
11. Османовић (Муниба) Тузло, рођен у селу Магашићи, општина Братунац
12. Османовић (Хакије) Чичо, из села Магашићи, општина Братунац²⁶

Дана 25. јула 1992. год. истиа јединица из Сребренице напала је села Грујичиће, Сеону, Сјанојевиће, Боровце, Заџић и Млечу и убили цивиле:

1. Јовановић Драгицу
2. Стевић Виду
3. Јовановић Обрена (умро послје изласка из затвора).

Дана 25. јула. 1992. год. извршен је напад око 13, 30 сати на село Хранчу општина Братунац. Напад су извршили муслимани који по војној формацији припадају Сребреници а напад је извршен у вријеме потписаног примирја. У моменту напада у селу се налазило

26 (КП-КУ-4/93, ДЦ-1/15)

својим обављајући пољопривредне радове, а радило се о искључиво српском становништву. Напад на село муслимани су извршили из више праваца а при нападу чуле су се муслиманске повике "Кољи", "Убијај" и слично.

У овом нападу убијено је 7, а рањено 7 цивила од којих је један погледао ранама. Убијени су следећи мјештани села Хранча:

1. Лукић Живанка, погинула на прагу своје куће
2. Ђуричић Цвијетин, погинуо испред своје куће
3. Јокић Момчило, погинуо у непосредној близини своје куће
4. Мирковић Љубица, погинула у дворишту
5. Цвјетиновић Достана, погинула у току напада и пронађена скупа са Мирковић Љубицом
6. Мићић Марко
7. Мићић Илија
8. Митровић Станислав, подлегао.

Рањено цивилно становништво:

1. Цвјетиновић Перо
2. Миловановић Миленко
3. Јокић Михаило
4. Млађеновић Најдан
5. Млађеновић Миленко
6. Стевић Цвијетин.

У току напада муслиманско-усташке снаге су извршиле пљачку а затим спаљивање свих кућа и праћећих објеката гдје је у засеку **Радоњић** спаљено и уништено 5 кућа, засеку **Љубе 1**, **Поље 20** кућа и засеку **Дрмна 5** кућа.

За ово кривично дјело райног злочина осумњичени су:

1. Арифовић (Хусина) Изет зв. Ћиза, рођен 1960. г. у Хранчи општина Братунац
2. Шаћировић (Емина) Мујо, рођен 1949. г. у Хранчи општина Братунац
3. Шаћировић (Идриза) Салих, рођен 1966. г. у Хранчи општина Братунац

4. Бабајић (Омера) Рамо, рођен 1936. г. у селу Глогова општина Братунац
5. Шаћировић (Захида) Мујо, рођен 1957. г. у Хранчи општина Братунац
6. Реџепагић (Ахмета) Зухдија зв. Зуцо из Братунца.

Дана 02. августа 1992. год. од стране муслиманских оружанских формација Сребренице извршен је оружани напад на аутомобилом возило "ЛАДА" у мјесту Глозово у близини куће Бежановић Изетића и током приликом возило је заљено и изгорјела-смртно страдала:

Ранковић Илинка зв. Љиља,

а рањени су:

1. Ранковић Љубомир и
2. Матић Божо.

У исто вријеме наишло је возило марке тојота власништво Милановић Живорада из Кравице и у том моменту најдужије је из ватреног оружја и смртно је страдало:

Дероњић Небојша син Спасоја из Магаша општина Братунац, а

рањени су:

1. Радовић Драго син Тоде, рођен у Полмушу општина Братунац
2. Николић Душко из села Кајићи општина Братунац
3. Аврамовић Војо из села Кравице општина Братунац
4. Бојић Горан из села Кравице општина Братунац.

Рањени страдалници лијечени су у Београду (ургентни центар број ошпуснице 77113/9241/92 и у Дому здравља Братунац-истоје ошпуснице).

За ово кривично дјело осумњичен је:

Делић (Хамеда) Шећо, рођ. 29. 01. 1959. год. у Глогови општина Братунац, припадник МОС Сребреница са другим НН извршиоцима²⁷.

27 (КУ-12-6104-230-КУ-141/94 од 28. 08. 94. г. ДЦ-1/14)

Дана 08. 08. 1992. год. јаке муслиманске снаге извршиле су напад на српско село Жежешићу општина Брајунац. Муслимански екстремисти су пуцали по свему што се креће, па том приликом убили цивиле-Србе:

1. Стјепановић Милосава, рођ. 1923. год.
2. Млађеновић Савку, рођ. 1930. год.
3. Богичевић Војина, рођ. 1929. год.
4. Стјепановић Савку, око 45 година
5. Ранковић Срећка, рођ. 1962. год.
6. Млађеновић Драгана, рођен 1960. г.
7. Млађеновић Анђелку, рођен 1965. г.
8. Ранковић Милана, рођен 1935. г.

Муслимански екстремисти су Млађеновић Анђелки одсјекли главу и одијели је а Млађеновић Драгану су ушицама сјекире поломиле лобању и на тај начин га дојукли.

Упоредо са прогањањем и убијањем цивила ишла је група ненаоружаних муслимана која је пљачкала српске куће, а затим ишла заједно са ратним објектима.

Осумњичени за наведени ратни злочин су:

1. Каменица (Идриза) Муниб, рођен у Милачевићима општина Сребреница
2. Каменица (Идриза) Рамиз, рођен у Милачевићима општина Сребреница
3. Каменица (Идриза) Џемаил, рођен у Милачевићима општина Сребреница
4. Каменица (Бекте) Авдо, рођен у Милачевићима општина Сребреница
5. Алиспахић Хамдија, рођен у Милачевићима општина Сребреница
6. Алиспахић Енвер, рођен у Милачевићима општина Сребреница
7. Зукић Мустафа, рођен у Милачевићима општина Сребреница
8. Зукић Јусо, рођен у Милачевићима општина Сребреница
9. и други НН извршиоци, до сада неидентификовани.²⁸

28 (КП-КУ-31/93 ДЦ-1/15)

Дана **28. август 1992.** год. припадници паравојних формација зелених беретки Сребреница на свиреп начин из засједе на путу **Пећи-Скелани** на мјесту званом **Миланова воденица** убили четири лица српске националности који су се налазили у аутомобилу марке "Застава 750".

Убијена су слиједећа лица:

1. Живковић Светозар, син Драге, рођ. 1915. год., из села Живковића,
2. Живковић Станко, син Љубомира, рођ. 1936. год., из села Живковића,
3. Милановић Драган, син Раденка, рођ. 1951. год., из села Живковића,
4. Аћимовић Крстина, кћи Миленка, рођ. 1920. год., из села Живковића.

Нејосредни извршиоци овог злочина под командом **Насера Орића** су слиједећи:

1. Делић Мерсудин, зв. Зука, син Охрана, командир групе, рођ. 03.01.1972. год. у селу Добраку, општина Скелани, привремено настањен у Сребреници,
2. Софтић Кадрија, син Јусуфа, рођ. 04.11.1971. год. у селу Добраку општина Скелани, привремено настањен у Сребреници,
3. Цанић Фахрудин, зв. Баја, син Зухде, рођ. 03.01.1973. год. у селу Добраку општина Скелани, привремено настањен у Сребреници,
4. Нухановић Јусуф, зв. Зеле, рођ. у селу Сулисама, општина Скелани, привремено настањен у Сребреници,
5. Пејановић Мирзет, син Тахмаза, рођ. у селу Пољаку засеок Миличевићи, општина Скелани, привремено настањен у Сребреници.²⁹

Од **17. до 25. септембра 1992.** г. муслиманске оружане формације које припадају Сребреници извршиле су њих убијство српских цивила и то:

1. Николић (Милована) Тодор, рођен 1951. г., убијен 20. 09. 1992. г. у Лозничкој Ријеци, општина Братунац
2. Јовановић Драго, рођен 1962. г. из Сикирића општина Братунац, убијен 21. 09. 1992. г.
3. Илић Милић, рођен 1972. г.

²⁹Доказ: Кривична пријава број 15-18-02-49/92 од 22.06.1993. год.) ДЦ-1/13.

4. Андрић (Богомира) Љубиша, рођен 1960. г. убијен 17. 09. 1992. у Лозничкој Ријеци
5. Симић (Ратка) Миодраг, рођен 1963. г.

За почињено кривично дјело нису откривени починиоци.

Дана 24. септембра 1992. год. најважнији је рудник бокситна Милићи-површински који "Браћан" и обезбјеђење рудника од стране муслиманских снага који је планиран од стране Орић Насера и изведен под његовом командом, обезбјеђење рудника је доведено у окружење којом приликом су муслимани убили седам чувара рудника и то:

1. Сушић Миливоја, рођ. 1958. г.
2. Шалипуревић Славка, рођ. 1971. г.
3. Шалипуревић Видоја, рођ. 1960. г.
4. Гордић Славка, рођ. 1958. г.
5. Лаловић Зорана, рођ. 1961. г.
6. Глигоревић Миодрага, рођ. 1956. г. и
7. Пантић Рајка.

По извршеном убијању рудничке стравжаре муслимани су зајалили ујравну зграду рудника, као и радионицу.

Рудничку стравжу коју су ољачкали 24. септембра 1992. год. муслимани су убијали на најсвирепије начине (пљењем, сјечењем и резањем дијелова тијела, гажењем људи џенком, убијањем џујим предметима и клањем).

Осумњичени за наведени злочин су:

1. Орић Насер, рођ. 1967. год. у Поточарима општина Сребреница
2. Турсуновић Зулфо, из села Сућеска, општина Сребреница
3. Меканић (Јакуба) Бећир, рођ. 15. 04. 1957. год. у Бешићима општина Власеница
4. Адемовић Ибрахим зв. Цакура из села Ђиле општина Власеница
5. Бектић Мујо из села Подгај општина Сребреница
6. Омеровић (Јашара) Сафет зв. Миш, рођ. 08. 04. 1971. год. у селу Вољевица општина Братунац
7. Муратовић (Омера) Џемо из Нурића општина Власеница

8. Османовић (Османа) Мухидин зв. Брацо
9. Авдић Един
10. Хасановић Хасан
11. Омеровић Смајил зв. Ферда
12. Омеровић Мевлудин зв. Пики
13. Сулејмановић
14. Сулејмановић
15. Сулејмановић
16. Емкић Хајро
17. Емкић Мидхад
18. Емкић Џевад
19. Емкић Рамиз
20. Малнић Мевлудин
21. Ажлић (Абдулаха) Рамиз
22. Салчиновић (Беуте) Ибрахим
23. Салчиновић (Абдурахмана) Мурат
24. Суљић (Хусеина) Сулејман³⁰

Дана **24. септембра 1992. год.** јаке муслиманске снаге предвођене Орић Насером, Турсуновић Зулфом и Цакуром су најале српско село **Погрвање** општина Милићи. Осим предвођења ову акцију су ишли и планирали. Село је у тој моменту највећоме било јуно цивила-Срба. Околивши село муслимани су убили 27 мјештана, а радило се углавном о женама, старицима и браниоцима села и то:

1. Перендић Томислав, рођ. 1932. год., нестао
2. Васић Милијан, рођ. 1951. год.
3. Перендић Станко, рођ. 1935. год.

30 (15-17/02-КУ-2/93 од 17. 06. 93. год. ДЦ-1/13).

4. Јовановић Војин, рођ. 1922. год.
5. Јовановић Светозар, рођ. 1933. год.
6. Лазаревић Раде, рођ. 1920. год.
7. Перендић Спасенија, рођ. 1932. год.
8. Митровић Драго, није нађен
9. Томић Гојко, рођ. 1930. год.
10. Томић Михајло, рођ. 1941. год.
11. Шарац Душан, рођ. 1964. год.
12. Маринковић Милош, рођ. 1935. год.
13. Маринковић Раде, рођ. 1961. год.
14. Маринковић Милован, рођ. 1955. год.
15. Маринковић Дикосава, рођ. 1938. год.
16. Шарац Митар, рођ. 1963. год.
17. Јовановић Светозар, рођ. 1933. год.
18. Шарац Милан, рођ. 1929. год.
19. Шарац Мирјана, рођ. 1943. год.
20. Васић Милисав
21. Митровић Михајло, рођ. 1932. год.
22. Перендић Миладин, рођ. 1924. год.
23. Петровић Миломир, рођ. 1951. год., нестало
24. Маринковић Радован, рођ. 1938. год., нестало
25. Митровић Ружа, рођ. 1927. год., нестала
26. Митровић Драго, рођ. 1925. год., нестало
27. Петровић Милева, рођ. 1948. год.

Истиог дана, по убијању цивила, муслимани су заузели село које је бројало 73 куће, њиховом уништили и многе друге ђосударске објекте уз претходно њихово.

Осумњичени за наведени злочин су:

1. Орић Насер,
2. Турсуновић Зулфо, из села Сућеска, општина Сребреница
3. Адемовић Ибрахим зв. Цактура из села Ђиле општина Власеница
4. Хиркић Махо, из Кутузера општина Сребреница
5. Мирзет, начелник СЈБ Сребреница
6. Хамед из села Кутузера општина Сребреница
7. Адемовић (Адема) Осман, рођ. 16. 05. 1937. год. у Ђилама општина Власеница
8. Ајшић Сабрија, из Кутузера општина Сребреница
9. Ајшић Сабит из Кутузера општина Сребреница
10. Делић Рамиз, из Бијелог Поља општина Сребреница
11. Хиркић Алија зв. Киљара из Кутузера општина Сребреница
12. Делић Ибро, из Кутузера општина Сребреница
13. Ислам и брат му, из села Осмаче општина Сребреница
14. Осман зв. Ђимоња из Љесковика општина Сребреница
15. Палић (Шабана) Адем, рођ. 03. 03. 1958. год., из Кривача општина Хан Пијесак
16. Мустафић Кемо, из Пала општина Сребреница
17. "Дуле" и "Бели"
18. Бегвић Медо, из Слаповића општина Сребреница.³¹

Дана 05. октобра 1992. год. исте муслиманске јединице из Сребренице најале су села: Вранешеве, Тук, Јурчиновиће, дво Сјанојевића, Расовачиће, Факовиће, Дивовиће, Радијевиће, Бољевиће и Кушијеше, оштину Брајцунац те док су изводили пољопривредне радове убили су следеће цивиле:

1. Ђокић Ђоко
2. Ђокић Милован (1936)
3. Ђокић Светозар (1965), нађен без главе

³¹ (КУ-3/93 ДЦ-1/13).

4. Ђукић Радован
5. Ђокић Сретен (1938), затечен са одсјеченом главом
6. Ђокић Видоје (1954)
7. Стјепановић Станојка (1922), запаљена
8. Николић Чуба, запаљена
9. Суботић Миломир (1960), смрсана лобања
10. Николић Милован, смрсана лобања
11. Савић Радован (1919), запаљен
12. Божић Десанка (1927)
13. Марковић Славка
14. Ристић Милутин (1940)
15. Васић Владан (1929)
16. Васић Станоја (1930)
17. Ристић Зарија (1928)
18. Продановић Петра (1927)
19. Марковић Радоје
20. Николић Петко (1954), запаљен.

Све куће и села су поплаћена, имовина оћачкана, ђа и школе, црква и црквени објекти. За овај напад и геноцид дају су фотоснимци и друга документација.

Осумњичени за наведени злочин:

1. Орић Насер
2. Туркумовић Зулфо из села Сућеска, са пребивалиштем у Сућеској, општина Сребреница
3. Реџић Алија син Абдурахмана, рођ. 22. 12. 1948. год. у Абдулићима, са пребивалиштем у истом мјесту, општина Братунац, Муслиман
4. Хасановић Шабан, син Ахме, рођ. 20. 12. 1943. год. у Абдулићима, са пребивалиштем у мјесту рођења,

5. Хасановић Изет, син Шабан, рођ. 01. 01. 1958. год., у Абдулићима, са пребивалиштем у мјесту рођења, општина Братунац
6. Смаиловић Рамо, син Заима, рођ. 08. 06. 1953. год., у Абдулићима, са пребивалиштем у мјесту рођења, општина Братунац
7. Хасановић Алмаз, син Шабана, рођ. 07. 06. 1970. год., у Абдулићима, са пребивалиштем у мјесту рођења, општина Братунац
8. Мујкић Алија, син Салке, зв. Алица, рођ. 26. 01. 1952. год. у Абдулићима, гдје и живи, општина Братунац
9. Мујкић Ибрахим, син Нурије из села Абдулића, Братунац
10. Махмутовић Насир, син Бехаије из Жањева општина Братунац
11. Махмутовић Фејзо, син Ибрахима из Жањева, општина Братунац
12. Смаиловић Елизабет, син Нурије, из Познановића засеок Дедићи, општина Братунац
13. Јусић Шемсо, син Нурије, из Познановића засеок Дедићи, општина Сребреница
14. Малкић Џевад, син Османа из Познановића општина Сребреница, по занимању учитељ
15. Бектић Бехаија
16. Мехмед из села Дедићи, општина Сребреница
17. Хасановић Фахрудин зв. "Бели", син Едхема, рођ. 30. 09. 1965. год. у Пирићима општина Братунац
18. Хасановић Сабахудин, син Едхема, рођ. 14. 03. 1968. год. у Пирићима, општина Братунац
19. Хајрудин из села Дедићи, општина Сребреница
20. Јусић Веказ, син Мехмеда из Моћевића општина Сребреница
21. Бектић Идриз, из Моћевића општина Сребреница
22. Дервишевић Рахмадан, син Махмута из Моћевића општина Сребреница
23. Шећић Салко син Химзе из Моћевића општина Сребреница
24. Шећић Изет, син Химзе из Моћевића општина Сребреница
25. Салиховић Шевал, син Шевке из Моћевића општина Сребреница

26. Хусић Незир, син Решида из Моћевића општина Сребреница
27. Хусић Суљо, син Фадила из Моћевића општина Сребреница
28. Алихоџић Смајо, син Ђамила из Моћевића општина Сребреница
29. Шећић Фикрет, син Исмета из Моћевића општина Сребреница
30. Шећић Сенахид, син Акифа из Моћевића општина Сребреница
31. Јакубовић Ибро, син Шахмана из Моћевића општина Сребреница
32. Јакубовић Мујчин син Мује из Моћевића општина Сребреница
33. Јакубовић Фикрет, син Мује из Моћевића општина Сребреница
34. Дервишевић (Рахмана) син-милиционер, радио у Скеланима, општина Сребреница
35. Мемић Хасан, (1934.) из Горње Орлице општина Братунац
36. Машић Бехадил из Горње Орлице-Братунац
37. Авдић Един
38. Хасановић Хасан
39. Омеровић Смајил
40. Авдић Вахид
41. Емкић Најро
42. Емкић Џевад
43. Сулејмановић Јусуф
44. Сулејмановић Шефкет
45. Аљић Сабахудин
46. Авдић Вехид.

Сва горе наведена лица су муслиманске националности и припадници оружаног формација са подручја Сребренице којима командује Насер Орић³².

³²(КУ-45/93 од 30. 06. 1993. год. ДЦ-1/14)

Дана **3. децембра 1992.** год. најодређенији је површински који "Браћан", којом приликом је убијен чувар рудника:

Милић Жељко, рођ. 1973. г.

У **гружој половине 1992.** год. убијена је од сйране муслиманских оружаног снага са подгружа Сребренице:

1. медицинска сестра Милановић Рада,
2. Зекић Слободан,
3. његова мајка Зекић Зага,
4. Михајловић Анђа,
5. заклан Димитровски Крсто, а његова супруга
6. Димитровски Велинка је нађена мртва на градском сметљишту код Сребренице.

Дана **14. децембра 1992.** год. у селу **Сасе** ошйтина Сребреница заробљен је

Милановић Мићо, старац који је такође подлегао у затвору од мучења.

За ово кривично дјело осумњичени су:

1. Орић Насер,
2. Халиловић Емир, син Сафета, са пребивалиштем у Поточарима општина Сребреница, припадник тзв. Армије БиХ, по националности муслиман³³.

Дана **14. 12. 1992.** год. у раним јушарњим часовима (око 6.:00) јаке муслиманске снаге су најале срйска села: **Сикириће, Лозницу и Бјеловац**, ошйтина Брашунца, и почеле убијати цивилно сйановнишйво које је до тада у селу мирно сйавало. На тај дан муслимани су убили више десетина цивила, више лица ранили, село ошљачкали и онда зайалили.

Планирање ове акције је учињено и изведено под командом **Орић Насера, Турсумовић Зулфе** и др., а главну ријеч у свему је имао Орић Насер који је иначе командовао шзв. субређијом. У наведеном најагу смрйно су сйрадали:

33 (КП број 13/02-230-120/95 ДЦ 1/13)

1. Митровић (Богосав) Срећко, рођ. 1937. год.,
2. Тодоровић (Крсто) Борко, рођ. 1949. год.,
3. Филиповић (Драгољуб) Драган, рођ. 1962. год.,
4. Јовановић (Петар) Ђоко, рођ. 1936. год.,
5. Јовановић (Веселин) Милош, рођ. 1928. год.,
6. Банкић (Миладин) Обренија, рођ. 1934. год.,
7. Матић (Вукадин) Десимир, рођ. 1928. год.,
8. Матић (Радивој) Снежана, рођ. 1965. год.,
9. Илић (Коста) Радојка, рођ. 1935. год.,
10. Дамњановић (Светозар) Недељко, рођ. 1959. год.,
11. Митровић (Богосав) Рада, рођ. 1949. год.,
12. Симић (Светолик) Радосав, рођ. 1937. год.,
13. Шарац (Ранко) Драган,
14. Андрић (Анте) Казимир, рођ. 1952. год.,
15. Николић (Владо) Вељко, рођ. 1971. год.,
16. Петровић (Богдан) Млађен, рођ. 1958. год.,
17. Илић (Миће) Милун, рођ. 1939. год.,
18. Матић (Радовија) Гордана, рођ. 1967. год.,
19. Лукић Чедо) Крстина, рођ. 1948. год.,
20. Танасић (Љубисава) Миломир, рођ. 1939. год.,
21. Симић (Василије) Гроздана, рођ. 1931. год.,
22. Танасић (Сретена) Радован, рођ. 1923. год.,
23. Недељковић (Богољуба) Миломир, рођ. 1940. год.,
24. Недељковић (Цветислава) Ратко, рођ. 1946. год.,
25. Илић (Благоја) Живојин, рођ. 1928. год.,
26. Марић Станоје, рођ. 1951. год.,

27. Матић (Илије) Радивоје, рођ. 1937. год.,
28. Лукић (Радивоја) Вида, рођ. 1933. год.,
29. Петровић (Милана) Мирко, рођ. 1972. год.,
30. Дамљановић (Радивоја) Славомир, рођ. 1972. год.,
31. Симић (Ранка) Златан, рођ. 1960. год.,
32. Симић (Светолика) Живадин, рођ. 1946. год.,
33. Петровић (Миладина) Слободан, рођ. 1976. год.,
34. Мирковски Бојан
35. Недељковић (Обрада) Љубисав, рођ. 1925. год.,
36. Петровић (Крсте) Мирко, рођ. 1920. год.,
37. Миладиновић (Петка) Чедо, рођ. 1975. год.,
38. Вучетић (Радосава) Миленко, рођ. 1975. год.,
39. Филиповић (Милицава) Драгољуб, рођ. 1942. год.,
40. Миладиновић (Петка) Мирко, рођ. 1971. год.,
41. Јовановић (Петка) Милан, рођ. 1948. год.,
42. Кнежевић Жељко, рођ. 1966. год.,
43. Филиповић (Неђе) Стево, рођ. 1951. год.,
44. Јовановић (Малише) Злата, рођ. 1911. год.,
45. Танасић (Петра) Милан, рођ. 1957. год.,
46. Вучетић (Саве) Радован, рођ. 1943. год.,
47. Деспотовић Слободан
48. Тришић (Обрада) Обренија, рођ. 1931. год.,
49. Стевановић (Бранка) Драгиша, рођ. 1966. год.,
50. Продановић (раде) Душан, рођ. 1931. год.,
51. Тошић (Живорада) Милорад
52. Петровић (Бодана) Миодраг, рођ. 1948. год.,

53. Савић Митар
54. Илић Милицав
55. Тришић Зоран
56. Симић Ратко
57. Лукић Цвјетко
58. Митровић Срећко
59. Вулећић Бранко, стар око 40 година

Поред најријед наведених истога дана рањени су следећи цивили:

1. Нешковић (Рајка) Слободан, 1972. г. Побрђе
2. Петровић (Сретена) Раде, 1974. Сребреница
3. Спасојевић Живко, 1944. Побрђе
4. Томић (Споменка) Драган, 1964. Шабаци
5. Бањац (Јуре) Жељко, 1971. Зрењанин
6. Јосиповић (Драге) Миодраг, 1959. Братунац
7. Петровић (Станка) Ратко, 1942. Б. Баћићи
8. Васовић (Драгомира) Перица, 1962. Братунац
9. Косанић (Милорада) Јаков, 1947. Братунац
10. Ђокановић (Слободана) Жељко, 1973. Братунац
11. Лукић (Рада) Милан, 1971. Побрђе
12. Радић (Милорада) Брано, 1967. Побрђе
13. Васић Жељко, Братунац
14. Ђурковић (Василије) Радослав
15. Јовановић Радоје
16. Јовановић Стојан
17. Грујичић Свето
18. Јеремић Јово

19. Петровић Радомир
20. Цвјетиновић Драгољуб, 1955.
21. Јовановић Веселка
22. Илић Видоје, 1937.
23. Вучетић Миливоје
24. Петровић Борка, 1952.
25. Андрић Ранко, 1952.
26. Недељковић Драгица
27. Јовановић Миленко
28. Симић Зоран
29. Стојановић Миленко
30. Бекановић Петроније
31. Ковачевић Алекса
32. Дамјановић Божана
33. Илић Богдана, 1947.
34. Михајловић Срећко, 1934.
35. Лазић Стеванија (70 година)
36. Н. Н. Стојан
37. Лукић Цветко
38. Станојевић Мирослав
39. Симић Милован
40. Јовановић Миладин
41. Продановић Крсто
42. Вићовац Бобан Младеновац
43. Јовановић Милена
44. Симић Лазар Братунац

45. Вучетић Радосав
46. Дамјановић Миленко Нови Сад
47. Митровић Сретен Сикирићи
48. Лукић Перо
49. Недељковић Младен
50. Митровић Миљивоје Сикирићи
51. Лукић Горан
52. Петровић Јованка Л. Ријска
53. Лукић Миљивоје
54. Митровић Мирослава
55. Продановић Новак
56. Милошевић Милосав
57. Јаковљевић Боривоје
58. Петровић Сретен 4. Батаљон
59. Ћирковић Радисав
60. Бацковић Маринко 4. Батаљон
61. Стевић Стево 1. Батаљон
62. Васић Радомир 1. Батаљон
63. Мимић Ратко ТО Вуковар
64. Перишић Иван
65. Дмитров Данијел
66. Матић Стајка
67. Филиповић Дара
68. Николић Станоје
69. Лазић Стеванија
70. Ристановић Ристо

71. Мићић Небојша

За ово дјело, рајини злочин према цивилном становништву (члан 142. КЗ СФРЈ), осумњичени су:

1. Ибрахимовић Бего зв. Аустрија, син Зефке, рођен 04. 07. 1959. год. у Сребреници са станом у Биљачи број 60, Братунац,
2. Салиховић Едхем, син Раме, рођ. 14. 01. 1945. год. у Биљачи-Братунац
3. Салиховић Фикрет, син Едхема, рођ. 28. 04. 1970. год. у Биљачи-општина Братунац
4. Салиховић Мидхат, син Едхема, рођ. 1969. год. у Биљачи, општина Братунац
5. Бегзадић Хајрудин, син Алије, рођ. 22. 02. 1969. год. у селу Пирићи, општина Братунац
6. Синановић Решад, син Рахмана, рођ. 15. 10. 1949. год. у селу Пирићи, општина Братунац
7. Синановић зв. Биба, начелник СУП Братунац
8. Синановић Муриз, син Рахмана, рођ. 30. 11. 1963. год. у Братунцу, са станом у Бјеловцу
9. Малагић Хајрудин, син Хилме, рођ. 1945. год. у Осмацима општина Сребреница, са пребивалиштем у Лозници
10. Ибрић Алија зв. Курта, син Мује, рођ. 28. 07. 1947. год.
11. Киветић Есма, кћи Муле, рођ. 20. 03. 1951. год. у Прахићима општина Сребреница
12. Отановић Митхат зв. Мијач, из Сребренице
13. Јуршумовић Зулфо из села Сућеска општина Сребреница
14. Мехмедовић Кемал зв. Кемо из села Пале општина Сребреница
15. Хасановић Мирза
16. Ахметовић Харис зв. Хари, из Сребренице
17. Турсумовић Зулфо, из села Сућеска општина Сребреница
18. Омеровић Смајил
19. Хасановић Емин
20. Хасановић Сеид

21. Авдић Един
22. Халиловић Бехрем
23. Емкић Хајро
24. Емкић Џевад
25. Кадрић Шефкет
26. Авдић Фахрудин
27. Авдић Хусеин
28. Омеровић Рамо, син Омера, рођ. 20. 10. 1960. год. у Сикирићу општина Братунац
29. Јусић Кадрија, син Сејфе, рођ. 01. 01. 1960. год. у Вољевици општина Братунац
30. Бектић Шабан, син Омера, рођ. 06. 07. 1949. год. у Јешеви општина Братунац
31. Орић Насер
32. Мехољић Хакија, бивши милиционар
33. Омеровић Сафет зв. Миш
34. Мехмедовић Екрем зв. Конца, син Нурифа из Вољевице општина Братунац
35. Кара

Дана 23. децембра 1992. год. на путу Цикотска Ријека општина Сребреница извршена је засједна на камион под командом Муминовић Шабана и њом приликом смртно стварадо масакрирањем 11 лица српске националности иако ишдо су им вадили очи, одсијецали поједине дијелове тијела, клали исдог враћа и са стране, живе њалили, разбијали главе иштим предметима, пробали ножевима, и шдо:

1. Ђурић (Милоша) Драган, рођен 12. 07. 1953. год. у Г. Забуковику, општина Власеница
2. Јурошевић (Јоје) Видосав, рођен 26. 04. 1955. год. у Неђељинштима, општина Власеница
3. Корпивица (Николе) Радивој, рођен 20. 05. 1953. у Мишару, општина Власеница
4. Крстић (Пере) Срето, рођен 14. 07. 1948. у Металиштима, општина Власеница
5. Лазаревић (Владе) Станко, рођен 18. 06. 1966. у Садићима, општина Власеница

6. Маликановић (Ристе) Ратко, рођен 21. 05. 1953. у Врточу, општина Милићи
7. Николић (Млађана) Богдан, рођен 08. 02. 1956. у Власеници
8. Остојић (Милорада) Миленко, рођен 07. 03. 1944. у Козјој Равни, општина Власеница
9. Радуловић (Боривоја) Драган, рођен 02. 02. 1963. у Цвијетњу, општина Власеница
10. Станић (Данила) Радосав, рођен 08. 03. 1946. у Грабовици, општина Власеница
11. Татомировић (Неђе) Младен, рођен 15. 09. 1956. у Сарајеву,

а рађено 10 лица и то:

1. Даниловић Јован из Мишара
2. Ђурић Драган из Г. Зулуковика
3. Ковачевић Милорад из Садића
4. Лазаревић Миљивоје из Садића
5. Гарић Милан из Грабовца
6. Миљанић Вујадин из Власенице
7. Мишић Милан из Садића
8. Гаџуновић Радосав из Крчевина
9. Ивановић Милан из Власенице
10. Плакаловић Зоран из Цикота

Осумњичени за райџни злочин су:

1. Муминовић Шабан, син Шахбаза, рођ. 1960. год. у Церској општина Власеница, командант 1. Церанског диверзантског одреда у Церској тзв. Армије БиХ,
2. Сулејмановић Мирсад зв. Скејо, син Шабана, рођ. 17. 04. 1967. год. у Скурићима општина Власеница, командир 3. чете Церанског одреда тзв. Армије БиХ,
3. Хоџић Ферид, син Авде, рођ. 02. 12. 1959. год. у селу Друм, општина Власеница, командант ОС Власеница у Церској тзв. Армије БиХ,
4. Муминовић Шахбаз, син Шабана, рођ. 1945. год. у Церској општини Власеница, припадник Церанског одреда тзв. Армије БиХ,

5. Шилковић Адмир, син Авде, рођ. 02. 01. 1972. год. у Церској општини Власеница, припадник Церанског одреда тзв. Армије БиХ,
6. Муратовић Нуриф, рођен у Церској општини Власеница, припадник Церанског одреда тзв. Армије БиХ,
7. Мустафић Хасан, рођен у Церској општини Власеница, припадник Церанског одреда тзв. Армије БиХ,
8. Муратовић Расим, рођен у Церској општини Власеница, припадник Церанског одреда тзв. Армије БиХ,
9. Муратовић Мустафа, рођен у Церској општини Власеница, припадник Церанског одреда тзв. Армије БиХ,
10. Ахметовић Ибро, рођен у Церској општини Власеница, припадник Церанског одреда тзв. Армије БиХ,
11. Чехајић Бајро, из Смајића општина Власеница, припадник Церанског одреда тзв. Армије БиХ,
12. Коркутовић Ибрахим зв. Тако из Церске, општина Власеница³⁴.

*Јануара 1993. год. исте муслиманске јединице одвеле су у сребренички затвор **Живановић Бождана**, рођ. 1927. год. из села Ћосићи општина Скелани и **Костићина (Ристић) Појовић** рођ. 1947. год. из Кравице општина Брајунац, где су у сребреничком затвору погледали ударцима.*

*Дана 7. јануара 1993. год. на српски Божић у раним јутарњим часовима од стране муслиманских оружаног снага из Сребренице под командом Орић Насера извршен је напад на МЗ Кравице општина Брајунац и то: **Кравица, Јежевица, Кајићи, Шилковићи, Ойравдићи, Појовићи, Мандићи, Бађевићи, Оченовићи, Русићи, Долови, Јасиковача** и током приликом убијено 48 грађана, међу којима и старици, и жене а села опљачкана и поплаћена.*

Убиства уз масакре извршена су над следећим грађанима српске националности:

1. Божић Мара, 1909 Мандићи Мандићи
2. Ерић (Микаила) Негослав Кравица Кравица
3. Ерић Николе Крстина Кравица Кравица
4. Лазић Душана Крсто, 1933. Б. Баћићи Б. Баћићи

34 (КП број 13-2/02-230-27/96 ДЦ 1/13)

5. Милановић Милана Витомир, 1942. Поповићи Поповићи
6. Николић Цвијана Митар, 1927. Кајићи Кајићи
7. Николић Марка Васо, 1920. Б. Баћићи Б. Баћићи
8. Обачкић Љубица, 1918. Д. Мратињици Д. Мратињици
9. Поповић Косте Ристо, 1920. Кравица Кравица
10. Симић Станка Новак, 1934. Поповићи Поповићи
11. Стевановић Васиља Танкосава, 1938. Б. Баћићи Б. Баћићи
12. Стојановић Стојана Владимир, 1915. Б. Баћићи Б. Баћићи
13. Тришић Микајла Видосава, 1946. Јежестица Јежестица
14. Ђукановић Ристе Невенка, 1946. Јежестица Јежестица
15. Божић Стојана Стево, 1951. Мандићи Мандићи
16. Богичевић Јована Слободан, 1945. Кравица Кравица
17. Богичевић Љубомира Радојко, 1954. Јежестица Кравица
18. Богичевић Љубомира Војислав, 1949. Кравица Кравица
19. Богичевић Слободана Новица, 1976. Шилковићи Шилковићи
20. Долијановић Душана Миладин, 1963. Кравица Кравица
21. Гаврић Паје Пајкан, 1963. Кравица Кравица
22. Јокић Стојана Мило
23. Јовановић Митра Стојан, 1948. Кравица Кравица
24. Јовановић Вујадина Радомир, 1959. Јежестица Јежестица
25. Миладиновић Драгомира Ратко, 1959. Јежестица Кравица
26. Миладиновић Драгомира Ђорђе, 1958. Јежестица Кравица
27. Миладиновић Милорада Неђо, 1937. Јежестица Кајићи
28. Миладиновић Неђе Драган, 1970. Јежестица Кајићи
29. Момчиловић Драге Миладин, 1935. Оправдићи Оправдићи
30. Николић Цвијетина Гордан, 1958. Кравица Кравица

31. Николић Тодосије Милован, 1946. Кравица Кравица
32. Остојић Ристе Милован, 1949. Жежестица Кравица
33. Остојић Ристе Митар, 1934. Жежестица Кравица
34. Павловић Радована Радоје, 1934. Липеновићи Шилковићи
35. Поповић Ристе Костадин, 1947. Кравица Кравица
36. Радовић Драге Божо, 1943. Шилковићи Шилковићи
37. Радовић Гојко, Кравица Кравица
38. Радовић Љубе Раденко, 1974. Кравица Кравица
39. Радовић Радосава Драган, 1968. Кравица Кравица
40. Радовић Ђорђе Васкрсија, 1956. Кравица Кравица
41. Сављевић Саве Миле, 1964. Кравица Шилковићи
42. Стевановић Радова Милан, 1973. Кравица Кравица
43. Веселиновић Костадина Лазар, 1935. Кравица Кравица
44. Вишњић Годора Ратко, 1949. Сарајево Шилковићи
45. Ђокић Станка Станоје, 1941. Мратинци Кравица
46. Ђукановић Мике Бошко, 1928. Жежестица Жежестица
47. Ђукановић Владе Иван, 1954. Жежестица Жежестица
48. Ђукановић Владе Крсто, 1935. Жежестица Жежестица

Постоји основана сумња да су починили кривично дјело из члана 142. КЗ. СФРЈ следећа лица:

1. Орић Насер,
2. Турсумовић Зулфо,
3. Мехољић Хакија, рођ. 1949. у Сребреници
4. Мерџанић (Исмета) Незир, рођ. 17. 04. 1963. год. у Глоговој општина Братунац
5. Омеровић(Салка) Медо, рођ. 07. 12. 1952. год. у Урковићима општина Братунац
6. Мујчиновић (Ибре) Сулејман, рођ. 02. 03. 1957. год. у Побуђу општина Братунац
7. Мехић (Османа) Јунуз, рођ. 05. 03. 1958. год. у Јагодњи општина Братунац

8. Шабић Вејиз, рођ. у Коњевих Пољу општина Братунац
9. Голић (Латифа) Ејуб, рођ. 17. 05. 1958. год. у селу Глогова општина Братунац
10. Омеровић (Исмета) Шаһир, рођ. 26. 02. 1957. год. у Побуђу општина Братунац
11. Бектић (Хасиба) Шабан, рођ. 13. 06. 1951. год. општина Братунац
12. Јусић (Сејфе) Кадрија, рођ. 01. 01. 1960. год. у Вољавици општина Братунац
13. Салиховић Шемсудин из села Стублић општина Власеница
14. Авдић Мурат из Стублића општина Власеница
15. Мустафић Фикрет
16. Муминовић Шабан
17. Шиљковић Амир
18. Омеровић Рамо
19. Јохид Мухамед
20. Дурић Мурат
21. Бећировић Муниб
22. Бећировић Шахбаз
23. Бећировић Фадил
24. Бећировић Бајро
25. Бећировић Мевлудин
26. Османовић Мушан зв. Тајо
27. Мехид Заим³⁵

*Дана 16.01.1993. год. муслиманске оружане снаге напале су српска села **Косиломце, засеок Ћосићи, Жабоквизу са засеоцима Калиманиће и Скелане** својих општина Скелани под руководством Орић Насера, команданта муслиманских снага (СУБ реџија) Сребреница. Нападом на Скелане је директно руководио Тихид Ахмо, на село Косиломце - Ћосићи нападом је руководио Турсуновић Зулфо, а напад на Калиманиће водио је Алић Един из*

³⁵ (КУ-50/93 од 24. 07. 1993. ДЦ-1/14)

Остаци. Том приликом је вршено убијање цивилног српског становништва које се налазило код својих кућа, па су у овом нападу убили 61 лице док је накнадно једно дијете од задобијених повреда подлегло - што значи ради се о 62 жртве. Убијање је вршено углавном из снајперског оружја.

Убијена су сљедећа лица:

1. Димитријевић Александар, рођ. 1987. год.
2. Димитријевић Драган, рођ. 1964. год.
3. Глигић Алекса, рођ. 1968. год.
4. Илић Небојша,
5. Ивановић Желимир, рођ. 1968. год.
6. Ивановић Миле, рођ. 1952. год.
7. Јаковљевић Миленко,
8. Јаковљевић Миленко, рођ. 1957. год.
9. Јаковљевић Милија, рођ. 1957. год.
10. Јанковић Миленија, рођ. 1963. год.
11. Јањић Шепо, рођ. 1947. год.
12. Јањић Анђа, рођ. 1927. год.
13. Јањић Симо, рођ. 1948. год.
14. Јовановић Милан,
15. Ковачевић Радосава, рођ. 1915. год.
16. Максимовић Дамљан, рођ. 1934. год.
17. Максимовић Саво, рођ. 1932. год.
18. Марковић Милун, рођ. 1970. год.
19. Мијатовић Владо, рођ. 1966. год.
20. Милановић Душанка, рођ. 1920. год.
21. Милановић Илија, рођ. 1922. год.
22. Милановић С. Марко, рођ. 1954. год.

23. Милошевић Радоје, рођ. 1960. год.
24. Миловановић Миленко, рођ. 1941. год.
25. Митровић Даринка, рођ. 1922. год.
26. Митровић Мирко, рођ. 1940. год.
27. Митровић Радина, 1946. год.
28. Митровић Радивоје, рођ. 1942. год.
29. Неђић Роса, рођ. 1933. год.
30. Николић Миленко, рођ. 1940. год.
31. Николић Радивоје, рођ. 1952. год.
32. Павловић Жарко, рођ. 1938. год.
33. Павловић Анђелко, рођ. 1920. год.
34. Предраг Ивановић, рођ. 1973. год.
35. Ракић Драгомир, рођ. 1940. год.
36. Ракић Мирко,
37. Ранкић Драгомир, рођ. 1940. год.
38. Ранкић Драгомир, рођ. 1953. год.
39. Ранкић Миломир, рођ. 1957. год.
40. Ранкић Новица, рођ. 1953. год.
41. Ранкић Радиса, рођ. 1961. год.
42. Ранкић Тадија, рођ. 1930. год.
43. Ристић Иванка, рођ. 1950. год. (жена)
44. Ристић Мићо,
45. Ристић Миленко, рођ. 1930. год.
46. Ристић Митра, рођ. 1967. год. (кћи)
47. Ристић Новак, рођ. 1951. год. (муж)
48. Ристић Рада, рођ. 1934. год.

49. Ристић Владислав, рођ. 1947. год.
50. Секулић Гордана, рођ. 1966. год.
51. Симић Радован, рођ. 1936. год.
52. Тодоровић Миленко,
53. Тодоровић Петко, рођ. 1940. год.
54. Трифуновић Милорад, рођ. 1958. год.
55. Трифуновић Видосава,
56. Трифуновић Видосава, рођ. 1915. год.
57. Живановић Добрина, рођ. 1921. год.
58. Живановић Филип, рођ. 1931. год.
59. Живановић Никола, рођ. 1921. год.
60. Живановић Стојан, рођ. 1925. год.

Осим убијених непријатељске формације су истођ дана раниле из вајиренођ оружја 88 лица, међу којима:

1. Филиповић (Панте) Драгојле, 1949., Калиманићи
2. Тодоровић (Миленка) Мирко, 1959., Кушићи
3. Ђукић (Милорада) Милан, 1971., Калиманићи
4. Ђукић (Милорада) Драгутин, 1974., Калиманићи
5. Јовановић (Драге) Миленко, 1950., Калиманићи
6. Богдановић Сретен, 1957., Калиманићи
7. Мијатовић (Живана) Раде, 1955., Калиманићи
8. Јовановић (Радојка) Раде, 1973., Калиманићи
9. Мијатовић (Радована) Добривоје, 1938., Калиманићи
10. Живановић (Радомира) Илија, 1951., Гај
11. Филиповић (Милана) Милоје, 1970., Калиманићи
12. Павловић (Анђелко) Видоје, 1939., Ћосићи
13. Павловић Драган, 1972., Костоломци

14. Димитријевић Спасоје, 1938., Склани
15. Марковић (Миленка) Драган, 1961., Кушићи
16. Савић (Драгољуба) Драган, 1969., Савићи
17. Тодоровић (Бранка) Предраг, 1971., Склани
18. Јањић (Ђоке) Јорданка, 1973., Невесиње
19. Јевтић (Спасоја) Борислав, 1933., Костоломци
20. Јањић (Драгојла) Далибор, 1975., Невесиње
21. Јаковљевић (Анђелка) Раденко, 1958., Жарковићи
22. Неђић (Јована) Милутин, 1956., Двизовићи
23. Јовановић (Радована) Драган, 1960., Жабоквица
24. Димитријевић Милан, 1939., Жабоквица
25. Јаковљевић (Миљивоја) Новак, Кушићи
26. Марковић (Боже) Петар, 1953., Кушићи
27. Марковић (Миленка) Владан, 1964., Кушићи
28. Петровић (Бошка) Миленко, 1958., Калимановићи
29. Ивановић (Драгана) Јелко, 1971., Брежани
30. Јовановић (Радомира) Вукоман, 1970., Црвица
31. Милановић (Саве) Радивоје, 1950., Гај
32. Перендић (Милоша) Милун, 1948., Подравање
33. Богдановић (Свете) Ђорђе, 1932., Калиманићи
34. Мијатовић (Раде) Милица, 1979., Калиманићи
35. Јовановић Добрила, 1945., Калиманићи
36. Димитријевић (Зарије) Јован, 1931., Жабоквица
37. Димитријевић (Томе) Славиша, 1982., Склани
38. Димитријевић (Томе) Радислав, 1984., Склани
39. Милановић (Славка) Нада, 1978., Калиманићи

40. Ристић (Борислава) Мара, 1944., Кушићи
41. Мијатовић (Рада) Милић, Калиманићи
42. Поповић (Манојла) Иванка, 1936., Калиманићи
43. Јаковљевић Бранка, 1964., Жабоквица
44. Јаковљевић (Миленка) Дејан, 1984., Жабоквица
45. Јањић (Ђоке) Жељко, 1975., Невесиње
46. Јањић (Мије) Љубиша, 1976., Невесиње
47. Јањић (Мије) Аранђел, 1980., Невесиње
48. Јањић Ристо, 1922., Невесиње
49. Јањић (Симе) Мирјана, 1977., Невесиње
50. Јањић (Драгана) Даворка, 1981., Невесиње
51. Стаменковић (Жике) Драган, 1986., Невесиње
52. Јањић Илија, 1932., Невесиње
53. Јањић Визена, 1930., Невесиње
54. Јањић Нада, 1937., Невесиње
55. Јањић Илинка, Невесиње
56. Обрадовић (Живорада) Љубица, 1974., Скелани
57. Јањић (Симе) Јанко, 1906., Мостар
58. Миловановић Радојка, Калиманићи
59. Николић Зора, 1941., Калиманићи
60. Митровић (Славка) Стана, 1975., Жабоквица
61. Богдановић (Милорада) Видоје, 1932., Калиманићи
62. Радовановић (Обрада) Ђорђе, 1939., Двизовићи

Поред убијања и пљачкања имовине истих дана су вршили заробљавање цивилног становништва којом приликом су заробили пет српских цивила и то: Живановић Бољдана, Мићровић Миленију, Мићровић Славицу, Мићровић Цану, Ивановић Илију из Косиломаца. У сребреничком затвору од задобијених удараца и мучења подлеђао је Живановић Бољдан из Сјублова.

За ово кривично дјело райиног злочина убијања, љачкања, заробљавања, рањавања и мучења цивила и бораца српске националности, осумњичени су:

1. Орић Насер,
2. Турсуновић Зулфо из села Сућеска, општина Сребреница, члан ужег Муслиманског руководства Сребренице,
3. Тихић Ахмо, син Мује, рођ. 04.01.1955. год. у селу Лијешће, општина Скелани, члан муслиманских формација Сребреница,
4. Мехољић Хакија, син Хусеина, бивши милиционар СУП-а Сребреница, настањен у Сребреници, командир јединице Сребреница,
5. Омеровић Сафет, зв. Миш, син Јашара, рођ. 08.04.1971. год. у мјесту Вољевица општина Братунац, боравиште у Сребреници,
6. Дудић Мирсад, син Шукрије, рођен у Осмачама, општина Сребреница, са боравиштем у Сребреници, командир јединице за село Осмаче,
7. Хасановић Хасан, из Осатице општина Сребреница,
8. Омеровић Смајил, зв. Фердо из Осатице општина Сребреница,
9. Хасановић Сејид, зв. Рус, из Осатице општина Сребреница,
10. Алић Сабахудин, зв. Мико, из Осатице општина Сребреница,
11. Сулејмановић Мевлудин, из Осатице општина Сребреница,
12. Сулејмановић Омер, из Осатице општина Сребреница,
13. Сулејмановић Шефкет, из Осатице општина Сребреница,
14. Бегановић Вехаб, из Осатице општина Сребреница,
15. Хасановић Џемаил, из Осатице општина Сребреница,
16. Сулејмановић Јусуф, из Осатице општина Сребреница,
17. Омеровић Шефик, из Осатице општина Сребреница,
18. Алић Хасан, из Осатице општина Сребреница,
19. Хасановић Неврес, из Осатице општина Сребреница,
20. Хасановић Јакуб, из Осатице општина Сребреница,
21. Хасановић Теуфик, из Осатице општина Сребреница,

22. Омеровић Бехаија, из Осатице општина Сребреница,
23. Омеровић Рамиз, из Осатице општина Сребреница,
24. Омеровић Мевлудин, из Осатице општина Сребреница,
25. Авдић Един, из Осатице општина Сребреница, командир одјељења
26. Емкић Хајро, из Осатице општина Сребреница,
27. Нухановић Хасан, син Алије, рођ. 29.08.1966. год. са пребивалиштем у Сребреници, припадник муслиманске војске тзв. Армије БиХ.³⁶

*Дана 08. 02. 1993. год. јаке муслиманске снаге предвођене Хоџић Феридом и Меканић Бећиром извеле су напад на српско село **Вранциће** општина Милићи. Том приликом је животи изгубило двоје цивила, брачни пар -*

1. Дошић Марио (1934. г.) и
2. Дошић Марија (1939).

који су убијени из ватреног оружја на прагу своје куће. У селу су спаљене српске куће, школе и помоћни објекти, док им је покретна имовина у потпуности ољачкана.

Осумњичени за злочин су:

1. Хоџић (Авде) Ферид, рођ. 02. 12. 1959. г. у селу Друм општина Власеница
2. Хакић Шабанија из Власенице
3. Мехмедовић (Хакије) Рамиз, рођ. 07. 10. 1971. год. у Ровашима општина Власеница
4. Сулејмановић (Шабана) Ибро зв. Инц, рођ. 08. 07. 1957. год. у Ровашима општина Власеница
5. Бећировић (Рахмана) Шахбаз, рођ. 07. 01. 1966. год. у Неђиљшима општина Власеница
6. Бећировић (Незира) Сафет, рођ. 26. 01. 1966. год. у Неђиљшима општина Власеница

³⁶ Доказ: (Кривична пријава број 63/93 од 25.07.1993. год.) ДЦ-1/13

7. Бећировић (Мехе) Мехмедалија, рођ. 03. 10. 1970. год. у Неђиљиптима општина Власеница
8. Шилковић (Буљкана) Ибро, рођ. 03. 01. 1966. год. у Неђиљиптима општина Власеница
9. Аљукић (Сулејмана) Ибро, рођ. 18. 02. 1954. год. у Неђиљиптима општина Власеница
10. Меканић (Јакуба) Бећир, рођ. 15. 04. 1957. год. у Бешпићима општина Власеница.³⁷

Дана 24. 07. 1993. год. у селу Рејовац општина Брајчунац, смртно је страло 1 лице српске националности са оштећеним слухом

Крсмановић Стојан рођен 1924. год.

Извршилац:

Халиловић (Сафета) Емир из села Будак, општина Сребреница, са пребивалиштем у Сребреници.³⁸

У току 1993. год. на подручју општина Сребреница од стране муслиманских снага заглавен, а затим оскрнављен и до краја уништен Православни храм цркве Пресвете Богородице, ње оштећено и унишћено више надгробних споменика³⁹.

Наведена имена жртва нису коначно пошто процес утврђивања истине о догађајима још није завршен

37 (КП број 60/93 ДЦ-1/13)

38 (КП бр. 60/93 ДЦ-1/13)

39 (КП број 13/02-230-КУ-127/95 ДЦ 1/13)

карта

ПРИЛОЗИ

ХРОНОЛОШКИ ПОПИС ЖРТАВА СРЕБРЕНИЧКЕ РЕГИЈЕ

САСТАВ СТАНОВНИШТВА 1991. ГОДИНЕ У НАСЕЉИМА У КОЈИМА СУ ЖИВЈЕЛИ СРБИ У ОПШТИНАМА БРАТУНАЦ, ВЛАСЕНИЦА/МИЛИЋИ И СРЕБЕРНИЦА

ИЗВОД ИЗ КРИВИЧНЕ ПРИЈАВЕ ПРОТИВ АЛИЈЕ ИЗЕТБЕГОВИЋА - ОПИС КРИВИЧНОГ ДЈЕЛА

Прилог 1.

ХРОНОЛОШКИ ПОПИС ЖРТАВА СРЕБРЕНИЧКЕ РЕГИЈЕ

1992. година

21. април: Танасијевић (Милорада) Манојло, 1922. Чичевци.
- Стјепановић (Живка) Љубо, 1969. Пећишта;
Николић Светозар, "Жан", Поточари;
Миловић (Божидара) Миљан, Поточари;
Игњатијевић (Драгић) Ђорђе, 1969.
Поточари;
Н.Н. Саша (Александар Ђорђевић, Шабац).
9. маја: Марковић (Јове) Мирко, Сребреница;
Васић (Милована) Обрад, Ораховица;
6. мај: 12. маја: Јаковљевић (Раде) Милун, 1966. Брежани.
- Милошевић (Рајка) Радојко, 1928. Гниона;
Симић (Миљовоја) Лазар, 1936. Гниона;
Зекић (Милак) Милан, 1954. Бљечева;
Јовановић (Лазара) Гојко, 1917. Бљечева.
14. маја: Зекић (Максима) Милош, 1914. Сјемово;
Павловић (Новака) Душан, 1967.
Лепеновићи.
7. мај: 15. маја: Јовановић (Раде) Драгољуб, 1928. Виогор;
Петровић (Миће) Радојко, 1932. Ораховица;
Ристановић (Николе) Секула, 1906.
Осредак;
Васић (Милорада) Стоја. 1908. Виогор;
Јокић (Миодрага) Миљисав, 1964. Глогова;
Симић (Драге) Љубиша, 1972. Глогова;
Симић (Драге) Ненад, 1963. Глогова;
Перић (Стевана) Алекса, 1928. Радошевићи;
Гагић (Милована) Милојко, 1947. Карно;
Суботић (Ђорђа) Радивоје, 1954. Карно;
- Митровић (Славка) Милојка, 1954. Осмаче;
Вукосављевић (Обрена) Зоран, 1970.
Осмаче;
Вукосављевић (Милована) Јован, 1968.
Сребреница;
Вукосављевић (Милована) Милан, 1971.
Сребреница;
Танасијевић (Манојла) Симо, 1952. Осмаче;
Илић (Сретена) Драган, 1964. Сребреница;
Илић (Богољуба) Миљовоје, 1962. Осмаче;
Степановић (Милована) Радосава, 1956.
Осмаче;
Петровић (Радомира) Данило, 1961. Осмаче;
Чорић (Радмила) Небојша, 1966. Осмаче.
16. маја: Поповић (Живорада) Стојан, 1967.
Магашићи;
Вучетић (Петка) Небојша, 1972. Лозница;
Бркић (Петра) Драган, 1963. Опетци;
8. маја: Зекић (Драге) Горан, 1956. Сребреница;
Танасијевић (Сретена) Миљенко, 1952.
Чичевци;

- Јовић (Вујадина) Љубинко, 1960. Опетци;
Шалипуревић (Мијата) Драган, 1971. Опетци
Витић (Ђорђа) Драго, 1958. Опетци.
26. маја:
Васић Ново, 1967. Братунац.
17. маја:
Симић (Остоје) Војислав, Факовићи.
27. маја:
Милановић (Неђе) Миладин, 1920.
Мратибци.
18. маја:
Мијатовић (Светозара) Стојан,
1957. Глогова;
Јовић (Јове) Миленко, 1967. Витез;
Матић (Добросава) Недељко, 1947. Витез;
Матић (Недељка) Божидар, 1969. Витез;
Матић (Ратка) Мато, 1966. Витез.
28. маја:
Глигоревевић (Живка) Богдан, 1958.
Мановићи;
Кандић (Синише) Станоје, 1953. Мановићи;
Миросављевић (Ђорђа) Раде, Мановићи.
20. маја:
Милановић (Живка) Милисав, 1959.
Дворишта
29. маја:
Мастикоса (Стојана) Драгица, 1955.
Сандићи;
Крџалић Весна, Сандићи;
Сузић (Милана) Срето, 1960. Сандићи
Милошевић (Стеве) Милутин, 1948.
Сандићи;
Благојевић (Сретена) Јово, 1973. Сандићи;
Ерић (Микаила) Богољуб, 1914. Кравица;
Милановић (Радована) Горан, 1964.
Кравица;
Ивановић (Ратка) Иван, 1970. Сандићи;
Петровић (Десимира) Драган, 1967.
Сандићи;
Граховац (Мирка) Александар, 1972.
Сандићи;
Ивановски Жарко, Сандићи;
Воркапић (Миле) Милорад, 1971. Сандићи.
21. маја:
Симић (Светолика) Војислав, 1941. Сикирић
22. маја:
Петровић (Ивана) Младен, 1971. Залужје;
Станковић (Милана) Радоје, 1950. Милићи.
31. маја:
Омнучка (Владана) Драган, 1956. Језеро;
Вукосављевић (Драге) Милисав, 1959.
Чичевци;
Дошић (Драге) Живојин, 1952. Ванџићи;
Видовић (Милоша) Драго, 1959. Жутица.
22. маја:
Остојић (Милоша) Миле, 1950. Јежестица;
Гвозденовић (Драге) Ристо, 1922. Бљечева.
24. маја:
Грујичић (Саве) Драгољуб, 1953. Гостиљ;
Долијановић (Душана) Вијадин, 1964.
Мратинци;
Драгичевић (Илије) Миломир, 1946.
Мратинци.
1. јуна:
25. маја:
Јовановић (Мирослава) Драган, 1966.
Пољанци.

- Севић (Миломира) Љубиша, 1965. Јошева.
2. јуна:
Обрадовић (Видоја) Милија, 1956. Витез;
Милановић (Марка) Радомир, 1966. Витез;
Благојевић (Милосава) Владан, 1970. Витез;
Јанковић (Милоша) Милорад, 1954. Витез;
Јонзуовић (Љубише) Боривоје, 1932. Витез;
Ракић (Добрисава) Живота, 1958. Витез.
4. јуна:
Вејсић (Срећка) Радивоје, 1953.
Подравање.
5. јуна:
Алемпић (Радисава) Станимир, 1970.
Рогосија.
7. јуна:
Вукотић (Обрада) Рајко, 1959. Милићи.
8. јуна:
Аврамовић (Светислава) Славко, 1971.
Обади;
Цвјетиновић (Богдана) Миладин, 1936.
Обади;
Цвјетиновић (Момира) Достана, 1930.
Залазје;
Грујичић (Анђелка) Милован, 1943. Залазје;
Петровић (Илије) Мирко, 1964. Шпат;
Симић (Живка) Драго, 1949. Залазје;
Спајић (Драге) Срећко, 1928. Обади;
Станојевић (Михајла) Благоје, 1940. Залазје;
Стјепановић (драгослава) Миленко, 1944.
Залазје;
Зекић (Јована) Илија, 1955. Залазје;
Миловановић (Гаврила) Јована, 1942.
Лозница;
Миловановић (Радивоја) Срећко, 1943.
Лозница;
10. јуна:
Милинковић (Вида) Владо, 1948. Рупово
Брдо;
Жугић (Милоша) Комљен, 1925. Рупово
Брдо;
Жугић (Комљена) Тривко, 1954. Рупово
Брдо.
13. јуна:
Млађеновић Рада, 1972. Дуго Поље;
Урошевић (Миленка) Ненад, 1969. Скелани.
16. јуна:
Кипић (Милоша) Ненад, 1932. Вишњица.
17. јуна:
Ђирковић (Јована) Славиша, 1973.
Сикирићи;
Пајић (Данила) Рада, 1942. Доња Буковица.
19. јуна:
Тривковић (Живојина) Војислав, 1971.
Јошаница.
20. јуна:
Маринковић (Љубинка) Чедомир, 1964.
Жутица.
21. јуна:
Ђурић (Луке) Видосава, 1930. Ратковићи;
Милановић (Ристе) Цвијета, 1925.
Ратковићи;
Павловић (Милорада) Новка, 1945.
Ратковићи;
Јаковљевић (Стојана) Милан, 1920.
Ратковићи;
Пантић (Војина) Славко, 1968. Жутица.

22. јуна:

Цвјетиновић (Цвијетина) Спасоје, 1956.
Глогова;
Маринковић (Обрада) Рајко, 1949.
Подравање;
Слијепчевић (Јерка) Боривоје, 1957.
Буљевићи;
Богичевић (Ранка) Слободан, 1946.
Ванџићи;
Јовић (Милоша) Новица, 1951. Ванџићи;
Симић (Цвијетина) Миломир, Жутица.

23. јуна:

Новаковић (Светозара) Милош, 1942.
Чичевци;
Цвијетиновић (Војислава) Живко, 1950.
Магашићи.

24. јуна:

Марковић (Анђелка) Милорад, 1952.
Језеро.

25. јуна:

Стојановић (Станка) Славољуб, 1959.
Бјеловац;
Стевић (Алексе) Вида, 1923. Станатовићи.

26. јуна:

Крстајић (Пере) Новак, 1966. Брежани;
Зечић Еадивоје, 1942. Подравање;
Зечић (Крсте) Грујо, 1945. Подравање;
Колаковић (Милоша) Србо, 1945. Копривно.

27. јуна:

Петровић (Милисава) Славко, 1946.
Магудовићи;
Павловић (Обрада) Владимир, 1948.
Брађевина;
Николић (Славољуба) Миломир, 1954.
Подравање;
Џинкић (Ненада) Раденко, 1959. Заклопача.

28. јуна:

Филиповић (Владимира) Живан, 1954.
Лозница;
Јовановић (Ђорђа) Славко, 1953.
Брађевина;
Станојевић (Живојина) Јелена, 1953.
Лозничка Ријека.

29. јуна:

Благојевић (Живорада) Милован, 1967.
Хрнчићи;
Лазич (Саве) Драган, 1960. Кравица;
Петровић (Милорада) Милан, 1961.
Подравање.

30. јуна:

Петровић (Ђоле) Радован, 1923. Брежани;
Новаковић (Раде) Милош, 1956. Брежани;
Лазич Достана, 1919. Брежани;
Лазич (Павла) Видоје, 1937. Брежани;
Драгичевић (Илије) Миленко, 1947.
Брежани;
Лазич (Павла) Кристина, 1935. Брежани;
Јосиповић (Миленка) Љубомир, 1977.
Брежани;
Крстајић (Владе) Милош, 1937. Брежани;
Крстајић (Владе) Периша, 1935. Брежани;
Милошевић (Луке) Станко, 19,00. Брежани;
Милошевић (Милована) Видоје, 1974.
Брежани;
Митровић (Драгише) Миливоје, 1930.
Брежани;
Митровић (Миливоја) Станоје, 1963.
Брежани;
Ранкић (Мике) Милисав, 1947. Брежани;
Ранкић (Милисава) Драгослав, 1974.
Брежани;
Ранкић (Милисава) Мирко, 1972. Брежани;
Стевановић (Радисва) Миломир, 1946.
Брежани;
Стјепановић (Стјепана) Драган, 1961.
Брежани;

Јовановић (Чеде) Обрен, 1927. Турија;
Митровић (Милорада) Жарко, 1961.
Шилковићи;
Милић (Мирка) Милован, 1955. Себиочина;
Савић (Николе) Обрад, 1955. Себиочина;
Секулић (Милована) Бранко, 1967.
Себиочина;
Видовић (Сретена) Спасоје, 1936.
Себиочина.

2. јула:

Илић (Арсена) Радомир, 1966. Сандићи;
Радовановић (Срећка) Видоје, 1939.
Жабоквица;
Чалмић (Радосава) Милко, 1962. Ванџићи.

3. јула:

Симић (Борисава) Неђо, 1951. Радошевићи;
Станковић (Љубинка) Милан, 1952.
Себиочина;
Лазич (Богољуба) Миленко, 1959. Голо
Брдо;
Петковић (Душана) Станко, 1953. Голо
Брдо.

4. јула:

Јовановић (Благоја) Милош, 1935. Сасе;
Чалмић (Радосава) Станимир, 1959.
Неђељште.

5. јула:

Лазаревић (Спасоја) Бобан, 1965. Крњићи;
Јовановић (Недељка) Средоје, 1947.
Крњићи;
Јовановић Мирослава, 1939. Крњићи;
Ивановић (Рашка) Ивана, 1972. Трубарско;
Димитријевић (Милоша) Драгутин, 1961.
Крњићи;
Ђокановић (Војислава) Звонко, 1969.
Братунац;
Милошевић (Милована) Љубица, 1939.
Загони;

Милошевић (Јована) Милош, 1932. Загони;
Гвозденовић (Милорада) Благоје, 1944.
Загони;

Јашински (Стевана) Матија, 1940. Загони;
Михајловић (Јефте) Михајло, 1951. Загони;
Драгичевић (Мирка) Милош, 1933. Залазје;
Јокић (Милоша) Раде, 1963. Биљача;
Аксић (Новака) Српко, 1972. Крњићи;
Тримановић (Петка) Раде, 1958. Крњићи;
Максимовић (Мирка) Радош, 1968. Крњићи;
Максимовић (Ристе) Миленко, 1941.
Крњићи;

Милошевић (Остоје) Милан, 1961. Крњићи;
Милошевић (Зорана) Небојша, 1975.

Крњићи;
Мишић Миља, Крњићи;
Парача Васо, 1912. Крњићи;
Печеница (Бранка) Драгољуб, 1970.

Трубарско;
Симић Илија, Крњићи;
Симић (Милисава) Вељко, 1953. Крњићи;
Владић (Петра) Влајко, 1934. Крњићи;
Вујић Сока, 1930. Крњићи;
Зекић (Љубе) Милош, 1966. Себиочина;
Млађеновић (Анђелка) Цвијетин, 1952.
Превила;
Мишић (Милосава) Радојко, 1949. Голо
Брдо.

7. јула:

Гагић (Драге) Љубица, 1950. Сребреница.

8. јула:

Дошић (Радислава) Мијат, 1961. Ванџићи.

12. јула:

Живковић (Ненада) Драгомир, 1970.
Биљача;
Живановић (Цвијетина) Јован, 1969.
Биљача;
Живановић (Драгана) Миливоје, 1972.
Биљача;
Димитрић (Мирка) Милован, 1962. Загони;
Јокић Богдан;

- Јокић (Ивана) Божидар, 1968. Биљача;
Јокић (Саве) Драгољуб, 1961. Биљача;
Јосиповић (Миладина) Иван, 1955. Куњерац;
Јовановић (Јакова) Миодраг, 1952. Загони;
Ковачевић (Андре) Бошко, 1969. Биљача;
Милошевић (Живојина) Душан, 1963. Загони;
Милошевић (Алексе) Ђорђе, 1934. Загони;
Милошевић (Бранка) Видосав, 1968. Загони;
Милошевић (Милка) Драгиша, 1963. Загони;
Милошевић (Милка) Миодраг, 1970. Загони;
Митровић (Милојка) Недељко, 1965. Биљача;
Митровић (Војислава) Горан, 1970. Бјеловац;
Перић (Милорада) Жељко, 1973. Биљача;
Савић (Бранка) Миленко, 1968. Биљача;
Савић (Лазе) Драган, 1953. Биљача;
Спасојевић (Стјепана) Томо, 1956. Биљача;
Ђокић (Неђе) Милан, 1967. Биљача;
Смић Ђука, 1930. Куњерац;
Лакић (Џвијетина) Светозар, 1951. Залазје;
Живановић (Благоја) Благоје, 1954. Дуго Поље;
Андрић (Стојана) Мирослав, 1967. Биљача;
Благојевић (Слободана) Душан, 1946. Залазје;
Џвјетиновић (Драгомира) Радинка, 1952. Залазје;
Драгичевић (Тадије) Светислав, 1949. Залазје;
Гиљевић (Милорада) Жељко, 1970. Залазје;
Глигић (Десимира) Недељко, 1948. Залазје;
Глигорић (Николе) Љубисав, 1962. Залазје;
Гордић (Милоша) Алекса, 1955. Залазје;
Грујучић (Џвијетка) Јован, 1954. Сасе;
Грујичић (Игњата) Станоје, 1946. Сасе;
Јеремић (Љубомира) Лука, 1927. Залазје;
Јеремић (Милоша) Ратко, 1969. Залазје;
Јеремић (Ратка) Марко, 1965. Залазје;
Јеремић (Ратка) Радован, 1963. Залазје;
Лазаревић (Малише) Милован, 1946. Залазје;
Лазаревић (Станка) Момир, 1955. Залазје;
Павловић (Александра) Бранислав, 1947. Залазје;
Петровић (Југослава) Рајко, 1963. Залазје;
Ракић (Борислава) Драгомир, 1957. Залазје;
Ракић (Џвијетина) Светозар, 1951. Залазје;
Ракић (Љубомира) Момчило, 1949. Залазје;
Ракић (Момчила) Миле, 1966. Залазје;
Станојевић (Станка) Божо, 1966. Сасе;
Станојевић (Војина) Миладин, 1929. Залазје;
Стјепановић (Светислава) Михајло, 1942. Сребреница;
Томић (Богољуба) Радивоје, 1950. Залазје;
Тодоровић (Радивоја) Мирољуб, 1961. Залазје;
Васиљевић (Радована) Радисав, 1963. Залазје;
Васиљевић (Радована) Радисав, 1965. Залазје;
Вујадиновић (Живојина) Бошко, 1951. Залазје;
Вујадиновић (Живојина) Васо, 1954. Залазје;
Вујадиновић (Богдана) Недељко, 1947. Залазје;
Вујадиновић (Славољуба) Милован, 1948. Залазје;
Вујадиновић (Васе) Душан, 1940. Залазје;
Зекић (Загорке) Милан, 1959. Залазје;
Ћетковић (Спасоја) Вукашин, 1938. Сасе.
17. јула:
Лазаревић (Владе) Боро, 1961. Гробић.
19. јула:
Богдановић (Микаила) Анђелко, 1928. Жежестица;
Видовић Драгољуб, Заграђе.
20. јула:
Миладиновић (Николе) Миладин, 1963. Жежестица.
23. јула:
Еркић (Милоша) Марко, 1953. Вујадини.
24. јула:

Мићић (Јакова) Марко, 1949. Глогова;
Мићић (Милисава) Милован, 1957. Тегаре;
Мићић (Радисава) Илија, 1949. Глогова.

25. јула:

Лукић (Мирка) Живана, 1944. Хранча;
Јокић (Стојана) Момчило, 1928. Хранча;
Мирковић (Живорада) Љубица, 1942.
Магашаћи;
Ђуричић (Николије) Цвијетин, 1930.
Магашаћи.

27. јула:

Стјепановић Милева, Брежани.

28. јула:

Јовица В. Саша, Поточари;
Каблимовић Бранко, Поточари.

29. јула:

Матић (Десимира) Милан, 1958. Сикирић.

31. јула:

Лукић (Гојка) Жељко, 1969. Вољавица;
Лукић (Милана) Голуб, 1969. Вољавица.

1. августа:

Ђукић (Живка) Ратко, 1967. Жањево;
Ковачевић (Радомира) Милован, 1956.
Штедра.

2. августа:

Дероњић (Спасоја) Небојша, 1960. Глогова;
Ранковић (Радивоја) Илинка, 1954. Глогова;
Симић (Милинка) Милутин, 19970.
Себиочина.

3. августа:

Мајсторовић (Љубинка) Петар, 1933.
Буковица;
Петровић (Радивоја) Боро, 1973.
Подравање;
Ђукановић (Томислава) Рајко, 1952.
Милићи.

4. августа:

Џинкић (Митра) Ненад, 1934. Д.Мост.

5. августа:

Димитријевић Ружа, 1932. Божићи;
Продановић Десанка, 1933. Прибојевићи;
Ђукић (Петка) Ацо, 1961. Прибојевићи.

6. августа:

Зекић (Војина) Љубиша, 1965. Подравање;
Јаковљевић (Милана) Благоје, 1959.
Божићи;
Милић (Славољуба) Миле, 1962. Жедањско;
Милић (Стојана) Милисав, 1952. Жедањско;
Ерић (Раденка) Раде, 1970. Жедањско;
Јовановић (Светозара) Митар, 1953.
Подравање;
Голић (Милоша) Небојша, 1973. Жедањско;
Борић (Будимира) Максим, 1961. Жедањско;
Чоњић (Милорада) Боро, 1959. Жедањско.

7. августа:

Ерић (Славка) Србослав, 1946. Доња
Буковица;
Милановић (Остоје) Коста, 1952. Гуњаџи.

8. августа:

Бојић (Радована) Радоје, 1948. Сасе;
Јовановић (Владе) Милан, 1940. Сасе;
Јовановић (Драге) Илија, 1958. Залужје;
Пајић (Недјељка) Славко, 1965. Залужје;
Јовановић (Раде) Љубомир, 1952.
Шиљковићи;
Матић (Јове) Бошко, 1956. Шиљковићи;

Ђурић (Савана) Србо, 1944. Јежестица;
Бокић (Станка) Миливоје, 1959. Б.Брдо.

10. августа:

Лазић (Светозара) Бранислав, 1937.
Топлица;
Марковић (Боже) Марија, 1937. Постоље;
Слијепчевић (Мила) Милисав, 1950. Милићи.

12. августа:

Митровић (Јевте) Драгомир, 1929. Поточари.

13. августа:

Јанковић (Које) Драган, 1961. Палез;
Милосављевић (Николе) Комнен, 1958.
Палез;
Драгичевић (Које) Драган, 1967. Ораховица.

14. августа:

Јаковљевић (Андрије) Стамена, 1928.
Топлица;
Милић (Јанка) Савка, 1928. Топлица;
Симић (Сретена) Илија, 1933. Топлица;
Комненски Жарко, 1953. Вољавица;
Лазаревић (Живана) Богољуб, 1938.
Шадићи.

15. августа:

Вуковић (Радована) Гојко, 1930 Шадићи;
Мишић (Спасоја) Драго, 1935. Шадићи;
Мишић (Јована) Мићо, 1958. Шадићи;
Мишић Пеја, 1956. Шадићи;
Мишић Јованка, 1920. Шадићи;
Мишић (Драге) Миливоје, 1965. Шадићи;
Мишић (Уроша) Томислав, 1964. Шадићи;
Лазаревић (Душана) Милан, Шадићи;
Јаковљевић (Павла) Радивоје, 1933.
Радијевићи.

18. августа:

Јовичић (Љубомира) Видинка, 1922.
Топлица.

20. августа:

Илић (Бошка) Слободан, 1973. Братунац;
Лукић (Милорада) Стојан, 1939. Хранча;
Радовић (Живојина) Крсто, 1966. Хранча.

23. августа:

Милановић (Џвијана) Милорад, 1925.
Биљача.

25. августа:

Стјепановић (Гојка) Миливоје, 1967. Хранча.

28. августа:

Живковић (Драге) Светозар, 1915.
Живковићи;
Живковић (Љубомира) Станко, 1936.
Живковићи;
Аћимовић (Миленка) Крстина, 1920.
Живковићи; Милановић (Раденка) Драган,
1951. Живковићи.

29. августа:

Секулић (Милосава) Раденко, 1958.
Купусна;
Бачић (Пере) Србослав, 1945. Купусна;
Мишић (Рајка) Петар, 1956. Купусна;
Симеуновић (Саве) Милош, 1956. Кострача.

6. септембра:

Милојевић (Драгоја) Јован, 1955. Братунац.

7. септембра:

Стојановић (Дике) Марко, 1961. Братунац.

9. септембра:

Максимовић (Новака) Боривоје, 1956. Сасе;

Дурмић (Митра) Јово, 1953. Дервента.

14. септембра:

Јовановић (Радоја) Миломир, 1966, Загони.

15. септембра:

Лончаревић (Милана) Томо, 1948, Залужје;
Стојановић (Милорада) Срећко, 1949.
Бјеловац.

16. септембра:

Лукић (Стојана) Милисав, 1942. Залужје;
Вујадиновић (Недељка) Рајко, 1971.
Залужје;

Јовановић (Џвијетина) Крсто, 1955. Залужје;
Ковачевић (Бошка) Драган, 1959. Залужје;
Стојановић (Милоша) Томислав, 1966.
Залужје;
Стојановић Даница, 1931. Залужје;
Вучетић (Симе) Радојка, 1946. Залужје.

17. септембра:

Андрић (Богомира) Љубиша, 1960. Бјеловац;
Симић (Слободана) Здравко, Вукшићи;
Васиљевић (Пере) Веселка, 1935. Вукшићи.

18. септембра:

Божић (Новака) Љубиша, 1952. Факовићи;
Божић (Владимира) Радосав, 1925.
Факовићи.

21. септембра:

Јовановић (Миладина) Драго, 1962.
Лозничка Ријека;
Стојановић (Мила) Чедомир, 1971.
Братунац.

22. септембра:

Миличевић (Станоја) Живојин, 1981.
Братунац.

24. септембра:

Борић (Миливоја) Миле, 1946. Гуњаци;
Николић (Радомира) Славиша, 1960.
Подравање;
Николић (Чедомира) Драган, 1960.
Подравање;
Павловић Небојша, 1971. Подравање;
Мудринић Раде, 1961. Подравање;
Митић Борица, 1947. Подравање;
Богдановић Ђурађ, Подравање;
Кукић Драгутин, 1954. Подравање.

25. септембра:

Јовановић Урош, 1921. Зворник;
Матић М. Достана, 1902. Сикирићи;
Илић (Видоја) Милић, 1972. Лозничка
Ријека.

26. септембра:

Симић (Јовице) Деспот, 1921. Прибинићи;
Алемпић (Радисава) Димитрије, 1959.
Рогосија;
Деурић (Милке) Драгољуб, 1964.
Неђељеште;
Деурић (Милке) Радомир, 1960. Неђељеште;
Јурошевић (Љубинка) Љубомир, 1962.
Неђељеште;
Продановић (Милисава) Жарко, 1970.
Рогосија;
Продановић (Милисава) Миломир, 1966.
Рогосија;
Продановић (Милана) Мирко, 1964.
Рогосија;
Станишић (Џвијана) Ненад, Рогосија;
Станишић (Џвијана) Неђо, 1964. Рогосија;
Станишић (Станка) Миле, 1960. Рогосија;
Бебић (Неђе) Рајко, 1958. Рогосија;
Равњаковић (Милорада) Зоран, 1960.
Рогосија;
Тешић (Рајка) Томислав, 1971. Рогосија;

Митровић (Љубомира) Мићо, Рогосија;
Шалипуревић (Бранка) Миломир, 1953.
Рашковићи.

28. септембра:

Тодоровић (Василија) Ђорђе, 1938. Брана
Бачићи.

29. септембра:

Миличевић (Станоја) Живојин, 1981.
Братунац.

3. октобра:

Шаренац (Симе) Слободан, 1946. Милићи.

5. октобра:

Божић (Драге) Зорица, 1980. Братунац;
Марковић (Милована) Олга, 1935.
Факовићи;
Крсмановић (Саве) Миладин, 1973. Брана
Бачићи;
Ђурић Данило, 1910. Факовићи;
Ивановић (Милана) Мирослав, 1973.
Факовићи;
Марковић (Стеве) Радомир, 1939.
Факовићи;
Деспотовић Миља, Бољевићи;
Ристић (Новице) Зарија, 1928. Бољевићи;

7. октобра:

Петковић (Мијата) Душко, 1971. Превила;
Савић (Мирка) Радован, 1954. Превила;
Милић (Васиља) Љубо, 1949. Превила;
Милић (Љубе) Тодор, 1972. Превила;
Пантић (Вукосава) Раденко, 1966. Рогосија.

8. октобра:

Којић (Пере) Петар, 1962. Бањевићи;
Слијепчевић (Јерка) Слободан, 1966.
Рогосија;

Митровић (Љубомира) Драган, 1952.
Влашић.

9. октобра:

Јовановић (Радоја) Миленко, 1964. Загони;
Милошевић (Живојина) Божо, 1951. Загони.

10. октобра:

Ерић (Радована) Ристо, 1927. Доња
Буковица;
Ерић (Стојана) Радојка, 1953. Доња
Буковица;
Милановић (Миливоја) Бранислав, 1949.
Буково Брдо.

12. октобра:

Новаковић (милована) Божидар, 1927.
Внџићи.

13. октобра:

Белаковић (Војислава) Предраг, 1966.
Залазје;
Грујичић (Славољуба) Миломир, 1969.
Залазје.

14. октобра:

Глигић (Радована) Радивоје, 1935. Сасе.

19. октобра:

Јанковић (Срећка) Живан, 1959. Кушићи.

21. октобра:

Витић (Мијата) Милован, 1931. Крстача.

22. октобра:

Лазић (Гојка) Ристо, 1968. Брана Бачићи;
Николић (Милована) Тодор, 1951. Лозница;
Брежанчић (Душана) Марко, 1954. Забрђе.

23. октобра:

Ивановић (Добривоја) Миливоје, 1949.
Буковичко Брдо.

29. октобра:

Ристић (Лазара) Илија, 1958. Кушићи.

31. октобра:

Вуковић (Живана) Војислав, 1957. Гробић.

1. новембра:

Ђурић (Јована) Милош, 1933. Вуковићи;
Маринковић (Уроша) Горан, 1970. Јоховача.

2. новембра:

Живановић (Обрена) Ђорђе, 1967. Загони.

4. новембра:

Цвјетиновић (Душана) Драган, 1955.
Брежани.

8. новембра:

Кркељаш (Петра) Симо, 1954. Сасе.

9. новембра:

Ристић (Драге) Милорад, 1971. болница.

18. новембра:

Јањић (Витомира) Зоран, 1965. Пећи.

20. новембра:

Васић (Радована) Драган, 1965. Бањевићи.

22. новембра:

Савић (Богољуба) Радосав, 1963. Жањево.

24. новембра:

Благојевић (Радована) Зоран, 1962.
Бјеловац;
Катанић (Илије) Саво, 1969. Згуња;
Обрадовић (Раде) Драган, 1968. Згуња.

25. новембра:

Божић (Ђоке) Милован, 1949. Магашићи.

27. новембра:

Опачић (Ђуре) Борисав, 1961. Сандићи;
Вујиновић (Душана) Милан, 1960. Сандићи;
Вујаклија Ђуро, 1957. Сандићи.

28. новембра:

Тривковић (Илије) Ратко, 1936. Забрђе;
Петровић (Драгомира) Перо, 1976. Бађино
Брдо.

3. децембра:

Симић (Новице) Љубинко, 1953. Гуњаци;
Симић (Љубе) Војин, 1970. Јоховача;
Борић (Милисава) Миленко, 1961. Јоховача;
Вукотић (Богосава) Војин, 1953. Јоховача;
Витић (Саве) Златан, 1972. Јоховача;
Милоччевић (Јанка) Бранко, 1952. Штедрић;
Пантић (Драгомира) Милан, Јоховача;
Ђурић (Никодина) Новак, 1962. Штедрић.

7. децембра:

Бучалина (Димитрија) Владимир, 1951.
Бешић Брдо;
Секулић (Бранислава) Зоран, 1973. Глушац.

12. децембра:

Слијепчевић Јерко, 1934. Неђељште.

13. децембра: Марковић (Новице) Славко, 1963. Илиџа.
- Милић (Стојана) Мирко, 1956. Заграђе;
Станковић (Рајка) Раденко, 1972. Заграђе.
14. децембра: Поповић (Милисав) Божидар, 1974. Магаци.
- Богичевић (Миленка) Златан, 1975. Бјеловац;
Цвијић (Илије) Миодраг, 1972. Бјеловац;
Дадич (Марка) Ратко, 1954. Кравица;
Илић (Неђе) Славко, 1939. Магаци;
Јовановић Раденко, 1974. Бјеловац;
Маринчевић Мирослав, 1965. Бјеловац;
Милић (Марка) Стојан, 1959. сасе;
Милутиновић (Чеде) Славко, 1963. Бјеловац;
Недељковић (Ратка) Слободан, 1970. Бјеловац;
Петровић (Милорада) Душан, 1938. Брана Бачићи;
Станковић (Рајка) Раденко, 1972. Заграђе;
Тодоровић (Петра) Васиљ, 1955. Кравица;
Томић (Жике) Рајко, 1955. Бјеловац;
Вуксич (Срећка) Новак, 1931. Сикирић;
Ђукић (Лепосаве) Радосав, 1968. Вољавица.
16. децембра: Ракић Лука, 1948. Вољавица;
Милић (Стојана) Мирко, 1956. Заграђе.
17. децембра: Ђокановић (Павла) Сретен, 1937. Коштановице;
Маринчевић (Новице) Мирослав, 1965. Шилковићи.
18. децембра: Лукић (Обрада) Миодраг, Глогова;
Стевић (Пере) Миленко, 1966. Глогова.
19. децембра: Живановић (Мирка) Милован, 1974. Глогова;
Драгичевић (Милоша) Мирко, 1947. Глогова;
Гајић (Раде) Станко, 1963. Глогова;
Илић (Станоја) Радован, 1953. Глогова;
Јанић (Мирка) Владислав, 1948. Кравица;
Крибел (Антонија) Мирко, 1949. Глогова;
Милановић (Драге) Радомир, 1940. Жежестица;
Милинковић (Стеве) Радован, 1959. Глогова;
Миловановић (Боже) Светолик, 1950. Глогова;
Миловановић (Радоја) Милисав, 1950. Глогова;
Обрадовић (Чеде) Боровоје, 1944. Глогова;
Петровић (Јездимира) Миленко, 1956. Глогова;
Симић (Максима) Милован, 1949. Сикирић;
Стаматовић (Чеде) Владета, 1953. Хранча;
Веселиновић (Славомира) Драган, 1965. Глогова;
Вујадиновић (Душана) Петко, 1958. Глогова;
Зекић (Крсте) Бошко, 1949. Глогова.
25. децембра: Дериновић (Новака) Ранка, Бајина Башта.
28. децембра: Лукић (Обрада) Миодраг, Глогова;
Стевић (Пере) Миленко, 1966. Глогова.

1993. година

1. јануара:

Максимовић (Добрисава) Новак, 1952. Ћосићи
 Милић (Радојка) Драган, 1964. Ћосићи.

6. јануара:

Максимовић (Јове) Милоје, 1957. Глушац.

8. јануара:

Лукић (Николе) Радмила, 1939. Реповац;
 Милановић (Милана) Витомир, 1942.
 Поповићи;
 Симић (Станка) Новак, 1934. Поповићи.

9. јануара:

Божич (Радомира) Жарко, 1973.
 Радијевићи;
 Божич Вида, Радијевићи;
 Васић Обренија, радијевићи;
 Митровић Драгиња, Радијевићи;
 Ристић (Зарије) Зоран, 1952. Бољевићи;
 Ђукић (Милоша) Рајко, 1960. Бољевићи.

15. јануара:

Тодоровић (Миливоја) Милан, 1956.
 Ванџићи.

16. јануара:

Благојевић Миладин, 1947. Глогова;
 Ракић (Радисава) Новак, 1953. Ћосићи;
 Ракић (Јове) Драгомир, 1953. Ћосићи;
 Ракић (Јове) Миломир, 1957. Ћосићи;
 Ракић (Славка) Радиша, 1961. Ћосићи;
 Ракић (Марјана) Драгомир, 1940. Ћосићи;
 Ивановић (Дике) Миле, 1952. Ћосићи;
 Ивановић (Мила) Предраг, 1973. Ћосићи;
 Ивановић (Милутина) Желимир, 1968.
 Ћосићи;
 Павловић (Миленка) Жарко, 1938. Ћосићи;
 Трифуновић (Чеде) Милорад, 1958. Ћосићи;
 Живановић (Михаила) Добриница, 1923.
 Ћосићи (Стублови);

Ракић (Милорада) Тадија, 1930. Ћосићи;
 Максимовић (Жике) Дамјан, 1934. Ћосићи;
 Павловић (Светозара) Анђелко, 1914.
 Ћосићи;
 Трифуновић Видосава, 1915. Ћосићи;
 Илић (Предрага) Небојша, 1969. Ћосићи;
 Милановић (Саве) Марко, 1954. Склани;
 Глигић (Драже) Алекса, 1968. Склани;
 Јањић (Симе) Шћепо, 1947. Склани;
 Јањић (Пере) Симо, 1948. Склани;
 Мијатовић (Саве) Владо, 1966. Склани;
 Миловановић (Милоша) Милан, 1967.
 Склани;
 Марковић (Раденка) Милун, 1970. Склани;
 Јањић (Симе) Анђа, 1927. Склани;
 Секулић (Остоје) Гордана, 1966. Склани;
 Димитријевић (Томислава) Александар,
 1987. Склани;
 Димитријевић (Јована) Драган, 1965.
 Склани;
 Симић (Драгана) Радован, 1966. Склани;
 Милошевић (Борише) Драгоје, 1960.
 Склани;
 Миловановић (Петра) Миленко, 1941.
 Калиманићи;
 Николић (Стојана) Радивоје, 1952.
 Калиманићи;
 Николић (Војислава) Миленко, 1940.
 Калиманићи;
 Тодоровић (Миће) Петко, 1940. Вујаковићи;
 Живановић Филип, 1931, Вујаковићи;
 Живановић Стојан, 1925. Вујаковићи;
 Јаковљевић (Анђелка) Милојко, 1957.
 Жабоквица;
 Максимовић (Милована) Саво, 1932.
 Жабоквица;
 Неђић Роса, 1933. Жабоквица;
 Ристић (Лазара) Владислав, 1947. Кушићи;
 Митровић Радивоје, 1942. Кушићи;
 Јаковљевић (Митра) Милија, 1957. Кушићи;
 Митровић (Максима) Мирко, 1939. Кушићи;
 Јаковљевић (Милана) Миленко, 1946.
 Кушићи;
 Ристић (Цветка) Новак, 1951. Кушићи;
 Милановић Илија, 1922. Кушићи;
 Ристић Радо, 1920. Кушићи;

Милановић Душанка, 1920. Кушићи;
Јанковић (Петка) Миленија, 1963. Кушићи;
Тодоровић (Станоја) Миленко, 1928.
Кушићи;
Живановић (Јове) Никола, 1921. Кушићи;
Митровић Радинка, 1946. Кушићи;
Ристић Миленка, 1930. Кушићи;
Ристић (Милорада) Иванка, 1950. Кушићи;
Ристић (Новака) Митра, 1974. Кушићи;
Ристић (Новака) Мићо, 1977. Кушићи;
Ракић Мирко, 1925. Топлица;
Ковачевић Радосава, 1915. Топлица;
Благојевић Илинка, 1914. Топлица;
Митровић Даринка, 1922. Савићи.

17. јануара:

Стојановић (Невенка) Славиша, 1972.
Лозница.

18. јануара:

Грујић (Милицава) Саво, 1972. Глогова.

19. јануара:

Ђокић (Василија) Миладин, 1961. Брана
Бачићи;
Слијепчевић (Јерка) Млађен, 1961. Ванџићи.

20. јануара:

Ђукић (Радисава) Мирко, 1973. Лемешац.

22. јануара:

Стевановић Миленка, 1940, болница.

23. јануара:

Радић (Неђе) Горан, 1971. Лемешац.

25. јануара:

Ђирковић (Јована) Вујадин, 1974. Лемешац;
Николић (Ивана) Благомир, 1943. болница.

26. јануара:

Остојић (Борка) Гвозден, 1941. Чауш;
Пајић (Миладина) Гаврило, 1947. Чауш.

27. јануара:

Пајић (Алексе) Симо, 1953. Суха.

28. јануара:

Гвозденовић (Ристе) Јаков, 1968. Крсташ.

30. јануара:

Павловић (Миле) Милада, 1975. Братунац;
Алемпић (Богосава) Славко, 1950.
Миловановићи.

2. фебруара:

Тошић (Живорада) Раденко, 1966. Андрићи;
Гајић (Станка) Владимир, 1988. Братунац.

3. фебруара:

Илић (Драгиње) Миленко, 1971. Ванџићи.

7. фебруара:

Јокић (Милана) Станко, 1935. Полом;
Симић (Драге) Митар, 1959. Полом;
Тришић (Станка) Славорад, 1934. Братунац.

8. фебруара:

Савкић (Милутина) Љубисав, 1958.
Вукшићи;
Слијепчевић (Новице) Петар, 1958. Илијино
Брдо;
Вукотић (Станка) Светомир, 1953. Илијино
Брдо;
Чоњић Добривоје, 1958. Илијино Брдо;
Крстић (Велимира) Павле, 1954. Илијино
Брдо;

Калдесић (Слободана) Зоран, 1964.
Вукшићи.

9. фебруара:

Милановић (Ристе) Милован, 1931.
Слапашница;
Рељић Раденко, Табана.

10. фебруара:

Кондић (Дане) Свето, 1939. Бањевићи;
Малић (Јове) Милан, 1963. Бањевићи.

12. фебруара:

Милинковић (Милутина) Лука, 1947. Рупово
Брдо.

14. фебруара:

Савић (Јована) Милан, 1972. Куњерац;
Симић (Станоја) Марко, 1933. Полом;
Станковић (Цветка) Драгослав, 1962.
Куњерац.

15. фебруара:

Ђирковић (Петра) Владимир, 1962.
Куњерац.

17. фебруара:

Петровић (Неђе) Невенка, 1968. Братунац;
Стјепановић (Миладина) Томислав, 1969.
Церска;
Бачић (Миладина) Раденко, 1960. Церска.

18. фебруара:

Станковић (Милована) Ранко, 1957.
Магашаћи.

23. фебруара:

Лукић (Радована) Светозар, 1935. болница.

27. фебруара:

Максимовић (Радисва) Саво, 1968. Јошева.

28. фебруара:

Дангић (Цвијетина) Верољуб, 1964.
Брежани.

1. марта:

Ђокановић (Драгољуба) Драгица, 1960.
Братунац.

4. марта:

Млађеновић (Миладина) Станоје, 1944.
Шилњак Брдо.

6. марта:

Петровић (Милорада) Божана, 1942.
Братунац;
Павловић (Миле) Микајло, 1982. Братунац;
Петровић (Милорада) Божана, 1942.
Братунац.

7. марта:

Гагић (Миливоја) Србобран, 1969. Токаљ.
Градина;
Гагић (Цвијетина) Радован, 1964. Токаљ.
Градина;
Милошевић (Милоша) Милош, 1973. Витез.

8. марта:

Марковић (Боже) Зоран, 1962. Витез.

9. марта:

Павловић (Ђорђа) Данко, 1960. Вукшићи;
Илић (Цвијетина) Новак, 1950. Вукшићи.

10. марта:

Божић (Радосава) Милоје, 1948. Бљечева.

11. марта:
Савић Ивица, 1970. Пољак;
Савичевић Горан, 1969. Пољак.
13. марта:
Арсеновић (Милорада) Ненад, 1965.
Лемешац;
Казимировић (Рада) Ранко, 1971. Вукшић
Поље.
14. марта:
Илић (Станимира) Вукота, 1945. Велика
Њива.
15. марта:
Ђурковић (Драгољуба) Драган, 1952. Полом;
Ђурковић (Ратка) Миленко, 1969. Полом.
17. марта:
Јанковић (Радише) Милан, 1964. Сулице.
18. марта:
Ристановић Љубомир, 1970. Крњићи;
Радић (Мирка) Миленко, 1962. Глогова.
19. марта:
Кондић (Радована) Милојко, 1944.
Јежестица;
Миловановић (Милорада) Цвијетин, Загони;
Мијатовић (Ристе) Бошко, 1942. Чизмичћи;
Јовановић (Драгосава) Милија, 1957. Витез.
- 20 марта:
Милановић (Радована) Милош, 1952.
Магашићи;
Цвијетиновић (Војислава) Видоје, 1967.
Магашићи;
- Бајић (Живка) Душко, 1971. Магашићи;
Обрадовић (Боривоја) Озрен, 1968.
Магашићи;
Радић (Недељка) Зоран, 1972. Равни
Буљим.
22. марта:
Јовановић (Витомира) Миодраг, 1973.
Божићи.
23. марта:
Богдановић (Драгомира) Иван, 1955.
Осмаче.
24. марта:
Андрић (Владимира) Драгољуб, 1952.
Радијевићи.
25. марта:
Димитријевић (Богољуба) Милија, 1964.
Јадарођен
27. марта:
Вуковић (Мијата) Петко, 1964. Вишница.
28. марта:
Пешић (Милана) Предраг, 1951. Карачића
Брдо;
Стевановић (Радоја) Раденко, 1945.
Карачића Брдо;
Ковачић (Секуле) Никола, 1954. Карачића
Брдо.
30. марта:
Стојановић (Саве) Раденко, 1973. Сикирић.
2. априла:

Матић (Борисава) Милорад, 1962.
Петровићи;
Савић (Милана) Славиша, 1974. у болници;
Шаргић Горан, 1969. Скугрићи.

3. априла:

Божич (Мирка) Божо, 1953. факовићи
Живановић (Маринка) Мирко, 1946.
Факовићи.

4. априла:

Јакшић Драгомир, Подравање.

5. априла:

Нешковић (Чеде) Миладин, 1956.
Подлазник.

7. априла:

Илић С. Вукоман, 1956. Јадарођен

8. априла:

Лукић (Грује) Душан, 1963. Опарци.

10. априла:

Чолић Душан, 1952. Моћевићи.

11. априла:

Елек Милош, 1963. Осмаче;
Пејић (Ранка) Неђо, 1967. Моћевићи;
Секулић (Љубисава) Петко, 1953.
Моћевићи.

12. априла:

Петковић (Мила) Драган, 1970. Скелани;
Божич (Душана) Ратко, 1960. Осмаче.

14. априла:

Перендић (Уроша) Предраг, 1968. Залазје;
Перендић (Ивка) Радивоје, 1967. Залазје;
Перендић (Томислава) Славиша, 1967.
Залазје.

15. априла:

Миладиновић (Обрада) Лазар, 1961. Кварц.

17. априла:

Грбић (Раденка) Миленко, 1973. Моћевићи;
Иванчевић Елвис, 1973. Кварц;
Јунгић Југослав, 1971. Кварц;
Милановић Милан, 1964. Кварц;
Стевић (Данила) Божо, 1956. Кварц;
Лаловић (Луке) Драган, 1964. Моћевићи.

23. априла:

Продановић (Живорада) Драган, 1961.
болница.

29. априла:

Митровић (Саве) Раде, 1972. Загони.

3. маја:

Радовић (Чеде) Рајко, 1952. Божићи.

19. маја:

Јанковић (Ђорђа) Драган, 1948. болница.

6. јуна:

Николић (Ђорђа) Душко, 1961. Хранча;
Николић (Душка) Биљана, 1986. Хранча.

9. јуна:

Живковић (Богдана) Станоје, 1936.
Живковићи.

4. јула: Ранковић (Вујадина) Миле, 1935. Јежестица.
- Димитријевић (Томислава) Радисав, 1981. болница;
10. августа: Лазић (Крсте) Иконија, 1939. Липеновићи; Лазић (Неђе) Војин, 1941. Липеновићи.
15. јула: 4. септембра: Игњатовић (Цвијетина) Ранко, 1953. Факовићи. Ђирковић (Јована) Драган, 1975. Братунац.
18. јула: 27. октобра: Јовановић (Славка) Радо, 1968. Трново; Симић (Јована) Момчило, 1970. Чизмићи; Нешковић (Рајка) Слободан, 1972. Трново; Ђурић (Новака) Славица, 1975. Бљечева; Спасојевић (Живка) Горан, 1974. Трново; Симић (Живадина) Драган, 1969. Трново.
8. августа: 12. новембра: Лукић (Милана) Радивоје, 1954. болница.

1994. година

11. јануара: Грујичић (Цветка) Василије, 1944. Залазје.

Б. ИМЕНА СТРАДАЛИХ ЖРТАВА А НИСУ ЖИВЈЕЛЕ НА ОВИМ ТЕРИТОРИЈАМА:

Јовановић Миленко, 1952; Зарић Милун, 1957, Тегаре;	Васић (Милована) Божидар, 1951. Тамбурића Коса;
Продановић Милка из Сикирића;	Марковић (Марка) Милисав, 1955. Тамбурића Коса;
Јовић Миломир, 1967;	Јаћимовић (Митра) Марко, 1972. Тамбурића Коса;
Окука Драган, 1956;	Остојић (Драге) Милорад, 1969.
Савић Љубиша, заселак Врањковина, убијен 01.06.1992.;	Зекић (Новака) Косана, 1928. Бљечева, заклана у својој кући у истом селу 6. маја 1992.
Марковић Миленко, Забоквице, убијен 24.06.1992.;	Милошевић (Рајка) Радојко, 1928. Гниона, запаљен у властитој кући за вријеме славе Ђурђевдан 6. маја 1992.
Вујадиновић (Јола) Милутин, 1960. Зворник (9. априла 1992);	Танасијевић (Манојла) Симо, 1952. Чичевци, нађен убијен и кастриран, код села Осмаче 7.5.1992.
Павловић Десанка, Ратковићи;	Закић (Максима) Милош, 1914. Бабуљице (заселак Сјемово), инвалид, непокретан, запаљен у својој кући 14. маја 1992.
Стјепановић (Мирка) Миладин, 1972. Винковци (19. септембра 1991.);	Ристановић (Николе) Секула, 1906. Осредак, запаљен у кући 15. маја 1992.
Станојевић (Станка) Радисав, 1964. Залазје, Окучани;	Петровић (Радована) Крсто, 1938. Црни Врх, заклан на истом мјесту 15. маја 1992.
Мијатовић Славко;	Ђурић (Војислава) Новак, 1955. Црни Врх, заклан на истом мјесту 15. маја 1992.
Јовановић (Обрадина) Радо, Факовићи;	Ђурић (Симе) Војислав, 1930. Црни Врх, заклан на истом мјесту 15. маја 1992.
Ковачевић (Николе) Божидар, Тегаре, Поточари;	Гагић (Милована) Милојко, 1947. Карна, подлегао мучењу у истом селу 15. јуна 1992.
Митровић (Саве) Станимир, 1938. Хранча, Братунац;	Перић (Стевана) Алекса, 1928. Радошевићи, мучен и заклан, на грудима урезано слово "У", 15. маја 1992.
Стевановић Милосав; Стевановић (Рајка) Милан, 1952. Б. Бачићи;	Матић (Ратка) Мато, 1966, Постоље, заклан у кући у истом селу 18. маја 1992.
Узелац Михаило, погинуо у Жежестици;	
Цвјетиновић Достана, Хранча;	
Јовановић Обрен, Станатовићи;	
Јовановић (Лазара) Бранимир, Братунац;	
Илић (Љубинка) Драган, 1975. Прибинићи;	
Миладиновић (Илије) Саво, 1973. Зворник;	

- Ранкић (Боре) Ненад, 1967. Сребреница, ухваћен и по нађеним повредама, на бестијалан начин мучен хладним оружјем, пламеном, тупим предметима, подлегао 26. маја 1992. у муслиманском селу Чизмићи.
- Вујадиновић (Јове) Миломир, 1960. Коњевић Поље, рањен и ухваћен у истом селу приликом напада муслимана на колону привредних возила, 27. маја 1992. подлегао тортури.
- Петровић (Драге) Дикосава, 1932. Опарци, заклана у истом селу 1. јуна 1992.
- Милановић (Марка) Радомир, 1966. Топлица, заклан и запаљен у кући 2. јуна 1992.
- Спајић (Драге) Срећко, 1928. Обади, заклан у свом селу 8. јуна 1992.
- Грујичић (Анђелка) Милован, 1943. Гостиљ, заклан у селу Залазје 8. јуна 1992.
- Цвјетиновић (Момира) Достана, 1930. Обади, убијена послје мучења у Залазју, 8. јуна 1992.
- Зарић (Сретена) Живорад, 1956. Тегаре, мучен и заклан у својој кући, 9. јуна 1992.
- Милинковић (Максима) Војислав, 1938. Рупово Брдо, убијен и спаљен у истом селу 10. јуна 1992.
- Милинковић (Гојка) Мирјана, 1939, Рупово Брдо, убијена и спаљена у истом селу 10 јуна 1992.
- Милинковић (Петра) Радоје, 1952, Рупово Брдо, убијен и спаљен у истом селу 10 јуна 1992.
- Жугић Ковиљка, 1922, Рупово Брдо, задављена у својој кући 10 јуна 1992.
- Максимовић (Милорада) Радомир, 1942. Ратковићи, подлегао мучењу у истом селу 21. јуна 1992.
- Станојевић Десанка, 1923. Ратковићи, запаљена у кући у истом селу 21. јуна 1992.
- Продановић (Петра) Живан, 1966. Ратковићи, заклан у истом селу 21. јуна 1992.
- Продановић (Драге) Зора, 1941. Ратковићи, злостављана и убијена у кући 21. јуна 1992.
- Станојевић (Тодора) Никола, 1958. Ратковићи, масакриран и запаљен у истом селу 21. јуна 1992.
- Павловић (Јосе) Милован, 1920. Ратковићи, убијен и запаљен 21. јуна 1992.
- Станојевић (Милорада) Раденко, 1940. Ратковићи, заклан у истом селу у кући 21. јуна 1992.
- Новаковић Милош, Чичевци, глава одсјечена и однијета, тако и сахрањен 23.6.1992.
- Стевановић (Драгомира) Стојан, 1939. Ратковићи, мучен, претучен тупим предметом, посебно по глави, избоден ножем, нађен кастриран са пенисом у устима, 27. јуна 1992.
- Лазич (Павла) Видоје, 1937. Брежани, разапет на крст и спаљен 30 јуна 1992.
- Лазич (Павла) Кристина, 1935. Брежани, слијепа жена, душевни болесник, запаљена у својој кући 30 јуна 1992.
- Ранкић (Мике) Милисав, 1947. Брежани, заплан у кући у истом селу 30. јуна 1992.
- Ранкић (Милисава) Мирко, 1972. Брежани, запаљен у истом селу 30. јуна 1992.
- Ранкић (Милисава) Драгосав, 1974. Брежани, запаљен у кући у истом селу 30. јуна 1992.
- Стевановић (Радисава) Миломир, 1946. Брежани, запаљен у близини своје куће 30. јуна 1992.

- Новаковић (Рада) Милош, 1956. Брежани, убијен сјекиром, глава одсјечена и однијета. Тако сахрањен 30 јуна 1992.
- Милошевић (Милована) Видоје, 1974. Брежани, запаљен у својој кући 30. јуна 1992.
- Митровић (Драгише) Миливоје, 1930. Брежани, запаљен у својој кући 30. јуна 1992.
- Радовановић (Срећка) Видоје, 1949. Жабовица, убијен тупим предметом, маљем, у истом селу 2. јула 1992.
- Симић (Борисава) Неђо, 1951. Крњићи, заклан у селу Радошевићи 3. јула 1992.
- Порача Васо, 1912. Крњићи, заклан у кући у истом селу 5. јула 1992.
- Вујић Сока, 1930. Крњићи, нађена убијена са тијелом пробијеним вилама, 5. јула 1992.
- Милошевић (Илије) Рада, 1968. Загони, масакрирана у истом селу 5. јула 1992.
- Гагић (Драге) Љубица, 1950. Прибићевац, извршила самоубиство у затвору у Сребреници усљед сталног малтретирања и мучења, око 7 јула 1992.
- Цвјетиновић (Драгомира) Радинка, 1952. Ажлица, масакрирана у Залазју 12. јула 1992.
- Поповић (Пере) Благоје, 1907. Магашићи, убијен и са супругом запаљен у својој кући 20. јула 1992.
- Мичић (Јакова) Марко, 1949. Слапашница, заробљен рањеник и заклан у селу Глогова 24. јула 1992.
- Ковачевић (Радомира) Милован, 1956. Штедра, изгорио у истом селу 1. августа 1992.
- Млађеновић (Љубомира) Анђелко, 1965. Жежестица, ухваћен док је радио са мајком на имању, глава одсјечена и однијета са мјеста злочина, 8. августа 1992.
- Млађеновић (Обрена) Савка, 1931. Жежестица, ухваћена и убијена тупим предметом док је радила на имању 8. августа 1992.
- Лазич (Светозара) Бранислав, 1937. Топлица, масакриран у истом селу 10. августа 1992.
- Митровић (Јефте) Драгомир, 1929. Хранча, подлега мучењу у муслиманском селу Поточари 12. августа 1992.
- Лазаревић (Обрада) Радо, 1917. Подравање, распорен, изнутрице извађене и разлијете, 24. септембра 1992.
- Митровић (Јове) Михајло, 1932. Подравање, одсјечена глава, 24. септембра 1992.
- Митровић Ружа, 1927. Подравање, убијена бодежом и тупим предметом 24. септембра 1992.
- Митровић (Марка) Драго, 1917. Подравање, масакриран у бодима бодежа и тупим предметом 24. септембра 1992.
- Маринковић (Милоша) Милован, 1956. Подравање, запаљен у Дому културе 24. септембра 1992.
- Маринковић (Милоша) Раде, 1961. Подравање, убијен мучењем, масакриран, одсјечена глава, 24. септембра 1992.
- Томић (Марка) Михајло, 1914. Подравање, спаљен у селу 24. септембра 1992.
- Гордић (Митра) Славко, 1958. Гуњаци, спаљен 24. септембра 1992.
- Борић (Миливоја) Миле, 1946. Гуњаци, масакриран бодежом и тупим предметом у истом мјесту, 24. септембра 1992.

- Сушић (Тодора) Миливоје, 1958. Гуњаци, масакриран боджом и тупим предметом 24. септембра 1992.
- Глигоревећ (Мијата) Миодраг, 1956. Гуњаци, масакриран боджом и тупим предметом 24. септембра 1992.
- Шалипуревић (Божидара) Славко, 1971. Гуњаци, масакриран боджом и тупим предметом 24. септембра 1992.
- Шалипуревић (Милорада) Видоје, 1960. Гуњаци, масакриран боджом и тупим предметом 24. септембра 1992.
- Продановић (Милисава) Жарко, 1970. Рогосија, убијен у истом селу, лобања пробијена и смрскана тупим предметом 26. септембра 1992.
- Продановић (Милисава) Миломир, 1966. Рогосија, убијен у истом селу, лобања разбијена тупим предметом 26. септембра 1992.
- Продановић (Милана) Мирко, 1964. Рогосија, убијен у истом селу, лобања смрскана тупим предметом 26. септембра 1992.
- Станишић (Цвијана) Ненад, 1972. Рогосија, убијен у истом селу ударцем тупим предметом у потиљак 26. септембра 1992.
- Станишић (Цвијана) Неђо, 1964. Рогосија, убијен у истом селу ударцем тупим предметом у потиљак 26. септембра 1992.
- Станишић (Станка) Миле, 1960. Рогосија, убијен у истом селу, лобања сломљена ударцем тупим предметом 26. септембра 1992.
- Ребић (Неђе) Рајко, 1958. Рогосија, убијен у истом селу ударцем тупим предметом у главу 26. септембра 1992.
- Равњаковић (Милорада) Зоран, 1960. убијен у Рогосији, лобања сломљена ударцима тупим предметом 26. септембра 1992.
- Тешић (Рајка) Томислав, 1971. убијен у Рогосији, лобања сломљена ударцима тупим предметом 26. септембра 1992.
- Алемпић (Радисава) Димитрије, 1959. Рогосија, масакриран у истом селу 26. септембра 1992.
- Митровић (Љубомира) Мићо, 1955. масакриран у Рогосији 26. септембра 1992.
- Ђокић (Милете) Сретен, 1938. Бољевићи, глава одсјечена и однијете 5. октобра 1992.
- Ђокић (Сретена) Светозар, 1965. Бољевићи, искасапљен, извађене очи и кастриран 5. октобра 1992.
- Јовановић (Веселина) Милош, 1928. Лозница, убијен у истом селу 14. децембра 1992.
- Лазећ (Душана) Крсто, 1933. Брана Бачићи, заклан 7. јануара 1993.
- Ристић (Цветка) Новак, 1951. Кушићи, запаљен у истом селу 16. јануара 1993.
- Јовановић Урош, 1921. Млечва, претучен у затвору у Сребреници или Поточарима од чега је умро у болници у Зворнику.
- Ковачић (Николе) Божидар, Тегаре, услед мучења извршио самоубиство у муслиманском селу Поточари.
- Јовановић (Војислава) Радо, 1960. Тегаре, мучен и убијен као заробљеник.

НАПОМЕНА: Уз имена жртава дата су имена села у којима су страдали, а то су у највећем броју случајева и мјеста у којима су рођени или у којима су живјели у вријеме почетка овог рата.

Извор података: Миливоје Иванишевић: "Хроника нашег гробља"

**Прилог 2. - САСТАВ СТАНОВНИШТВА 1991. ГОДИНЕ У НАСЕЉИМА
У КОЈИМА СУ ЖИВЈЕЛИ СРБИ У ОПШТИНАМА БРАТУНАЦ,
ВЛАСЕНИЦА/МИЛИЋИ И СРЕБЕРНИЦА**

1.	ОПШТИНА	Насеље-мјесто	укуп.број становника	број Срба
2.	БРАТУНАЦ	Бањевићи	38	38
3.	"	Брана Бачићи	263	263
4.	"	Факовићи	159	120
5.	"	Бљечева	607	71
6.	"	Бјеловац	289	238
7.	"	Хранча	699	153
8.	"	Јежестица	504	502
9.	"	Кравица	357	353
10.	"	Липеновићи	238	238
11.	"	Магашевићи	647	353
12.	"	Мратинци	288	218
13.	"	Ођеновићи	53	53
14.	"	Оправдићи	434	434
15.	"	Шилџковићи	90	90
16.	"	Жлијебац	379	379
17.	"	Загони	584	480
18.	"	Лозница	156	132
19.	"	Сикирићи	442	201
20.	"	Станатовићи	206	206
21.	"	Тегаре	609	222
1.	ВЛАСЕНИЦА И МИЛИЋИ	Рупово Брдо	125	17
2.	"	Вишњица	79	67
3.	"	Гуњаци	1	1
4.	"	Рогосија	34	34
5.	"	Шадићи Горњи	230	230
1.	СРЕБЕРНИЦА	Брежани	276	271
2.	"	Гостиљ - Гниона	148	113
3.	"	Ратковићи	338	338
4.	"	Скелани - дио	1.123	160
5.	"	Божићи	152	152
6.	"	Чичевци	241	180
7.	"	Ораховица	425	334
8.	"	Осредак	195	195
9.	"	Подравно	413	413
10.	"	Радошевићи	209	201

Прилог 3.

ИЗВОД ИЗ КРИВИЧНЕ ПРИЈАВЕ ПРОТИВ АЛИЈЕ ИЗЕТБЕГОВИЋА

ОПИС КРИВИЧНОГ ДЈЕЛА

Да би се разумјела суштина ратних сукоба у бившој Р БиХ и разлози грчевитог отпора који су на овим просторима пружили Срби, а нарочито разлози и мотиви Муслимана и Хрвата да униште српско православно становништво, неопходно је навести слиједеће релевантне чињенице из прошлости Босне и Херцеговине:

Први пут се Босна помиње у дјелу Константина Порфирогентиана "Де Администрандо империо" као област у саставу Србије. Босна је тада била област око горњег и средњег тока ријеке Босне, у ствари географски појам у саставу Српске Државе, а не посебна државна цјелина / извор: Цонстантине пор пхириогенитус, Де амдинистрандо империо, ед. Г. М. Моравцсик, транс. Р. Ј. Х. Јенкинс, Думбартон Оакс, Њасхингхтон 1967, 160. Цонстантине порхпирогентиус, Де Администрандо империо, вол. 2 цомментаруи е. Р. Ј. Х. Јенкинс, Унивезитији оф Лондон, 1962, 137, Византијски узвори за историју народа Југославије 2, Београд 1959, 58 - феријанчић/

Папа Урбан 2И у 12. вијеку потпуно поистовјећује Србију и Босну и говори о политичком и црквеном јединству ове две територије.

Босански владари у 13. и 14. вијеку своје поданике искључиво називају Србима и говоре да је језик у Босни српски.

Твртко 1. крунисан је 1377. године као краљ Срба, Босне, Поморја и Западних страна те је уз лично име додао и име Стефан, које у Србији има одређено државно симболичко значење. Име Стефан имали су и сви каснији босански владари

/Стефан Дабиша, Стефан Остоја, Стефан Твртко 2, Стефан Томас и Стефан Томашевић/.

Кирилица се, као српско писмо, употребљавала у Босни од најранијих времена. Њоме је писана и повеља Кулина Бана издата дубровчанима 1189. године. Примјењивана је и касније на дворовима босанских владара и феудалаца као и у црквеним књигама.

Средином 14. вијека у Босну долазе фрањевци - католици да раде активно на ширењу католичанства.

Од почетка 15. вијека спољнополитичке прилике на просторима Балкана су знатно измијене па у том периоду Босну нападају Турци. Константни напади присиљавају краља Твртка 2 да истовремено постане вазал угарског краља и турског султана којима је плаћан годишњи данак од 1415. године. Коначан пад Босне под турску власт одиграо се 1463. године.

Турско освајање Босне имало је за посљедицу масовно бјежање становништва у Угарску, летачке поседе у Далмацији и у Дубровнику, када је побјегло преко 2,00.,000 људи што је за оно вријеме био огроман број.

Током владавине Турака у Босни константно је долазило до масовних сеоба. Највећа сеоба Срба из Босне догодила се 1463. године. Ове сеобе су проузроковале измјену националног састава у Босни. Значајне трговачке и занатске центре, који су углавном били у тадашњим градовима, запосјели су Турци, па је велики број локалног становништва, а нарочито трговци и занатлије прешао са хришћанске у исламску религију.

Од 15. вијека становништво у Босни се може подијелити на три велике религијске групе: православци, католици и муслимани. Православни живаљ је био најбројнији и стално изложен исламизацији, која је трајала све до 19. вијека. Турци су узимали православне дјечаке за војнике - јавичаре који су обавезно морали да буду муслимани.

Постојала је стална религијска нетрпељивост. Услед великог утицаја ислама од 1767. године Срби су изгубили

црквену аутокефалност и службено су сматрани "Ромаима" па је у том погледу 1853. године једним прописом било забрањено да се употребљава српско име. Од 1868. године се уводи правило да се цијело становништво у националном погледу декларише као османлије, што је 1876. године било дефинитивно озакњено.

Први значајни попис становништва, 1879. године, показао је следећи сразмјер три вјерске заједнице у Босни: Срби 43%, Муслимани 38%, Католици 18%.

У вријеме пописа становништва 112 година касније, 1991. године, Муслимани чине већину становништва са 43,7%, Срба је 31,3%, Хрвата 17,3%, а Југословена 7,7%. Промјена етничке структуре становништва БиХ резултат је дискриминације муслимана у вријеме отоманског царства као и геноцида учињеног над српским становништвом у Првом и Другом свјетском рату. Чињеница је да је немуслиманско становништво у Оттоманској империји било изложено дискриминацији на политичком, економском, вјерском и културном плану. Дискриминација је имала и геноцидне облике што се огледа у насилном одузимању српске дјеце од њихових родитеља и одвођење у Турску ради преобраћања у турске војнике, исламске вјероисповјести - Јањичари. Дискриминација се манифестовала нарочито у исламизацији српског становништва.

Европски писци историје наводе да је становништво Босне српског поријекла. Дио становништва које је било католичке вјере постешено се кроатизовало, чему су нарочито допринјели њемачки и пољски досељеници након 1878. године. Аустроугарска администрација је упорно радила на развијању свијести о новој "Босанској нацији". Као идеолог нарочито се истиче министар финансија Бенјамин Каллаи у чијој књизи о историји Срба стоји да су сви становници Босне Срби по етничком поријеклу.

У вријеме Наполеонових ратова 1815. године, БиХ је сматрана Српском земљом, а администрације је вођена на српском језику са ћиричним писмом.

Све социјалне побуне имале су српски национални карактер од почетка националне револуције против Турака од Карађорђа 1804. године до коначног ослобођења 1918. године у Босни је било 14 већих оружаног побуна. У то вријеме 64% површине Босне и Херцеговине било је у рукама српских сељака. Крајњи резултат побуна је ослобођење територија од турске власти и уједињење Босне са Србијом и Црном Гором, средином 1876. године. Та држава је била претеча Југославије. Аустроугарска уз подршку Њемачке и Русије је настојала да по сваку цијену одвоји Босну и Херцеговину од Србије и Црне Горе, па су у том смислу и склапани тајни споразуми између ове три силе у Реитцстадту и Будимпешти 1876. и 1877. године. Цио каснији развој Босне и Херцеговине вршен је по обрасцу успостављеном у то вријеме.

До 1918. године у Европи је било шест великих међународних криза. Три од њих су се односиле на Босну и Херцеговину, биле су мотивисане српским националним уједињењем /Велика источна криза, босанска - анексиона криза и јулска криза 1914. године/ Сви ови догађаји били су дио општих сукоба европских сила и приујетили су да се претворе у велика европска ратовања. У свим тим кризама се показало да је основни разлог био напор католичких држава и католичких политичких партија Европе да на ријеци Дрини успоставе источну границу католичког простора. Од 1870. године /први ватикански коцил/ Ватикан је настојао да спријечи политички савез католичких Хрвата и православних Срба. Први савез католичких хрватских партија са Србима остварен је 1905. године и то је била подлога за уједињење Југославије 1918. године. У свим другим случајевима католички клерикализам је успјевао да одржи узајамну солидарност католичких снага с. Европе. Он је увијек био основа Хабсбуршке политике на Балкану, а без сумње и главни разлог ратова на том простору.

Отоманско царство, захвећно великом економском и привредном кризом, стално је повећавало порез тадашњој Босни. Повећање пореза довело је до сељачког револта и

побуне 1874. године, када је преко босанске границе на простор Хабсбуршке монархије прешло 250.,000 људи што је у то доба била четвртина укупног становништва. Нешто касније из Босне је побјегло још 80.,000 Срба у Србију и Црну Гору. Турци, односно муслимани у Босни у то вријеме су већ примјењивали различита насиља, етничка чишћења, силовања и разарања православних храмова. У селу Тисковац 1876. године муслимани су силовани хришћанске жене с намјером да исте рађају муслиманско потомство. Таквих случајева масовних силовања с намјером да се рађају дјеца исламске вјере било је много, а нарочито у вријеме хришћанских побуна.

Илија Гарашанин је уз помоћ британског дипломате Давида Урља Харта 1844. године сачинио први програм српског националног ослобођења који се звао "Начертаније" - тхе гранд десинг. У том програму је савјетовао да се организује српски национални покрет у свим сусједним словенским покрајинама турског и хабсбуршког царства.

Од 1878. године када је Аустроугарска окупирала Босну и Херцеговину, а у циљу спречавања стварања јединствене српске државе око које би се окупили југословенски народи, иста је вршила политичке и економске притиске на Русију и Србију с циљем одвајања босанско-херцеговачких простора од матичних простора Србије. Чак је 1908. године примјењен најгрубљи акт - анексија Босне и Херцеговине на који су у смислу верификације морали да ставе потпис представници тада војно и економски слабе Русије и Србије.

У том периоду Аустроугарска је настојала да код Муслимана развије идеологију политичке посебности. Најзначајнија теорија је да су муслимани настали из средњовјековне хришћанске секте коју је православна црква називала богумилима, а католичка патаренима.

Од 1914. године, односно распада Аустроугарске на Србију се повећао аустроугарски државни терор над српским народом. Сва политичка, културна, вјерска и спортска дружења Срба била су забрањена. Ћирилично писмо је било забрањено, а

интелигенција протјеривана. Први концентрациони логори у модерној историји Европе били су отворени у Босни и Херцеговини 1914. године за српску интелигенцију и свештенство. Након војне окупације Србије октобра 1915. године, намјерно су коришћени муслимански одреди у Србији, акко би се повећала међунационална мржња. Многе установе и методе које су у каснијим деценијама приписиване извитопиреном фашистичком уму биле су копија метода и организације које је аустроугарска војска стварала у Босни и Херцеговини од 1914. до 1918. године. На примјер, сарајевски срез који је обухватао подручје града Сарајева и источно до границе са Србијом био је проглашен "побуњеничким подручјем". Стављено је изнад домета права и закона и аустроугарској војсци је дата инструкција да са српском војском са тих простора протјерају преко Дрине и српске сељаке, односно цивилно становништво. Гигантско етничко чишћење тада започето до данас није завршено.

Због злочина учињених над српским становништвом током Првог свјетског рата у Босни и Херцеговини се не формирају демократске установе јер се основано претпостављало да би Срби могли тражити истрагу због злочина који су били учињени. Умјесто тога гувернер Босне и Херцеговине, генерал Саркотић, је стварао планове да се Босна и Херцеговина уврсти у Велику Хрватску, те да се сврори савез Хрвата и Муслимана и на тај начин избјегне уједињене Југославије око Србије. Стварањем Краљевине СХС, 1918. године, ријешено је национално питање Срба, али и Хрвата и Словенаца. У Краљевини СХС, муслиманима је био признат статус вјерске мањине.

Почетком априла 1941. године, нацистичком окупацијом Југославије, Босна и Херцеговина је укључена у Независну државу Хрватску, сателитску државу под вођством хрватских фашиста - усташа којима је на челу био др Анте Павелић. 1. у тој држави предузета је широка кампања покатоличавања и геноцида над православним становништвом. Насилно покатоличавање српског и јеврејског становништва "било је у савршеном складу са политиком "Свете столице". Католичка

црква је у овим активностима била директно ангажована до 1945. године када се Ватикан дистанцира од усташког покрета. У организованом геноциду против Срба, Јевреја и Рома убијено је око 750.000 људи. 1. дан данас хрватски историчари тај број смањују, а католичка црква га заташкава. Босна и Херцеговина је укључена у састав НДХ одлуком нацистичке Немачке и фашистичке Италије на бечкој конференцији 21. и 22. априла 1941. године.

Успостављање усташке власти у Босни и Херцеговини имало је отворено подршку муслиманских политичара из југословенске муслиманске организације, усташки орјентисане муслиманске интелигенције, као и међу различитим слојевима становништва које је видјело могућност остваривања сопствених интереса. Као илустрација служи чињеница да се у хрватском сабору почетком 1942. године нашло 11 представника ЈМО, те да су многи муслимани били на високим државним функцијама у НДХ. Сви Муслимани, функционери у НДХ чинили су изразите напоре да се Муслимани из Босне одреде као Хрвати и потпомогну формирању усташке власти у Босни и Херцеговини. У усташкој пропаганди, Муслимани су истицани као један од главних - конститутивних елемената у стварању НДХ и проглашени "хрватским цвијећем". Ове пароле су лидери СДА и ХДЗ користили и током 1989. и 1990. године у бившој Р БиХ. Општепозната је стратегија НДХ у рјешавању српског питања: 1/3 побити, 1/3 протјерати, а 1/3 превести на католичку, односно муслиманску вјеру. Монструозност ове тезе илуструје податак о тзв. три таласа покоља православног становништва у Херцеговини, када су усташе на разне начине убиле и у јаме бациле близу 12.000 жена, дјеце и мушкараца српске националности. Само у јаму код села Корита у близини Гацка убијено је 160 Срба, а њихова имовина одузета од стране муслимана.

Јаме "Ржањ и До", "Пандурица", "Шурланци", "Капавица", "Видовно", "Бивоље Брдо", "Хопово", "Бељина Ограда" и многе друге биле су тих дана пуне измасакираних Срба. У шупама војног логора Невесиње побијео је у видовданском покољу 137

жена, дјеце и мушкараца и над њиховим гробовима, усташе су засадиле кромпир. У истом периоду усташе су у Чапљини и околним селима убиле 526 жена, дјеце и мушкараца. Исовремено поклано је, маљевима убијено или бачено у Неретву 450 мостарских Срба. Геноцид над Србима настављен је и у другим дијеловима Босне и Херцеговине, па се рачуна да је крајем јуна само у срезовима Бихаћ, Босанска Крупа и Цазин убијено преко 20.000 Срба, међу којима је велики број дјеце. На подручју Сански Мост убијено је 6.000 људи, као и на подручју срезова Приједор и Босански Нови. Само у Босанској Крупој, усташе су 30. јула 1941. године убиле неколико хиљада Срба, а сутрадан у општем "чишћењу" тог среза још око хиљаду особа српске националности. У дневним извјештајима Оружаништва стоји да је на подручју општине Бужин током 1. августа 1941. године убијено око 1.000 до 1.300 Срба, у околини Кључа 500 Срба, у Санском Мосту 2. августа је убијено 800 талаца, а на територији читавог среза 3.000 жена, дјеце и мушкараца српске националности. У готово свим акцијама истицале су се усташе муслимани, низ је извора који документују њихово активно учешће у геноциду над Србима Босне и Херцеговине. Масакр над Србима проводио се у најразличитијим бестијалности и иживљавањима незавијеженим у људском памћењу. Усташе су убијале свуда: на улици, у пољу, на кућном прагу, на очиглед родитеља и дјеце. Жртвама су вадили очи, сјекли језике, носеве и уши, парали утробу, женама вадили још нерођену дјецу, разбијали лобању, силовали.... На таквим стравичним методама "рјешавања српског питања" коме су у многоме допринјеле муслиманске усташе, згражавали су се и отворени непријатељи српског народа. Подмаршал Владимир Лакса посебни опуномоћеник поглавника А. Павелића је првих дана јула 1941. године извјештавао "да ни један грађанин, ни једне жена, ни једно дијете није сигурно у свој живот". Истовремено је и њемачки командант из Сарајева такве злочине окарактерисао као "насиље најгоре врсте" наводећи при томе примјере масовних убијања и масакрирања Срба.

Усташки злочини над српским народом у БиХ константно су трајали све вријеме Другог свјетског рата. Само у фебруару 1942. године усташе су под руководством фратра Вјекослава Филоповића Мајсторовића, а на основу личног признања, у околини Бање Луке крамповима, мотикама, сјекирама убили 2.3,00 Срба. Средином 1942. године усташе су под руководством генерала Фридриха Штала и у сарадњи са њемачким јединицама потпуно опустошиле 140 подкозарских села у којима су убили 68.5,00 Козарчана, међу којима око 2.3,00 дјеце. Упоредо са масовним ликвидацијама и терором власти у НДХ су спроводиле планско исељавање српског становништва у Србију и њихово насилно привођење у римокатоличку и муслиманску вјеру.

Након оснивања ФНРЈ 1945. године Босна и Херцеговина је добила карактер Републике. Муслимани нису имали статус нације и сматрани су религиозном заједницом национално неопредјелени. Имали су право да по слободном избору прихвате српски или хрватски идентитет. Након првих знакова велике политичке кризе и појаве отвореног хрватског национализма и муслиманима је, Уставом из 1974. године, признат статус нације. У то доба ислам је почео да цвјета на југословенском подручју и тада се градило и по 20 џамија годишње. Босански Муслимани обнављају старе везе са Турском и другим муслиманским земљама. Власти у СФРЈ кривично су гониле исламске фундаменталисте, па између осталих и Алију Изетвеговића, који је 1970. године написао књигу "Исламска декларација".

У свјетлу наведених историјских чињеница догађаји који су се одиграли од априла 1992. године на подручју бивше Републике Босне и Херцеговине нису никаква новост. Сви методи примјенљиви током историје, а у циљу уништења српског, односно православног становништва на подручју Босне и Херцеговине су поновљени.

Геноцидно понашање припадника муслиманских и хрватских оружаног снага на територији бивше Босне и Херцеговине које су дјеловале под командом и према упутствима и наређењима

предсједника предсједништва тзв. БиХ Алије Изетбеговића, предсједништва тзв. БиХ владе тзв. БиХ нарочито се изражавало кроз убијање цивилног становништва које није узимало учешће у оружаним сукобима. Једина "кривица" ове категорије становништва је била припадност одређеној етничкој групи - српском народу, што поново указује на геноцидне намјере оних који су вршили и наређивали вршење ових дјела. Тачан број жртава ових злочина се, у тренутку писања ове кривичне пријаве, на жалост, још увијек тачно не зна, јер је велики број Срба принудно одведен из својих кућа и од тада је њихова судбина непозната. Основана је претпоставка да су побијени и затрпани у неоткривеним гробницама, јер није утврђено да се налазе у концентрационим логорима и затворима за Србе којих је мноштво на територији под контролом тзв. Р БиХ и у које су интернирани без правог повода и разлога.

Кривично дјело геноцида над Србима у Босни и Херцеговини, као припадницима националне вјерске групе учињени у намјери потпуног или дјелимичног уништења. Ова тврдња заснива се на слиједећим чињеницама:

И - Многи поступци према припадницима српског народа представљају геноцидно понашање у смислу чл. 2 тачке а до тачке е Конвенције о спречавању злочина геноцида, а нарочито оних предвиђених тачкама а и б.

2 - Жртве су били Срби, дакле кривична дјела вршена су у обзиром на националну и вјерску припадност жртава.

2И - Жртве су биле свих старосних доби;

Жртве су припадале и женском и мушком полу;

Жртве, сем у случајевима када говоримо о жртвама над којима је извршено кривично дјело нехуманог поступања над болесницима, рањеницима и ратним заробљеницима, нису учествовали у ратним дејствима нити су припадали српским оружаним снагама.

Жртве нису својим понашањем дале повод за извршење кривичног дјела, из чега је очигледна намјера попутоног или дјелимичног уништења једне националне групе.

На овом мјесту важно је напоменути да је убијање, терорисање и психофизичко мучење Срба вршено константно и систематски као реализација планова Алије Изетбеговића и његових истомишљеника, а да су директни извршиоци ових кривичних дјела били припадници оружаног снага два дгура народа - муслиманског и хрватског.

Поред непосредних извршилаца, одговорност за овај злочин сноси Алија Изетбеговић као предсједник предсједништва дијела Босне и Херцеговине под муслиманско-хрватском управом, предсједништво и други органи власти у дијелу БиХ под муслиманско-хрватском контролом, из слиједећих разлога:

И - Кривична дјела су вршена на територији који су они контролисали;

2 - Злочине су вршили припадници оружаног формација које су се налазиле под контролом и командом ових органа, они су управо извршавали наређења и одлуке ове власти;

2И - Злочини су вршени на подстрекавању ових органа власти. Наведени органи не само да нису предузимали никакве мјере спречавања геноцида, него су на разне начине вршили подстрекавање за његовог извршење. У великом броју случајева припадници муслиманског и хрватског народа, а посебно њихове оружане формације, позиване су на "свети рат" против Срба, на њихово уништење. Некада је то имало облик директног позивања на убијања, пљачкања, протјеривања и сл. Најчешће су кориштена средства масовног информисања која су се налазила под контролом власти или је то чињено преко изјава високих државних функционера или преко одређених докумената које су оносили органи власти и тзв. Р БиХ.

Формирање исламске државе на територији БиХ није нова идеја, што се јасно да видјети из напријед наведених историјских чињеница. Нову и јаснију форму провођења идеје

изнио је у књизи "Исламска декларација" Алија Изетбеговић који у тексту захтијева да БиХ буде држава без одвајања религије од политике и економије, што јасно значи живљење по правилима Курана. Овакав јасан и непромјенив став представља жељу за елиминацијом хришћана из Босне и Херцеговине, или у најблажем облику, њихову потпуну исламизацију. Важно је напоменути да Алија Изетбеговић до данас није одустао од постулата изнесених у овој декларацији, о чему свједочи и протест пет од седам чланова тзв. предсједништва БиХ из фебруара 1995. године. У овом протесту Нијаз Дураковић, Стјепан Кљујућ, Иво Комшић, Татјана Љујић - Мијатовић и Мирко Пејановић кажу да Алија Изетбеговић настоји да БиХ начини једнопартијском и исламском државом. Такође протестују против идеолошких притисака на војне формације и против злоупотреба вјерских осјећања припадника тзв. ОС БиХ.

Вријеме, мјесто и начин кривичног дјела наведени су у даљем тексту.

Чим су силом оружја запосјели дијелове бивше РБиХ, припадници тзв. ОС БиХ су на њима организовали логоре и затворе за Србе. Један од најзначајнијих метода за уништавање Срба је било одвођење у концентрационе логоре цивила српске националности у којим асе са њима поступало крајње нехумано, од одржавања, сексуалног иживљавања, психичког и физичког мучења до убијања. Овдје је ријеч о цивилима чија је једина "кривица" припадност етничкој групи - српском народу. Извршиоци злочина су били муслимани и Хрвати, припадници ОС БиХ, особље у логорима, али и припадници других оружаног формација па чак и цивили који су пуштени у логоре и затворе. Алија Изетбеговић, и његови сарадници наведени у овој кривичној пријави су знали за постојање ових логора и знали су да су у њих смјештени само Срби. Познати су им били услови у којима су Срби затварани и држани. Овакво поступање са припадницима једне националне групе представља злочин геноцида у смислу чл. 2 тачке а, б и ц Конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцидом.

Алија Изетбеговић и непосредни сарадници наведени у овој кривичној пријави такође су одговорни за ова кривична дјела у смислу чл. 3 тачке ц и е наведене Конвенције, јер су непосредни извршиоци дјеловали по упутствима и наређењима органа власти.

На територији бивше Р БиХ које су контролисале органи власти и оружане снаге муслиманско-хрватске коалиције постојао је велики број логора и затвора за Србе чији тачан број у овоме тренутку није могуће утврдити. Такође, није могуће утврдити ни тачан број лица која су у иста противзаконито затварана, злостављана или убијена.

